

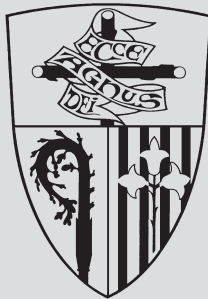
**Bisbat
de Lleida**

Butlletí oficial

2022

**T. CXXIX
N. 7-8-9-10-11-12**

**BUTLLETÍ OFICIAL
DEL
BISBAT DE LLEIDA**

T. CXXIX - N. 7 - 8 - 9 - 10 - 11 - 12

Juliol - Agost - Setembre - Octubre - Novembre - Desembre 2022

Edita: Bisbat de Lleida - Dipòsit Legal: L-29-1958

Impressió: ALFAGRAF (Alfarràs)

ÍNDIX

Diòcesi

Introducció	231
Actuacions Episcopals:	
Ordenacions	233
Nomenaments	236
Decrets	
Renovació del Consell Presbiteral.....	239
Designació de Jutge Ponent	240
Renovació del Col·legi de Consultors.....	241
Aprovació Nou Estatut Consell Presbiteral	242
Aprovació Nou Estatut Consell Pastoral.....	242
Orientacions Pastoral Sacraments Iniciació Cristiana ..	243
Convenis i acords	
Donacions, Cessions, Convenis, Contractes, etc.....	245
Autoritzacions	
Autoritzacions habituals	257
Confirmacions	262
Comunicacions del Sr. Bisbe	
Cartes i comunicats diversos.....	263
Organismes col·legiats:	
Col·legi Consultors	
Sessió del dia 20 d'octubre de 2022	271
Consell Presbiteral	
Sessió del dia 6 de juny de 2022	273
Sessió del dia 20 d'octubre de 2022	279
Estatuts del Consell Presbiteral.....	284
Consell Pastoral	
Estatuts del Consell Pastoral	292
Consell Diocesà Assumptes Econòmics	
Sessió del dia 21 de juliol de 2022.....	295

Vicaria General:

Comunicats

Als mossens i comunitats 298

Sínode

Presentació a l'Assemblea Diocesana 299

Resum de l'informe de la Diòcesi de Lleida 309

Document Diocesà final enviat a la CEE 318

Document de síntesi final de la CEE 339

Síntesi del document de treball de l'etapa continental.. 356

Resum al qüestionari sobre l'etapa continental 362

Assemblea Diocesana

Assemblea Diocesana 2022 367

Carta del Bisbe sobre l'Assemblea Diocesana 368

Orientacions Pastorals

Sobre l'ús de la mascareta 369

Sobre el baptisme en temps de quaresma 370

Pla d'actuacions del Pla de Pastoral, curs 2022-23 372

Vicaria Judicial:

Informe de l'any 2022 377

Secretaria General - Cancelleria:

Cessaments. 378

Estadística de la Diòcesi 381

Protocols prevenció contagis Covid-19 382

Sobre el canvi de nom de la parròquia de Sas 384

Vida Diocesana

Recull de notícies de la Diòcesi

2n semestre 2022 385

Glosses dominicals del Sr. Bisbe

2n semestre 2022 404

Conferència Episcopal Tarraconense

Comunicats de la CET:

Comunicat de la reunió núm. 250 431

Conferència Episcopal Espanyola

Papa Benet XVI

Especial amb motiu de la seva mort 435

Santa Seu

Sant Pare:

Missatges

59a Jornada Mundial dels Avis i la Gent Gran.....	439
Jornada Mundial de Pregària Cura de la Creació	443
108 Jornada Mundial del Migrant i el Refugiat	447
Jornada Mundial de les Missions	450
VI Jornada Mundial dels Pobres.....	455
Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat	462
56a Jornada Mundial de la Pau	465
Benedicció Urbi et Orbi. Nadal 2022	469

Introducció al Butlletí Oficial del Bisbat

El segon semestre de 2022 ha estat el de la recuperació del contacte físic després del llarg i dolorós període de la pandèmia pel virus de la Covid-19. Sense oblidar les moltes persones que ens han deixat en aquests anys i les que encara ara arrossegueu seqüeles de la malaltia, les nostres parròquies han anat recuperant l'alegria de retrobar-nos i la vitalitat d'organitzar activitats presencials. Després de tant temps amb limitacions, hi havia moltes ganes d'aquest necessari contacte fratern. Celebracions com la de l'Enviament o eucaristies multitudinàries amb motiu de diferents festes del nostre calendari litúrgic posen de manifest que, malgrat que encara hi ha algunes reserves –sobretot entre les persones més grans– la situació es pot donar per plenament normalitzada.

En aquestes pàgines podreu trobar, efectivament, la prova d'aquest retorn ple a l'activitat en tots els terrenys. També hem tingut moments difícils, com ara els adéus a comunitats religioses històriques de la ciutat que, per envelliment dels seus membres i per manca de relleu, han anat tancant portes. Destaca la marxa dels *frarets* després de 800 anys de presència a Lleida, la de les Filles de la Caritat, presents des del 1792, o la marxa dels tres germans que quedaven de la comunitat de Sant Joan de Déu. En l'altra cara de la moneda, l'alegria per les passes endavant cap a l'ordenació sacerdotal del seminarista Joshua Enrique Castillo o l'ordenació com a diaca permanent de Luis Manuel Pérez Zambrano.

Són alguns dels aspectes a ressaltar d'un final de 2022 que també ha viscut efemèrides importants, com el 160è aniversari de l'Acadèmia Mariana o el 125è de santa Teresa Jornet, al costat del reconeixement de la festa i romeria dels Fanalets com a Festa d'Interès Nacional, i l'inici de la restauració de l'església de Sant Llorenç i del mantell centenari de la Mare de Déu de la Soledat.

El balanç que pretenem plasmar en les pàgines que teniu a les mans, convida a l'optimisme.

*Delegació de Mitjans de Comunicació Social
del Bisbat de Lleida.*

Ordenacions

Admissió a ordes

El dia 3 de juliol de 2022, el Sr. Bisbe admeté a Ordes a Joshua Enrique Carrillo Saldaña, seminarista de la nostra Diòcesi que actualment està acabant els estudis de teologia a la Facultat de Teologia de Catalunya, suposant, aquesta admissió, l'inici del camí que condueix fins a l'ordenació de diaca, primer, i de prevere, després.

La cerimònia fou presidida pel Bisbe de la Diòcesi, Monsenyor Salvador Giménez, a qui acompanyava el Bisbe emèrit, Monsenyor Joan Piris, i una trentena de preveres amb nombrosos laics presents a la Catedral i altres que ho feren des de Mèxic atesa la procedència del seminarista.

Diaca permanent

El dia 3 de juliol el Sr. Bisbe ordenà com a diaca permanent al Sr. Luis Manuel Pérez Zambrano. La cerimònia fou presidida pel Bisbe de la Diòcesi, Monsenyor Salvador Giménez, a qui acompanyava el Bisbe emèrit, Monsenyor Joan Piris, i una trentena de preveres amb nombrosos laics presents a la Catedral i altres que ho feren des de Colòmbia, atesa la procedència de l'ordenat.

En l'homília el Bisbe Salvador destacà el text de l'evangeli en el que Jesús "envià" els deixebles relacionant-ho amb la missió del diaca, així com la petició evangèlica de pregueu perquè el Senyor envii obrers als seus sembrats.

La pregària als sants, per qui era ordenat com a diaca, la presentació dels ornaments diaconals per part de la seva esposa conjuntament amb la seva filla, el lliurament del llibre de la Paraula de Déu i l'abraçada del Bisbe i de la resta de diaques del nostre bisbat, foren moments particularment emotius de la cerimònia.

Tot seguit s'adjunta el Jurament de Fidelitat i les Lletres acreditatives del Sacrum Diaconatus Ordinem (Sagrat Orde del Diaconat).

Jurament de fidelitat

Jo, **Luis Manuel Pérez Zambrano**, en rebre el diaconat, primer grau del Sagrament de l'Orde, de mans de Mons. Salvador Ginémez Valls, Bisbe de Lleida, prometo mantenir-me sempre en comunió amb l'Església Catòlica, tant pel que fa al meu parlar com al meu obrar.

Compliré amb gran diligència i fidelitat les obligacions a les que estic compromès amb l'Església Universal i Particular, en la qual he estat cridat a exercir el meu servei, segons el que prescriu el dret.

En l'exercici del ministeri que m'ha estat confiat en nom de l'Església, conservaré íntegre el dipòsit de la fe, i el transmetré i l'explicaré fidelment refusant, per tant, qualsevol mena de doctrina que li sigui adversa.

Practicaré i promouré la disciplina comuna a tota l'Església, i guardaré totes les lleis eclesiàstiques, sobre tot les contingudes en el Codi de Dret Canònic.

Acataré amb obediència cristiana tot allò que ensenyin els pastors sagrats, com a doctors i mestres autèntics de la fe, i també el que manin com a guies de l'Església, i prestaré un ajut fidel als bisbes diocesans per tal que l'acció apostòlica que he d'exercir en nom i per manament de l'Església, sigui sempre realitzada en comunió amb ella.

Que Déu m'ajudi i aquests Sants Evangelis que toco amb les meves mans.

Ho proclamo i signo a Lleida, l'u de juliol de dos mil vint-i-dos.

Luis Manuel Pérez Zambrano

Davant meu ho proclamà,
en dono fe

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

**SALVATOR GIMÉNEZ VALLS, GRATIA DEI ET SANCTAE
APOSTOLICAE SEDIS EPISCOPUS ILERDENSIS, IN HISPANIA,**

Universis et singulis praesentes litteras inspecturis notum facimus atque testamur quod,
anno a Nativitate Domini bismillesimus vicesimus, secundus, die III mensis Iulii.

Infrascriptus episcopus in Sancta Ecclesia Cathedrali, Ilerdae,
dilectum Nobis in Christo

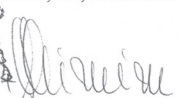
Aloisium Manuel Pérez Zambrano

idoneum repertum iuxta canonica praescripta, ad

SACRUM DIACONATUS ORDINEM

In quorum fidem has litteras manu Nostra signatas, sigilloque Nostro munitas, et a
Cancellario Nostro a Secretis subscriptas, fieri et expediri iussimus.

Datis Ilerdae, die, mense et anno ut supra.

+ Salvador Giménez Valls

De Exc.mi ac Revd.mi Episcopi mandato.

Salvador Giménez Valls, por la gracia de Dios y de la Santa Sede Apostólica, Obispo de Lleida, en España, al inspeccionar todas y cada una de la informaciones documentales, certificamos y testificamos que en el año 2022 del nacimiento de nuestro Señor, el día 3 de julio, el obispo que suscribe, en la Santa Iglesia Catedral de Lleida, el muy querido por nos en Cristo, LUIS MANUEL PÉREZ ZAMBRANO, ha sido encontrado adecuado según las prescripciones canónicas para el SAGRADO ORDEN DEL DIACONADO, por lo que hemos ordenado estas cartas, firmadas de nuestra mano, protegidas por nuestro sello, y firmadas por nuestro Canciller y Secretario según lo hermos ordenado. Dado en Lleida, en el día, mes y año arriba indicados.

Nomenaments

Juliol

Dia 1

Jordi Capdevila Más, nomenat Delegat Diocesà de Mitjans de Comunicació Social.

Dia 5

Mn. Jaume Melcior Servat, nomenat Consiliari de l'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes de Lleida.

Dia 7

Mn. Josep Solé Sans, nomenat Arxipreste de l'arxiprestat Baix Urgell-les Garrigues.

Mn. Casildo Rodríguez Bravo, nomenat Arxipreste de l'arxiprestat Baix Segre.

Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, nomenat Arxipreste de l'arxiprestat Segrià-Noguera-Ribagorça.

Mn. Carles Sanmartín Sisó, nomenat Arxipreste de l'arxiprestat Mare de Déu de l'Acadèmia.

Mn. Víctor Martínez Mateu, nomenat Arxipreste de l'arxiprestat Sant Anastasi.

Mn. Víctor Manuel Espinosa Oller, nomenat Rector de les Parròquies de Sant Pere apòstol d'Alfarràs, de l'Assumpció de la Mare de Déu d'Ivars de Noguera, de la Purificació de la Mare de Déu d'Algerri, de l'Assumpció de la Mare de Déu de Castelló de Farfanya, de Sant Josep de la Figuera i de Sant Nicolau, bisbe, d'Andaní,

Mn. Joan Bisart Alava, nomenat Adscrit de les Parròquies de Sant Pere apòstol d'Alfarràs, de l'Assumpció de la Mare de Déu d'Ivars de Noguera, de la Purificació de la Mare de Déu d'Algerri, de l'Assumpció de la Mare de Déu de Castelló de Farfanya, de Sant Josep de la Figuera i de Sant Nicolau, bisbe, d'Andaní.

Setembre

Dia 1

Mn. Luis Antonio Aguirre Abella, nomenat Rector de les parròquies de Sant Miquel, arcàngel, d'Os de Balaguer, Sant Pere, apòstol, de Millà, Sant Antoni de Pàdua d'Alberola, Sant Julià de La Règola, i Sant Vicenç, màrtir, d'Àger i les de la seva vall.

Mn. Victor Manuel Espinosa Oller, nomenat Canonge de la Santa Església Catedral.

Dia 7

Mn. Daniel Turmo Gargallo, nomenat Canonge Penitencier de la Santa Església Catedral de Lleida.

Dia 15

Mn. Josep Moré Estopà, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Luis Sallán Abizanda, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Gerardo Soler Quintillà, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Jaume Pedrós Solé, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Carles Sanmartín Sisó, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Víctor Martínez Mateu, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Casildo Rodríguez Bravo, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Josep Solé Sans, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Josep Mª Escorihuela Pujol, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Joaquim Blas Pastor, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Mn. Xavier Navarro Llista, nomenat membre del Consell Presbiteral.

P. Antoni Riera Figueras, nomenat membre del Consell Presbiteral.

Dia 19

Mn. Santiago Mataix Gabaldón, nomenat Consiliari del grup diocesà de la Unió Eucarística Reparadora de Lleida.

Mn. Luis Sallán Abizanda, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Mn. Jaume Pedrós Solé, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Mn. Gerard Soler Quintillà, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Mn. Xavier Navarro Llista, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Mn. Víctor Martínez Mateu, nomenat membre del Col·legi de Consultors.

Novembre**Dia 3**

Xavier García Alberó, nomenat President del Servei de Colònies de Vacances.

Adrià Godia Abad, nomenat Representant territorial del MCECC a Lleida.

Dia 22

Eduard Segarra Carbonell, nomenat Prior de la Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de Lleida.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Decrets

Renovació del Consell Presbiteral

Tenint en compte que el temps de vigència del nomenament dels membres del Consell Presbiteral, des de la seva darrera constitució a finals de l'any 2015, va exhaurir-se amb escreix i que, segons els Estatuts de dit consell, aquesta és de cinc anys (c. 501.1 del CIC, i art. 15.1 dels estatuts), tot pensant, de la manera que millor resultat doni, en proveir el bé pastoral de la porció de poble de Déu que se li ha encomanat al Bisbe (c.495),

Decreto

la renovació del Consell Presbiteral de manera que sigui l'òrgan de representació del presbiteri de la Diòcesi de Lleida, que, constituït com a Senat del Bisbe, l'ajuda en el govern de la mateixa per tal de proveir el màxim bé pastoral dins d'ella (art. 1 dels Estatuts del Consell Presbiteral).

El Consell Presbiteral es regirà pels seus estatuts (c. 496), aprovats pel Decret del Bisbe de Lleida en data 23 de juny de 2009, la renovació deis quals s'haurà de fer a proposta del Sr. Bisbe, escoltats els membres del Consell, quan sorgeixi la necessitat d'atendre alguna qüestió que no estigui reflectida en ells o que no ho estigui suficientment, de manera que faci necessari modificar o ampliar el seu redactat.

La finalitat del Consell és la d'ajudar el Bisbe en el govern de la Diòcesi; fomentar l'estreta unió i la col·laboració entre els preveres, i entre aquests i el Bisbe; i exercir la corresponsabilitat ministerial dels preveres amb el Bisbe al servei de la Diòcesi (art. 4 dels Estatuts). El seu vot sempre serà consultiu (c. 500.2).

El Consell estarà presidit pel Sr. Bisbe i estarà constituït (c. 497) pel Vicari General, el President del Capítol Catedral, el Rector del Seminari, tots ells membres nats; els cinc arxiprestes; un representant dels sacerdots emèrits i un altre dels religiosos (membres elegits); i dos sacerdots nomenats pel Sr. Bisbe (art. 6-12). Actuarà de secretari, amb veu però sense vot, el Secretari General del Bisbat (art.13.1).

D'aquesta manera, el nou Consell Presbiteral estarà presidit pel Bisbe de la Diòcesi i quedarà constituït, inicialment, per les següents persones:

- Mn. Luis Sallán Abizanda, Vicari General
- Mn. Gerard Soler Quintillà, President del Capítol Catedral
- Mn. Jaume Pedrós Solé, Rector del Seminari
- Mn. Carles Sanmartín Sisó, Arxiprestat Mare de Déu de l'Acadèmia
- Mn. Víctor Martínez Mateu, Arxiprestat Sant Anastasi
- Mn. Casildo Rodríguez Bravo, Arxiprestat Baix Segre

- Mn. Josep Solé Sans, Arxiprestat “Baix Urgell-Garrigues”
- Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, Arxipreste Segrià-Noguera-Ribagorça
- Mn. Josep Moré Estopá, pels preveres emèrits
- Mn. Joaquim Blas Pastor, membre elegit pel Bisbe
- Mn. Xavier Navarro Llestá, membre elegit pel Bisbe
- P. Antoni Riera Figueras, sj, membre elegit pels religiosos

Actuant com a secretari, amb veu pero sense vot, Juan Luis Salinas Sánchez, Secretari General-Canceller.

Per la seva validesa i compliment, ho signa el Bisbe de la Diòcesi de Lleida, el vuit de setembre de dos mil vint-i-dos.

+

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Designació jutge ponent

Salvador Giménez Valls, per la Gràcia de Déu i de la Santa Seu, Bisbe de Lleida, considerant les circumstàncies concretes que es donen en aquest moment en el Tribunal Eclesiàstic de la Diòcesi de Lleida, i en especial en la persona del Jutge Ponent,

Decreto

que es procedeixi a la substitució de l'esmentat jutge, havent de ser assumida aquesta disposició per Mn. Francesc Xavier Jauset Clivillé.

Per la seva validesa i compliment, ho signa el Bisbe de la Diòcesi de Lleida, el tretze de setembre de dos mil vint-i-dos.

+

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Renovació del Col·legi de Consultors

Tenint en compte que el temps de vigència del nomenament dels membres del Col·legi de Consultors, des de la seva darrera constitució a l'any 2016, s'ha exhaurit ja que la seva durada era de cinc anys (c. 502), tot pensant, de la manera que millor resultat doni, en proveir el bé pastoral de la porció del poble de Déu que se li ha encomanat al Bisbe (c. 495),

Decreto

la renovació del Col·legi de Consultors de manera que sigui un òrgan de consulta del Bisbe assumint les funcions que el CIC determina i li són competència d'acord al dret (cc 419, 421.1, 422, 430, 501.2, 413.2, 377.3, 272, 485, 1018.1 2n, 1277, 1292.1, 494, 1277, 382.3, 404 i 502.3).

El Col·legi de Consultors estarà presidit pel Bisbe de la Diòcesi i format per sis membres designats per aquest d'entre els membres del Consell de Presbiteri (c. 502). Actuarà com a secretari el Secretari General del Bisbat, amb veu però sense vot (482-485).

D'aquesta manera, el nou Consell Presbiteral estarà presidit pel Bisbe de la Diòcesi i quedarà constituït, inicialment, per les següents persones:

- Mn. Luis Sallán Abizanda
- Mn. Gerard Soler Quintillà
- Mn. Jaume Pedrós Solé
- Mn. Josep M. Escorihuela Pujol
- Mn. Xavier Navarro Llestà
- Mn. Víctor Martínez Mateu

Actuant com a secretari, amb veu però sense vot, Juan Luis Salinas Sánchez, Secretari General-Canceller.

Per la seva validesa i compliment, ho signa el Bisbe de la Diòcesi de Lleida, el quinze de setembre de dos mil vint-i-dos.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Aprovació del nou estatut del Consell Presbiteral

Revisat el text dels Estatuts del Consell Presbiteral d'aquesta Diòcesi, aprovat per aquest consell en la seva sessió de vint-i-cinc de maig de dos mil nou, el qual consta de vint-i nou articles, i considerant la situació actual de la Diòcesi i de la societat lleidatana, es produeix una revisió en la sessió del Consell Presbiteral del vint d'octubre de dos mil vint-i dos, en la que es considera fer algunes petites modificacions, les quals, aprovades pels seus membres, s'incorporen i em foren presentades.

Atès que els nous Estatuts modificats i aprovats pel Consell Presbiteral, compleixen tots els requisits establerts per la legislació canònica;

Decreto

a tenor del canon 496 del Codi de Dret Canònic, l'aprovació, de la nova redacció dels Estatuts del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida, i els declaro vigents a partir del dia d'avui en substitució dels anteriors.

Per la seva validesa i compliment, ho signa el Bisbe de la Diòcesi de Lleida, el vint-i-set d'octubre de dos mil vint-i-dos.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Aprovació del nou estatut del Consell Pastoral

Renovat el Consell de Pastoral de la Diòcesi per haver-se produït el relleu dels arxiprestos de la diòcesi, calia aprovar uns nous estatuts per al Consell Pastoral Diocesà. Els anteriors havien estat aprovats per decret del Bisbe Joan Piris el 28 d'octubre de 2009, i constaven de sis articles. Considerant la situació actual de la Diòcesi i de la societat lleidatana, es va fer una revisió dels mateixos en la sessió que el nou Consell Pastoral va celebrar el 28 d'octubre de 2022, en la que es considera incorporar algunes petites modificacions, que em foren presentades.

Atès que els nous Estatuts modificats i aprovats pel Consell Pastoral, compleixen tots els requisits establerts per la legislació canònica,

Decreto

a tenor deis canons 511-514 del Codi de Dret canònic, l'aprovació de la nova redacció deis Estatuts del Consell Pastoral de la Diòcesi de Lleida en substitució deis anteriors i els declaro vigents a partir del dia d'avui.

Per la seva validesa i compliment, ho signa el Bisbe de la Diòcesi de Lleida, el trenta-u d'octubre de dos mil vint-i-dos.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Entrada en vigor de les Orientacions per a la Pastoral dels Sagraments de la Iniciació Cristiana

Amb la voluntat de satisfer la preocupació que es manifesta en totes les èpoques d'acomplir la tasca fonamental de la comunitat cristiana, consistent en l'escolta permanent de la Paraula de Déu, en l'experiència sacramental personal i comunitària i en l'anunci constant als altres d'allò que hem escoltat i vivim: el missatge, l'obra i la persona de Jesucrist, la nostra diòcesi ha reflexionat sempre sobre ella, essent la seva ocupació permanent i la seva intensa preocupació per tal de fer arribar a tota la societat el coneixement del Crist; és per això que ha actualitzat la reflexió feta entre el 2002-2005 sobre els sagraments de la iniciació cristiana, per tal que els conceptes fonamentals puguin arribar a tots els fidels inserint la seva acció a partir de les formes arrelades en el nostre món d'avui, les quals

siguin comunes en la preparació i la practica sacramental a tota la diòcesi, tot seguint la normativa explicitada al Codi de Dret Canònic i els costums i lleis particulars del nostre bisbat,

Decreto

l'entrada en vigor d'aquest compendi anomenat ***Orientacions per a la Pastoral dels Sacraments de la Iniciació Cristiana***, a partir de la data de la signatura.

Lleida, 2 de novembre de dos mil vint-i-dos.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Convenis i Acords

Davant meu, **Juan Luis Salinas** Sánchez, Secretari General-Canceller del Bisbat de Lleida, tenint la firma autenticada notarialment davant el Ministeri de Justícia i davant la Direcció General d'Assumptes Religiosos de la Generalitat de Catalunya, en representació del Bisbat de Lleida, amb l'assistència de l'Ecònom de la Diòcesi, **Mn. Francesc Xavier Jauset Clivillé**, del Director del Departament de Patrimoni del Bisbat, **Sr. Luis Manuel Pérez Zambrano**, del rector de la parròquia d'Os de Balaguer, **Mn. Luis Antonio Aguirre Abella**, i del que va ser rector de les mateixes parròquies fins a l'1 de setembre del 2022, **Mn. Xavier Navarro Llesta**, per tal de celebrar l'acte públic de licitació per a la concessió de l'arrendament durant un període de set anys agrícoles, dels terrenys propietat de la parròquia de Sant Miquel Arcàngel, situat a Os de Balaguer (Lleida), les referències cadastrals del qual són:

a. Pel contracte d'arrendament rústic:

Referència cadastral	Terme Municipal	Polígon	Parcel·la	Recinte o subparcel·la	Superfície arrendada, en Ha
25196A009001390000GK	Os de Balaguer	9	139	B	0,9064
25196A009001420000GK	Os de Balaguer	9	142	C	13,4727
25196A010000010000GX	Os de Balaguer	10	1	C	3,8550

b. Pel contracte d'aprofitament apícola:

Referència cadastral
25196A010000010000GX
25196A009001310000GG
25196A009001390000GK
25196A009001420000GK
25196A009001380000GO
25196A009001460000GI

Compareixen

a la sala de reunions de la planta baixa del Bisbat de Lleida, essent les onze del matí del dia 16 de setembre de 2022, les següents persones:

- Sr. Jordi Ros Gensana, actuant en representació pròpia

No assisteix cap persona més

Hi ha hagut vuit interessats que, en representació pròpia, han disposat prèviament, davant el Director del Departament de Patrimoni, les corresponents pliques per a la seva participació en el present concurs, que s'atorgarà a aquell licitant que hagi presentat les millors ofertes segons el criteri de rendibilitat de la finca.

L'acte de licitació es farà pel procediment de presentació d'una plica o sobre tancat dins del qual han de constar les condicions que ofereix cadascun dels concursants, després d'haver estat anunciada convenientment l'oferta d'arrendament i el propi acte de licitació, de manera verbal al final de la Santa Missa, i per l'Ajuntament mitjançant els taulers d'anuncis i el E-Bando.

La durada inicial es de set anys agrícoles, que es començaran a comptar l'any agrícola 2022/2023, i finalitzaran el dia 31 d'octubre del 2029 (any agrícola 2028/2029). El contracte d'arrendament s'entén prorrogat de 5 anys en 5 anys, sempre que una de les parts no avisi a l'altra de la seva voluntat de donar-lo per extingit almenys un any abans del venciment (es fixa com a data límit per haver realitzar aquest avís el 31 d'agost de l'any agrícola anterior al propi del venciment, ja sigui aquest venciment l'inicial previst en el contracte o el prorrogat, així per exemple l'arrendador haurà d'avisar l'arrendatari de la seva intenció de no renovar el contracte abans del 31 d'octubre de l'any 2026, per qualsevol medi que permeti tenir constància d'aquest preavís), tot segons l'art. 18 de la Llei 1/2008, de 20 de febrer, de contractes de conreu de la Generalitat de Catalunya. La denúncia del contracte en qualsevol moment de la seva durada, el donarà per finalitzat, i no comportarà cap dret a indemnització per a l'arrendatari.

Ofertes presentades:

- Sr. Jordi Gensana Ros, ofereix. 4.571'20 € d'arrendament l'any/temporada,
- Sr. Jordi Mora Gregori, ofereix. 2.700 € d'arrendament l'any/temporada, més 5.600 € en millores durant el temps d'arrendament,
- Sr. Pau Mora Gregori, ofereix. 3.800 € d'arrendament l'any/temporada, més 5.600 € en millores durant el temps d'arrendament
- Sr. Antonio Hospital Guardiola, ofereix. 5.005 € d'arrendament l'any/temporada,
- Sr. Nil Fortuny Miranda, ofereix. 3.320 € d'arrendament l'any/temporada,
- Sr. Genís Freixes Pascual, ofereix. 3.854 € d'arrendament l'any/temporada,
- Sr. Eduard Daviu Porta, ofereix. 3.000 € d'arrendament l'any/temporada,
- Sr. Josep Burgués Estévez , ofereix. 3.519 € d'arrendament l'any/temporada,

Es fa constar que al procés apícola només es va presentar una proposta, raó per la qual es declara deserta la licitació i no s'adjudica.

Després de la corresponent deliberació entre l'Ecònom, el Director del Patrimoni i el Rector de la parròquia, s'acorda atorgar la licitació a la següent oferta, presentada per la persona que s'indica

Referència cadastral	Terme Municipal	Polígon, parcel·la, recinte	Superfície arrendada	Atorgada a
a. Pel contracte d'arrendament rústic:				
25196A009001390000GK	Os de Balaguer	9, 139, B	0,9064	Antonio Hospital Guardiola, que oferta pel total de la finca la quantitat de 5.005 € d'arrendament l'any/temporada. Se li notificarà oportunament per tal de signar el corresponent contracte.
25196A009001420000GK	Os de Balaguer	9, 142, C	13,4727	
25196A010000010000GX	Os de Balaguer	10, 1, C	3,8550	

Per a la validesa d'aquesta acta que reflecteix l'acte públic de licitació celebrat, la signa el Secretari General-Canceller del Bisbat de Lleida, a Lleida, el setze de setembre de dos mil vint-i-dos.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Juan Luis Salinas Sánchez, Secretari General-Canceller del Bisbat de Lleida, en representació del Bisbat de Lleida.

Certifica:

Que a l'Arxiu Diocesà de Lleida es va rebre en data 22 de juliol de 2022, i va quedar dipositada amb caràcter de donació, la documentació gràfica formada per fotografies realitzades per **Joan Farré Puig**, referents a l'Acció Catòlica i d'altres, amb la finalitat que siguin guardades i arxivades convenientment. L'entrega ha estat duta a terme pel senyor Serafi González Falcó.

Així mateix, el Sr. Serafí González Falcó, va entregar a l'esmentat arxiu, el 14 de desembre de 2022, i es va rebre i va quedar dipositat amb caràcter de donació, i guardat i arxivat convenientment, el recull d'informació titulat "*Veinte años de devoción al Santo Cristo Hallado que se venera en la Iglesia Parroquial de San Lorenzo Mártir de la Ciudad de Lérida. 1948-1967*", del qual n'és l'autor el Sr. Joan Farré Puig.

Per a que així consti, ho signa a Lleida, el trenta de desembre de dos mil vint-i-dos.

S'adjunta la relació de fotografies donades, amb el detall de les mateixes, l'original del qual va ser signat pel Sr. Serafí González Falcó.

En **Serafí González Falcó**, aporta i dona a l'Arxiu Diocesà de Lleida, la següent documentació gràfica referent a l'Acció Catòlica de la Diòcesi de Lleida i d'altres temes, la qual pertanyia a l'arxiu personal de Joan Farré Puig, pare de la seva esposa, per a què siguin custodiades i arxivades convenientment.

Número	Matèria	Anys
1	Àlbum "imágenes de la Santísima Virgen veneradas en ermitas o santuarios"	
2	Àlbum: enterrament del bisbe Villar	1947
3	Àlbum: excursions, peregrinacions (en aquest àlbum hi surt l'autor de les imatges). Hi ha dues imatges d'una processó de la Verge (identificar)	1956- 1960
4 i 5	2 àlbums: Peregrinació Ntra. Senyora de Fàtima. Lleida	4- 25 d'abril de 1948
6	Àlbum: peregrinacions i sortides vàries de la "juventud de AC"	1940-1947
7	Àlbum: jornades d'exercicis espirituals	1943- 1949
8	Àlbum: exercicis espirituals a Cièrvoles; Jornada a Monzón; homenatge a mossèn Parramón	s.d
9	Sobre: Activitats J.A.C. Bisbe del Pino	
10	Ejercicios espirituales	
11	Obispo Juan Villar, fallecido. Despedida Obispo del Pino; ejercicios	(1947; 1967)
12	Arribada de pelegrins a l'estació de ferrocarril. Saragossa	1940
13	Ordenació episcopal de Don Laureano Castán Lacoma	13 de juny de 1954
14	Activitats episcopals. Moll Salord	

15	Pessebres	
16	Dia del "aspirantado"; Fraga, Fonz; Mn. Freixes	1947
17	Verge de Fàtima	
18	Concurs de Fanalets de Sant Jaume	1946
19	Fotos "desconocidas"	
20	Varis: Roma	
21 i 22	Àlbums fets per en Joan Farré: Índice de las poblaciones de España, con indicación de las advocaciones marianas que en ellas se veneran. 1ª parte, de la A a la K; 2ª parte de la L a la Z.	

Signat a Lleida, vint-i-dos de juliol de dos mil vint-i-dos

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Convenis i Acords

Durant el segon semestre de l'any 2022 s'han realitzat les següents vendes i compres, que s'especifiquen tot seguit.

Contractes

01/04/2022: **Contracte de lloguer de la rectoria que hi ha a la capella de Sant Josep Obrer del Pla de la Font.** Van signar Mn. José Wilson Marín Castaño com a rector i representant de la Parròquia, i l'arrendatari Sr. Abdelghani Cherkaqui.

01/09/2022: **Contracte de lloguer de la rectoria que hi ha a la Parròquia de Sant Bartomeu Apòstol, de Massalcoreig.** Van signar Mn. Paul Fecheta com a rector i representant de la Parròquia, i l'arrendatari Sr. Mohammed Chigri.

20/09/2022: **Contracte de crèdit refaccionari entre la Companyia de Jesús, la Parròquia de Sant Ignasi de Loiola i la Diòcesi de Lleida.** Van signar P. Jaime María Badiola Villa, S.J., com a Administrador provincial de la Companyia de Jesús Província d'Espanya, i P. Roger Torres Aguiló, S. J., en representació de la Parròquia i Monsenyor Salvador Giménez Valls, Bisbe de Lleida.

30/09/2022: **Contracte d'arrendament rústic de la nomenada 'Finca de Cérvoles', propietat de la Parròquia de Sant Miquel Arcàngel, d'Os de Balaguer.** Van signar Mn. Luis Antonio Aguirre Abella com a rector i representant de la Parròquia, i l'arrendatari Sr. Antonio Hospital Guardiola.

Cessió

S'autoritzen la següent cessió:

19/12/2022: Cessió gratuïta a l'Ajuntament de Lleida dels terrenys de la Seu Vella dels quals és propietària la Diòcesi de Lleida. Terrenys amb un valor fiscal de 63.215,82. Van comparèixer, el Sr. Miquel Pueyo i Paris, Alcalde-President del Ajuntament de Lleida, i Mons. Salvador Giménez Valls, Bisbe de la Diòcesi.

Per tal que hi hagi constància que així és i donant fe de la seva autenticitat, signa la present notificació el Secretari General-Canceller, a Lleida, el 3 de gener de 2023.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Conveni

De col·laboració entre l'Institut Català de la Salut i el Bisbat de Lleida, per a la prestació d'assistència religiosa catòlica a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova

Reunits

D'una banda, el senyor Alfons Segarra Medrano, Gerent Territorial de Lleida de l'Institut Català de la Salut, que actua en nom i representació d'aquesta empresa pública, en virtut de la delegació de competències establerta a la Resolució SLT/3067/2018, de 18 de desembre, del director gerent de l'ICS.

De l'altra, Mons. Salvador Giménez Valls, Bisbe de Lleida, del qual no s'especifiquen les seves dades personals perquè ocupa el càrrec amb notorietat.

Exposen

- I. Que l'ICS és una entitat de dret públic de la Generalitat, que actua subjecte al dret privat, sens perjudici dels àmbits en els quals ha d'actuar subjecte al dret públic de conformitat amb la Llei 8/2007, de 30 de juliol, de l'Institut Català de la Salut, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat d'actuar per al compliment de les funcions i consecució dels seus objectius. Gaudeix d'autonomia funcional i de gestió i resta adscrit al Servei Català de la Salut.
- II. Que a l'objecte de donar compliment en l'àmbit de la comunitat autònoma de Catalunya del que preveu l'article 4.2 de l'Acord de 3 de gener de 1979, signat entre l'Estat Espanyol i la Santa Seu sobre Assumptes Jurídics, i l'Acord Marc de 24 de juliol de 1985 que el desenvolupa, el Departament de Sanitat i Seguretat Social i l'Església Catòlica a Catalunya van subscriure, en data 8 de maig de 1986, un acord sobre l'assistència religiosa catòlica en els centres de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública (Ordre del Departament de Salut de 10.12.86, DOGC núm. 780 de 19/12/1986).
- III. Que per garantir la prestació del servei d'assistència religiosa catòlica en l'àmbit de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, centre inclòs en el sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (SISCAT), i en compliment dels acords anteriorment esmentats, les parts van formalitzar un conveni de col·laboració signat en data 23 d'octubre de 2001, que s'ha anat prorrogant anualment fins al 31 de desembre de 2021.
- IV. Que als efectes de continuar amb la prestació del servei d'assistència religiosa catòlica a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, les parts consideren necessari formalitzar un nou conveni adaptat a

la normativa actual, i acorden signar el present que es regirà per les següents

Clàusules

Primera. Objecte del conveni

L'objecte d'aquest conveni de col·laboració és la prestació del Servei d'Assistència Religiosa Catòlica per part del Bisbat de Lleida a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova.

Segona. Compromisos de les parts

El Bisbat de Lleida es compromet a prestar al seu càrrec l'esmentat Servei d'Assistència Religiosa Catòlica a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, de l'Institut Català de la Salut, amb subjecció a les següents condicions:

- a. Facilitar el servei d'assistència religiosa catòlica i l'atenció pastoral i ministerial de la fe catòlica als pacients catòlics de l'Hospital que la sol·licitin. Podran així mateix, beneficiar-se d'aquest servei els familiars dels pacients i el personal catòlic del centre que ho desitgin.
- b. Facilitar l'oportuna assistència als pacients i acompanyants així com personal del centre d'altres confessions religioses que lliurement i espontàniament ho sol·licitin.
- c. Aportar, en qualsevol cas, relació d'ajuda i suport moral als pacients i acompanyants que ho demanin.
- d. La prestació del Servei d'Assistència Religiosa Catòlica objecte d'aquest conveni respectarà en tot cas la llibertat religiosa i de consciència de les persones ateses i del conjunt de pacients, d'acord amb el que disposa l'art. 2 de la Llei orgànica 7/1980, de 5 de juliol, sobre llibertat religiosa. Així mateix, el personal que presti el servei respectarà el reglament de règim intern de l'hospital i la resta de normes de preceptiva aplicació. En cas contrari, la Direcció de l'hospital comunicarà al Bisbat els problemes sorgits per tal de solucionar-los de manera adequada, garantint aquest la continuïtat de la prestació del servei objecte del conveni. En el supòsit que no s'assolís una solució satisfactòria, el problema s'elevàrà a la Comissió Mixta referida a la Clàusula Sisena, formada pel Departament de Salut i l'Església Catòlica a Catalunya perquè el resolgui de la manera més adient.

L'Institut Català de la Salut es compromet a:

- Facilitar els mitjans necessaris per a realitzar adequadament el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica objecte d'aquest conveni, dins de les possibilitats i necessitats d'espais assistencials.

- Facilitarà el seu reglament de règim intern, les disposicions generals i les instruccions internes que els siguin d'aplicació que el puguin ser d'interès per al desenvolupament de les seves activitats.

Tercera. Abast de la col·laboració

Les persones que presten el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica desenvoluparan les activitats següents:

- Visita als pacients ingressats.
- Celebració dels actes de culte pertinents que hi hagi al centre sanitari.
- Administració dels sagraments.
- Relació d'ajuda i assessorament pastoral i ètic.
- Participació en els equips multidisciplinars de l'Hospital.
- Col·laboració en la humanització de l'assistència hospitalària.
- Qualsevol altra activitat relacionada amb el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica que s'ofereix.
- Podran participar també en el Comitè de Bioètica de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova.

El personal de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova procurarà posar en contacte les persones que presten el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica amb els pacients que hagin manifestat, per si o a través dels seus familiars o afins, el seu desig de rebre assistència religiosa.

Quarta. Recursos humans immaterials

El Bisbat de Lleida enviarà a la Gerència Territorial de Lleida la relació de les persones designades per a prestar el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica i les substitucions que es produeixin quan siguin necessàries, amb indicació del nombre, condició i règim de dedicació de cadascuna d'elles. Quan es produeixin substitucions, cessaments o renúncies, s'haurà d'informar a la Gerència amb un mes d'antelació de la persona substituïda per tal que pugui autoritzar-la i el Bisbat haurà de mantenir en tot cas el volum total de la prestació convinguda.

El Bisbat de Lleida establirà al seu càrrec la cobertura de Seguretat Social del personal designat per a la prestació del Servei objecte d'aquest conveni. Per donar cobertura al servei previst en aquest conveni, el Bisbat de Lleida podrà utilitzar, en cas que ho consideri oportú, qualsevol modalitat admesa en l'àmbit de les relacions jurídiques vigents.

Aquest conveni no comporta en cap cas l'establiment d'una relació de naturalesa laboral entre les persones designades per al desenvolupament del Servei d'Assistència Religiosa Catòlica i l'Institut Català de la Salut. A aquests efectes, la dependència d'aquestes persones és del Bisbat de Lleida.

Cinquena. Contraprestació econòmica

En concepte de contraprestació econòmica l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova abonarà anualment al Bisbat de Lleida la quantitat de 31.000€, amb efectes des del dia 1 de gener de 2022 fins al 31 de desembre del 2022, d'acord amb l'Annex I d'aquest conveni.

Per fer el càlcul de l'import a abonar de l'exercici 2022, s'ha tingut en compte la relació entre el nombre de llits i el nombre d'agents pastorals prestadors del Servei d'Atenció Religiosa Catòlica, establerta a l'Annex I de l'Acord de 8 de maig de 1986, sobre assistència religiosa catòlica en els centres de la Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública.

L'import referit s'actualitzarà anualment d'acord amb el percentatge d'augment que prevegi la Llei de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al seu personal.

El Bisbat de Lleida emetrà i enviarà la factura semestral a l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova dins dels 30 dies naturals a comptar des de la finalització l'any objecte de facturació. Rebuda la factura, la persona / òrgan competent de l'hospital dins del termini màxim de 30 dies naturals, a comptar des de la data de recepció de la factura, per verificar la seva conformitat amb el disposat en el present acord i autoritzar el pagament; havent-se de realitzar aquest en el termini màxim de 30 dies naturals a comptar des de la data en què hagi tingut lloc la verificació.

Sisena. Comissió de seguiment

La Comissió de seguiment entre el Departament de Salut i l'Església Catòlica a Catalunya tindrà cura de la correcta aplicació i seguiment de l'Acord i d'aquest Conveni i realitzarà els aclariments dels dubtes i la resolució de conflictes que puguin sorgir en la seva aplicació.

Setena. Protecció de dades i clàusula de confidencialitat

Les persones que prestin el Servei d'Assistència Religiosa Catòlica actuaran en coordinació amb l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, que els facilitarà els mitjans i la col·laboració necessaris i, en especial les informacions oportunes sobre els pacients, per tal de portar a efecte la seva missió.

Les entitats signants es comprometen a guardar estricta confidencialitat sobre la informació interna a què puguin accedir en el desenvolupament de les seves relacions, i a utilitzar-la exclusivament en l'àmbit de la col·laboració objecte del present conveni, sens perjudici del compliment que en cada cas els correspongui en matèria de transparència informativa.

Les parts es comprometen al ple compliment dels deures i obligacions en matèria del respecte al dret a la intimitat de les persones, segons les

respectives àrees de desenvolupament de la col·laboració que en cada cas pertoqui, i en concret al què disposa la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garanties dels drets digitals (en endavant LOPD) així com la normativa que la desenvolupa, compromentent-se a tractar les esmentades dades únicament conforme s'ha establert i exclusivament amb la finalitat assenyalada en el present document.

Qualsevol tipus de gestió de fitxers, tractament de dades o d'informació, se sotmetrà als criteris de gestió i control que en cada cas siguin aplicables amb el rigor que correspongui, compromentent-se les parts als ajustaments que escaiguin davant la circumstància concreta per facilitar-ho.

El responsable del tractament de les dades de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova és l'Institut Català de la Salut, adreça postal a Gran Via de les Corts Catalanes, 587, 08007 Barcelona.

El Delegat de Protecció de Dades és la persona encarregada de vetllar pel dret fonamental a la protecció de dades personals al Departament de Salut, i de supervisar el compliment de la normativa reguladora.

Vuitena. Vigència i resolució

La vigència d'aquest conveni s'estendrà des de l'1 de gener del 2022, i per un període de 4 anys. Es podrà prorrogar amb anterioritat a la seva finalització, de mutu acord de les parts, de forma expressa, pel mateix període amb un màxim de quatre anys.

Sens perjudici del que estableix l'apartat anterior, són causes de resolució anticipada del present conveni les següents:

- a. La impossibilitat sobrevinguda legal o material de desenvolupar les activitats que en constitueixen l'objecte.
- b. L'incompliment manifest per qualsevol de les parts.
- c. Les reestructuracions funcionals de les institucions signatàries que facin inviable el seu compliment.
- d. La finalització de les causes que motiven la subscripció del conveni.

Qualsevol altra causa admesa endret.

Vuitena. Prohibició de cessió del conveni

Les entitats signen el present Conveni en atenció al reconegut prestigi que gaudeix cadascuna de les parts en el seu respectiu àmbit, per la qual cosa queda terminantment prohibida la cessió a qualsevol tercer del present conveni ni dels drets i/o obligacions que d'ell es derivin, excepte que hi hagi prèvia autorització expressa de l'altra part.

Novena. Modificació

Qualsevol modificació a les clàusules del conveni haurà de formalitzar-se per escrit, de mutu acord per les parts signatàries.

Desena. Jurisdicció competent

El present conveni té naturalesa administrativa i resta exclòs de la regulació continguda en el Reial Decret Legislatiu 9/2017, de 8 de novembre, de contractes de sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.

Les parts es comprometen a resoldre de manera amistosa, en el sí de la comissió de seguiment prevista en aquest conveni, les discrepàncies que puguin sorgir sobre la interpretació, desenvolupament, resolució i efectes que poguessin derivar-se de la seva aplicació.

En qualsevol cas, les qüestions litigioses que l'execució i compliment del present conveni puguin suscitar entre les parts seran competència de l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu.

Les parts amb renúncia expressa als seus propis furs, se sotmeten a **la jurisdicció dels tribunals de la ciutat de Lleida.**

Onzena. Llei de Transparència

Per tal de donar compliment al que disposa l'art. 14 i la disposició addicional de la Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació i bon govern (LTAIPBG), l'ICS informarà al registre de convenis de col·laboració i cooperació de la Generalitat i remetrà al Portal de Transparència la informació del present conveni.

I com a prova de conformitat amb el contingut d'aquest conveni, el signen.

Per l'Institut Català de la Salut
Alfons Segarra Medrano

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Autoritzacions

23/06/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Josep Maria Cebrià Sebastià, rector de la Parròquia de Sant Josep de Bovera, **per a que l'Ajuntament de Bovera pugui iniciar les obres de reparació de l'arcada romànica ubicada a l'església parroquial**, les quals tindran un cost ja pressupostat de 46.972,41 €, avançant els pagaments que siguin necessaris fins que arribin les subvencions que ja estan concedides segons declaracions del propi Ajuntament.

12/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Xavier Navarro, rector de la Parròquia de Sant Josep d'Àger, **per a què l'Ajuntament d'Àger pugui iniciar les obres d'arranjament de l'església parroquial i cementeri de Fontdepou, del terme municipal d'Àger**, les quals tindran un cost ja pressupostat de 15.689,37 €, avançant els pagaments que siguin necessaris fins que arribin les subvencions que ja són concedides segons declaracions del propi Ajuntament.

28/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Manel Mercadé Melé, rector de la **Parròquia de la Mare de Déu de Montserrat**, de Lleida, **per realitzar les obres de reparació de la teulada de l'església parroquial**, les quals tindran un cost ja pressupostat de 21.333,20 €.

28/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Carles Sanmartín Sisó, rector de la **Parròquia de la Mare de Déu del Pilar, de Lleida**, **per realitzar les obres d'adeqüació d'un bany adaptat a persones disminuïdes** en un magatzem a l'església parroquial, el qual tindrà un cost ja pressupostat de 10.776,75 €.

28/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Jaume Pons Bosch, rector de la **Parròquia de la Mare de Déu del Carme, de Lleida**, **per realitzar les obres de millora a l'edifici parroquial**, el qual tindrà un cost ja pressupostat de 101.546,67 €.

28/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Jofred Antonio Rendón Ramírez, rector de la Parròquia de l'Assumpció de la Mare de Déu del Pont de Suert, **per realitzar les obres de millora a l'església de Sant Esteve de Ventolà**, el qual tindrà un cost ja pressupostat de 9.000,00 €.

28/07/2022: Del Sr. Bisbe de la Diòcesi, Salvador Giménez Valls, a Mn. Jofred Antonio Rendón Ramírez, rector de la **Parròquia de l'Assumpció de la Mare de Déu del Pont de Suert**, **per realitzar les obres de restauració del bany de l'església parroquial**, el qual tindrà un cost ja pressupostat de 1.389,19 €.

05/09/2022: De Mn. Francisco Javier Jauset Clivillé, Ecònom Diocesà, **al Sr. Luis Manuel Pérez Zambrano, Director del Departament de Béns Immobles de la Diòcesi de Lleida, per comparèixer davant el Notari Pablo Gómez Clavería** per atendre els assumptes de la 'Finca Miravall' propietat del Bisbat i venuda a l'empresa 'Casa Miravall'.

12/09/2022: De Mn. Francisco Javier Jauset Clivillé, Ecònom Diocesà, **a l'Ajuntament d'Alcoletge**, a sol·licitud formulada pel seu rector Mn. Pere Canals i Mateu, **per a l'execució de les obres a l'església parroquial de Sant Miquel Arcàngel, d'Alcoletge**, recollides al "Projecte basic i d'execució de la restauració de les cobertes", i al "Projecte tècnic per les obres de conservació i manteniment de murs interiors i exteriors"; per tal que aquesta Corporació pugui sol·licitar les subvencions per a l'execució de les obres de conservació, manteniment, restauració i consolidació del temple, donada la seva condició de Bé Cultural d'Interès Local.

14/09/2022: De Mn. Francisco Javier Jauset Clivillé, Ecònom Diocesà, **a l'Ajuntament d'Àger**, a sol·licitud formulada pel seu rector Mn. Xavier Navarro Llesta, **per a l'execució de les obres del "Projecte de restauració i renovació de l'edifici", de l'església parroquial de la Mare de Déu del Roser, del nucli de població de Corçà**, redactat i revisat per l'Arquitecte Sr. Josep Àngel Corbella i García; per tal que aquesta Corporació pugui sol·licitar les subvencions per a l'execució de les obres de conservació, manteniment, restauració i consolidació, donada la seva condició de Bé Cultural d'Interès Local.

12/12/2022: De Mn. Francisco Javier Jauset Clivillé, Ecònom Diocesà, **a l'Ajuntament de Juneda**, a sol·licitud formulada pel seu rector Mn. Josep Solé, Sans, **per a l'execució de la 'Memòria valorada d'arranjament de cornises de l'església de Juneda'**, redactat per l'Arquitecte Tècnic Sr. Miquel Simó i Andreu. Per tal que aquesta Corporació pugui sol·licitar les subvencions per a l'execució de les obres de conservació, manteniment, restauració i consolidació, donada la seva condició de Bé Cultural d'Interès Local.

Mons. Salvador Giménez Valls, Bisbe de Lleida, havent-se completat el procediment d'instal·lació de columbaris en una zona fora de culte de la parròquia de Sant Pere Apòstol de Lleida, iniciat amb la pertinent sol·licitud presentada pel seu rector, i després que l'Administració del Bisbat hagi demanat els informes dels departaments de Béns Immobles i de Patrimoni, i de la Comissió de Litúrgia per tal de poder ratificar que era adient el projecte presentat, tenint en compte finalment l'aprovació arquitectònica del que s'ha realitzat i havent-se comunicat a totes les instàncies que han intervingut que la instal·lació s'ha acabat,

**Autoritzo
la benedicció i la inauguració
del columbari instal·lat**

per tal que pugui començar la seva activitat, amb la confiança que aquest servei permeti la pregària al Crist pels difunts i les seves famílies.

Lleida, 27 de maig de 2022

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Monsenyor Salvador Giménez Valls, Bisbe de Lleida, durant el segon semestre de l'any 2022 ha autoritzat la realització de les següents gestions en la data que s'indica.

12/07/2022: Autorització a l'**Ajuntament d'Àger** per a què pugui iniciar les obres d'arranjament de l'Església Parroquial i cementiri de Fontdepou, del terme municipal d'Àger, les quals tindran un cost ja pressupostat de 15.689,37 €, avançant els pagaments que siguin necessaris fins que arribin les subvencions que ja estan concedides segons declaracions del propi Ajuntament.

19/07/2021: Autorització a **Mn. Josep Maria Escorihuela Pujol, prevere d'aquesta diòcesi**, per a peregrinar a Lourdes i confessar al Santuari si és necessari i els seus responsables ho autoritzen.

28/07/2022: Autorització a la **Parròquia de la Mare de Déu de Montserrat**, de Lleida, per realitzar les obres de reparació de la teulada de l'església parroquial, les quals tindran un cost ja pressupostat de 21.333,20 €. Aquesta obra serà assumida a cost total per la parròquia, i per a la qual el Bisbat no ha destinat cap tipus de finançament, ni ho destinarà en el futur.

28/07/2022: Autorització a la **Parròquia de l'Assumpció de la Mare de Déu** del Pont de Suert per realitzar les obres de restauració del bany de l'església parroquial, les quals tindran un cost ja pressupostat de 1.389,19 €. Aquesta obra serà finançada en part amb una subvenció de la Direcció General d'Afers Religiosos per una suma de 636,90 €, i la resta serà assumida per la parròquia; i per a la qual el Bisbat no ha destinat cap tipus d'ajut, ni el destinarà en el futur.

28/07/2022: Autorització a la **Parròquia de la Mare de Déu del Pilar**, de Lleida, per a realitzar el projecte d'adaptació d'un magatzem a un bany adaptat a persones disminuïdes a l'església parroquial, el qual tindrà un cost ja pressupostat de 10.776,75 €. Aquesta obra serà finançada en part amb una subvenció de la Direcció General d'Afers Religiosos per una suma de 3.180,78 €, i la resta serà assumida per la parròquia; i per a la qual el Bisbat no ha destinat cap tipus d'ajut, ni el destinarà en el futur.

28/07/2022: Autorització a la **Parròquia de l'Assumpció de la Mare de Déu** del Pont de Suert, per a realitzar les obres de millora a l'església de Sant Esteve de Ventolà, les quals tindran un cost ja pressupostat de 9.000,00 €. Aquesta obra serà finançada en part amb una subvenció de la Direcció General d'Afers Religiosos per una suma de 5.110,20 €, i la resta serà assumida per la parròquia; i per a la qual el Bisbat no ha destinat cap tipus d'ajut, ni el destinarà en el futur.

28/07/2022 Autorització a la **Parròquia de Mare de Déu del Carme**, de Lleida, per a la realització de les obres de millora a l'edifici parroquial, les quals tindran un cost ja pressupostat de 101.546,67 €. Aquesta obra serà finançada en part amb una subvenció de la Direcció General d'Afers Religiosos per una suma de 24.289,96 €, i la resta serà assumida per la parròquia; i per a la qual el Bisbat no ha destinat cap tipus d'ajut, ni el destinarà en el futur.

Per tal que hi hagi constància que així és i donant fe de la seva autenticitat, signa la present notificació el Secretari General-Canceller, a Lleida, el 3 de gener de 2023.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Confirmacions

Durant aquest any 2022, han rebut el sagrament de la Confirmació en les parròquies que s'esmenten a continuació:

Divendres 4 de febrer	Col·legi Episcopal a Sta. Teresina	15 nois
Divendres 22 abril	Col·legi Institució Lleida-Arabell a St. Llorenç	25
Dissabte 23 abril	Parròquia St. Ignasi	31
Diumenge 1 maig	Parròquia Casteldans	2
Divendres 6 maig	Col·legi Institució Lleida-Terraferma a St. Llorenç	25
Divendres 13 maig	Col·legi Mater Salvatoris a la Catedral	50 nois
Dissabte 14 maig	Parròquia de Seròs	10
Diumenge 15 maig	Parròquia Pla de la Font	2 nois
Diumenge 15 maig	Catecumenat d'adults a la Catedral	16 adults
Dissabte, 21 maig	Parròquia d'Alcarràs	5 nois
Diumenge 22 maig	Parròquia de St. Joan	8 adults
Divendres 27 maig	Col·legi Sta. Anna a St. Llorenç	9
Dissabte 28 maig	Parròquia de St. Pau	7 adults
Dissabte 28 maig	Parròquia les Borges Blanques	7-8
Diumenge 5 de juny	Parròquia de Bell-lloc	20 nois
Diumenge 5 de juny	Parròquia Sta. Teresina	5 nois
Diumenge 12 juny	Parròquia El Carme+Col·legi Sgda. Família.	15 nois
Dissabte 18 juny	Parròquia de Juneda	2 nois
Diumenge 19 juny	Parròquia Montserrat	17 nois
Dissabte 8 d'octubre	Parròquia d'Alpicat	3 nois
Diumenge 9 d'octubre	Parròquia d'Artesa de Lleida –Confirma el Vicari General–	8 nois
Diumenge 16 d'octubre	Parròquia de Puigverd	4 nois
Diumenge 23 d'octubre	Parròquia d'Almenar	2 nois
Diumenge 23 d'octubre	Parròquia de Puiggròs	5 nois
Diumenge 20 de novembre	Parròquia Juncosa	5 noies

Comunicacions del Sr. Bisbe

Mons. Juan-Nsue Edjang Maye
Arzobispo Metropolitano de Malabo
Guinea Ecuatorial

Lleida, 28 de julio de 2022

Estimado Sr. Arzobispo.

Sirvan estas líneas para responder a su llamada telefónica de hoy referida al viaje del sacerdote D. Norberto Blas Sepahoco Riquito, provisto de pasaporte de Guinea Ecuatorial, el cual solicita una tarea pastoral en esta diócesis de Lleida.

Como le adelanté por carta del pasado 4 de junio, este obispado acepta la colaboración pastoral del sacerdote, justificando su permanencia a lo que disponga la normativa legal de ambos países.

El sacerdote quedará sujeto a la obediencia de este obispo quien se compromete a cumplir con las obligaciones de manutención y alojamiento.

Espero que la presente carta le sirva para el inicio de los trámites ante la embajada con el fin de obtener el visado.

Reciba un atento saludo en el Señor.

† Salvador Giménez Valls,
 Bisbe de Lleida

A tots els preveres, diaques i membres de la vida consagrada

Lleida, 1 de setembre de 2022.

Benvolguts germans:

Preferiria que aquesta primera nota del curs no es veiés com una acció rutinària del bisbe que recorda els deures i els drets de cadascú, sinó com l'expressió cordial i animosa cap a tots els que ostenteu alguna responsabilitat eclesial i desitgeu millorar el vostre testimoni davant les comunitats

a qui servim. Ja és el tercer inici de curs que, amb diferents matisos però sempre amb la millor intenció de suport a l'evangelització, us escric unes línies per ressaltar els aspectes més importants del període que ara comença. Algunes indicacions per a tot el Poble de Deu estan inserides al **Full** i, per tant, a la premsa local.

El nostre és un servei que dona plenitud a les nostres vides de seguiment del Senyor i que pretenem transmetre amb paraules i obres a tots els nostres germans. També desitgem fer una oferta de sentit des de l'Evangelí als qui ens envolten i acompanyen mantenint les seves pròpies conviccions. Llibertat i respecte mutu és allò que ens demanem tots amb la finalitat de col·laborar en el desenvolupament d'una societat més justa i fraterna, reconeixent que l'ésser humà és el camí més important per estar més a prop i trobar-nos amb Jesucrist.

Poso a la vostra consideració les meves reflexions d'enguany, que se centren en els següents punts:

1. Estar alerta a les orientacions de la Santa Seu respecte al procés del Sínode dels Bisbes durant aquest curs. Recordareu que el passat 11 de juny va finalitzar el treball sinodal en la seva fase diocesana. En un acte festiu i amb presència de totes les diòcesis, es van llegir les conclusions que recollien les aportacions de tots els grups diocesans. Ja vam dir que estàvem raonablement satisfets de la participació de la nostra diòcesi en aquest període.

2. Participar i animar a participar als membres de les vostres comunitats en totes les activitats que proposi la diòcesi. Amb aquesta finalitat rebreu un fulletó molt senzill amb objectius, orientacions, suggeriments i propostes per al treball pastoral d'aquest curs i un calendari detallat de les accions diocesanes. Hem demanat la col·laboració de Delegacions i Secretariats per a una completa informació. Convé tenir des del principi una informació completa de tot allò que pugui interessar a un gran nombre de diocesans i que ens ajudi a cohesionar la nostra comunitat. S'ha intentat evitar llacunes i/o duplicitats, cosa que no sempre s'aconsegueix.

3. Comprovareu que amb el contingut del fulletó a que feia referència no s'esgota la nostra activitat eclesial. Hem triat tres línies de treball diocesà (**Evangelització** –pastoral juvenil, preparació als sagraments de la iniciació cristiana, món rural i mitjans de comunicació social–, **Formació** –IREL, tots els àmbits del laïcat– i **Pastoral sociocaritativa** –conseqüències de la pandèmia, grups parroquials de Càritas, atenció a les situacions de vulnerabilitat cada dia més preocupants–). Pensant en els destinataris d'aquesta carta, m'atreveixo a reiterar els aspectes que tantes vegades ens recordem els uns als altres o, al menys, com a preocupació del bisbe descriuria la situació amb els següents àmbits i algunes recomanacions afegides: el de la Paraula

(cuideu la preparació de les homilies, organitzeu els grups de la catequesi en els diferents nivells, acompanyeu els professors de religió, fometeu els grups de reflexió, de formació o d'animació als diferents sabers teològics), el de la Celebració (procureu la major dignitat possible en totes les celebracions sacramentals, promoueu entre les vostres comunitats la Litúrgia de les Hores, impliqueu els laics més interessats en la col·laboració i realització de les activitats de celebració com la lectura, els ministres extraordinaris de la comunió...) el de la Caritat (ajudeu a descobrir les carències, les fragilitats o las limitacions dels germans, fometeu els grups parroquials de Càritas, valoreu positivament el treball sociocaritatiu de tantes institucions eclesials, descobriu el servei a la societat en general...).

4. Comencem el curs amb la remodelació dels arxiprestats i el nomenament de nous arxiprestes. Tracteu amb cura aquesta nova realitat i procureu que això ens serveixi a tots d'ajuda i col·laboració entre uns i altres, com a germans i companys d'un mateix presbiteri. Comptant amb la gràcia de Déu, entre tots ho podem fer tot. Ens complementem i posem les nostres qualitats i la nostra disponibilitat al servei de la comunitat eclesial. A tots ens alegrarà que funcioni aquest nou sistema a la perfecció.

5. Lisboa, agost de 2023. Jornada Mundial de la Joventut. És el gran esdeveniment eclesial d'aquest curs. La Delegació Diocesana de Pastoral Juvenil ja està treballant per afavorir la presència del major nombre de joves de la diòcesi a la capital portuguesa. Intentarem acollir totes les propostes en aquest sentit que ens ajudin a revitalitzar els grups juvenils de les parròquies i de moltes altres institucions eclesials.

6. Que consti també aquí el reconeixement i gratitud de tots envers els diferents carismes que, de forma molt activa i exemplar, estan presents a la nostra diòcesi. També en el record aquelles comunitats de religiosos que, en la seva nova organització congregacional, se n'han anat de la nostra diòcesi per enfortir altres comunitats.

7. Recordo allò que us deia en la meva altra nota del passat mes de juny. A més d'agrair la vostra dedicació i servei, us convidava a les tres accions diocesanes amb una característica especial cadascuna d'elles i que constitueixen una autèntica festa; us demano que convideu totes les comunitats a participar

Festa de l'Enviament: dijous, 22 de setembre a la Catedral.

Missa Crismal: dimarts, 4 d'abril a la Catedral.

Assemblea Diocesana: dissabte, 27 de maig a la Casa de l'Església.

També us adverteixo que mantindrem el recés el tercer dilluns de cada mes a la Casa de l'Església. A més, aquest curs afegirem les dates de dues

activitats sacerdotals molt importants: les Jornades de Formació els dies 27 i 28 de setembre sobre els temes de Litúrgia i comunitat parroquial i la setmana d'Exercicis Espirituals, del dia 6 al 10 de març de 2023, dirigits per Mons. Francesc Conesa, bisbe de Solsona.

Rebeu una cordial salutació en el Senyor.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Excmo. y Rvdmo. Sr D. Darío de Jesús Monsalve Mejía
Arzobispo de Cali.
Cali (Colombia)

En Lleida, el 5 de septiembre de 2022

Querido hermano Darío:

He recibido su carta en la que manifiesta la disponibilidad del presbítero Diego Fernando Gaspar Puerta a servir a Dios en nuestra diócesis, prestando en ella su servicio pastoral, la cual cuenta con su autorización expresa para que puedan iniciarse los trámites correspondientes.

Dicho sacerdote tendría los mismos derechos y obligaciones que los anteriores sacerdotes de su diócesis que tan amablemente han estado colaborando, según el convenio que existe entre ambas diócesis. Haremos lo posible para que se sienta personal y pastoralmente a gusto entre nosotros y compruebe la catolicidad de nuestra Iglesia con la misión de evangelizar en cualquier parte de nuestro mundo.

Durante los cinco años que el P Diego Fernando Gaspar Puerta pase con nosotros, esta diócesis se compromete al pago de los correspondientes haberes al mencionado sacerdote, así como a darlo de alta en la Seguridad Social, y a proporcionarle lugar de residencia, siendo esta en la Casa Sacerdotal, ubicada en la Calle Santo Cristo 4 de Lleida, de la cual es propietaria nuestra diócesis.

Como hemos hecho en otras ocasiones y contando con su permiso, la Secretaría General de esta diócesis le enviará también, de modo oficial, nuestra aceptación para que puedan iniciar los trámites legales de su salida de Colombia y entrada en España. Les reitero mi gratitud a Vd. Y al P Diego Fernando.

Le remito esta carta por correo electrónico para que conozca cuanto antes mi alegría y satisfacción por la colaboración prestada.

Reciba un atento saludo en el Señor. Que bendiga su ministerio y a su diócesis.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

**A la Atención de
Hna. Mercedes Díez, C.S.
Compañía del Salvador; Curia General
Tapia de Casariego, 19
28023 Madrid**

Lleida, 7 de noviembre de 2022

Apreciada Hna. Mercedes,

con agrado recibí su carta en la que me presenta la Congregación Mariana “Mater Salvatoris”, Asociación Privada de Fieles aprobada en Madrid el 2006, como elemento importante para desarrollar el carisma que les es propio de instruir y formar a las niñas y jóvenes, en especial las que han de ingresar en la universidad, en la doctrina católica y los principios sociales cristianos teniendo como modelo a la Virgen María.

En la misma carta me solicita el consentimiento para establecer en la Diócesis de Lleida una sección de dicha Congregación Mariana Mater Salvatoris, diciéndome, además, que en esta diócesis existe un grupo de alumnos y antiguas alumnas, jóvenes externos y padres de familia que desearían constituirse en Sección de dicha Congregación para que su compromiso

personal con la Santísima Virgen tuviera la garantía del reconocimiento eclesiástico, considerando usted que sería una gran ayuda y estímulo para el compromiso de estas personas, la erección canónica de una sección de aquella.

He de decirle que contemplo con satisfacción su propuesta de implantación de una *Sección de la Congregación Mariana Mater Salvatoris* en nuestra Diócesis de Lleida, y pido a Dios por el buen desarrollo de la misma.

Sin más, reciba un cordial saludo y mis oraciones.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

**A la Atención de
Hno. Amador Fernández Fernández Curia Provincial
Provincia San Juan de Dios de España
Herreros de Tejada, 3
28016 Madrid**

Lleida, 7 de noviembre de 2022

Apreciado Hno. Amador,

he recibido su carta de 27 de octubre en la que me comunica la decisión que han tenido que tomar respecto a la obra que la Orden Hospitalaria lleva a cabo en esta diócesis, en el sentido de tener que interrumpir la presencia continuada de Hermanos de San Juan de Dios entre nosotros. Como puede suponer lamento que haya sido así, aunque lo comprendo dado el momento en el que vivimos y la escasez de vocaciones a la vida religiosa y consagrada que caracterizan nuestro tiempo.

Por otro lado, le agradezco y me ha dado serenidad de espíritu el ver que continuarán con la gestión y animación de las obras vinculadas a la Orden existentes en la Diócesis de Lleida, de manera que podrán mantener la evangelización a través del servicio a las personas enfermas y necesita-

das, atendiéndolas y paliando en lo posible la vulnerabilidad de muchos de nuestros conciudadanos. Es evidente que ésta es una misión al servicio de la Iglesia y de la sociedad que se realiza en aquellos en los que más hemos de encontrar el rostro de Jesús.

Sin más, reciba un cordial saludo y mis oraciones, sabiendo que tendrán mi apoyo y cercanía para que la obra de San Juan de Dios pueda seguir siendo un testimonio eclesial de misericordia, hospitalidad y esperanza.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

**A la Atención de
Hna. Encarnación Herrero
Superiora General de las
Misioneras Esclavas del Inmaculado Corazón de María
C/ La Liebre 3
28043 Madrid**

Lleida, 18 de noviembre de 2022

Apreciada Hna. Encarnación,

Respondiendo a su carta del 9 de noviembre, quiero mostrarle por escrito los sentimientos que tengo por el hecho de que hayan tenido que dejar, después de 54 años, el desempeño del Hogar Madre Esperanza. Es una lástima que ocurra y lamento que la obra incansable que han llevado a cabo acogiendo a las personas a las que atendían, justamente en la edad en la que más necesidad hay de cariño, acogida y orientación, se vea suspendida.

Esta situación es lamentable pero hemos de tener confianza en Dios que nos habla desde los signos de los nuevos tiempos. Estamos a su disposición y sólo nos queda acoger su voluntad después de haber cumplido la misión que nos había encomendado. Al final no tenemos otra cosa que decir mas que *Somos servidores inútiles, no hicimos más que cumplir con nuestra obligación* (Le 17,10).

La Diòcesi de Lleida les està reconocida por la incansable labor que han desenvolupat en nuestra ciutat, podent comunicarles que las personas atendidas las llevarán en su interior y, quizás sin ser demasiado conscientes, irán transmittiendo el amor y los hábitos que ustedes les mostraron.

Sin más, reciba un cordial saludo, mis oraciones y mi bendición, sabiendo que tendrán mi apoyo y cercanía para que la obra de la Madre Esperanza pueda seguir siendo un testimonio eclesial de misericordia, hospitalidad y entrega.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Als sacerdots majors de 75 anys

Lleida, 8 de desembre de 2022

Benvolguts germans

Vull recordar-vos la cita que tenim els sacerdots en la capella del Bisbat (primer pis) amb motiu del Nadal. Serà, com hem estat fent els darrers anys, el dia 22 de desembre, dijous, a les 12 hores. Us hi esperem.

És un senzill acte d'agraïment als qui han dedicat una gran part de la seva vida sacerdotal a la nostra comunitat diocesana. Ho celebrarem en aquest temps tan entranyable del Naixement del Senyor al qui demanem constància i fortlesa per a què la pregària i el servei mutu siguin fonts d'alegria i d'esperança per a tots aquells que ens envolten i ens ajuden.

L'acte consistirà en una pregària, unes paraules de reconeixement i l'entrega d'un obsequi. En acabar compartirem una copa de cava, recuperant el costum que teníem, ja que durant els dos anys anteriors no ho vam poder fer pels efectes de la pandèmia.

Rebeu un salutació ben sentida.

† Salvador Giménez Valls,
Bisbe de Lleida

Organismes col·legiats

Col·legi de Consultors

Sessió del dia 20 d'octubre de 2022

A un quart de quatre menys tres minuts de la tarda (15:12) del dia 20 d'octubre de 2022, prèvia convocatòria per escrit, es reuneix a la Casa de l'Església el Col·legi de Consultors essent presents tots els seus components: Mn. Luis Sallán Abizanda, Mn. Jaume Pedrós Solé, Mn. Gerard Soler Quintillà, Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, Mn. Xavier Navarro Llesta, Mn. Víctor Martínez Mateu i Juan Luis Salinas Sánchez que actuà com a secretari amb veu però sense vot, tots ells presidits per Mons. Salvador Giménez Valls, Bisbe de la Diòcesi.

Després d'una pregària els membres del Col·legi de Consultors prenen possessió del càrrec i es comença la sessió amb l'aprovació de l'acta de la sessió anterior (23/03/2019) que queda aprovada, tot i que per la necessitat de donar-li publicitat per poder executar els seus acords, ja havia estat publicada al Butlletí Oficial del Bisbat. Tot seguit es passa a tractar cadascun dels punts que figuren a l'ordre del dia.

3. Sol·licitud de l'Ajuntament de Castelló de Farfanya per a què el Bisbat faci donació gratuïta de la propietat de l'Església de Sta. Maria de Castelló de Farfanya.

El Sr. Bisbe presenta el cas llegint el que va acordar el Consell per als Assumptes Econòmics de 13/10/2021 i les opinions prèvies amb les que es va raonar i fonamentar l'acord, segons estan recollides a l'acta d'aquella sessió.

Després d'un comentari entre els membres del Col·legi de Consultors, **s'aprova fer una cessió per 50 anys, establint un conveni en el que l'ajuntament es compromet a fer el manteniment de l'església nova (revisió de la teulada i els arranjaments que puguin anar sent necessaris) i, assumir el cost del consum d'electricitat, especificant en ell que no es podrà utilitzar l'espai efecte de la cessió per a realitzar actes contraris a la fe cristiana, la moral de l'Església o aquesta mateixa; fent constar en el document de cessió, així mateix, una condició de cancel·lació del conveni si no es complís el que s'haurà recollit a l'acord.**

4. Sol·licitud de l'Ajuntament de Torrebesses per tal que el Bisbat cedeixi la titularitat de "l'Església Nova".

igual manera, el Sr. Bisbe explica la sol·licitud de l'Ajuntament de Torrebesses, establint-se un comentari entre els membres en el que es fa notar la manca d'utilitat pastoral per a l'Església i en concret per a la comunitat catòlica de la localitat d'aquell espai.

Per tot el qual, s'aprova la cessió de la titularitat de l'Església Nova i la corresponent donació, amb la finalitat de gestionar recursos per a poder conservar de manera eficient l'edifici inacabat i que pugui ser utilitzat per la població, havent-se de redactar un conveni i el corresponent procés d'escripturar-ho a nom de l'Ajuntament de Torrebesses, fent constar en ell, i d'igual manera a l'escriptura, el compromís d'aquest d'assumir a perpetuïtat el manteniment de l'edifici del temple actual i el cost de les despeses en electricitat, i especificant en tots dos documents, que no es podrà utilitzar l'espai efecte de la donació per a realitzar actes contraris a la fe cristiana, la moral de l'Església o aquesta mateixa; fent constar, així mateix, una clàusula de regressió de la donació si no es complissin tot o part del que s'haurà recollit en l'acord.

5. Altres temes i informacions què puguin aparèixer, i torn obert de paraules

- El Sr. Bisbe explica el projecte de transformar la Casa de l'Església en residència i comenta el desenvolupament del procés que es va iniciar fa alguns mesos. Tot és confiant que l'Orde de Sant Joan de Déu se'n faci càrrec de la transformació i de la posterior gestió.
- També comenta el Sr. Bisbe la sol·licitud que ha fet arribar l'Ajuntament de Torres de Segre sobre l'espai i l'ermita de Carrassumada, amb la pretensió que el Bisbat li faci donació gratuïta; aquest projecte, però, no està gaire definit i encara no s'ha presentat la documentació formal adient.

Essent tres quarts de quatre menys cinc de la tarda (15:40), s'aixeca la sessió.

Consell Presbiteral

Sessió del dia 6 de juny de 2022

Essent les onze i cinc minuts del matí del dia sis de juny de dos mil vint-i-dos, a la Casa de l'Església es reuneix el Consell Presbiteral del Bisbat de Lleida per tractar els temes exposats a la convocatòria corresponent. Hi són presents els següents membres:

Mons. Salvador Giménez Valls, que presideix la sessió, Mn. Luis Sallán Abizanda (Vicari General), Mn. Jaume Pedrós Solé, P. Jordi Clot Puig, Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, Mn. Josep Moré Estopà, Mn. Joaquim Blas Pastor, Mn. Sibangbeu Louan (Robert), P. Antoni Riera Figueras, sj, Mn. Gerardo Soler Quintillà, Mn. Víctor Martínez Mateu, Mn. Manel Mercadé Melé i Juan Luis Salinas Sánchez que actua com a secretari. Ha excusat la seva assistència per la impossibilitat de traslladar-se, Mn. Josep M. Cebrià Sebastià. Modera la sessió Mn. Manel Mercadé Melé.

El Sr. Bisbe saluda els presents agraïnt l'assistència a la sessió del Consell tot i ser festiu a Catalunya, excusant l'haver-la escollit en el fet que es va fer al mes de setembre per tal que pogués aparèixer al calendari diocesà, quan encara no estava posada com a festiu per enguany; després en el moment de preparar la convocatòria, es va caure en el compte però ja era massa tard per modificar-la. Tot seguit comenta l'ordre del dia i es refereix a què el proper cap de setmana tindrà lloc a Madrid l'acte de clausura de la fase de reflexió diocesana del Sínode a la que assistiran quatre persones de la nostra Diòcesi acompanyats del Sr. Bisbe en representació de tota ella. Amb les aportacions de totes les diòcesis, la C.E.E. redactarà un document que s'enviarà a Roma i servirà com a *instrumentum laboris* pel treball dels bisbes reunits en el Sínode sobre la sinodalitat.

Tot seguit fa esment a les votacions per elegir els candidats que es presentaran al Sr. Bisbe per tal que designi els nous arxiprestes. S'acorda que als nous arxiprestats de la ciutat es convoqui els seus components amb anterioritat a la votació per tal que puguin tenir un temps per compartir i copsar qui de tots els membres es considera més idoni per a ser proposat al Sr. Bisbe; s'enviarà un correu electrònic als membres de cadascun d'ells anunciant-los aquest particular.

1. S'inicia la sessió fent el res de l'Hora Tèrcia.

2. S'aprova l'acta de la sessió anterior (02.05.22). Pel que fa a la revisió dels acords que hi pogués haver, es constata que el que es va acordar al punt 4 de la convocatòria d'aquella sessió, quan diu: **La normativa diocesana sobre l'administració dels sacraments (es farà la**

introducció del tema per tal de tractar-lo a la següent sessió), s'ha realitzat com ho prova el fet d'haver-la inclòs en el temari de l'ordre del dia de la present sessió.

3. Revisió de l'Assemblea Diocesana. Es dona la paraula als membres del Consell per tal que aportin la seva opinió referent al desenvolupament de l'Assemblea Diocesana celebrada el passat 28 de maig. Els membres del Consell van manifestant les seves opinions, la síntesi de les quals es recull tot seguit:

- Es valora positivament el fet d'haver organitzat les reunions de grups per arxiprestats.
- Es constata que va haver alguns assistents que no havien sentit parlar del Sínode i d'altres que no ho havien treballat a les seves comunitats parroquials.
- Hi va haver alguns cartells orientadors situats en la zona d'acollida, donaven informació errònia donat que, per exemple, sortia l'antiga parròquia de Sant Andreu, hi havia una parròquia que estava canviada d'arxiprestat...
- Va ser una Assemblea amb molt contingut, fet que indica que a la diòcesi hi ha una línia d'actuació concreta i reeixida.
- Va ser encertada la manera de posar un moderador i un secretari en cada grup.
- El tenir un moderador de tota l'Assemblea es considera molt positiu, veient-se que el Joan Carles Nicuesa va fer molt bé aquesta tasca.
- Els assistents van estar satisfets de la trobada en els grups.
- Es valora molt bé la manera tan sintètica i encertada amb la que l'Antonieta Mateus va presentar el resum del treball fet a la diòcesi sobre el Sínode.

El Vicari General informa que la síntesi sobre el que es va proposar a la reflexió sobre el Sínode amb la revisió del que ja s'ha portat a terme del Pla Pastoral, ja està feta i que convocarà als arxiprestes i als caps d'àrea per revisar-la, retocar-la si cal i finalitzar-la definitivament.

El Sr. Bisbe comenta la importància que els mossens es prenguin seriosament els actes o esdeveniments de l'Església Universal i també de la Diocesana, perquè la realitat és que aquests són els que fan moure la vida de l'Església i no té sentit deixar-los de banda o ignorar-los, privant els fidels de la participació en ells i del seu coneixement, obstaculitzant, així, la unió de tothom amb l'Església.

Diu el Sr. Bisbe que va quedar content de l'assistència i participació que hi va haver a l'Assemblea i demana que tots tinguin present i reservat els tres dies diocesans del curs proper: la celebració de l'enviament (22/09/2022),

missa crismal (04/04/2023) i assemblea diocesana (27/05/2023), fent-ne difusió, estimulant l'assistència i, a nivell personal, assistint.

Un dels membres comenta que si en una parròquia no s'ha parlat del sínode és símptoma de que hi ha algun altre problema més greu i profund.

Un altre diu que els fidels són Poble de Déu i que se'ls hauria de fer sentir que ells es poden reunir i que s'ha de superar el fet que siguem massa clericals, tant els mossens com els propis fidels que no gosen dir o fer res si no ho encapçala el mossèn.

S'ha de vetllar per tal que el que s'ha treballat es faci vida i tiri endavant, si no es passa a aquest segon nivell, el que s'ha treballat fins ara no serveix per a res.

El Sr. Bisbe ressalta que és una qüestió d'actitud dels mossens que han de valorar el seguir al Papa i al bisbe i que han d'acompanyar el Poble de Déu a seguir el Crist des de les accions que ells proposin en l'àmbit camp de la Paraula, les celebracions i la caritat.

Un membre proposa que de la mateixa manera que hi ha un rector, també hi hagi un gestor (animador de la comunitat parroquial-catequista) que també hauria d'estar amb plena dedicació i, per tant, remunerat.

També es veu que seria necessari tenir animadors de comunitat formant equip a nivell comarcal. Es tracta de la coresponsabilitat i aprofitar totes les persones que la viuen perquè ja tenen algun encàrrec concret dins la comunitat; aquesta dinàmica l'hauria d'aprofitar el rector corresponent.

Es diu que aquests *gerents* haurien de ser vàries persones en cada parròquia per tal que poguessin treballar sinodalment i parlar-ho tot i treballar-ho des d'una visió sinodal, sense que sigui una persona aïllada la que es dediqui a tenir aquesta feina.

S'ha de tenir en compte que el marxar *fora* a buscar les necessitats, no sempre cal que sigui literalment fora de la parròquia, és pot donar la situació que dins de la pròpia comunitat hi hagi qui tingui necessitats que poden situar-lo *fora* i el facin mereixedor de l'atenció de la comunitat. També s'ha de veure que aquesta funció de formar equip amb el rector tot dedicant-se a animar i bellugar la comunitat, la pot fer un que no sigui de la pròpia comunitat i que la pot portar a terme posant-se a l'abast d'aquells que ho necessitin.

4. La normativa diocesana sobre l'administració dels sacraments (cal revisar els documents adjunts sobre els sacraments de la iniciació cristiana). El Sr. Bisbe remarca que és un tema molt important, havent de decidir si s'opta per mantenir el que hi ha manat ara a la diòcesi

i tots ho hauran d'acceptar, o es modifica de forma que s'acordi fer-ho d'una altra manera que també hauran d'acceptar tots. El que no pot ser és que hi hagi mossens que actuïn pel seu compte i preparin o celebrin els sagraments de manera diferent a com s'hagi decidit fer-ho al conjunt de la diòcesi, creant conflictes en els feligresos, entre aquests i els mossens, àdhuc entre els mossens.

Diu ell que el bisbe no pot demanar més, ni menys, del que diu el C.I.C. però caldria que tots acordessin fer el que es consideri més idoni i comprometre's tots a complir-ho. Davant situacions conflictives creades que han anat aflorant entre els membres del Consell, el Sr. Bisbe diu que s'ha de seguir el Codi de Dret Canònic, el que hi ha a les resolucions del Concili Provincial Tarraconense i el que indiquen les orientacions del Ritual de cada sagrament.

Un membre comenta que durant la quaresma no s'hauria de batejar ningú si no és per un cas de vida o mort. També que cal controlar la documentació (partida de baptisme dels pares i padrins...).

Es diu que s'han de seguir les orientacions del ritual del sagrament i la normativa existent, inclosa la d'àmbit diocesà. Es planteja què s'ha de fer quan els padrins o els pares no compleixen els requisits?

D'altres membres diuen que s'ha de fer pedagogia per tal de donar a conèixer quines són les funcions i el que implica el ser padrins o donar el bateig a fills de persones que no estan batejades. També apareix la idea de què s'ha de considerar que davant la sol·licitud del bateig estem davant l'acollida als necessitats, pobres, emigrants, persones sense cultura religiosa o sense la vivència quotidiana i real de la fe. S'ha de tenir en compte que l'Església és mare i acollidora, complint, però, el que diuen les orientacions seves. Una sortida molt adient que acull i mostra un camí de conversió i d'integració en la comunitat, és oferir als pares i padrins que estiguin en aquestes situacions d'allunyament, el poder fer una formació i preparar-los per poder rebre el bateig ells mateixos o la confirmació, ajudant-los a incorporar-se a la comunitat.

Respecte al fet que els padrins no estiguin confirmats, inclús, com s'ha dit tractant aquest tema, no estiguin batejats, hi ha una sortida que alguna parròquia ha proposat, es tractaria de proposar a algun membre de la comunitat parroquial que accepti ser el padrí, la qual cosa també planteja els problemes de la dificultat que suposarà per aquest padrí acompanyar realment al batejat.

Es comparteix l'opinió de què s'hauria de tornar cap a una Església amb catecumenat perquè és evident que la pastoral sacramental que s'està fent, no porta enlloc ja que els que reben els sagraments no tornen mai més.

El Vicari General manifesta que s'ha de considerar el mantenir el valor i el fons de tot el que l'Església diu i orienta sobre els sacraments, especialment els de la iniciació, preservant el seu sentit i els signes que en ells s'utilitzen, alhora que s'expliquen i es fa conèixer el que signifiquen. S'ha de donar un canvi i una conversió, ajudant a què puguin iniciar, ja els pares, un camí dins la comunitat; per una altra part, els mossens han de ser coherents (no donar més importància a unes celebracions que al diumenge, a la quaresma que a la Pasqua...).

S'ha de tenir en compte la situació de les persones que en alguns casos han d'estar per sobre de les normes. De la mateixa manera també s'ha de considerar que no s'ha de ser esclau de la norma i que s'ha de tenir en compte la realitat pastoral en la que hom es pot trobar en cada moment.

En aquest sentit s'han de considerar diferents aspectes, essent cada parròquia la que haurà de fer l'adaptació a la realitat de les persones, la coherència del que es diu i ensenya per a un sacrament amb allò que es transmet en els altres... de manera que s'arribi a establir unes pautes que puguin servir per a tota la diòcesi, atenent a temes com els dels padrins, els moments per celebrar-ho, la preparació necessària, la continuació...

És molt important la preparació i el trobament amb les famílies que demanen el bateig per al seu nadó.

Es proposa recollir els fulls que s'han anat preparant als diferents arxiprestats per a ensenyar els sacraments i fer una recopilació a nivell de bisbat. També s'haurien de revisar les formes i el llenguatge (tenint en compte que la Paraula de Déu no s'ha de tocar).

Es considera que l'ideal seria batejar quan ja s'arribés a ser adults i acompanyar-los per a què s'incorporin a la comunitat. Hem de ser conscients que la Paraula de Déu transforma allí on l'Esperit Sant vol, i que aquest pot fer el que vol en les persones concretes.

El Sr. Bisbe demana què s'hauria de fer en concret per a resoldre la situació plantejada per aquest punt de l'ordre del dia, de manera que tota la diòcesi hagi de complir la norma que s'estableixi; dona dos possibilitats:

- quedar-se només amb les instruccions de l'Església al C.I.C.; al Ritual, al C.P.T....
- fer un seguit de normes d'àmbit diocesà que recullin el que l'Església orienta i la nostra realitat, les quals tothom haurà de complir.

Alguns membres del Consell proposen que de moment no es toqui res però que s'estudii com fer la pedagogia necessària per a ajudar a entendre el que són els sacraments. També es planteja que es faci una compilació de la normativa i s'adjunti un recull de situacions que es puguin donar amb caràcter excepcional.

Aglutinant el que s'ha dit, el Sr. Bisbe proposa recollir la normativa existent i orientar com aplicar-la a la diòcesi, tant pels sagraments d'iniciació cristiana com pel sagrament del matrimoni. Entre tant, proposa que farà una carta als rectors dient-los-hi que s'ha tractat el tema i donant algunes idees per aplicar-les fins que es redacti el document.

S'ha d'evitar que el rector faci les coses com li sembli, de qualsevol manera segons li pugui convenir, i que siguin coherents, de forma que compleixin el que s'ha de fer i com que s'ha de fer l'administrar els sagraments, a més de demanar als que han de rebre els sagraments allò que han de complir.

Els consellers veuen encertada aquesta proposta per tal de tenir una postura coherent i coordinada entre tots els mossens de la diòcesi, i així li ho manifesten al Sr. Bisbe.

5. Els ministeris laïcals i l'adequació de la realitat diocesana dels Animadors de Comunitat amb el Ministeri de Catequista que ha establert el Papa. En arribar a aquest punt, es veu que no dona temps material per a tractar-lo i s'ajorna per a la propera sessió.

6. Informacions i torn obert de paraules. El Vicari General informa que dintre de pocs dies es donaran els codis per a la intranet a les parròquies. Es farà mitjançant el correu electrònic, raó per la qual demana que els que ho tinguin redirigit al propi correu personal del rector, l'alliberin.

7. Informació de Càritas sobre les properes actuacions previstes.

Tal com estava preparat, tot i que amb quinze minuts d'endarreriment, per la intensitat amb la que s'ha tractat el punt quatre, es convida a entrar a la sessió al Delegat Diocesà de Càritas, Sr. Joan Carles Nicuesa, i a la Secretària General de Càritas, Sra. Maria José Rosell. Entre tots dos presenten el material que utilitzaran en la campanya de l'Amor Fraternal en el dia del Corpus Cristi, i com es proposen fer-ho arribar a les parròquies. Aquesta campanya està pensada en *clau samaritana*. Comenten que es rebrà a cada parròquia una carta explicant-la, en la que hi haurà un telèfon per tal que truquin a Càritas per a demanar el material concret que cada parròquia pugui necessitar.

Fan un encís per explicar que en aquesta campanya han intervingut els equips de Càritas de captació de fons i el de comunicació, reconeixent la tasca que va fer en ella el Miguel Ángel Marín, Delegat de MCS del Bisbat recentment traspassat, amb les seves aportacions i suggeriments.

Comenten que una de cada tres persones residents a Lleida està inclosa en la pobresa; la situació de necessitat segueix sent la mateixa i augmenten els casos de persones que, tot i estar treballant, tenen necessitat greu donat el baix nivell d'ingressos. Per aquest motiu, des de Càritas ens conviden

a tothom a plantejar-nos com podem ser elements per cuidar, elements d'esperança i elements de tendresa.

Finalment fan un comentari sobre l'atenció que s'ha estat donant als refugiats ucraïnesos que han hagut de fugir per la guerra al seu país. Expliquen que el que la Generalitat va demanar a Càritas de la Diòcesi de Lleida, va ser l'atenció a refugiats que estaven acollits a casa d'altres ucraïnesos, ajudant econòmicament a aquelles famílies i als propis refugiats.

Essent un quart i cinc de tres del migdia (14:20 h), s'aixeca la sessió.

Consell Presbiteral

Sessió del dia 20 d'octubre de 2022

Essent les onze del matí del dia vint d'octubre de dos mil vint-i-dos, a la Casa de l'Església es reuneix el Consell Presbiteral del Bisbat de Lleida per tractar els temes exposats a la convocatòria corresponent. Hi són presents els següents membres:

Mons. Salvador Giménez Valls, que presideix la sessió, Mn. Luis Sallán Abizanda, (Vicari General), Mn. Jaume Pedrós Solé, Mn. Gerard Soler Quintillà, Mn. Víctor Martínez Mateu, Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, Mn. Carles Sanmartín Sisó, Mn. Casildo Rodríguez Bravo, Mn. Josep Solé Sans, Mn. Josep Moré Estopá, Mn. Xavier Navarro Llista, el P. Antoni Riera Figueras, sj, i Juan Luis Salinas Sánchez que actua com a secretari. Ha excusat la seva assistència per raons de salut, Mn. Joaquim Blas Pastor. Modera la sessió Mn. Víctor Martínez Mateu.

Després del rés de l'Hora Tèrcia, tots els membres prenen possessió com a tals, donat que aquesta és la primera sessió en la que el nou Consell Presbiteral es reuneix.

Tot seguit es procedeix a aprovar l'acta de la sessió anterior que havia estat enviada als membres del Consell, raó per la qual no es llegeix, quedant aprovada al no presentar cap esmena els consellers.

El Sr. Bisbe presenta els Estatuts del Consell i comenta que es poden ratificar, aprovant-los directament, o que es podrien presentar les esmenes que es considerin necessàries i aprovar-les. Alguns consellers fan la proposta de deixar la revisió per a la propera sessió, mentre que d'altres

consideren que es podria fer una lectura ràpida dels existents i procedir a fer les propostes de modificació que han de ser aprovades pels membres. S'opta per aquesta darrera possibilitat i després d'un moment per a la seva lectura personal i el debat sobre els dubtes que es presenten i les propostes pertinents, s'aproven les següents modificacions:

- art. 7 afegir al redactat dels membres elegits en el sector ministerial: *Donades les característiques i la formació del presbiteri de la Diòcesi, aquest sector el composaran els arxiprestes ja que aquests, nomenats pel bisbe, són representants dels preveres amb encàrrec ministerial per haver estat proposats pels sacerdots de cada arxiprestat.*
- art. 17.2 afegir al redactat de la suplència: *el qual tindrà la mateixa consideració a efectes de la seva assistència a la sessió, podent prendre la paraula i exercir el vot tal com ho podria haver fet el membre representat.*
- art. 24 afegir la “o” que falta en el redactat (...) *amb caràcter ordinari(...).*

S'aproven les propostes esmentades i la seva incorporació al text originari, el qual es ratifica i s'aprova.

Tot seguit se segueix amb el tractament dels altres temes tal com s'indiquen a l'ordre del dia:

3. Pel que fa a la preparació als sagraments de la iniciació cristiana:

Promoure una revisió-reflexió pastoral sobre els moments d'acollida-informació als pares, la iniciació al seguiment de Jesús i el corresponent acompanyament a l'adhesió a Ell, i la celebració del sagrament (per a aquest punt cal revisar els documents adjunts sobre els sagraments de la iniciació cristiana, especialment el del baptisme, i les cartes que van adreçar a tots els sacerdots el Vicari General, 28/02/2022, i el Sr. Bisbe, 13/06/2022).

El Sr. Bisbe presenta el tema i comenta que no s'ha de començar des del no res, sinó que es pot partir dels documents que es van preparar a la diòcesi a l'any 2003.

Es fa el comentari de què en les propostes que sorgeixin, què bàsicament seran sobre com actuar en casuístiques concretes per tal que tots els sacerdots puguin tenir una mateixa pauta d'actuació, aquestes es facin respectant el CIC com a fonament, tot fent una interpretació acollidora i benigna donat què el món ha canviat molt en aquests 20 anys. Ens hem

de conscienciar de l'allunyament què s'ha produït entre una gran part de la societat i l'Església, i de la divisió, fins i tot radicalització, de la mateixa societat; cal tenir molt present la importància d'acollir per sobre de les normes i mirant de no posar entrebancs que siguin innecessaris.

El Vicari General diu que s'ha de centrar el tema partint del que es va dir a la sessió anterior, recollit a l'acta, en la que es va comentar que no es toquessin aquests documents sobre la iniciació cristiana realitzats al 2003, sinó que es parli de com posar-los en pràctica i com afrontar les qüestions concretes que es puguin suscitar, i de la pedagogia que cal per portar a terme les orientacions recollides en els documents.

Els comentaris segueixen insistint en la importància d'acollir i fer planera l'accessibilitat d'aquella persona que demana apropar-se a Jesús demanant el baptisme, la catequesi per a fer la comunió, la confirmació, el matrimoni... per tal que es puguin anar incorporant al seguiment i l'amor al Crist.

Amb tot, es veu la necessitat d'explicar els signes què es fan anar en cada moment per tal que realment puguin ser significatius. Amb la Paraula de Déu s'ha de fer notar el que diu i raonar com ens interpel·la i com afecta a la vida dels que l'estan escoltant, i en concret dels que s'han atansat a demanar el rebre un sagrament...

El Sr. Bisbe diu que els documents de fa 20 anys, als que ens referim en aquesta sessió, estan molt ben escrits i si s'haguessin de repetir es tornarien a fer pràcticament iguals. El que cal, diu, és arribar a concretar i comentar les coses bàsiques, adaptant-les a la situació actual de la societat.

Un membre comenta que s'està fent el contrari del que va dir Jesús: *Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant* (fer deixebles i batejar), en tant que el que es fa és batejar i, després, intentar fer deixebles. S'hauria d'ajudar la gent a seguir el Crist i viure tal com ell vol que visquem, plantejant-lo tant a les persones concretes que han de rebre un sagrament, com als pares i als padrins.

Cal dedicar molta atenció en el tracte amb els catecúmens. S'ha d'entendre la normativa per conèixer el sentit de cada signe o de cada sagrament i poder-ho explicar i donar a conèixer.

També es diu que s'ha de fer els possibles per tal de definir casuístiques concretes cercant que tota la diòcesi segueixi les mateixes pautes i evitar els enfrontaments que provoquen les diferents maneres de respondre-hi.

El Vicari General proposa que, des dels arxiprestats, es faci un recull d'aquestes situacions i com actuar-hi, recollint-les en un document que aprovi el Consell Presbiteral en una propera sessió.

Es comenta que quan es doni una situació en la que algú demani algun sagrament a una parròquia que no sigui la pròpia, hauria de parlar amb el rector de la que procedeixen els qui ho demanen, per tal que aquest confirmi que sí ho poden rebre.

Es diu que s'hauria d'implicar també la Delegació de Catequesi en preparar aquest document de casuístiques concretes. També que estaria bé recuperar uns documents que es van preparar farà uns quinze anys a l'Arxiprestat de la Perifèria (ara extingit per la remodelació territorial de la ciutat) i al del Baix Urgell.

S'acorda portar a terme la proposta del Vicari General mantenint els documents de la iniciació cristiana tal com estan, adaptant qüestions de forma, dates... afegint al del baptisme una petita ressenya sobre catecumenat que hauria de fer Mn. Xavier Navarro, i fer des dels arxiprestats un recull de les situacions concretes que planteja el dia a dia, i com actuar-hi, recollint-les en un document que aprovi el Consell Presbiteral en una propera sessió.

4. Comentari sobre alguns aspectes econòmics: actualització dels quilometratges i unificació entre les funeràries de pobles veïns, o pertanyents a d'altres diòcesis, dels pagaments que efectuen pels sepelis.

S'ha fet la proposta de revisar a l'alça el cost del quilometratge donat que s'ha incrementat molt el preu dels combustibles. **S'acorda que es vagin adaptant cada any segons l'increment del cost de la vida reflectit en l'IPC i el parer de l'Ecònom que coneix les possibilitats de la diòcesi.**

Davant la petició d'algun rector de demanar que l'aportació de les funeràries sigui igual en totes elles, es comenta la dificultat d'establir un cost per a totes les funeràries donat que no es pot incidir en els preus que pot posar cada empresa en raó de la lliure competència.

El Sr. Bisbe remarca (i els membres del consell ho veuen encertat) **que el que sí s'ha de fer és anotar als llibres parroquials d'economia el que aporten les funeràries a les parròquies per tal que hi consti, fent així mateix, les anotacions del estipendis o intencions de misses que es facin.**

5. Informacions i torn obert de paraules.

- Referent a la formació del Consell Pastoral, s'explica la formació que té i es comenta que s'han de designar dos representants laics dels arxiprestats (un pel del Baix Segre, i un altre pel de la Mare de Déu de l'Acadèmia).
- Referent a la Casa de l'Església, s'anuncia que es jubila el gerent de la mateixa després de setze anys de servei. S'està entrevistant a uns can-

didats que s'han proposat per tal de seleccionar qui pugui assumir-ho. Es farà una reunió amb les entitats que hi ha a la Casa de l'Església per tal de comunicar la situació i esbrinar quins són els serveis mínims que cadascuna necessita, de manera que amb la nova persona es garanteixin. **Es proposa i tothom està d'acord, fer un comiat al Paco Campo, gerent de la Casa de l'Església, per la seva jubilació.**

- Un membre comenta la necessitat de pagar un quilometratge als animadors de comunitat i assegurar que tots els pobles puguin tenir-ne, com a mínim per garantir la celebració de la Paraula.
- La Casa Sacerdotal. El Sr. Bisbe comenta l'estat de desenvolupament de la transformació, constatant que tot va molt lent. Diu que si no es pot signar el conveni amb l'orde de Sant Joan de Déu abans del moment de la seva renúncia, li serà difícil fer-ho després donat que no voldria signar-ho deixant tot el projecte pel seu successor.
- El Vicari General comenta la necessitat que els rectors tinguin el certificat (signatura) digital per atendre les relacions amb les administracions. La renovació s'ha de fer des del Bisbat mitjançant la gestoria amb la que aquest treballa.
- Un mossèn proposa que es faci alguna sessió formativa als que porten els despatxos i l'economia, per tal de conèixer com fer les gestions.

Essent les dues i set minuts del migdia (14:07 h), s'aixeca la sessió.

Estatuts del Consell Presbiteral

27 d'octubre de 2022

1. Naturalesa, finalitat i competència

Art. 1

El Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida és l'òrgan de representació del seu presbiteri que, constituït com a Senat del Bisbe, l'ajuda en el govern de la Diòcesi, per tal de proveir el màxim bé pastoral de la porció del Poble de Déu que li ha estat encomanada.

Art. 2

El Consell es regirà pel Dret Canònic vigent i per aquests Estatuts aprovats pel Bisbe diocesà, tenint en compte les normes de la Conferència Episcopal.

Art. 3

El Consell te només vot consultiu. El seu parer, no obstant, per la representativitat que ostenta, és sempre molt qualificat i mereix especial atenció per part del Bisbe. Es requerirà el consentiment del Consell només en els casos expressament definits pel Dret.

Art. 4

La finalitat del Consell és:

- a. Ajudar el Bisbe en el govern de la Diòcesi.
- b. Fomentar l'estreta unió i la col·laboració entre els preveres, i entre aquests i el Bisbe.
- c. Exercir la corresponsabilitat ministerial dels preveres amb el Bisbe al servei de la Diòcesi.

Art. 5

És competència del Consell l'estudi dels assumptes de major importància que el Bisbe, per pròpia iniciativa li encarregui, o que els membres del Consell li proposin.

Les propostes de temes hauran de ser enviades directament al Bisbe, o bé per mitjà del Secretari del Consell.

5.1 El Consell ha de ser convidat al Concili provincial representat per dos membres designats col·legialment, els qual tenen només vot consultiu (càn. 443.5)

5.2 Els membres del Consell han de ser convocats com a membres del Sínode Diocesà, i tenen obligació de prendre-hi part (càn.463.1.4).

- 5.3** Són competències del Consell:
- 5.3.1** Designar el grup estable de rectors consultors del cànon 1742.1
  - 5.3.2** Deliberar sobre les mesures adequades de govern que es dedueixin de l'estudi, valoració i suggeriments fets pel Consell Pastoral Diocesà, tenint en consideració el cànon 511
- 5.4** D'entre els membres del Consell, el Bisbe ha de nomenar el Col·legi de Consultors (càn. 502. 1).
- 5.4** El Consell ha de ser escoltat pel Bisbe, en els següents casos:
- 5.5.1** Per convocar el Sínode Diocesà (càn. 461.1)
  - 5.5.2** Per erigir, suprimir o canviar notablement les parròquies (càn. 515.2)
  - 5.5.3** Per establir normes que regulin el destí de les ofrenes ingressades al fons comú parroquial i també normes per a la remuneració dels clergues (càn. 531).
  - 5.5.4** Per constituir els Consells pastorals parroquials (càn. 536.1)
  - 5.5.5** Per autoritzar l'edificació d'una nova església (càn. 215.2).
  - 5.5.6** Per reduir una església a un ús profà que no sigui reprovable (càn. 1222.1).
  - 5.5.7** Per imposar el tribut a que fa referència el cànon 1.263.
- 5.6** El Consell també haurà de ser escoltat en les següents qüestions:
- 5.6.1** La convocatòria d'una Assemblea General Diocesana.
  - 5.6.2** L'estructuració de la Diòcesi en arxiprestats o altres demarcacions territorials.
  - 5.6.3** La Cura parroquial encomanada als membres dels Instituts de Vida Consagrada i a les Societats de Vida Apostòlica.

2. Constitució del Consell Presbiteral

Art. 6

El Consell presidit pel Bisbe, estarà constituït per tres grups de membres:

- a. elegits lliurement pels mateixos preveres.
- b. nats, per raó del seu ofici.
- c. nomenats pel Bisbe.

Art. 7

El grup de **membres elegits** estarà constituït pels preveres que siguin designats mitjançant lliure elecció dels propis preveres, agrupats en els tres sectors següents:

- **Sector ministerial**, integrat per tots els preveres amb encàrrec pastoral en la Diòcesi, és a dir, amb nomenament episcopal; en cas de diversos ministeris, es considerarà de manera preferent el ministeri parroquial. Donades les característiques i la formació del presbiteri de la Diòcesi, aquest sector el compondran els arxiprestes ja que aquests, nomenats pel bisbe, són representants dels preveres amb encàrrec ministerial per haver estat proposats pels sacerdots de cada arxiprestat.
- **Sector de preveres emèrits**, integrat per tots els preveres seculars incardinats en la Diòcesi, sense encàrrec pastoral.
- **Sector especial**, integrat pels preveres no inclosos en els anteriors sectors.

Art. 8

Seràn **membres nats** els preveres que exerceixin algun d'aquests oficis:

- a. El o els Vicaris Generals
- b. El o els Vicaris Episcopals
- c. El Rector del Seminari Major
- d. El President del Capítol Catedral

Art. 9

El nombre de **membres nomenats pel Bisbe**, sumats el dels membres nats, no podrà excedir mai la meitat del total dels membres del Consell.

Art. 10

1. Abans de procedir a l'elecció es publicarà una relació completa dels preveres amb dret a vot, tot indicant el sector o grup al qual pertanyen.
2. Cap prevere podrà emetre el seu vot en més d'un sector; aquest serà el corresponent al sector ministerial al qual es dedica primordialment.
3. Pertoca al Bisbe, un cop oïts els interessats, resoldre els dubtes que es puguin presentar pel que fa a l'adscripció a un grup o sector.

Art. 11

1. Tots el preveres integrats en un sector, hi tenen veu activa i passiva.
2. Amb tot, els membres nats tenen veu activa, però no podran ser elegits en representació del sector.

Art. 12

L'elecció dels Consellers es farà de conformitat amb les normes del Dret Canònic, assenyaladament amb el que disposen els cànons 119, 197, 198, 172 i 176, a excepció del que es disposa a continuació.

1. Convocarà i presidirà l'elecció el prevere que acaba la representació del sector.
2. En absència de l'anterior, presidirà l'elecció el prevere de més antiguitat en el grup o sector, i en cas d'igualtat, el més gran, per raó de l'ordenació presbiteral.
3. L'elecció serà vàlida per la presència de la majoria absoluta dels preveres en actiu que han de ser convocats.
4. Efectuada la votació s'aixecarà acta i serà enviada com més aviat millor al Bisbe.

Art. 13

1. El Secretari del Consell serà el Secretari General del Bisbat.
2. El Bisbe, consultat el Ple, podrà nomenar un Secretari adjunt, si així ho considerés oportú.
3. El Secretari ho serà també de la Comissió Permanent.
4. Tots dos tindran veu, però no vot, en les deliberacions del Consell i de la Comissió Permanent.
5. A més d'altres funcions que li pugui confiar el Bisbe, correspon al Secretari del Consell:
  - 5.1 Convocar, en nom del Bisbe, les sessions adjuntant l'ordre del dia.
  - 5.2 Enviar amb antelació la documentació corresponent a cada tema.
  - 5.3 Redactar l'acta de cada reunió, on consignarà:
    - a. Les principals idees aportades en les diverses deliberacions.
    - b. La formulació literal dels acords sotmesos a aprovació.
    - c. Totes les altres dades que es demanin que constin en acta, o que s'estimi convenient o necessari que hi figurin.

- 5.4 Vetllar perquè les actes i la resta de la documentació siguin degudament arxivades i conservades, cas que no fossin dipositades a l'Arxiu de la Cúria.
- 5.5 Vetllar perquè siguin facilitades als preveres les comunicacions de les activitats del Consell, prèvia aprovació del Bisbe.

Art. 14

El Secretari adjunt supleix el Secretari en la seva absència, amb les mateixes facultats, drets i obligacions. També l'ajuda en les seves funcions o bé actua en el seu nom, sempre que s'estimi convenient.

3. Duració del càrrec de Conseller i la seva substitució

Art. 15

- 1. Els membres elegits ho seran per un període de cinc anys, podent ser-ne elegits per nous períodes de cinc anys.
- 2. Si en acabar el quinquenni no s'ha realitzat la renovació, continuaran com a Consellers fins que aquesta s'efectui.
- 3. En el cas de cessament del representant d'algun sector o grup, aquests elegiran al qui l'ha de substituir, el qual serà membre del Consell per la resta del quinquenni.

Art. 16

Els membres nats del Consell hi formen part des del moment en què prenen possessió del seu ofici fins al moment en què cessen. Els membres nomenats ho seran per un període de cinc anys, després del qual podran tornar-ho a ser.

Art. 17

- 1. Si un membre del Consell deixa d'assistir a tres reunions consecutives sense una causa justificada, el Bisbe, consultat el Consell, podrà decidir el seu cessament.
- 2. Quan un Conseller no pugui assistir a una reunió per causa justificada, i havent-ho comunicat amb antelació al Secretari, podrà enviar un suplent, el qual tindrà la mateixa consideració a efectes de la seva assistència a la sessió, podent prendre la paraula i exercir el vot tal com ho podria haver fet el membre representat.

Art. 18

Abans de cada renovació dels membres del Consell, els Consellers estudiaran la forma de millorar la representativitat del sector i la proposaran a l'aprovació del Bisbe.

4. Funcionament del Consell

Art. 19

1. El Consell complirà les seves funcions mitjançant les reunions Plenàries o mitjançant la Comissió Permanent.
2. El Ple estarà integrat per tots els membres que constitueixen el Consell: elegits, nats i nomenats pel Bisbe.
3. La Comissió Permanent estarà integrada per:
  - d. El o els Vicaris Generals
  - e. El o els Vicaris Episcopals
  - f. Dos Consellers elegits per votació del Ple
  - g. El Secretari del Consell
5. Tant el Ple com la Comissió Permanent estaran presidits pel Bisbe o, en la seva absència, per un dels Vicaris delegat pel Bisbe.
6. A les reunions del Ple, així com a les de la Comissió Permanent, podran ser-hi convocats aquells preveres, religiosos o seglars la informació dels quals o el seu assessorament es cregui convenient en algun dels temes de l'ordre del dia.

Art. 20

1. Les votacions en el Consell es faran de conformitat amb les normes del Dret Canònic, llevat del que disposin els presents Estatuts.
2. Les votacions per a l'elecció de persones seran sempre secretes, i per la presa d'acords també, llevat del cas que es disposi el contrari.
3. Cada un dels membres emetrà només un sol vot, malgrat pertànyer al Consell per diversos títols.
4. Queda exclosa la facultat de votar per carta, i també delegar en un altre membre el dret a votar, llevat del cas en què, present en les deliberacions del Consell, hagi d'absentar-se poc abans d'efectuar la votació.
5. Els Consellers elegits per emetre el seu vot han de tenir present que:
  - f. normalment han d'haver consultat als seus representats les qüestions que figuren en l'ordre del dia.
  - g. han de transmetre fidelment l'opinió del seu sector.
  - h. amb tot, han d'emetre el seu vot des de la pròpia responsabilitat i no solament com a simples portaveus dels seus electors.

Art. 21

1. La Comissió Permanent té com a objectius facilitar i fer efectiva l'acció del Consell. Per tant, s'encarregarà de:

- b. preparar les reunions del Consell
- c. resoldre les qüestions de procediment
- d. vetllar per l'execució dels acords del Ple i el seu seguiment.

2. És també la seva missió substituir el Ple del Consell en aquells assumptes que, per la seva urgència o caràcter, el Bisbe estimi millor resoldre sense convocar el Ple.

Dels temes tractats s'informarà al Ple en la propera reunió.

Art. 22

Correspon a la Comissió Permanent:

- 1.** Confeccionar l'ordre del dia de les reunions del Ple
- 2.** Elegir el Moderador del Consell
- 3.** Designar els Ponents dels diversos temes de l'ordre del dia
- 4.** Determinar la constitució i els membres de les Comissions d'Estudi que han de preparar els temes a deliberar en el Consell
- 5.** Vetllar per tal que els consellers disposin, amb temps suficient, del text de les ponències i dels estudis tècnics a fi de poder preparar adequadament les reunions
- 6.** Revisar el funcionament del Ple després de cada reunió, per tal de
  - a. avaluar el seu desenvolupament
  - b. decidir la manera d'executar els acords
  - c. indicar els aspectes o qüestions noves que demanen ulteriors deliberacions

Art. 23

És competència exclusiva del Bisbe la publicació i divulgació del que es tracti i acordi en el Consell.

Correspon igualment al Bisbe decidir, de manera excepcional, que es guardi el secret sobre algunes deliberacions i acords del Consell, fins i tot respecte dels mateixos preveres representants.

5. Reunions del Ple i de la Comissió Permanent

Art. 24

El Ple del Consell es reunirà almenys una vegada a l'any amb caràcter ordinari, i sempre que el Bisbe ho consideri oportú, a iniciativa pròpia o consultada la Comissió Permanent, o també a petició d'un mínim de tres membres del Consell.

Art. 25

1. Correspon al Bisbe determinar la convocatòria del Consell.
2. Les reunions ordinàries del Ple hauran de ser convocades, almenys, amb deu dies d'antelació. Les extraordinàries amb la màxima antelació possible.
3. Les convocatòries seran cursades pel Secretari del Consell, adjuntant-hi l'ordre del dia, i en la mesura del possible, la documentació pertinent als temes a tractar.

Art. 26

1. Les reunions del Ple seran dirigides per un Moderador, que serà diferent del President.
2. El Moderador serà un membre del Consell que designarà la Comissió Permanent.
3. El Moderador tindrà com a missió procurar que les reunions del Consell tinguin la fluïdesa i concreció necessàries.

Art. 27

1. En les reunions podran participar-hi els membres de les comissions d'estudi que s'hagin constituït per facilitar l'exercici més ponderat de la funció consultiva del Consell.
2. Els membres d'aquestes comissions, que no ho siguin del Consell, participaran en les deliberacions amb veu, però sense vot.

Art. 28

La Comissió Permanent es reunirà sempre que la convoqui el Bisbe.

Art. 29

1. Pel que fa a l'aprovació dels acords presos, tant al Ple com a la Comissió Permanent, s'haurà de fer a la presentació de cada proposta dins les respectives reunions, i constaran en acta.
2. Pel que fa a l'aprovació de les actes, es faran en les reunions immediatament posteriors.

Estatuts del Consell Pastoral

Art. 1. Naturalesa i finalitat

- 1.1 El Consell Pastoral Diocesà és un organisme de comunió, de responsabilitat i de representació de “tot el poble de Deu, que constitueix la diòcesi”(c. 512.2).
- 1.2 Consta de fidels que estiguin en plena comunió amb l'Església Catòlica, tant clergues com membres d'instituts de vida consagrada, i, sobretot, laics, que són designats de la manera determinada pel Bisbe diocesà” (c. 512.1). “Han de designar-se únicament fidels que excel·leixin per la seva fe segura, els bons costums i la prudència” (c. 512.3).
- 1.3 Al Consell Pastoral Diocesà li “correspon, sota l'autoritat del Bisbe, investigar i ponderar tot el que es refereix a les activitats pastorals, i proposar-hi conclusions pràctiques” (c. 511).
- 1.4 El vot del Consell Pastoral Diocesà només és consultiu (cf. c. 514.1). Amb tot, el seu parer serà tingut molt en compte pel Bisbe i pels organismes diocesans a l'hora de prendre decisions.
- 1.5 El període de durada d'un Consell Pastoral és de cinc anys per als membres elegits o designats. Els que ho són en raó del seu càrrec ho seran en tant que el continuïn exercint.

Art. 2. Membres del Consell Pastoral Diocesà

2.1 Membres per raó del càrrec (membres nats):

El Bisbe és el President nat
 El Vicari General
 El Vicari Episcopal de Pastoral
 El Rector del Seminari
 El Secretari General, que serà també el Secretari
 Els Arxiprestos
 Els/les delegats/des diocesans/es
 El Director de l'IREL

2.2 Membres elegits:

Un/a laic/a per cada Arxiprestat

2.3 Membres de designació directa.

El Bisbe podrà designar fins a tres membres, per tal que el Consell Pastoral Diocesà reflecteixi més adequadament les diferents realitats i sectors de la Diòcesi.

Art. 3. Eleccions

- 3.1 Les eleccions es faran segons el dret.
- 3.2 Els laics dels diferents arxiprestats seran elegits per un representant de cada Consell Parroquial (o de la comissió parroquial, en el cas que no hi hagués Consell). Tindrà cura de l'elecció l'arxiprest corresponent.

Art. 4. Duració del càrrec

- 4.1 El càrrec de conseller elegit o designat tindrà una durada de cinc anys.
- 4.2 Els membres nats cessaran en cessar del càrrec. Els demés cessen si canvien les condicions per les que van ser elegits.
- 4.3 Quan un membre del Consell Pastoral Diocesà no assisteix, sense causa justificada, dues vegades consecutives o tres alternatives a les sessions corresponents, es considera que hi ha causa per a cessar en el càrrec.
- 4.4 Els membres elegits o designats poden renunciar per causa raonable i sempre serà necessària l'acceptació per part del Bisbe.
- 4.3 En el cas de cessament d'un membre, s'elegirà el qui l'hagi de substituir, que serà membre del Consell Pastoral Diocesà per a la resta de la durada del càrrec.

Art. 5. Funcionament

- 5.1 El Consell Pastoral Diocesà tindrà un Reglament intern i es crearan els òrgans i funcions que es creguin convenients.
- 5.2 Els òrgans del Consell Pastoral Diocesà són la Presidència, el Ple i la Comissió Permanent.
  - 5.2.1 El President nat és el Bisbe. Li correspon convocar i presidir el Consell Pastoral Diocesà (cf. c. 514,1), així com determinar les qüestions, que hi han de ser tractades, i acceptar les proposades pels consellers.
  - 5.2.2 El Ple del Consell Pastoral Diocesà es reunirà almenys un cop a l'any en sessió ordinària; i en sessió extraordinària, sempre que ho determini el Bisbe per pròpia iniciativa, o bé per suggeriment de la Comissió Permanent, o també a instància de dues terceres parts del Ple.
  - 5.2.3 El Ple elegirà una Comissió Permanent, formada pel President, el Vicari General, el Vicari Episcopal de Pastoral, el Secretari General, un arxiprest i tres laics. La Comissió Permanent farà

les funcions que corresponen al Consell Pastoral Diocesà en el període intersessions del Ple.

- 5.3** Sempre que es cregui necessari pot demanar-se la col·laboració d'altres persones, segons el tema que es tracti, ja sigui en forma de ponències o comissions de treball, o com a simples observadors.
- 5.4** Les reunions
- 5.4.1** En el Reglament intern del Consell Pastoral Diocesà es determinarà la manera de realitzar les convocatòries, la confecció de l'ordre del dia, els materials de treball, forma d'emetre el propi punt de vista o d'exercir el vot, la ponderació del caràcter consultiu del Consell Pastoral Diocesà, la forma d'aprovar un text, la manera de dur a terme els acords presos, les exigències derivades de la responsabilitat i coresponsabilitat, les funcions del Secretari i del Moderador i altres aspectes de funcionament intern.
- 5.4.2** Quan un conseller no pugui assistir a una reunió per causa justificada, i havent-ho comunicat amb antelació al Secretari, podrà enviar un suplent, el qual tindrà la mateixa consideració a efectes de la seva assistència a la sessió, podent prendre la paraula i exercir el vot tal com ho podria haver fet el membre representat.

Art. 6. Dissolució del Consell Pastoral Diocesà

El Consell Pastoral Diocesà cessa en quedar vacant la seu (cf. c. 513, 2) i també quan per causa greu el dissolgui el Bisbe diocesà.

Consell Diocesà Assumptes Econòmics

Sessió del dia 21 de juliol de 2022

Essent les cinc de la tarda del dia vint-i-u de juliol de dos mil vint-i-dos, a la Sala de Reunions del Bisbat (primer pis), es reuneix el Consell Diocesà per als Assumptes Econòmics del Bisbat de Lleida per tractar els temes que s'especifiquen a la convocatòria corresponent.

Hi són presents els membres següents: el bisbe de la diòcesi Mons. Salvador Giménez Valls, Mn. Luis Sallán Abizanda (Vicari General), Mn. F. Xavier Jauset Clivillé (Ecònom i Administrador Diocesà), Sr. Luis Manuel Pérez Zambrano (Director del Dept. de Béns Immobles), Sr. Juan Luis Moya Sánchez, Sr. Josep Pàmpol Solana, Sr. Antoni Roger Martí, Sra. Julia Chesa Pascual, Sr. Ramon M. Reig Massana, Sr. Josep Birbe Lohan i el Sr. Juan Luis Salinas Sánchez que actua de secretari de la sessió.

No són presents la Sra. M. Rosa Solé Codina, el Sr. Xavier Barrull Melcior (tots dos per motius personals) i el Sr. Carlos Montes Martínez que ha excusat la seva presència per trobar-se fora de Lleida.

Després d'un moment de pregària en el que el Consell es posa en mans de l'Esperit Sant, es passa a tractar els punts de l'orde del dia.

2. Aprovació de l'acta de la sessió anterior (28/02/2022).
S'aprova l'acta de la sessió anterior.

3. Balanç econòmic de l'any 2021 del Bisbat de Lleida. L'Ecònom del Bisbat fa la presentació general dels comptes, els quals s'adjunten a la present acta, i alguns consellers van fent comentaris als mateixos, demanant aclariments i relacionant les diferents partides, considerant que l'exercici reflecteix que es van cenyir al pressupost i, alhora, que s'ha millorat la situació respecte l'any anterior; es veu que, en les diferents partides, corresponen les despeses amb els ingressos corresponents. Es comenta com han augmentat els ingressos respecte el pressupost i respecte l'exercici del 2020. També es fa referència a com s'ha gestionat la retribució de l'assignació dels sacerdots, de manera que es pugui anar fent un fons per previndre situacions i evitar que els mossens es quedessin sense tenir l'assignació. En concret, l'exercici del 2021 s'ha tancat amb un benefici de 121.991,98€ (l'any 2020, es va tancat amb una pèrdua de 185.972,39€). Les despeses del 2021 han experimentat un descens del -3,47%, respecte al Pressupost, i un -4,37% en relació a les del 2020. Els ingressos del 2021 han experimentat un increment del 8,83%, respecte al Pressupost, i un 9,73% en relació als del 2020. En la documentació presentada i al comentari fet per l'Ecònom, els ingressos i les despeses s'analitzen a la llum del Pressupost del 2021 i es comparen amb les de l'any 2020.

Després es revisen el consolidat de les parròquies i el de les parròquies i el bisbat, i els comptes de les diferents entitats del Bisbat (Casa de l'Església, Seminari, Casa Sacerdotal, Càritas, IREL, Fundació Verge Blanca, Hospitalitat de Lourdes, Col·legi Episcopal, Capítol Catedral...).

No havent cap més comentari, es dona per aprovada la justificació dels comptes de l'any 2021 presentada en aquest balanç.

4. Procés de transformació de la Casa Sacerdotal. Informe sobre les passes donades per la Comissió encarregada de coordinar l'Orde de Sant Joan de Déu i el Bisbat de Lleida, i la darrera reunió d'aquesta. S'explica la tasca realitzada per la Comissió en les reunions que han tingut fins ara, arribant a la conclusió que la seva feina ja ha acabat i que ara és el moment en el que els serveis tècnics d'arquitectura de l'Obra de Sant Joan de Déu han de redactar definitivament el projecte tècnic i fer-ne la valoració econòmica del mateix per tal que els serveis jurídics de totes dues entitats redactin el Conveni pel qual es regularan les relacions entre elles.

El Sr. Bisbe manifesta la seva percepció de la situació, comentant el punt en el que ell veu que es troba el procés de transformació de la Casa Sacerdotal i la urgència en escometre-ho el més aviat possible abans que arribi el moment en el que es pugui quedar paralitzat per qualsevol assumpte, considerant que va molt poc a poc i que s'ha deixat passar molt temps (fa cinc mesos que es va constituir la Comissió).

Un membre del Consell, el qual forma part de la Comissió, explica que sí s'estan fent passes i on ha arribat la tasca d'aquesta, la qual sembla que ja s'ha acabat, però que ha estat molt important. Ara, diu, és el moment de l'arquitecte que ha de fer un treball tècnic que és feixuc i llarg, però que és imprescindible i que s'està fent; consisteix en fer l'estudi tècnic i definir les característiques que hauria de tenir la casa una vegada reformada per a l'ús que se li vol donar. Després serà el moment de demanar les autoritzacions i el de redactar el conveni entre les dues parts.

El Sr. Bisbe presenta l'informe que ha elaborat el Sr. Gonzalo, advocat del bisbat, referent als aspectes jurídics que cal tenir en compte per a fer-ne la redacció del Conveni entres totes dues entitats. Aquest document és una mena de guia de tots els aspectes jurídics i la normativa que cal tenir en compte. Se suggereix que quan es redacti reculli i faci constar que el Bisbat tindrà la possibilitat de presentar una empresa per a què liciti amb les empreses que optin a realitzar el projecte.

Es veu que ara la tasca és la de redactar el projecte tècnic, acció que recau sobre l'arquitecte de l'Obra de Sant Joan de Déu. Paral·lelament, però, els serveis jurídics d'ambdues parts haurien de començar a preparar

la redacció del conveni, fent-lo de manera que els aspectes tècnics es puguin incorporar una vegada s'hagi finalitzat l'estudi realitzat per l'arquitecte.

Cal, diu un altre conseller, establir un nou calendari més ajustat i treballar per tal de no desviar-se dels temps senyalats en ell. També es parla de la necessitat de complir totes les normatives per tal d'estalviar problemes futurs.

Sense cap més assumpte a tractar, i no havent-hi cap més qüestió plantejada per cap dels membres del Consell, essent dos quarts de set i vuit minuts del vespre (18:38 h), s'aixeca la sessió.

Vicaria General

Comunicats Vicari General

A l'atenció dels mossens de la Diòcesi i a les Comunitats Religioses:

Lleida, 29 de novembre de 2022

Estimats germans:

D'acord amb el que comentàrem en el temps dedicat a informacions diverses en el darrer recés dels preveres, us faig arribar aquesta nota referida a l'edició del Missal Romà en català:

1. Una vegada fetes les degudes aprovacions, els bisbes de la Tarraconense van decidir que el primer diumenge d'Advent fos l'inici de la seva utilització en les celebracions litúrgiques.

2. Com pot passar en una gran obra col·lectiva, hi ha hagut moltes dificultats per arribar a la seva impressió final i lliurar-la en el temps previst inicialment. Fins i tot la primera tramesa dels nous missals editats no ha cobert totes les necessitats.

3. En un primer moment els bisbes de les diòcesis amb implantació a Catalunya varen decidir que, donat l'alt cost previst, a càrrec de la C.E.T., es podria mirar d'articular alguna subvenció al respecte. Tanmateix al final el preu de venda ha resultat de 100 €, motiu pel qual es creu que ja no és necessària l'esmentada subvenció. En les diferents Diòcesis s'ha pensat també que la distribució del missal es realitzi a través de les llibreries diocesanes.

4. Tota vegada que en la nostra diòcesi no tenim llibreria diocesana, el més adient serà que cada parròquia pugui adquirir-lo, al preu de venda, en aquella llibreria que consideri oportú.

Rebeu una salutació ben atenta

Mn. Lluís Sallán

Sínode

Fase Diocesana

1. Els companys de viatge

“En l'Església i en la societat som en el mateix camí de l'un i de l'altre”

1.1. Qui som els que caminem junts quan diem la “nostra parròquia”, “el nostre moviment, arxiprestat, delegació...”?

- Els que seguim a Crist i participem en la comunitat
- Fidels i pastors
- Tots els batejats, comunitat de creients
- Grups parroquials
- Equips i comissions / col·laboradors
- Els reunits entorn de la Paraula i de l'Eucaristia
- Membres de la parròquia que la senten com a seva
- Ser de la parròquia fa sentir-nos més a prop de persones, de la societat
- La parròquia esdevé en molts casos nucli de barri o de poble

1.2. Els qui es queden al marge són:

- Els qui no creuen en Jesús
- Els que no participen als actes litúrgics, a la vida de la comunitat
- Joves. Matrimonis joves
- Els que no obstant sentir-se església no participen
- Els no batejats
- Els que no tenen interès en l'Església, no s'atansen, són reticents
- Nouvinguts que pertanyen a altres religions
- Els sense sostre, pobres
- ..., no obstant, ...ningú queda al marge

2. Escoltar

“Escoltar és el primer pas, però exigeix una ment i un cor oberts, sense prejudicis”.

2.1 En la nostra parròquia, delegació, moviment... com ens escoltem els laics, els joves, la dona, els preveres...?

- Grups
- Consell de Pastoral
- Despatx parroquial
- Entrevistes personals

- Càritas
- Consell Econòmic
- Assemblea parroquial. Espai acolliment / escolta
- Sense jutjar
- No obstant, tenim dèficit d'escolta, especialment vers els joves. Falten espais d'escolta. Hem d'aprendre a defugir el protagonisme
- Hem d'acollir amb els braços oberts sense jutjar, de manera activa, esperançadora, compromesa, responsable, sincera
- Cal valorar la dona, telefonar persones ancianes, escoltar els bons testimoniatges

2.2 Com escoltem l'entorn social i cultural de la parròquia, arxi-prestat, delegació... especialment als més necessitats?

- Tenint com a referència a Jesús
- Estant entre la gent, en el barri, en les AAVV
- Dialogant, essent tolerants
- Atenent les necessitats properes i les peticions
- De manera personalitzada
- Des de la coneixença del poble
- Creant ponts afectius i efectius
- Ajudant els malalts, des de les Colònies d'estiu, des de Càritas
- No hem avançat prou en el reconeixement del paper de la dona

3. Prendre la paraula

“Tots convidats a parlar integrant llibertat, veritat i caritat”.

3.1. i 3.2. Penseu que són suficients els espais de participació de la parròquia, moviment? Per què?

- A la parròquia identifiquem els espais de participació en:
  - Els grups (parroquial i econòmic)
  - Els consells (pastoral)
  - Les assemblees parroquials
  - El recés
  - Les sortides, peregrinacions
  - L'Eucaristia
  - Reunions
  - El casal parroquial
  - Trobades de formació
  - Altres: pietat popular
  - Xarxes socials

- L'Eucaristia (celebracions passives)
  - Hi ha un equilibri a l'hora de valorar la suficiència o insuficiència d'aquests espais
  - Aquells que consideren que no n'hi ha prou, diuen que la participació es limita a la gent gran a la comunitat hi ha moltes necessitats
  - Se suggereixen trobades
    - » amb els pares de catequesi
    - » amb cristians ortodoxes del poble
  - Cal conscienciar de la importància de la participació i de la implicació
  - Aquells que consideren que els espais són suficients
    - » valoren la coordinació setmanal i mensual on tothom pot dir allò que considera
  - Això sí, cal
    - » Mantenir aquest nivell
    - » Utilitzar, si cal, i per fer-nos visibles, les vies que ens ofereixen les noves tecnologies: telèfon, whatsapp, correu electrònic

No obstant, hi ha un acord en què la situació és millorable i que es precisen espais de reflexió per posar en comú criteris i propostes.

3.3 Per potenciar-los, pensem que hem de fer?

- crear òrgans de reflexió i de decisió
- donar veu a grups parroquials
- buscar persones que poden fer aportacions
- convidar d'altres a venir
- escoltar les demandes
- obrir-se a joves i adolescents;
- tot plegat es podria concretar en actituds:
  - escoltar i estar disponibles
  - empoderar els catequistes
  - veure la comunitat com a pròpia
  - obrir espais de participació
  - organitzar la pregària interconfessional
  - etc.

3.4 Què hem previst o hauríem de preveure per a fer sentir la veu de la nostra parròquia, delegació, en l'entorn sociocultural en què ens trobem?

- seguir els passos de l'Evangelí; atents a les necessitats dels altres

- el testimoniatge personal, profètic i creïble
- les noves tecnologies: web, xarxes socials
- difusió butlletins parroquials i difondre notícies d'Església a la premsa
- el boca - orella
- establir diàleg amb col·lectius socials:
  - associacions de veïns
  - entitats culturals, les entitats lúdiques i esportives
- participar en òrgans municipals, comarcals o provincials

3.5 Parlem amb claredat en el nostre ambient com a cristians? Amb quines dificultats o reptes ens trobem?

- preocupació per transmetre Jesucrist en la vida i en la societat actual
- els temps no són fàcils i ambient no favorable
- sembla que anem contracorrent
- en el nostre àmbit sí que parlem amb claredat, enfora ens costa
- sembla que no hi ha tants prejudicis
- quant a les dificultats quan es tracta de projectar-nos cap a enfora
  - no sabem què cal anunciar
  - sembla com si estiguéssim contaminats per la laïcitat i el fals respecte als altres
  - por a la indiferència per part dels altres
  - percebem una certa fredor

Els reptes

- buscar noves maneres, amb creativitat
  - de comunicar i donar raó de la nostra fe i esperança,
  - de mostrar la nostra satisfacció pel fet de ser cristians
- dotar d'una formació cristiana que doni contingut a la fe que hem de proclamar,
- i que concreti què hem de comunicar

4. Celebrar

“Caminar junts sols és possible sobre la base de l'escolta comunitària de la Paraula i de la celebració de l'Eucaristia.”

4.1 Què estem fent en la nostra parròquia, delegació, per a fomentar la pregària i l'escolta i acollida de la paraula de Déu?

Es treballa la pregària

- en comunitat
- es creen grups i espais també de silenci
- es prepara l'Eucaristia
- l'oratori amb infants
- es prega a l'inici de les reunions
- vivint i compartint la Santa Missa
- participant en la litúrgia de les hores
- el rosari
- l'Adoració i
- la participació conscient, viva i il·lustrada en l'Eucaristia.

4.2 Les celebracions de la nostra parròquia, comunitat, moviment... són participatives i vives perquè...

És perquè:

- Està preparada amb cura, respecte, silenci:
  - pels cants,
  - pels lectors,
  - per les monicions,
  - homilia planera, senzilla i entenedora
  - en la catequesi hi participen infants i pares
  - audiovisual
- No obstant, també hi ha mancances:
  - falta preparació,
  - cal fer-la atractiva,
  - costa trobar col·laboradors,
  - cal diàleg entre sacerdots i feligresos i que hi confiïn.

4.3 Quines eines o possibilitats tenim en la nostra parròquia, delegació, servei... per a millorar aquest àmbit?

- acollir el qui s'acosta ocasionalment, escoltar
- actualitzar el llenguatge: planer, entenedor, atractiu
- tenir cura del temple
- els grups de litúrgia, els grups de cants i de lectors
- ajuda veure celebrar de manera digna, sense pressa
- el silenci, la formació bíblica
- projector per ajudar en les celebracions, equip de so adequat
- revisar els ornaments litúrgics: no ostentosos

5. Corresponsabilitat en la missió

“La sinodalitat està al servei de la missió de l'Església en la que tots els seus membres estan cridats a participar.”

5.1 En la nostra parròquia som conscients de la nostra missió com a batejats?

Què hem de continuar fent o millorar per a avançar en aquest àmbit?

No tothom és conscient ni prou responsable: “ens queda molt per entendre o viure”. Allò que hem de fer, ha de ser des de la senzillesa i el compromís

- des de la fermesa amb les nostres conviccions
  - seguir donant a conèixer Jesús
  - incidir en la pastoral (en estructures) de nens i joves
- falta compromís de vida, exemple. Cal alegria
- hem de rellegir la vida a la llum de l’Evangeli
- iniciatives pels joves

5.2 Per a suscitar vocacions al servei de la comunitat, del moviment, del servei... estem fent:

- el servei alegre que es fa a la comunitat, acompanyament, pregària,

És important

- demanar col·laboracions a persones concretes
- motivar en la participació
- involucrar els infants i els joves
- proposar a persones concretes la crida, acompanyar
- mostrar-se oberts a delegacions i moviments
- participar en reunions arxiprestals diocesanes
- participar en el barri o poble, descobrir el compromís en el treball

6. Dialogar en l’església i la societat

*“El diàleg és un camí de perseverança,
integra silencis i sofriments,
però és capaç de recollir l’experiència.”*

6.1 Quins espais tenim en la parròquia, delegació, de participació de tots?

**Per a fomentar amb l’entorn parroquial, del moviment, comunitat...
Ens hem proposat el següent o ens hem dotat de**

Hi ha una unanimitat pel que fa a

- les assemblees
- els consells de Pastoral i parroquials

- les trobades de catequesi
- les jornades
- Càritas
- Vida creixent
- Pastoral de Salut
- etc.

Pel que fa a l'espai exterior

- reconeixement que hi ha manca de diàleg en aquest àmbit
- hi trobem el que es produeix amb les AAVV
- és important compartir experiències, crear espais de reflexió, descobrir els que són propers

6.2 En la nostra parròquia, delegació, moviment... estem fent el següent per a cooperar i coordinar la nostra acció amb l'arxiprestat, diòcesi... i per a promoure ponts amb altres parròquies, delegacions, moviments.

Treballem coordinadament

- en la Catequesi Infantil
- Càritas
- Vida Creixent
- Catecumenat
- a través dels rectors
- Missa Crismal
- Assemblea Diocesana

però segueix havent-hi molta feina a fer,

- s'obren moltes possibilitats
- la participació mitjançant l'IREL
- amb els grups, JACS, Arrels, Jericó
- cal estar molt a prop de la realitat de les persones
- falta comunicació entre diòcesis i comunitats religioses, ja que cadascuna va al seu ritme

7. Amb altres confessions cristianes

*“El diàleg entre els cristians de diverses confessions,
units per un sol baptisme,
té un lloc particular en el camí sinodal.”*

7.1 En la nostra parròquia, delegació..., amb els germans de les altres confessions cristianes mantenim les següents relacions perquè...

- la majoria i amb poques excepcions reconeixen no tenir cap tipus de relació o poca, més enllà de la personal i aquesta és bona
- relació de veïnatge
- s'ha cedit la parròquia per a algun enterrament ortodox o per celebrar la Pasqua junts
- relació a través de Càritas
- Col·legi o Irel: accions formatives
- Participació en la pregària de la Setmana per la unitat dels cristians

7.2 En mantenir-les en la nostra parròquia... hem trobat alegries (fruits) com:

- fraternitat humana i cristiana
- alegria d'ajudar-nos
- respecte
- enriquiment de la vida de l'Església

7.3 També, per a fer-ho o mentre ho fem, ens trobem amb dificultats com

- l'idioma
- el temps limitat
- una certa apatia
- l'entorn sociocultural no afavoreix la reflexió i el silenci.

8. Autoritat i participació

“Una Església sinodal és una Església participativa i corresponsable.”

8.1 Les accions pastorals que fem en la nostra parròquia, moviment, servei... amb la corresponsabilitat de tots són:

- tot es fa entre tots, però els mossens “tiren del carro”
- en les celebracions
- en els consells pastoral i parroquial
- en les reunions de treball litúrgic
- Càritas
- Pastoral de Salut
- grup de dones
- treballadors
- catequistes
- Vida Creixent
- coral
- grup de colònies, MIJac

8.2 Què estem fent en el nostre àmbit pastoral per a promoure voluntariat, ministeris laicals i de servei en general a la comunitat cristiana?

Hi ha qui al·lega que són gent gran; no obstant, destaca

- la invitació personal
- els avisos de les misses
- la participació en campanyes puntuals i fins i tot en l'ornamentació de l'església
- l'animació a fer serveis, col·laborar i donar a conèixer les necessitats.
- els col·legis cristians, fan diferents campanyes i accions al llarg del curs: banc d'aliments, Mans Unides, etc.
- la Fundació Verge Blanca: formació de monitors per al voluntariat en el lleure educatiu

8.3 Quina valoració fem del treball dels nostres organismes de participació en la nostra realitat?

Positiva, no obstant,

- la participació és limitada
- falta coordinació entre clergat i laics
- hi ha gent gran que espera el relleu dels joves
- falta compromís, dinamisme i formació
- costa trobar catequistes
- de vegades, pesa massa l'estructura de funcionament

8.4 Per a progressar, millorar o posar en marxa els nostres òrgans de participació en la gestió de la comunitat, ens proposem?

- promoure la cultura de la unió enfront de la disgregació
- ser més dialogants
- fer pedagogia sobre sinodalitat i corresponsabilitat
- buscar relleus que aportin idees noves, fresques
- motivar els joves
- treballar per disposar d'agents pastorals amb capacitat per assumir tasques i implicar-se
- demanar opinió a membres de la Comunitat

9. Discernir i decidir

“Un estil sinodal decideix per discerniment.”

9.1 Qui i com prenem les decisions en la nostra comunitat cristiana? Per què?

- el referent són les primeres comunitats cristianes
- consell Parroquial, consell de Pastoral
- en equip, entre tots
- en els grups es funciona sinodalment: fent pinya, consensuant, col·laborant, assembleàriament
- en alguns llocs es troba a faltar discerniment i diàleg entre els preveres de les parròquies, massa piramidal

9.2 Iniciatives per a sensibilitzar i potenciar la participació i corresponsabilitat del laicat

Fa la sensació que parlem més d'allò que hauríem de fer, que no pas d'allò que realment fem. Cal posar els talents al servei de tothom.

Alguna parròquia ha constituït una permanent del Consell de Pastoral, però hi ha delegacions que reconeixen que no n'han fet cap.

En conseqüència:

- Cal ser creatius per trobar-nos, reactivar grups
- implicar la gent a les celebracions
- formar-nos i escoltar-nos
- millorar la gestió, la comunicació interna i externa
- esperit de servei
- promoure la litúrgia familiar
- fer de la parròquia un espai d'acollida i de trobada

10. Formar-se en la sinodalitat

“L’espiritualitat del caminar junts és principi educatiu per a la formació.”

10.1. Accions formatives que teniu previstes aquest any

- reflexionar sobre la sinodalitat
- formació bíblica
- atendre a l’oferta formativa de l’IREL
- formar catequistes i lectors
- participar en les trobades del Moviment, Delegació, Escola, FVB, Càritas
- participar en les propostes del Bisbat

Resum informe diocesà

Lleida 28 de maig de 2022

Església sinodal. Informe de la Diòcesi de Lleida

Immersos en el procés sinodal, proposat pel Sant Pare, és arribat el moment d'extreure algunes conclusions després de la participació de les diferents comunitats que constitueixen la diòcesi de Lleida.

Ja avancem que no es tracta d'una tasca fàcil, ja que qualsevol aportació –ni que sigui individual– pot esdevenir singular i excepcional i sap greu no considerar-la. No obstant, traslladar-les totes avui, aquí, en aquest document, seria del tot impossible. Això vol dir que aquest esperit sinodal ha de seguir en el seu dia a dia, en tots els àmbits del poble de Déu. I és que aquesta idea puntual pot constituir la llavor d'una “reforma”, d'un tornar a l'essència de Crist i de l'Església però des d'un context ben diferent, i ens pot obrir els ulls a l'hora del discerniment. Totes les respostes, per exemple, al “com puc servir”, “com puc ajudar” interessien.

Precisament, en aquest sentit, i pel fet que qui respon som gent amb una vinculació –més estreta o no tant– amb l'Església, ens toca reconèixer la importància d'obrir l'oïda, l'escolta a les veus dels germans que no constitueixen poble de Déu.

Igualment, aquest exercici elimina l'estructura piramidal, de poder, per passar a ser –com ens diu monsenyor Marín de San Martín en la seva presentació del Sínode–, una estructura polièdrica, amb diferents visions i perspectives, “no val l'uniformisme”. Això, en definitiva, atorga més importància a les nostres aportacions.

En conseqüència, és, aquest, a la vegada, un gest de corresponsabilitat. I és que la paraula en si, *Sínode*, ja comporta “caminar junts en aquest procés de comunió, participació i missió”. No hi ha imposicions, hi ha consens.

Els companys de viatge (2-6)

Pel que fa a la primera pregunta, dintre del capítol dels companys de viatge, és interessant identificar aquells que identifiquem com a companys en l'espai de trobada, en el camí “de l'un i de l'altre”, en aquesta comunió:

Els que participen en la comunitat, principalment, hi som tots els batejats, la comunitat de creients, els grups parroquials. No obstant, també hi ha espais per a col·legis, per a les parròquies en general, principalment aquells que la senten com a seva, els reunits entorn de l'Eucaristia i altres col·laboradors en general. Moltes vegades, la parròquia fa de nucli d'un barri o d'un poble, i aquests també son companys de viatge.

No hi ha tanta coincidència o unanimitat quan es tracta d'identificar qui es queda al marge, les respostes són molt més variades. No obstant, considerem al marge els que no participen en els actes litúrgics, en la vida de la comunitat, són reticents a l'església, els no creients, els fidels d'altres religions, els que no volen saber res o es mostren indiferents, –molts d'ells, joves, però també, per exemple, els sensesostre–. I no obstant, no els hauríem de girar la mirada, sinó tot el contrari. Llegim, a tall d'exemple: “Se'ls ha de donar també servei”. Hi ha, tanmateix, qui pensa que ningú queda al marge.

Tal i com hem comentat a l'inici, no hauríem de deixar de banda altres opinions, potser no tan repetides, però no per això prescindibles. En aquest sentit, se'ns diu que cal estar atents als nous corrents culturals per tal de crear ponts i acostar-nos als més allunyats. Ens hem de preguntar per què hi ha persones que no s'atansen i si és perquè no ens veuen propers. Sembla que falten testimonis coherents. Altres respostes ens diuen que potser ens centrem en activitats i oblidem l'escolta. En qualsevol cas, hem de donar resposta a com transmetre la frescor, la novetat de la Paraula de Déu i de la fe.

Escoltar (7-11)

De la resposta al dibuix dels companys de viatge, sorgeix el segon àmbit del qüestionari: no ens podem quedar indiferents, hem d'escoltar, ens hem de mostrar oberts. I se'ns pregunta com ho fem en el nostre àmbit, en el nostre cercle de la nostra parròquia.

Ho fem a partir de grups ja consolidats, com ara colònies, dinàmiques de confirmació, però sobre tot, Consell de Pastoral, en els despatxos parroquials, en les entrevistes personals, a l'assemblea parroquial, mitjançant Càritas, també al Consell Econòmic i en l'espai d'acolliment Escolta. Hi ha, a més, accions més puntuals, però no per això menys importants, ja que totes sumen i constitueixen un conjunt i nombre significatiu: per telèfon a persones grans, visitant o atenent malalts, sense jutjar.

Tanmateix, hem de treballar molt més aquesta capacitat d'escolta, hem d'obrir el cor, falten eines, hem de mostrar-nos oberts a noves cultures, sense jutjar, de manera activa, esperançadora, compromesa, responsable, sincera. No descartem les converses de carrer, hem de valorar molt més la dona, hem de ser més empàtics amb els laics, escoltar els que aporten bons testimoniatges... i és que, de vegades, ens costa acceptar opinions serenes i raonades.

En aquest mateix context, se'ns preguntava com escoltem en l'entorn social i cultural de la parròquia, en l'arxiprestat, la delegació, especialment

als més necessitats. Som dialogants i tolerants, però no ho som prou i no tenim massa eines per fer-ho. No obstant, no falta acció, ja que atenem peticions i necessitats, també mitjançant la pregària, escoltem amb afecte. Hi ha coincidència amb la resposta anterior, pel que fa a la conveniència de trepitjar el carrer, mostrar misericòrdia, parlar dels temes i preocupacions de la gent d'ara, crear ponts afectius i efectius. Faltaria, de tota manera, una acció organitzada més enllà d'allò socioeconòmic i que incorporés ciutadans d'altres cultures.

Quant a les interpel·lacions en l'àmbit de l'escolta hom constata un dèficit envers els joves, també en els espais i en les eines i es demana més obertura, també envers els laics i les dones. Moltes vegades, costa dir res si hom pensa que res canviarà. Potser cal una acció organitzada més enllà de l'activitat socioeconòmica. I també estaria bé, se'ns diu, avançar en la relació entre la parròquia i els professors de religió tant d'escoles concertades i privades com públiques.

Prendre la paraula (12-23)

Canviem d'àmbit i entrem en “**Prendre la paraula**”, on se'ns preguntava si pensem que són suficients els espais de participació de la parròquia o moviment i per què.

A la parròquia identifiquem els espais de participació en els grups (parroquial i econòmic), els consells (pastoral), les assemblees parroquials, el recés, la missa –tot i que algunes eucaristies són passives–, trobades de formació, sortides, el casal parroquial, entre d'altres.

Hi ha un equilibri a l'hora de valorar la suficiència o insuficiència d'aquests espais. Aquells que consideren que no n'hi ha prou diuen que la participació es limita a la gent gran i que a la comunitat hi ha moltes necessitats. Se suggereixen trobades amb els pares de catequesi, amb cristians ortodoxes del poble. A més, cal conscienciar de la importància de la participació i de la implicació.

D'altra banda, aquells que consideren que els espais són suficients, valoren la coordinació setmanal i mensual on tothom pot dir allò que considera. Això sí, cal mantenir aquest nivell i utilitzar si cal, i per fer-nos visibles, les vies que ens ofereixen les noves tecnologies: telèfon, whats, correu electrònic, etcètera.

No obstant, hi ha un acord en què la situació és millorable i en què es precisen espais de reflexió per posar en comú criteris i propostes.

Quant a les propostes per potenciar aquests espais de trobada, es considera crear òrgans de reflexió i de decisió, donar veu a grups parroqui-

als, buscar persones que puguin fer aportacions, convidar d'altres a venir, escoltar les demandes, obrir-se a joves i adolescents; tot plegat es podria concretar en escoltar i estar disponibles, empoderar els catequistes, veure la comunitat com a pròpia, obrir espais de participació, la pregària inter-confessional, entre moltes altres.

I per tal de fer sentir la veu de la nostra Parròquia o Delegació en l'entorn sociocultural actual, hem de tenir en compte el testimoniatge personal, fer ús de les noves tecnologies com ara la web i les xarxes socials, també la difusió en paper (butlletins parroquials) i també mitjançant el boca-orella, difondre notícies d'Església a la premsa, establir diàleg amb col·lectius socials com ara les associacions de veïns o les entitats culturals, les entitats lúdiques i esportives i participar en òrgans municipals, comarcals o provincials.

I arribem a la darrera qüestió d'aquest **prendre la paraula**. Ens preguntàvem si parlem amb claredat com a cristians en el nostre àmbit i amb quines dificultats ens trobem i quins reptes plantegem.

Assumim que els temps no són fàcils i que sembla que anem contrari.

En realitat es tracta de tres preguntes. En el nostre àmbit sí que parlem amb claredat, sembla que no hi ha tants prejudicis. Una altra cosa són les dificultats amb què ens trobem quan es tracta de projectar-nos cap a enfora. No sabem què cal anunciar, sembla com si estiguéssim contaminats per la laïcitat i el fals respecte als altres. Hi ha una por a la indiferència per part dels altres, percebem una certa fredor.

Els reptes passen per buscar noves maneres de comunicar i donar raó de la nostra fe i esperança, de mostrar la nostra satisfacció pel fet de ser cristians i dotar d'una formació cristiana que doni contingut a la fe que hem de proclamar, i que ens ajudi en la concreció d'allò que hem de comunicar.

Algunes consideracions menys reiterades però igualment interessants ens parlen de la preocupació per transmetre a la societat actual Jesucrist en la vida, de la necessitat de recuperar col·lectivament el sentit i la cultura religiosa. I és que no sabem com sortir fora; ens trobem, a més, amb una manca d'espiritualitat, principalment, en els joves.

D'altra banda, algunes de les notícies que es publiquen d'Església generen desconfiança. Ens calen propostes creatives, espais de reflexió, potser dinamitzar les cerimònies i, com hem llegit abans, empoderar els catequistes, entre d'altres.

Celebrar (24-31)

Entrem en el quart àmbit, el de la Celebració, i ens preguntem què estem fent en la nostra parròquia o delegació per fomentar la pregària i l'escolta, i l'acollida de la Paraula de Déu.

Es treballa la pregària en comunitat, es creen grups i espais també de silenci, es prepara l'Eucaristia, l'oratori amb infants, es prega a l'inici de les reunions.

També vivint i compartint la Santa Missa, participant en la litúrgia de les hores, el rosari, l'Adoració i la participació conscient, viva i il·lustrada en l'Eucaristia.

Si considerem que les celebracions de la nostra Parròquia, Comunitat, Moviment són participatives és perquè hi ha cants, pels lectors, per les monicions; en la catequesi hi participen infants i pares. No obstant, també hi ha mancances: falta preparació, fer-la atractiva, costa trobar col·laboradors, cal diàleg entre sacerdots i feligresos, i que hi confiïn.

Finalment, quines són les eines o possibilitats que ofereix la nostra Parròquia, Delegació, Servei per a millorar aquest àmbit. Entre les respostes, hi destaquen els grups de litúrgia, el silenci, un projector per ajudar en les celebracions, els grups de cants, els grups de lectors, un equip de so adequat i llibre i preparació de cants.

Corresponsabilitat en la missió (32-36)

Arribem a l'àmbit cinquè, que fa referència als corresponsables en la missió. Se'ns preguntava, en primera instància, si "en la nostra parròquia, delegació, som conscients de la nostra missió com a batejats i, també, què hem de continuar fent o millorar per tal d'avançar en aquest propòsit."

Sembla ser que no tothom n'és conscient o, si més no, no prou responsable: "ens queda molt per entendre o viure". Allò que hem de fer ha de ser des de la senzillesa, des del compromís, des de la fermesa amb les nostres conviccions: a través de la formació hem de seguir donant a conèixer Jesús; hem d'incidir en la pastoral i en estructures de nens i joves. Falta compromís de vida, exemple. Hem de rellegir la vida a la llum de l'Evangelí.

I, a propòsit, se'ns pregunta què estem fent en la nostra Parròquia per a suscitar vocacions al servei de la Comunitat, del Moviment, del Servei i destaquen l'alegria en el servei que es fa a la comunitat, l'acompanyament, la pregària, per la qual cosa és important demanar col·laboracions a persones concretes i motivar en la participació, i involucrar els joves i proposar a persones concretes la crida.

I en cooperació amb? Oberts a delegacions i moviments, participant en reunions arxiprestals diocesanes.

Hem vist en aquest punt concret de la corresponsabilitat, la importància d'implicar els joves. Potser per això se'ns interpel·la i algú demana un relleu generacional, això és, rejuvenir l'Església.

Dialogar en l'església i la societat (37-41)

Fins aquí hem pogut constatar la importància del diàleg entre l'Església i la societat. Però quins espais tenim a la Parròquia, Delegació de participació de tots? I què és allò que ens hem proposat? Evidència de la importància del diàleg ho és la gran quantitat i diversitat de respostes.

Hi ha una unanimitat en les assemblees i els consells de Pastoral i parroquials, en les trobades de catequesi, en les jornades, a Càritas, a Vida creixent, a la pastoral de Salut, etc.

Pel que fa a l'espai exterior, i des del reconeixement que hi ha manca de diàleg en aquest àmbit, hi trobem el que es produeix amb les associacions de veïns. És important compartir experiències, crear espais de reflexió i descobrir els que són propers.

Quant a l'espai interior, entre nosaltres, en la nostra Parròquia, Delegació, Moviment... se'ns pregunta què estem fent per a cooperar i coordinar la nostra acció amb l'arxiprestat, la Diòcesi... i per a promoure ponts amb altres parròquies, Delegacions, Moviments...

Llegim que hom treballa coordinadament en la Catequesi Infantil, Càritas, Vida Creixent, Catecumenat, Missa Crismal, Assemblea diocesana... també a través dels rectors, però segueix havent-hi molta feina a fer, s'obren moltes possibilitats, com ara la participació mitjançant l'IREL, amb els grups JACS, Arrels, Jericó, falta comunicació entre diòcesis i comunitats religioses, ja que cadascuna va al seu ritme, cal estar molt a prop de la realitat de les persones.

Quant a propostes finals se suggereix reagrupar arxiprestats i delegacions; reconstruir, cosir la realitat i sentir els altres com del propi grup i aportar esperança. A més, en els Consells hi ha diàleg sobre allò que es fa, però no prou sobre el *com* i el *perquè* i sembla que les comunitats religioses van cadascuna al seu ritme en les parròquies. Potser ajudaria la comunicació i relació entre diòcesis. Finalment, es proposa, una RdV com a institució, a més de la creació d'animadors de comunitat i la incorporació del programa de temporers i assentaments a les parròquies.

Amb altres confessions cristianes (42-48)

Reprenem el fil del diàleg, ara amb altres confessions cristianes, raó per la qual se'ns demana si en l'àmbit de la nostra parròquia o delegació, amb els germans de les altres confessions cristianes mantenim les següents relacions perquè...

I, curiosament, la pregunta mateixa sorprèn per la resposta, ja que la majoria i amb poques excepcions reconeixen no tenir cap tipus de relació, més enllà de la personal. No obstant, és cert que s'ha cedit la parròquia en algun enterrament ortodox. De tota manera, si n'hi ha, com ara alguna relació personal, aquesta és bona.

La següent interpel·lació no serà fàcil en el context amb què ens trobem: "En mantenir-les en la nostra parròquia, hem trobat alegries (fruits) com". I llegim fraternitat humana i cristiana, alegria d'ajudar-nos i respecte, i "enriqueix la vida de l'Església".

I, finalment, la pregunta que rebla el clau: "També per a fer-ho o mentre ho fem, ens trobem amb dificultats com:" l'idioma, de vegades una certa apatia o passa que l'entorn sociocultural no afavoreix la reflexió i el silenci.

Autoritat i participació (49-57)

Arribem a l'àmbit vuitè, que fa referència a l'autoritat i a la participació. En la primera qüestió se'ns preguntava quines són les accions que fem a la nostra Parròquia, Moviment, Servei... amb la corresponsabilitat de tots.

Sempre resulta difícil extreure d'un nombre tan gran de respostes, d'allò que representa la majoria, algun aspecte puntual... No tenim dret de menysprear cap intervenció que pugui obrir una via de descoberta, una possibilitat. Així, doncs, i dins d'aquestes limitacions, constatem la corresponsabilitat en les celebracions, en els consells pastoral, parroquial, en les reunions de treball litúrgic, Càritas, Pastoral de Salut, grup de dones, treballadors, catequistes, VidaCreixent, Coral, etc.

Seguim en la participació, i se'ns pregunta què estem fent en el nostre àmbit pastoral per a promoure voluntariat, ministeris laicals i de servei en general a la Comunitat Cristiana.

Hi ha qui al·lega que són gent gran; no obstant, destaca la invitació personal, els avisos de les misses, la participació en campanyes puntuals i fins i tot en l'ornamentació de l'església, l'animació a fer serveis, col·laborar i donar a conèixer. Punt i a part el constitueixen els col·legis cristians, on hi ha diferents campanyes i accions al llarg del curs, a més de l'acció de la

Fundació Verge Blanca quant a la formació de monitors per al voluntariat en el lleure educatiu.

Però quina valoració en fem del treball dels nostres organismes de participació en la nostra realitat? Se'ns diu que positiva, tot i que la participació és limitada i potser falta coordinació entre clergat i laicat; com hem vist anteriorment, hi ha gent gran que no es vol comprometre. Falta bona voluntat i formació. De vegades, pesa massa l'estructura de funcionament.

I pel que fa a la darrera qüestió d'aquest apartat: per a progressar, millorar o posar en marxa els nostres òrgans de participació en la gestió de la Comunitat, ens proposem millorar el que fem, ser més dialogants i fer pedagogia sobre sinodalitat i corresponsabilitat, buscar relleus que aportin idees noves, fresques, motivar els joves, treballar per disposar d'agents pastorals amb capacitat per assumir tasques i implicar-se, demanar opinió a membres de la Comunitat.

Discernir i decidir (58-62)

Ara toca “mullar-se”, discernir i prendre decisions. Així doncs, qui i com prenem les decisions en la nostra Comunitat cristiana? Per què? Generalment a partir del rector i del Consell Parroquial, també del Consell de Pastoral. En els grups es funciona sinodalment, i en la Delegació, per consens. Trobem a faltar discerniments i diàleg entre els preveres de les parròquies.

Aquestes són les iniciatives que estem duent a terme per a sensibilitzar i potenciar la participació i la corresponsabilitat de laics i laiques. Alguna parròquia ha constituït una permanent del Consell de Pastoral, però hi ha delegacions que reconeixen que no n'han fet cap.

Cal ser creatius per trobar-nos, implicar la gent a les celebracions, formar-nos, escoltar-nos, esperit de servei, promoure la litúrgia familiar, formació reglada, millorar la gestió de la comunicació interna i externa, etc.

En el capítol d'interpel·lacions, se'ns adverteix de no deixar ningú enrere, avançar junts la gent gran, els malalts, els joves, evitar que ho facin tot els mateixos i cercar moltes col·laboracions.

Formar-se en la sinodalitat (63-65)

En molts moments de l'enquesta hem llegit la importància de la formació per avançar en el compromís, en la corresponsabilitat, etc. Ara, se'ns pregunta quines són les accions formatives que tenim previstes per aquest any.

Encara estem pendents del tancament definitiu de la pandèmia, però hi ha la voluntat de reflexionar sobre la sinodalitat, atendre a l'oferta formativa de l'IREL, formar catequistes i lectors, seguir per part de la Fundació Verge Blanca en la missió de formar monitors i voluntariat, etc.

I arribats al final, ens adonem que hi ha uns temes recurrents que també preocupen, com ara el finançament de l'Església, la participació de les dones –també en el ministeri sacerdotal–, la comunicació i transparència i la dinamització de les cerimònies.

Conclusions

Realment, l'anàlisi de totes les respostes convida a l'optimisme. L'Església –i més concretament la nostra Diòcesi de Lleida– està viva, aglutina una gran activitat al seu voltant i manté l'essència inherent. Hi ha hagut un gran nombre de respostes i una participació molt elevada de part dels diferents col·lectius cristians vinculats a la Diòcesi. Així doncs, el procés sinodal entès com a dinàmica pròpia ha de seguir, el debat ha de ser permanent; això és com un viatge, la importància del camí en una direcció, ja que els temps no són fàcils i sembla que anem contracorrent.

Pel que fa a trets generals que es poden desprendre d'aquesta anàlisi, destacariem –i no necessàriament per ordre d'importància– en primer lloc, la voluntat i la necessitat de tornar a l'essència de Déu en un context nou, el del ben avançat el segle XXI. Igualment, hem d'estar atents a allò que diuen els que no es consideren Església. En segon lloc, l'Església som tots, per tant ha d'haver-hi un compromís. En tercer lloc, i si seguim amb la metàfora de camí, viatge o peregrinació, hem d'estar oberts a rebre nous companys i, de passada, saber com ens veuen ells a nosaltres. I aquests poden ser i han de ser infants i joves –l'Església s'ha de rejuvenir– i per això és tan important la tasca que es pot arribar a fer a les escoles, a les parròquies, als moviments juvenils, oberts a la seva realitat i necessitats. I, precisament, per això són tan importants els testimoniatges: no ens ha de fer por despullar les nostres creences a partir de la nostra experiència com a cristians.

Altres aspectes, igualment significatius, passen, també, per la necessitat d'orientar i concretar el missatge que cal difondre en els temps actuals: per això és tan important la formació que ha de dirigir l'IREL. A més, el gran volum d'activitat generada s'ha d'organitzar per tal de no malbaratar recursos i saber en quin punt estem en cada moment: això és, importància de la tasca coordinada.

I finalment, i el més important, no ens ha de fer por fer bandera d'allò que ens identifica amb Jesús com a model: la fraternitat.

Documento de síntesis del trabajo de la fase diocesana de preparación del Sínodo

Introducción

Participantes: Ha habido 3 respuestas individuales, 10 de Movimientos/Delegaciones, 2 de instituciones educativas, 17 de parroquias de poblaciones rurales, 9 de parroquias de la ciudad, 5 de grupos de sacerdotes de arciprestazgos, 1 congregación religiosa y una de monasterio. (Señalamos entre paréntesis el número de las respuestas repetidas).

1. Compañeros de viaje

a. Caminamos juntos:

- Todos los que quieran formar parte. Miembros del grupo, delegación, movimiento, monasterio, colegio...
- Quienes seguimos a Cristo (2). Queremos poner en práctica el evangelio en la vida de cada día; los fieles de la misma fe, todos los bautizados (7), responsables de edificar la iglesia, anunciar el evangelio, trabajar por el Reino. Formamos parte de equipos, comisiones, tareas pastorales (3). Quienes van a encuentros de formación, convivencias, excursiones, celebraciones. Somos voluntarios o contratados. Abiertos al barrio y a las necesidades de la vecindad. También quienes solicitan servicios en la parroquia.
- Los que participamos en la comunidad, en la parroquia, la comunidad de creyentes, (8). Los reunidos en torno a la Palabra y de la Eucaristía (3). Con diferentes talentos formamos parte del Reino de Dios. Es importante la comunidad para vivir la fe. Sentir la parroquia como propia (3). Fieles y pastores (6) parroquia y diócesis
- Colaboramos a diferentes niveles: relaciones de vecindad, deporte, trabajo. Amigos, vecinos y conocidos. Forma parte de la parroquia la gente del barrio y ser de la parroquia hace sentir más cerca de las personas y de la sociedad (2)

b. Quedan al margen:

- Nadie queda al margen (2). Quienes no creen en Jesús. Quienes no siguen nuestros postulados y normas. Quienes ponen palos en las ruedas. Personas que a pesar de no estar en contra no se vinculan, se excluyen voluntariamente (3). No encuentran en la parroquia lo que buscan.
- Quienes no tienen interés, los indiferentes, no están motivados por la Iglesia, no se vinculan, son reticentes (4). Nos encontramos en otros espacios no parroquiales (sociales, culturales y educativos).

- Quienes no se sienten motivados por el proyecto de Colegio, No participan en la vida de la comunidad, no la han descubierto (6). Quienes critican lo que hace la Iglesia, aunque sea un bien.
- Sociedad civil: sindicatos, grupos políticos. Personas recién llegadas: migrantes, culturas diferentes (2), de otras etnias. Los sin techo, pobres (3). Gente de otras religiones(3).
  - Los jóvenes (7). Los matrimonios jóvenes y por tanto tampoco sus hijos (3). LGTBI. Divorciados. La gente entre 30 y 50 años. Padres de niños NEE. Discapacitados.

Interpelaciones

- Atentos a las nuevas corrientes culturales con el fin de crear puentes. ¿Porqué hay personas que no se vinculan?
- ¿Encuentran la Iglesia demasiado cerrada?
- Faltan testimonios coherentes que faciliten el aproximarse. Nos centramos en actividades y olvidamos la escucha, el diálogo y el trato con las personas. ¿Cómo estar más atentos a lo que sienten los más alejados? ¿Cómo llegar?
- ¿Cómo transmitir la frescura, la novedad de la Palabra de Dios y de la fe? No nos ven cercanos, no llegamos a algunas personas.
- Relativismo cultural.
- Hacemos lo posible por no dejar a nadie al margen.

2. Escuchar

a. Hacia dentro

- Reuniones abiertas al terminar la misa dominical. A través de encuentros (2) del consejo de pastoral (3), del consejo de economía (3) en el despacho parroquial (3) entrevistas personales (3) asamblea parroquial (3) Cáritas (3). A través de los grupos (5), espacios de acogida y escucha (3), conversaciones incluso en la calle. En el colegio en la relación con el alumnado, los padres... Atendiendo a todas las demandas y necesidades(3)
- Con una serie de actitudes: de manera activa, esperanzadora, comprometida, responsable, sincera, con respeto, sin prejuicios, sin etiquetar, abriendo el corazón (4), acogiendo (2), acompañando personalmente, contactando por teléfono y visitando a ancianos y enfermos, por escrito o por las redes sociales, ayudando, sin juzgar. Escuchando algunos colectivos: mujeres (2), divorciados, LGTBI.
- Los sacerdotes dedicando tiempo a la parroquia.

b. En el entorno, sobre todo a los más necesitados:

- Tenemos como referente a Jesús: acoger sin juzgar y al Papa: abierto a todos. Iluminando desde la Palabra de Dios hay que ser instrumentos guiados por el Espíritu Santo.
- Hablamos en encuentros esporádicos en la calle, estando entre la gente (2). En el barrio, con las AAVV (2), en la coral. Conociendo el pueblo. Participando en encuentros o acciones que se llevan a cabo. Algunos echan en falta participar en el barrio y las AAVV.
- Atendemos peticiones y necesidades cercanas, diocesanas y lejanas, nacionales e internacionales. Ayudamos a los enfermos (pastoral de la salud -residencia o domicilio-) (3). Ayuda a mujeres y niños inmigrados -clases, becas para colonias-(2). Ayuda a través de Cáritas (7), Misiones, Ocio educativo (2), en el contacto a través de las asociaciones. Ayuda desde el banco de alimentos y el ropero parroquial. Haciendo campañas de divulgación, redes sociales.
- Los Colegios a través de los proyectos sociales, campañas solidarias, becas y ayudas.
- Algunos dicen que están sin herramientas para hacerlo (2) que estamos encerrados en nosotros mismos, en formalismos
- Tenemos muchas relaciones con personas y con familias, pero no sabemos si lo que se dice llega a quien corresponde. Colaboramos con otras religiones del barrio.
- Actitudes esenciales: atención, escucha afectiva (necesidades, inquietudes, preocupaciones y anhelos), acogida, descubrir los valores que podemos compartir a la luz del evangelio. Empatía con los cercanos y los pequeños. Entrega coherente. Mostrar misericordia, formar comunidad. Crear puentes afectivos y efectivos (vínculos). Hace falta coherencia del testimonio, que interpele. Testimonios fuertes. Sacerdotes entregados. Decirnos la verdad. Estar alerta, respetar las diferencias. Tomando iniciativas para hablar y compartir. Dar la posibilidad de tomar responsabilidades.
- Diálogo, tolerancia y apertura, personalización. Dialogar de la manera adecuada. Escuchar el pensamiento predominante ahora; hablar de las preocupaciones y temas actuales.

Interpelaciones

- Déficit de escucha hacia los jóvenes (2)
- Faltan espacios y herramientas de escucha, para ser tenidos en cuenta.

- Hace falta más apertura hacia los laicos (2), jóvenes y mujeres (2), ante la crisis socioeconómica o sociopolítica.
- Cuesta decir opiniones cuando se piensa que nada cambiará.
- Se escucha más cuando aportan buenos testimonios.
- Estar en medio de la sociedad participando de las esperanzas, ilusiones y sufrimientos.
- Falta una acción organizada más allá de lo socioeconómico (Cáritas), de relación también con otras culturas.
- El arte y la belleza como experiencias que trascienden a la persona.
- No notamos que se nos pida.
- Faltan personas que ayuden a hacer el análisis y confrontar, con compromiso social.
- Se necesitan equipos de escucha y acogida.
- Tener un espacio virtual de encuentro (hacia fuera)
- No se ha evolucionado para que la mujer tenga igualdad de condiciones, voz y voto, los mismos servicios.
- Falta la relación de la parroquia con los centros educativos públicos y privados (con el profesor de religión).

3. Tomar la palabra

a. Espacios de participación

- 12 dicen que son suficientes y 12 que no son suficientes.
- Eucaristía. Diálogos cuando termina (3), Celebraciones litúrgicas y piedad popular (8), rosario, adoración, plegarias, retiros. Catequesis sacramentales. Grupos parroquiales (8), consejo economía (3), consejo pastoral (8). Asambleas (4). Pastoral de la salud.
- Reuniones (5), Grupos de Revisión de vida. Delegación. Encuentros de formación (4). Salidas o peregrinaciones (2).
- Redes sociales y equipo de comunicación. Redes de comunicación digital. Carteleras. Buzones para sugerencias o propuestas.
- Servicios parroquiales.

b. Para potenciar los espacios de participación es necesario...

- Preguntar, escuchar el Espíritu Santo (2). Vivir la Eucaristía, contacto íntimo con el Señor en comunidad.
- Dar voz a los grupos parroquiales (4): liturgia, canto, Cáritas. Mejorar la comunicación interna (transmisión entre grupos y a toda

la comunidad). Difundir Cáritas (no sólo como asistencialista: a “Troballes”). Difusión de lo que se hace en la parroquia (correo electrónico). Las redes son un medio de encuentro.

- Presencia de niños, adolescentes y jóvenes (4). Hay mucha gente muy mayor. (2) Promover la continuidad de los niños de primera comunión. Hacer salidas, peregrinaciones, excursiones con jóvenes (2). Encuentro con los jóvenes de colonias.
- Crear órganos de reflexión (4). Razonar las aportaciones. Compartir las responsabilidades.
- Crear un ambiente familiar, de decisión (2). Sentirnos más comunidad; que los grupos alimenten la vida de la comunidad. Ver la comunidad como propia, que esta (nosotros) se preocupa de todo.
- Aprovechar y renovar todo aquello que está a nuestro alcance y pertenece a la comunidad. Lo que tenemos no se usa, quizás no nos sentimos comunidad y no estamos acostumbrados a compartir y a aportar. Tenemos que procurar el mantenimiento de los materiales y de los talentos que animan la comunidad. Hay que ver si se aprovecha lo suficiente. Hay que acompañar a los usuarios de los espacios.
- Coordinación periódica. Aproximarse más a los catequistas. Promover encuentros con los padres de la catequesis.
- No cubrimos las necesidades de las personas y de la comunidad.
- Hacer más visitas a parroquias, a las delegaciones diocesanas, para conocer y compartir las necesidades.
- Potenciar las reuniones formativas (antes de las peregrinaciones). Formación bíblica.
- Potenciar las fiestas tradicionales como las que homenajean a la vejez, y la vida parroquial.
- Invitar a otros a venir (2). Promover actividades de más integración. Hacer encuentros con los cristianos ortodoxos del pueblo. Promover plegaria interconfesional.
- Actitudes: concienciar de que hay que participar e implicarse (2). Estar todos disponibles (2), cercanos para escuchar: teléfono. WhatsApp, correo. Crear vínculos. Convertirnos y mejorar nuestras actitudes y hábitos. No humillar a nadie, no actuar con clericalismo. Diálogo sincero y libre (2). Acoger, comprender, aceptar, darnos amablemente. Dejar hablar. Dar ejemplo. Valorar lo que hacemos (2). Continuar creando vínculos con otras entidades.
- En la Unidad Pastoral (creada hace unos años): elaborar un nuevo proyecto pastoral y constituir equipos conjuntos de las diferentes parroquias.

c. Para hacer oír la voz en el entorno sociocultural es necesario

- Seguir los pasos del Evangelio. Evangelizar, no tener miedo de proclamar a Jesucristo en los ambientes culturales.
- Animar para que se sienta la parroquia como propia. Estar atentos a las necesidades de la gente. Organizar tertulias sobre temas de actualidad.
- Dar autonomía al laicado (no apoyarse siempre en el sacerdote o en el equipo dirigente).
- Promover cambios profundos que comporten el retorno a la fe. Trabajar en la familia: anuncio claro del mensaje de Jesús. Promover la formación cristiana para poder dar razón de la fe, sin miedo ni vergüenza.
- Materiales de reflexión y plegaria (web, redes sociales).
- Testimonio personal de quienes participan en la comunidad. Escuchar testimonios proféticos y creíbles. Más vida activa, dando ideas, atención y participando (2). Encuesta a las familias del pueblo.
- Reforzar el sistema de comunicación: redes sociales (10), WEB (6). Presencia en la prensa: hacer llegar noticias de Iglesia (4). Cartas al director. Comunicar bien y con respeto. Difusión de las actividades. Que los boletines parroquiales lleguen a la gente (7). Hacer visibles nuestras propuestas: trípticos y carteles en la parroquia. Poner los locales parroquiales a disposición de las entidades del barrio.
- En las celebraciones de exequias, visitar a las familias de los difuntos, anunciar la esperanza.
- Presencia en el barrio, en las fiestas locales. Diálogo con los Ayuntamientos sobre las necesidades de la parroquia. Colaborar con las AAVV (6) y el Ayuntamiento (2) con las entidades culturales o de patrimonio (4). Pesebre viviente, chocolatada... Promover actos en consonancia con la fe y la caridad. Vinculación a entidades lúdicas y deportivas (2). Participar en órganos municipales, comarcales, provinciales (3).
- Actitudes: evitar la ostentación, conversión interior, gestos y acciones. Boca-oreja. Diálogo prudente y constructivo.

d. Hablar con claridad. Dificultades y retos

- El ambiente sociocultural no es favorable. Los cristianos vamos contracorriente. Nos cuesta mucho porque parece que la religión no sea necesaria. Indiferencia (3). Estamos en nuevos tiempos donde hay rupturas familiares y desvinculación. A muchos no les interesa lo que hace la Iglesia: consumismo, frialdad (4), rechazo, hedonismo.

- Estamos contaminados por la laicidad y el falso respeto a los demás, por el relativismo. Acecha el respeto humano y el miedo a no ser aceptados. El testimonio debe ser coherente. Tenemos dificultades en hablar de Jesús, de poner palabras a nuestro testimonio, de dar razón de nuestra fe y esperanza. Queremos manifestar a Jesús, contentos de ser cristianos, con actitud positiva, no queremos perdernos en adaptaciones de carácter oriental y queremos comunicar una fe verdadera. Hay dispersión.
- Ante la incomprensión de la liturgia cristiana hay dificultad para explicarla (2)
- Hablamos con claridad en nuestro ámbito (3). Grupos de WhatsApp llegan a muchos (externos a la comunidad). No sabemos comunicar hacia “fuera”. Nuevas maneras. Faltan espacios donde ser escuchados, no hay un canal claro.
- Conseguir ser una sola voz. Falta formación cristiana que dé contenido a la fe que se quiere proclamar. El diálogo debe ser prudente, constructivo, aportar esperanza y escuchar.
- Hay “reparos” al compartir la alegría de la fe, aunque no hay tantos prejuicios como hace unos años. Falta formación doctrinal. No sabemos qué hay que anunciar, da miedo. En algunos espacios eclesiales es difícil hablar de ciertos temas porque provoca división y enfrentamiento.
- Valoramos el voluntariado y la ayuda a los demás. Nuevas tecnologías (falta quien quiera llevar la web).

Interpelaciones

- Preocupación por los que no vienen. Estamos a su servicio. Preocupación por transmitir a la sociedad actual Jesucristo en la vida. No podemos vivir de espaldas a Dios. Abrir un proceso renovador, si el mensaje aparece como “antiguo” resulta más complicado que la gente se acerque.
- Recuperar colectivamente el sentido y la cultura religiosa.
- No sabemos cómo salir “fuera”. Falta espiritualidad en la sociedad, sobre todo en los jóvenes y los de mediana edad.
- Empoderar a los catequistas con más responsabilidad en las parroquias.
- Celebraciones excesivamente pasivas de la Eucaristía. Hay que dinamizar las ceremonias. Marchamos deprisa después de Misa. Tenemos demasiado “trabajo” para disponer de tiempo para las reuniones.

- Falta crear espacios de reflexión, para poner en común criterios y propuestas.
- Debemos contar con las fuerzas de que se disponen. Buscar personas que puedan hacer aportaciones. Abrir espacios de participación. Escuchar las demandas y detectar necesidades (3). Falta más participación de laicos, de mujeres en el ministerio sacerdotal.
- Estamos estancados, sin empuje, sin interés (2), sin demandas. Faltan propuestas creativas(2).
- Motivar entre los cargos públicos (ayuntamientos, trabajadores sociales) a potenciar los espacios comunes. Hay desconfianza en las noticias que se publican de Iglesia; la información no se corresponde con la realidad.

4. Celebrar

a. Qué hacemos para fomentar la oración, la escucha y la acogida de la Palabra de Dios

- Celebrar la Eucaristía para vivir en comunidad (4). Despierta la conciencia de amar a Dios y a los demás. Vivir y compartir la Misa (2) de manera consciente, viva e ilustrada. Celebrar con dignidad y sentido de lo sagrado. Reflexión de la Palabra de Dios en la Eucaristía. Interiorizar los momentos de oración. Participar en la Eucaristía con las respuestas (2), el silencio. Es una ayuda cuando el sacerdote vive la celebración. Adaptación de las imágenes a las lecturas. Grupo de liturgia, para preparar la Eucaristía (2), preparar a los lectores. Aprovechar los tiempos fuertes: Adviento-Navidad, Cuaresma-Pascua. Retiros espirituales. Preparar bien las homilias y las predicaciones. Cuidar la limpieza y el decoro de los espacios. Distribuir por meses las responsabilidades parroquiales (por calles del pueblo).
- Participar en las celebraciones de la liturgia de las horas (4), rosario (4), sacramento de la reconciliación (2), Vía Crucis, adoración (4), mes de mayo y del Sagrado Corazón. Acompañar en la piedad, mejorando, preparando las intervenciones. Crear espacios de silencio y plegaria (5). Atención y cuidado de la oración comunitaria (2). Orar al inicio de las reuniones (4). Catequesis familiar. Espacio orante. Adoración del Santísimo. Oratorio con niños (3), traslucir “Dejad que los niños vengan a mí”. Adaptar la liturgia a la propia realidad comunitaria.
- Ayudar en la vida cristiana, animar. Ofrecer los sacramentos y la formación adecuada. Grupos de formación (2). Escuela de plegaria. Catequesis de niños y de adultos. Grupo de lectura de la Biblia (2). Semana bíblica. Aprovechar recursos: canciones y videos.

- Abrir las puertas del templo todo el día. Notificar las actividades de las parroquias. Hacer salidas y encuentros.

b. Las celebraciones son participativas y vivas porque...

- Mucho (3) Bastante (2) Depende. Normales. Silenciosa, respetuosa. Falta preparación para hacerla más atractiva. Hace falta diálogo entre sacerdotes y feligreses, que confíen en ellos. Se hacen homilías llanas, comprensivas por la sencillez y profundidad. Hay acogida. No acaba de funcionar el dar voz a los asistentes para comentar las lecturas. Se hace plegaria participada.
- Las celebraciones son participadas, preparadas por diferentes personas: cantos (10), lectores (10) y moniciones (2), voluntarios que hacen la colecta, plegarias (2) y ofrendas (2). Con las familias de catequesis participan los niños y los padres (4) haciendo peticiones, oraciones, ofrendas. Las pantallas audiovisuales ayudan. En el momento de la poscomuni3n se hace la lectura de alg3n documento (Amoris Laetitia) y avisos del Obispado (Delegaciones, Instituto de Ciencias Religiosas). En el colegio hay mucha participaci3n del profesorado en la preparaci3n, conectan con los que celebran.
- Es necesario que se conozcan y se estimen las personas de la comunidad. En alguna parroquia la gente es muy mayor y a veces no contesta, no canta, no quiere leer (asiste, pero no participa activamente). La participaci3n de diversos grupos en la eucaristía debe servir para conocerse, sentirse acogido y aceptado en familia, con espíritu fraternal.

c. ¿Qué posibilidades tenemos para mejorar?

- Acoger al que se acerca a la celebraci3n ocasionalmente, escuchar. Cuidar del templo. Participar motivados y preparar a nivel comunitario la Palabra. El testimonio ayuda a despertar la conciencia de los otros. Valorar a las personas que colaboran en alg3n servicio. Adaptarse a los asistentes para que se comprenda lo que se celebra y se convierta en vida. Las homilías deben tener un lenguaje directo que hable del mensaje del amor de Dios y la vocaci3n de servicio de la Iglesia. Los temas de actualidad deben abordarse para que la palabra de Dios llegue a la gente. Hay que actualizar el lenguaje para que sea llano, comprensivo (2) y atractivo. Hay que revisar los ornamentos litúrgicos para que sean menos ostentosos. Cuando la comunidad es de personas mayores no saben cómo hacer, ven pocas posibilidades. Hay que acompañar y acoger más y mejor a quienes vienen a la celebraci3n para ser corresponsables. Cuesta encontrar colaboradores.

- Las celebraciones se pueden preparar desde la catequesis, se puede generar calidez desde el amor por la comunidad. Hay que tener paciencia. Ver al sacerdote celebrar de forma digna, pausada y sin prisa, con devoción, ayuda (2). Cuesta la integración de algunos sacerdotes de otros países. No se adentran en la parroquia. Es necesaria la escucha personal y comunitaria de la Palabra. Ayuda a la formación bíblica.
- Puede ayudar: los grupos de liturgia (5), tener un grupo de preparación de la homilía (2), dar más entrada a los laicos, a las mujeres en la predicación, formación del grupo de lectores (6) preparar las oraciones, hacer plegaria de adoración (2), silencio (2), meditación, aprender de la *lectio divina*. Recuperar la devoción del rosario. Tener unidad de criterio al preguntar y señalar dónde hay que poner más atención. Reforzar los cantos, la música, prepararlos (8) y tener un equipo de sonido adecuado (3),
- Puede ayudar en las celebraciones el proyector (6) y las nuevas tecnologías (2). Organizar charlas y actividades para los niños, acompañarlos para hacer plegarias, usar el canon de los niños en las celebraciones de la catequesis. Se pueden publicar en la web/red social el comentario del evangelio del domingo.
- Valorar periódicamente las celebraciones y los servicios. Se puede tratar que las reuniones empiecen/acaben con una eucaristía. Que la mujer tenga más responsabilidad en las celebraciones.

5. Corresponsables en la misión

a. ¿Conscientes de la misión como bautizados? ¿Qué debemos mejorar?

- Sí, pero no somos lo suficientemente responsables, algunos si (7), no mucho, la mayoría no son conscientes de lo que implica, de su significado. (3) Algunos no quieren responsabilidades en la parroquia. Hay que ser testigos, nos queda mucho por entender y vivir. Debemos seguir dando a conocer a Jesús (4), profundizar más en la experiencia de fe. Hay que actualizar nuestra misión en cada momento y lugar donde estamos, como Jesús; hemos de actuar básicamente para que el mundo viva el Reino de Dios entre nosotros. Debemos dejarnos estimar.
- Debemos crecer como laicos y no ser sólo receptores de servicios. Hay que mejorar el sentido de pertenencia como un servicio y como vocación propia del laicado (Delegación de Cáritas). Dentro de familias creyentes, los hijos no quieren seguir. Cada uno debe descubrir sus dones para ponerlos al servicio. La sociedad es muy

compleja y la gente tiene más fe de lo que parece. Es necesario que nos relacionemos e invitemos a personas nuevas, hay que caminar con los demás y releer la vida a la luz del Evangelio (2). Debemos cuidar a las personas para que no se quemem.

- Hace falta iniciativas para los jóvenes (tenemos dificultades con ellos); invertir en pastoral juvenil (2), en estructuras para niños y jóvenes. Tenemos que buscar más colaboración en catequistas y animadores de la fe, atraer a los jóvenes e implicar a las familias. En la parroquia debemos realizar encuentros abiertos. En el Colegio se acompaña a los jóvenes en la fe.
- A través de la formación (4), de los cursos de agentes de pastoral o de animación de comunidad, así como en la formación en seminarios, desde el atrio de los gentiles o de las conferencias. Algunas parroquias hacen catequesis antes de la Misa dominical. Se puede preparar o realizar la liturgia de la Palabra, promover actividades entre diferentes parroquias del arciprestazgo. Se puede mejorar la catequesis del bautismo, la eucaristía, las actividades de la Delegación. En ocasiones da la impresión que la fe religiosa es poco cristológica.
- Actitudes: Hace falta valentía. Hay cierta vergüenza de anunciar a Jesucristo incluso a la familia. Es necesaria alegría, disponibilidad, generosidad, acogida, fraternidad. Falta compromiso de vida (2), coherencia y ejemplo(3).

b. Qué hacemos para suscitar vocaciones al servicio de la comunidad.

- Hay un esfuerzo de todos para hacer Iglesia. Hoy no está de moda la fe. Ser testigo con valentía y promover el espíritu de comunidad. Hay que orar a Dios, a la Virgen (11). También a S, José. Tenerlo presente en la Eucaristía y otras celebraciones. Animar a los niños de catequesis a hacer de monaguillos y fomentar su proximidad al altar (misa, lecturas, plegarias).
- En el monasterio se reúne la comunidad y se toman decisiones comunes.
- Hay que motivar para participar en la parroquia a través de las homilias, la relación personal, etc. Dar a conocer lo que se hace en la Delegación. Velar por la acogida en la catequesis y el servicio de Cáritas. En catequesis se explican las vocaciones. Hacer que los grupos funcionen. Emprender iniciativas para jóvenes, involucrarlos (2). Las personas capacitadas deben ser humildes para reconocer sus posibilidades.

- Se ve dificultad cuando la gente de la parroquia es muy mayor. Hay que pensar cómo incorporar nuevos voluntarios y estar abiertos a todo el mundo que quiera participar. Hacer romerías o peregrinaciones. Invitar de nuevo a personas distantes a las actividades parroquiales.
- Descubrir personas con inquietudes y hacer propuestas personales (5), fomentar el servicio a los demás. A veces nos lamentamos más que no hacemos. Sensibilizar, concienciar a la comunidad de la necesidad de vocaciones. Acompañar, hacer el seguimiento. Ser misioneros en la familia, con los amigos. Pedir la colaboración (2) para dar clases en Cáritas, para hacer el belén, para ornamentar la parroquia en Pascua. Convocar para diferentes servicios y conocer a los candidatos.
- Colaborar con el barrio. Descubrir el compromiso concreto en el propio trabajo. Dar ejemplo y vivir con alegría en el servicio que se hace a la comunidad (3). Estar presentes en medio de la gente, activos y comprometidos. En el Colegio acompañar a los alumnos. Escuchar testimonios.
- Hay una dificultad para las vocaciones sacerdotales, hay que tener presente todas las vocaciones cristianas, profesionales, de catequistas, de formadores... Los sacerdotes hablan con algún joven concreto. Hay que explicar las necesidades de la parroquia, de ministros extraordinarios.
- Colaboramos con los demás, abiertos a las delegaciones (Cáritas y Catequesis) y movimientos (2), participando en las reuniones arciprestales y diocesanas (2), en el área de evangelización y de formación, colaborando entre pueblos vecinos (sobre todo los sacerdotes).

Interpelaciones

- Relevo generacional de responsables

6. Dialogar en la Iglesia y la sociedad

a. ¿Qué espacios tenemos de participación? ¿Qué tenemos que hacer para avanzar?

- A nivel interno tenemos: asambleas (4), consejo de pastoral (4), consejo arciprestal o parroquial (3), de Economía, conferencias, encuentros de catequesis (2) y de formación, retiros, comisiones, encuentros estatales de movimientos o delegaciones, jornadas (4). Disponemos de grupos parroquiales de catequesis (3), Cáritas (5), coral, vida ascendente (4), pastoral de la salud. Hay reuniones de

la red de movimientos y de áreas de trabajo, coordinaciones (2), encuentros personales, encuentros de plegaria, peregrinaciones y servicio de escucha. Tenemos el correo, teléfono, WhatsApp, el diálogo al final de la Misa dominical y el contacto verbal. Existe el intercambio de experiencias de vida.

- Para avanzar hay que centrarnos en Jesús. Debemos dar una atención fraternal a quienes se aman para hablar, informarse o pedir.

b. Para fomentar el diálogo con el entorno proponemos/ nos hemos dotado de

- Presencia en las realidades vivas de la gente y en sus luchas: AMPA, movimiento vecinal, sindicatos, movimientos sociales. Hay coordinación entre barrios o con las entidades del mismo barrio o del municipio (culturales y sociales) (3), la mesa de infancia, las AAVV (5), se hacen escritos en los medios de comunicación (2), la radio y las redes sociales. Proponemos recuperar alguna tradición perdida. Se dialoga sobre las procesiones de Semana Santa, la Fiesta Mayor o Patronal, etc. Se propone incrementar la comunidad cristiana con entidades que tienen que ver con la vida parroquial.
- Preocuparse de las fiestas relacionadas con el trabajo: 1 de mayo, trabajo decente, día de la mujer trabajadora.
- En las entidades educativas hay interacción con el alumnado y entre instituciones (Universidad, Diputación. Ayuntamiento). Se participa en Jornadas de Pastoral educativa.
- Se hacen tertulias una vez al mes de carácter social, de actualidad, de formación. Se pueden ofrecer actividades socioculturales en los espacios parroquiales. Se puede hacer una fiesta intercultural del barrio.

c. Cooperamos, nos coordinamos...

- En los diferentes grupos: catequesis infantil (3), Cáritas (3), vida ascendente (2), equipo arciprestal (2), catecumenado (6), Delegaciones (colonias, misiones, FVB, salud...). En el Consejo arciprestal, parroquial (2), de economía (2), en la unidad pastoral. Hay colaboración para sustituirse en un servicio pastoral. Se propone participar en el Instituto de Ciencias religiosas (3), en la Red de entidades, en la Delegación de Misiones o en los MCS. Se comparte entre Delegaciones y Movimientos. Se fomenta la solidaridad dentro de la parroquia y en el entorno social de nuestros pueblos.
- Cáritas diocesana coopera con las Cáritas parroquiales: (servicio de acogida laboral), día del trabajo decente. Con los grupos JACS

- (gente sin hogar), “Arrels” y Jericó (dos asociaciones de Iglesia que atienden a inmigrantes...).
- Tareas pastorales con los sacerdotes (3), con del delegado del Obispo. Trabajo entre Delegaciones. Hay reuniones de Apostolado Seglar.
  - En los encuentros de la diócesis: Misa crismal (2), Asamblea diocesana (2) en las áreas de formación o evangelización. Se participa en los espacios diocesanos o parroquiales.
  - Monasterio: acoger lo que se presenta desde el Obispado, parroquias y movimientos, en la plegaria.
  - Diálogo con el Ayuntamiento por medio de la cultura, el patrimonio, las asociaciones.

Interpelaciones

- La Covid ha detenido encuentros y formación. Reagrupar arci-prestazgos y delegaciones para no diversificar esfuerzos. En una sociedad plural y con rupturas debemos reconstruir la sociedad, coser la realidad.
- Transmitir las inquietudes. Es necesario que los cristianos sean ejemplo, empezar por cambiar nosotros y no tanto por cambiar a los demás, ser cristianos coherentes, santos y apóstoles, cuidando de cómo vivimos. Hay que actualizar el mensaje en el entorno social del pueblo. Hay que sentir a los demás como del propio grupo y aportar esperanza. Estar “en salida”.
- Conviene una Revisión de Vida como Institución. Ver la apertura para conocer a los demás. Falta organizar espacios de diálogo parroquial. Conviene compartir experiencias (2), comentarios, dudas, en espacios de reflexión.
- En los Consejos hay diálogo sobre lo que se hace; no lo suficiente sobre el cómo y el porqué.
- Falta comunicación y relación entre diócesis. Falta diálogo/interés más allá de la propia parroquia para conocer la problemática de la Iglesia.
- Las comunidades religiosas van cada una a su ritmo en las parroquias.
- Hay que promover los animadores de comunidad y el programa de temporeros y asentamientos en las parroquias. También la formación permanente(2).

7. Con otras confesiones cristianas

a. Mantenemos las relaciones...

- No tenemos (10) o muy poca. No hay demasiado diálogo. Buena relación (2). Pocas experiencias, pero muy positivas. Las actividades que hacemos están abiertas a todos, se participa en actos conjuntos. El grupo de trabajo de comunicación debe velar especialmente en este campo.
- Tenemos relación de vecindad, sin participación de la parroquia. No hay mucho interés y hay desconocimiento (2). Hay relación a nivel personal (no espacios ni encuentros de comunidad) (5). Se participa en tertulias del proyecto "Hecho migratorio". Es una relación buena, de acogida, de escucha, de respeto, sin discriminación. El diálogo versa sobre aspectos sociales o sobre los problemas del barrio.
- Con los ortodoxos en algunas ocasiones se han cedido los espacios parroquiales para funerales (2) o hemos celebrado la Pascua juntos (cuando ha coincidido la fecha). A través de Cáritas hay relación de ayuda.
- Con los evangélicos de Filadelfia hay cordialidad y son usuarios de Cáritas.
- Alguna parroquia tiene lazos con la comunidad bautista, la comunidad evangélica del barrio, los protestantes. Los sacerdotes del pueblo tienen buena relación con ortodoxas y anglicanos.
- Algún Movimiento Apostólico explica sus objetivos a personas de otras confesiones. El Instituto de Ciencias Religiosas propone cursos, charlas, conferencias, Atrio de los gentiles, interactuando con otras confesiones cristianas.
- El colegio busca el equilibrio con los alumnos y las familias.
- En la semana por la Unidad de los cristianos se participa en el encuentro ecuménico.

b. Hemos encontrado alegrías

- Hacemos alguna actividad o campaña juntos. Todo el mundo se encuentra bien, creyentes y no creyentes, cuidando no herir sensibilidades. Aportamos: conocimiento, apertura, otras formas vivenciales y riqueza cultural. Enriquece la vida de la Iglesia. Existe el retorno a la Iglesia de personas alejadas.
- En el Instituto de Ciencias religiosas se crean puentes por medio del Ciclo de conferencias con otras confesiones y otras religiones.
- Actitudes: acogida (2), diálogo, cohesión, amistad, tolerancia, alegría de ayudarnos, respeto, comprensión, buen entendimiento, herman-

dad (3), sentirnos compañeros de camino, y acompañamiento en la fe y en la caridad.

- Satisfacción por compartir el templo con motivo de los funerales.

c. Dificultades

- No hay. Hay que participar en la Oración por la Paz y el Encuentro ecuménico.
- El idioma (2). El tiempo: no se llega a todo. La pandemia nos ha frenado, falta concretar iniciativas. No sabemos cómo relacionarnos con ellos. A veces cierta apatía y resentimiento impide la buena relación. El entorno sociocultural no favorece la reflexión y el silencio. Ante ciertas iniciativas, no las comprenden (Medalla milagrosa).

8. Autoridad y participación

a. Hacemos con la corresponsabilidad de todos

- Todo lo hacemos entre todos (4) corresponsablemente. Son los sacerdotes quienes tiran del carro. Se marcan objetivos a principio de curso, aunque no siempre se velan y revisan. En algunos lugares cuesta mucho porque no se quieren responsabilidades.
- Está el Consejo de pastoral (7) el parroquial (7), el de economía (3), hay comisiones de trabajo, grupos de Revisión de Vida, jornadas. Reuniones de: plegaria, liturgia (5), Cáritas (7), pastoral de la salud (7), grupo de mujeres (2), catequistas (10), vida creciente (5), coral (5), grupos de matrimonios (2), grupo de limpieza (3), ministros extraordinarios de la eucaristía, grupo de colonias/ocio/Mijac (3), cofradía, lucha contra el cáncer, banco de los alimentos/ropero.
- Hay además actividades y celebraciones con buena participación de los grupos (5). Se organiza la Semana Santa, fiestas del pueblo(patronales)
- En el Colegio se realizan campañas de solidaridad, celebraciones del calendario litúrgico, día de la Paz y fiestas patronales. En El Instituto de Ciencias religiosas hay varios órganos directivos donde se ejerce la corresponsabilidad. En la Fundación Virgen Blanca hay una organización donde se participa a través de la escuela, el Servicio de Colonias, el tiempo libre y los proyectos socioeducativos. En los Movimientos se participa activamente en diferentes Delegaciones.
- Impulsado desde el Consejo de Pastoral parroquial se realiza el comedor infantil y un grupo de estudio bíblico. En otros lugares se enseña catalán a los inmigrantes y se hace refuerzo escolar a niños.
- Acoger iniciativas de piedad popular de fuera de la parroquia y también diocesanas.

b. Para promover la participación, el voluntariado, ministerios laicales y de servicio hacemos

- Todos somos responsables de todos los grupos y de todo lo que hacemos. Se constata que la mayoría es gente mayor (3) con mucha diferencia en las vivencias respecto a los jóvenes. Algunos dicen que no hacen nada de momento. Se promueve el diálogo, se escucha, se habla abiertamente, se proponen tareas, se ruega-discierne-actúa, se impulsa la creatividad. Se anima a hacer servicios, a colaborar y se dan a conocer las necesidades (4) aunque la respuesta a veces es escasa y el compromiso dura poco (no se quieren responsabilidades).
- Se organizan los equipos de trabajo, los encuentros y las actividades. Hay animadores de comunidad, agentes de pastoral y personas responsables.
- Se celebra la eucaristía dominical. Se hace pedagogía en los Consejos (pastoral, economía) y grupos. Ministros extraordinarios de la Eucaristía (2). Animadores de comunidad (2). Agentes de pastoral.
- Se “tapan agujeros” buscando personas. Hay que implicar más, presentar iniciativas que animen e invitar personalmente (2). También se hacen llamamientos generales a participar en los grupos (avisos post Eucaristía).
- En cuanto a la formación de los catequistas (hace falta mayor responsabilidad de los laicos y no depender tanto del visto bueno del rector) agentes de pastoral y ministros extraordinarios de la eucaristía. Se divulga la formación del Instituto de Ciencias Religiosas.
- En cuanto a actividades se promueve “venta de flores para proyectos de Manos Unidas”, recogida de alimentos en Navidad o sorteos en favor de la parroquia. Se cuida de la “belleza” del templo: flores, manteles... En el colegio hay proyectos de ayuda, de donación de sangre, de colaboración con el banco de alimentos, de ayuda entre alumnado de diferentes edades. En la Fundación de tiempo libre se forma monitores para el ocio educativo.
- Se agradece la ayuda prestada.

c. Valoración del trabajo de nuestros organismos en nuestra realidad pastoral

- La valoración es buena, positiva (10). Tras el parón de la pandemia ha habido la reanudación (2) a la que ha ayudado el Sínodo. Pero también hay un desconocimiento del Obispado, de sus organismos y de lo que se hace (2). Se considera que en la ciudad es más fácil que en los pueblos. Hay que trabajar para promover la diócesis y para implicar a todos en la vida diocesana. Las actitudes son:

comprensión sin juzgar, espíritu fraternal y de acogida, diálogo, participación, responsabilidad, atención a los signos de los tiempos y acoger a todos, sin perder las ganas, emprender acciones encaminadas a mostrar la misericordia divina y para conseguir la credibilidad de la Iglesia.

- Los Consejos ayudan a los sacerdotes. Quienes colaboran, se muestran muy participativos, a veces son demasiado dependientes del sacerdote. Cuando hay poco conocimiento de lo que se hace, sólo se siguen las indicaciones externas. Falta formación (2). Hay mucha gente mayor, falta el relevo de jóvenes, de gente de media edad. La gente no quiere comprometerse y hay que vigilar la comodidad para no perder dinamismo. Cuando hay coordinación y colaboración se hacen muchas cosas. La gente con buena voluntad facilita el trabajo en equipo
- Se invitan personas a servicios o necesidades puntuales. Cuesta encontrar catequistas para preparar la primera comunión o la confirmación porque la gente está muy atareada.
- Pesa mucho la estructura de funcionamiento que se ve como una imposición. No genera el sentimiento de poder participar y ser escuchado. Falta coordinación del trabajo del clero y de los laicos.
- En el Monasterio se siguen las indicaciones del Sr. Obispo: se reza para que haya miembros comprometidos en la acción pastoral.

d. Tenemos como herramientas para mejorar:

- Hacer pedagogía sobre la sinodalidad y la corresponsabilidad. Fortalecer la unidad y la armonía. Ver si sentimos alegría por caminar y pensar juntos. Promover la cultura de la unión frente a la de la disgregación.
- Promover la lectura, el mensaje y los valores de los evangelios.
- Buscar un nuevo modelo de catequesis de niños: con los animadores que tenemos, buscando continuidad, con la catequesis familiar y siguiendo las indicaciones del Secretariado Interdiocesano de Cataluña. Incentivar la catequesis de adultos: catecumenado y confirmación.
- Dedicar más tiempo al otro, tiempo de relación. Recuperar la escucha y el encuentro. Ser más dialogantes (4). Hacer lo que esté en nuestras manos, también fuera del templo con la gente del pueblo.
- Valorar y hacer el seguimiento de lo que hacemos. Hacer actividades con el resto de los grupos del movimiento. Buscar relevos que aporten ideas nuevas y hacer propuestas a personas concretas. Motivar más a los jóvenes.

- Hacer mejor difusión informativa de lo que se hace y de lo que se vive. Mejorar la comunicación, pedir opiniones a miembros de la comunidad (2).
- Colaborar con la parroquia, con la Iglesia. Dinamizar las áreas con programaciones claras. Dar respuesta a preocupaciones y necesidades pastorales. Que los consejos parroquiales o arciprestales sean representativos de la comunidad, con comunicación entre ellos y el resto.
- Cambiar la actitud: crear conciencia del voluntariado entre los contratados. Trabajar para tener agentes de pastoral con capacidad para asumir tareas y para implicarse. Formación. Potenciar y abrir los diferentes ministerios laicales.
- Trabajar por la plena igualdad hombre-mujer.

9. Discernir y decidir

a. Cómo se toman las decisiones a la comunidad eclesial

- Referente: las primeras comunidades cristianas: vivir en comunidad bajo la acción del Espíritu Santo. Al estilo de Jesús: caminando juntos.
- Monasterio: todas reunidas: votación secreta.
- Colegio: reuniones de equipo
- En la línea de la sinodalidad. Haciendo piña entre todos (4). Es la suma de la comunidad, el sacerdote y las delegaciones diocesanas. Desde el consenso, colaboración con responsabilidad. Buscando lo mejor para los nuevos tiempos. Son los feligreses que vienen. En las pequeñas comunidades de los pueblos, al final de la misa se toman las decisiones entre todos. Se dialoga teniendo en cuenta a las personas necesitadas. Haciendo asamblea, consultando a todos. La comunidad expone el tema y el Consejo valora y decide.
- Delegación: asamblearios, los equipos explican y valoran lo que quieren. De manera colegiada, por consenso(3).
- Diálogo entre los grupos (catequistas, lectores, Cáritas:).
- El rector más el Consejo parroquial (6). El rector más el Consejo Pastoral (4) o el de economía.
- Demasiado jerárquica. Piramidal. El equipo de sacerdotes (2). Terminamos diciendo: lo que usted diga padre. En los grupos se funciona más sinodalmente, diciendo y proponiendo opiniones. Hay personas a las que les da miedo expresar su punto de vista. Falta diálogo y discernimiento entre los sacerdotes de las parroquias.

- No hay experiencia de participación. Falta formar el Consejo de Pastoral.
- Hace falta formación para el acompañamiento espiritual, de las personas que se quieren casar, de los matrimonios, etc.

b. Iniciativas para sensibilizar y potenciar la participación y coresponsabilidad de laicos y laicas.

- Somos hombres y mujeres que trabajan juntos, que ponen los talentos al servicio del Reino, según las capacidades de cada uno para hacer diversos servicios y adquirir diversas responsabilidades. Ser creativos para encontrarnos, estar disponibles y ser cercanos.
- Participar en este Sínodo. Reactivar grupos. Constituir el Consejo de Pastoral y consolidar los encuentros periódicos.
- Reunión trimestral abierta a todos para tratar temas de la parroquia. Reuniones informativas y formativas donde intercambian opiniones: asambleas (4), encuentros, celebraciones, grupos de Recisión de Vida.
- Implicar a la gente en las celebraciones: grupo de cantos, lectores, catequistas. Promover la liturgia familiar: padre-madre-hijo lectores dominicales. Liturgia de la Palabra realizada según las calles del pueblo (buscando varios lectores). Invitar a implicarse y participar en las celebraciones.
- A través de las homilias, las tertulias o los boletines parroquiales.
- No hemos hecho ninguna(2)
- Formar un equipo permanente en el Consejo de Pastoral. Formar niños y niñas de comunión y confirmación como catequistas.
- Hacer llegar a todo el mundo que las parroquias son un espacio de acogida y de encuentro. Invitar a realizar tareas concretas, invitar a los grupos y a tomar responsabilidades.
- Coordinados con otras Delegaciones, Cáritas, Parroquias... Las congregaciones suelen estar coordinadas, las parroquias depende del cura.
- Mejorar la gestión, la comunicación de temas y decisiones del Consejo.
- Instituto de Ciencias religiosas: formación reglada: cursos, seminarios, conferencias, animadores de pastoral y agentes de comunidad.
- Actitud: hay que cambiar: hablar, escuchar, dialogar (3), implicarnos, formarnos, escucharnos, espíritu de servicio y pies en el suelo en medio las realidades que nos rodean.

Interpelaciones

- No dejar a nadie atrás. Avanzar juntos a las personas mayores, a los enfermos, a los jóvenes...
- Evitar que lo hagan todo los mismos, buscar muchas colaboraciones.

10. Acciones previstas para formarse en la sinodalidad

- Principalmente: formación bíblica, de catequistas, padres de catequesis y lectores. Formarse en la sinodalidad: escuchar, discernir, decidir. Participar en los cursos del Instituto de Ciencias Religiosas. Formación en la parroquia (liturgia, catequesis), arciprestazgo (encuentros de los consejos), tertulias.
- Participar en las propuestas del Obispado (conferencias, encuentros), del Instituto de C. Religiosas, de otras entidades (Movimientos, Delegaciones, Escuela, FVB, Cáritas). Participar en las reuniones
- Actitudes de fondo: buscar corresponsabilidad, escucha activa, empatía y trabajo en red.

Temas que también preocupan

- Financiación de la Iglesia: los beneficiarios deben sufragar los gastos.
- Participación de las mujeres, también en el ministerio sacerdotal.
- Comunicación y transparencia.
- Dinamización de las ceremonias.

Síntesis sobre la fase diocesana del sínodo sobre la Sinodalidad de la Iglesia que peregrina en España

Asamblea Final Sinodal de la Conferencia Episcopal Española

Madrid, 11 de junio de 2022

I. Introducción: relectura de la experiencia sinodal

Por una Iglesia sinodal: comunión, participación y misión. Este era el llamamiento del papa Francisco a toda la Iglesia universal, que hemos atendido fielmente desde la Iglesia que peregrina en España. Desde la apertura de la Asamblea sinodal en Roma, el 10 de octubre de 2021, hasta la clausura de la fase sinodal en España, el 11 de junio de 2022, todas las diócesis españolas, las congregaciones religiosas, los institutos seculares, la vida contemplativa, los movimientos apostólicos y muchas otras instituciones se han involucrado en el llamamiento del papa para impulsar un proceso de escucha y discernimiento que contribuya a promover el camino de la sinodalidad, que es –dice el papa Francisco– «el camino que Dios espera de la Iglesia del tercer milenio»¹. En este camino compartido han participado en España 14.000 grupos sinodales que han implicado a más de 215.000 personas, en su mayor parte laicos, también consagrados, religiosos, sacerdotes y obispos. Se han involucrado las 70 diócesis, con 13.500 grupos parroquiales, numerosas congregaciones religiosas y 11 CONFER regionales, 215 monasterios de clausura, 20 Cáritas diocesanas, 37 movimientos y asociaciones laicales, 21 institutos seculares.

El Equipo sinodal designado por la Conferencia Episcopal Española recibió todas las aportaciones y, tras un ejercicio de discernimiento, ofrece la siguiente síntesis, que será remitida, junto con todas las aportaciones recibidas, a la Secretaría General para el Sínodo de la Santa Sede.

El recorrido sinodal no ha sido totalmente nuevo. La experiencia en España ha tenido como referente inmediato el Congreso de Laicos, celebrado en el mes de febrero de 2020. Aquella experiencia, que identificó en sus conclusiones cuatro itinerarios para avanzar hacia una Iglesia en salida –primer anuncio, acompañamiento, procesos formativos y presencia en la vida pública– y dos claves transversales –sinodalidad y discernimiento–, se ha visto ahora reforzada con la participación en esta escucha y discernimiento de la vida consagrada en sus diversas formas, la aportación sacerdotal y la implicación de numerosas instituciones de la Iglesia.

¹ Discurso del papa Francisco en la Conmemoración del 50 aniversario de la institución del Sínodo de los obispos, 17 de octubre de 2015.

En algunas diócesis el camino sinodal ha convivido con otros procesos de sínodo diocesano que se estaban realizando o que habían concluido recientemente. Esto ha supuesto en algunos casos una escasa incidencia del proceso sinodal, que se ha encontrado con el cansancio del Pueblo de Dios. En otros casos, sin embargo, la integración con las asambleas diocesanas que estaban teniendo lugar ha permitido un trabajo integrado y una reflexión más fecunda.

El proceso sinodal ha ido creciendo con el paso del tiempo. Con el transcurso de las semanas se han ido incorporando nuevos grupos gracias al entusiasmo mostrado por sus dinamizadores –sobre todo los laicos, más motivados inicialmente que los sacerdotes–. Se invitó a grupos ajenos a la Iglesia y se dieron experiencias de escucha muy valiosas. Miembros de partidos políticos y de iniciativas culturales y sociales fueron escuchados y se recogió también la voz de personas que enviaron su aportación vía online. La pandemia ha resultado una circunstancia ambivalente. Por un lado, limitó la convocatoria de los grupos, el trabajo y sus reuniones, pero, al mismo tiempo, revitalizó el tejido comunitario para atender a las nuevas situaciones que se producían y el Sínodo empujó a vencer los miedos y retomar el trabajo eclesial, suponiendo en muchos casos una expresión de vuelta a la normalidad después de un tiempo de alejamiento.

Finalmente, los grupos han querido dejar patente su profundo agradecimiento por este tiempo vivido: un momento de gracia, construido desde la escucha mutua, activa y respetuosa, la apertura para hablar con franqueza, compartiendo experiencias gratificantes y con intercambios constructivos.

La participación ha sido principalmente de personas ya implicadas en la vida de la Iglesia, mayoritariamente mujeres. Ha resultado escasa la respuesta de los jóvenes y las familias y también entre los alejados y las personas no creyentes, aunque los que han participado expresaron su sorpresa por el interés de la Iglesia en saber su opinión. **Algunas experiencias han resultado especialmente significativas**, como los procesos sinodales en 19 cárceles, en las residencias de ancianos y el trabajo realizado por algunos profesores de religión, padres y alumnado de esta asignatura, especialmente en los cursos superiores de la ESO y de Bachillerato. Merece la pena destacar la participación e integración en este proceso de los inmigrantes católicos.

En relación con el trabajo realizado, ha predominado la percepción de no estar solos, de formar parte del Pueblo de Dios, compuesto por una riqueza y pluralidad de comunidades, con sus distintas sensibilidades, opiniones y preocupaciones. Se ha vivido la alegría de compartir y revitalizar la fe, la vida y la pertenencia a la Iglesia y el gozo de ser tenido en cuenta. De hecho, lo más valorado ha sido el proceso mismo: el sentirse todos comunidad, la libertad para expresarse, la posibilidad de escucha, el

compartir inquietudes, deseos, dificultades, dudas... El diálogo fraterno y la reflexión compartida han hecho experimentar ilusión y esperanza, y han sido una oportunidad para dinamizar la comunidad, que expresa su deseo de seguir caminando juntos.

Respecto al impacto que ha tenido el proceso sinodal, destaca la numerosa participación de fieles en los procesos de escucha y discernimiento. Hubo también dudas en torno a la utilidad de esta fase sinodal, por dos motivos: por un lado, porque, como consecuencia de experiencias negativas anteriores, se suscitó una cierta desconfianza sobre los frutos que podrían originarse en este trabajo sinodal; por otro lado, por la desconfianza en torno a que las aportaciones llegaran realmente a ser escuchadas, discernidas e incorporadas.

Entre las sorpresas no ha sido menor comprobar cómo, al avanzar en el camino, todo iba encontrando sentido y se fortalecía la vocación, el compromiso y la experiencia sinodal: al andar se ha hecho camino. Hemos experimentado la acción silenciosa pero real y constante del Espíritu Santo como gran animador de todo. La readaptación de etapas y de materiales según las necesidades de los grupos, la preparación de nuevos recursos para distintos colectivos eclesiales (por ejemplo, niños, adolescentes, ancianos, etc.) y para sectores más alejados o con dificultades, son también momentos especiales que hablan de un proceso vivo, dinámico y creativo. Además, con los materiales se ha querido dar respuesta a una dificultad encontrada: el desconocimiento de lo que es la sinodalidad y la complejidad de las cuestiones que se planteaban.

Destacamos algo que, en general, se ha subrayado en todas las aportaciones: que el trabajo se ha realizado en cada una de las sesiones tras la oración y la invocación al Espíritu. Esta oración comunitaria ha servido para tomar conciencia de que los cristianos iluminamos nuestra vida a través del discernimiento, en el que dejamos que el Espíritu de Jesús nos habite y nos conduzca.

Pero en la experiencia del discernimiento queda camino por recorrer. Ese ha sido uno de los déficits que se han experimentado durante la consulta. Somos conscientes de que nuestras síntesis son más un sumatorio de aportaciones, con el deseo de recoger todas las voces, que el fruto de un ejercicio de un discernimiento, tarea que, sin embargo, hemos de realizar una vez culminada la primera fase del proceso sinodal, pues así se nos pide desde la Secretaría General del Sínodo.

En cualquier caso, el sentir general que se desprende de los documentos recibidos es que el proceso sinodal ha supuesto un esfuerzo comunitario que fortalece el sentido eclesial y ha servido para iluminar tanto nuestra

propia realidad, como comunidades parroquiales, grupos y movimientos. Ha abierto el apetito de crecer en sinodalidad y discernimiento.

La convocatoria del papa Francisco a participar en el Sínodo ha sido aceptada con ilusión y esperanza y se ha comprendido que el objetivo de esta fase diocesana no era responder a un cuestionario sino comenzar a incorporar la sinodalidad como parte fundamental del ser de la Iglesia y el “estilo sinodal” que se deriva de ella como el modo propio de hacer Iglesia. Adoptarlo y permear con él toda la realidad eclesial, en todos los ámbitos y en todos los aspectos, es un proceso de conversión lento, que llevará tiempo y del que sólo se está en los comienzos.

Alentados por el mismo Espíritu, este trabajo se realiza con el mismo afán de escuchar y discernir el querer de Dios para la Iglesia, aquí y ahora.

II. El sínodo, tiempo habitado por el espíritu

Comunión, comunidad, escucha y diálogo, corresponsabilidad, formación, presencia pública, misión son palabras –todas ellas conectadas entre sí– que resuenan con fuerza en las síntesis recibidas. La comunión se vive en la comunidad, de cuya edificación y desarrollo todos somos corresponsables, bajo la acción del Espíritu Santo; una comunidad que escucha acoge, nos permite vivir, celebrar y crecer en la fe y nos anima a comprometernos en el mundo para transformar la realidad y anunciar a Jesucristo.

A. Iglesia en camino: la voz del Espíritu dentro de la Iglesia

Como punto de partida, destacan **dos ideas fundamentales**: de un lado, avanzar en el cumplimiento de la misión de la Iglesia requiere partir de una fuerte conversión personal, comunitaria y pastoral; de otro, no podemos ser Iglesia desde la lejanía, sino que resulta imprescindible la apertura, la escucha, ir allí donde están quienes nos necesitan, como una forma de entender nuestra misión.

Desde la perspectiva de la **conversión**, somos muy conscientes del papel de la oración, los sacramentos, la activa participación en las celebraciones y la formación sobre los contenidos de nuestra fe; en definitiva, de la necesidad de vivir una espiritualidad dinámica que nos conduzca a una renovación interior y a una transformación exterior, a madurar el sentido sobrenatural de la fe para no quedarnos en lo puramente ritual. Renovar el encuentro con Jesús, el Señor, es el punto de partida de cualquier proceso de cambio para dar respuesta a las urgencias que estamos detectando. No podemos ser creíbles en el exterior si no cuidamos el interior.

Nos preocupa la secularización de los bautizados, la pérdida de la identidad cristiana de los creyentes y, por derivación, de las estructuras de

las que formamos parte –instituciones y centros de la Iglesia–. Efectivamente, la conversión no puede quedarse solo en lo personal: debe afectar a la organización de nuestra Iglesia para que todas las estructuras se vuelvan más misioneras.

Juega un papel muy importante, en relación con esta cuestión, la celebración de la fe. Observamos que la **liturgia** –a pesar de su importancia como instrumento privilegiado de santificación, de conversión y de evangelización, así como de edificación de la comunidad– se vive de una forma fría, pasiva, ritualista, monótona, distante. Ello es así en gran medida por las carencias formativas sobre sus contenidos, que lleva al desconocimiento de lo que es y significa, y por la falta de participación en su desarrollo, que conduce a la indiferencia. Todo ello tiene como consecuencia la desconexión entre las celebraciones litúrgicas y nuestra vida, por lo que resulta imprescindible potenciar la formación en liturgia y promover una participación viva y fructuosa, a través de la creación de equipos de animación litúrgica. Resuena también con fuerza la necesidad de reflexionar seriamente sobre la adaptación de los lenguajes, de los ornamentos y de parte de los ritos que están más alejados del momento presente, así como de repensar el papel de la **homilía** –en tanto que parte integrante de la liturgia– como elemento fundamental para entender la celebración y para la formación de los fieles laicos. Adicionalmente, se considera que la preparación de la liturgia debe cuidarse especialmente en aquellas celebraciones a las que asisten personas que no participan activamente de la vida de la Iglesia. En definitiva, hemos de lograr que las celebraciones toquen el alma de los fieles.

Más en concreto, el Espíritu nos pide profundizar en la vida de oración, sin la cual no podemos vivificar a la Iglesia. Necesitamos sentirnos comunidad viva, coherente, que asume sus errores y carencias y camina hacia el futuro con la práctica de la oración y la ayuda de la gracia del Espíritu.

Desde la perspectiva de la vivencia y celebración de la fe, se valora mucho la **parroquia** como principal espacio para el ejercicio de la vida cristiana, como lugar de comunión, de cercanía, que ayuda a superar el individualismo, a conocerse, a quererse. También, más en particular, la pertenencia a un grupo de referencia. Somos Iglesia de muchos modos y, en ocasiones, muy diversos entre sí. Pero esa pluralidad ha de ser asumida en clave de complementariedad y hemos de ser capaces de lograr la unidad sin caer en la tentación de imponer la uniformidad. Percibimos, en cierto sentido, que hemos de recuperar el valor de la comunión eclesial sobre la vivencia de lo particular o grupal, que puede llegar a ser excluyente. Aunque apreciamos la riqueza de las distintas realidades eclesiales, tenemos la sensación de que no nos conocemos y andamos divididos.

Junto con ello, los cristianos no podemos vivir como si fuéramos una realidad social ajena a este mundo. Debemos caminar junto con la sociedad actual y ello implica esforzarnos por abrirnos a todos. Una resonancia especial posee la necesidad de mostrarnos como **Iglesia que escucha y acompaña**, también que anima y llega a la vida real de las personas. Ciertamente, la palabra escucha ha sido una de las más subrayadas por los grupos sinodales.

La escucha del Espíritu es experiencia originaria y permanente. Hemos de ser capaces de construir comunidades que la pongan en práctica, acogedoras, cercanas e inclusivas, que acompañen y sepan mostrar la ternura de Dios, particularmente a aquellas personas que son excluidas o rechazadas por la sociedad. Ello permitiría ir rompiendo prejuicios y clichés contra la Iglesia, favoreciendo el diálogo con la sociedad.

Desde esta perspectiva, coincidimos en la importancia del papel de los sacerdotes en el acompañamiento espiritual y les pedimos por ello una mayor cercanía a la comunidad. Al mismo tiempo, somos conscientes de que recae sobre el resto de los miembros del Pueblo de Dios la responsabilidad fundamental de colaborar activamente en la construcción de comunidades que acojan y acompañen. En definitiva, hemos de lograr pasar de eventos pastorales a procesos de vida cristiana, sobre todo porque, en ocasiones, percibimos el agotamiento y el cansancio por no ver con claridad hacia dónde vamos; de algún modo, tenemos la sensación generalizada de que hacemos muchas cosas que no llevan a ninguna parte.

En particular, se pone de manifiesto la necesidad de que la acogida esté más cuidada en el caso de las personas que necesitan de un mayor acompañamiento en sus circunstancias personales por razón de su situación familiar –se muestra con fuerza la preocupación por las personas divorciadas y vueltas a casar– o de su orientación sexual. Sentimos que, como Iglesia, lejos de quedarnos en colectivos identitarios que difuminan los rostros, hemos de mirar, acoger y acompañar a cada persona en su situación concreta.

El paso de la vivencia interior de la fe a la presencia pública transformadora de la sociedad tiene como puente la **formación**. A este respecto, sin embargo, reconocemos graves carencias, particularmente en los fieles laicos, pero también en los sacerdotes.

En cuanto a los sacerdotes, se pide una formación que profundice más en la vida apostólica, en la clave de la sinodalidad y en la corresponsabilidad, con reconocimiento del papel propio de los fieles laicos, de la autoridad entendida no como poder, sino como servicio. En concreto, se insiste mucho en que la formación de nuestros seminaristas esté iluminada con estas claves.

Respecto de los laicos, se puede detectar una clara paradoja en las aportaciones. Al tiempo que se ve imprescindible potenciar procesos formativos –integrales y de carácter permanente que conduzcan a un compromiso transformador de la realidad, con una fuerte presencia de la Doctrina Social de la Iglesia–, no se asumen como propios; no existe un compromiso firme con la formación en el caso de la inmensa mayoría de los fieles. Ello conduce a profesar una fe débil, llena de lagunas y carencias, e incapacita para dar testimonio público de ella, porque se percibe inseguridad, miedo, falta de preparación para el diálogo. A nivel más de detalle, los laicos piden a sus pastores valentía y mayor claridad en temas complejos que generan gran debate social.

Vemos claro que la formación nos tiene que llevar al compromiso y afectar a nuestra propia vida. Los documentos magisteriales son abundantes y los centros especializados de formación no faltan, pero se precisa comprender la necesidad de articular procesos formativos y de animar a comprometernos con ellos. En relación con esta cuestión, se valora muy positivamente la pertenencia a un equipo de vida como marco adecuado para la formación, entendida en sentido amplio y no como mera adquisición de saberes; un equipo que, no obstante, no esté encerrado en sí mismo, sino abierto a la comunidad, para no crear barreras ni hacer acepción de personas.

Dos de las cuestiones que más reflexiones ha suscitado son la **complementariedad de las tres vocaciones**, todas llamadas a la santidad –la vocación laical, la vocación a la vida consagrada y la vocación al sacerdocio–, y, en relación con ella, la **corresponsabilidad** de los fieles laicos.

Somos muy conscientes del papel imprescindible de los sacerdotes en la vivencia y celebración de la fe, singularmente en la eucaristía y el perdón, así como en la animación y edificación de la comunidad. Por eso nos duele particularmente la falta de entusiasmo de una parte muy relevante de los sacerdotes de las distintas comunidades locales y nuestra falta de eficacia como comunidad a la hora de acompañarlos en la vivencia de su vocación.

Una concreción de ello es lo que podemos llamar **clericalismo** bilateral, es decir, un exceso de protagonismo de los sacerdotes y un defecto en la responsabilidad de los laicos. Vemos que tiene una doble causa: por un lado, los sacerdotes, por inercia, desempeñan funciones que no les son propias y no impulsan la corresponsabilidad laical; por otro lado, los laicos no asumen su papel en la edificación de la comunidad, por comodidad, por inseguridad, por miedo a equivocarse o por experiencias negativas anteriores. Se entiende generalmente que “lo de dentro es cosa de curas y lo de fuera cosa de laicos” y que, desde el punto de vista institucional, la Iglesia

está más organizada sobre el sacramento del orden que sobre el sacramento del bautismo –ambos recíprocamente imprescindibles–.

Se señala con insistencia la necesidad de ampliar los espacios de participación, de animar a más personas a que se comprometan en ellos, de ayudar a los bautizados a descubrir que son Iglesia y que, como tales, todo lo que le afecta les concierne. En este sentido, el apostolado asociado se ve y valora como un medio eficaz para descubrir y vivir la corresponsabilidad en la vida y misión de la Iglesia.

Derivado de lo anterior, el **autoritarismo** en la Iglesia (autoridad entendida como poder y no como servicio), con sus correspondientes consecuencias –clericalismo, poca participación en la toma de decisiones, desapego de los fieles laicos– es una de las principales críticas que aparece en las aportaciones de los grupos sinodales.

El papel de los laicos y de la vida consagrada en el momento presente es imprescindible e insustituible, y hemos de ser capaces de encontrar el modo y los espacios para que puedan desarrollarlo en toda su plenitud.

Valoramos mucho a nuestros hermanos consagrados, si bien somos conscientes de que no les tenemos tan presentes como deberíamos. Por ello, resulta importante **cuidar las mutuas relaciones con los miembros de la vida consagrada**, que vemos como un carisma de la Iglesia, que se vive en la Iglesia y el Espíritu lo da al servicio de la Iglesia y de toda la humanidad. En particular, valoramos muy positivamente que la vida contemplativa también ha vivido este proceso sinodal desde la oración, la lectio divina y el discernimiento comunitario tan propio de los monasterios.

B. Iglesia en salida: diálogo con el mundo

No somos Iglesia para nosotros mismos, sino para los demás. Desde esta perspectiva, se insiste claramente en la necesidad de abandonar la visión de una Iglesia de mantenimiento para avanzar hacia una auténtica Iglesia en salida, aunque suponga asumir algunos riesgos. Transformar la pastoral de conservación en una pastoral de conversión y de evangelización constituye una exigencia ineludible en la actualidad. En coherencia con ello, consideramos que la comunión ha de conducirnos a un estado permanente de **misión**: encontrarnos, escucharnos, dialogar, reflexionar, discernir juntos son acciones con efectos positivos en sí mismas, pero no se entienden si no es con el fin de impulsarnos a salir de nosotros y de nuestras comunidades de referencia para la realización de la misión que tenemos encomendada como Iglesia.

Se percibe, sin embargo, una clara **fractura entre Iglesia y sociedad**. Aquélla es vista como una institución reaccionaria y poco propositiva, alejada

del mundo de hoy. En parte, consideramos que la responsabilidad es nuestra, porque no sabemos comunicar bien todo lo que somos y hacemos. Esta imagen de la Iglesia nos duele – porque la amamos– y, en cierto sentido, la sensación de que no llegamos a la sociedad y de que los prejuicios contra la Iglesia son insalvables nos conduce a un profundo desánimo que dificulta la presencia evangelizadora y transformadora de la realidad.

Creemos que la Iglesia, de la que nos sentimos miembros, debe acercarse a los hombres y mujeres de hoy, sin renunciar a su naturaleza ni a la fidelidad al Evangelio, estableciendo un diálogo con otros actores sociales, con el fin de mostrar su rostro misericordioso y contribuir a la realización del bien común. Somos Iglesia viva y alegre al servicio de la misión, pero hemos de manifestarlo a todos. Al mismo tiempo, esa presencia en la realidad puede ayudarnos a escuchar la voz de Dios en la vida social para atender mejor los desafíos que nos plantea. En definitiva, la Iglesia sigue estando llamada a hacerse presente en la Historia.

Sin embargo, falta espíritu evangelizador en nuestras comunidades, más centradas en sí mismas que en abrirse a todas las personas que habitan el territorio en el que se ubican. En particular, aunque los laicos son conscientes de estar llamados a hacerse presentes en la vida pública, cuesta atender esa tarea, en parte porque no sienten el apoyo y el acompañamiento de la comunidad. Se anhelan líderes cristianos en los diferentes ámbitos de la vida pública –política, economía, educación, cultura...– y se ve imprescindible impulsar procesos de formación de estos laicos cristianos que viven la caridad política, así como de acompañamiento en el desarrollo de sus tareas.

En cuanto a la **Iglesia como institución social**, vemos imprescindible su participación en la vida comunitaria, pero consideramos que hemos de ser capaces de impulsar una Iglesia que se preocupe más de abrir procesos movida por el Espíritu que de ocupar espacios. Más allá de la corresponsabilidad y de la participación en la misión de la Iglesia, se insiste particularmente en tres extremos relativos a su organización: la necesidad de una mayor profesionalización en los asuntos de gobierno (esto es, de contar con expertos para la toma de decisiones en los distintos sectores en los que estamos presentes); la conveniencia de extender la transparencia a otros ámbitos diferentes del meramente económico –respecto del cual se valora muy positivamente en términos generales–, para explicar cómo contribuimos al bien común; y la urgencia de una mayor presencia en los medios de comunicación generalistas, tanto en los tradicionales como en los nuevos espacios virtuales, unida a un mejor aprovechamiento de los medios propios. En particular, se valora mucho la acción de Cáritas como canalizadora de la acción caritativo-social de la Iglesia.

III. Temas que han tenido una fuerte resonancia en el proceso sinodal

Las cuestiones anteriormente destacadas –referidas al interior de la Iglesia y a su papel en la sociedad– están omnipresentes en las aportaciones de los grupos sinodales. Junto con ellas, han resonado con fuerza algunos temas específicos que conviene destacar y sobre los que resulta necesario un mayor ejercicio de discernimiento. Son los siguientes:

- En primer lugar, sin duda alguna, la referencia al **papel de la mujer en la Iglesia** como inquietud, necesidad y oportunidad. Se aprecia su importancia en la construcción y mantenimiento de nuestras comunidades y se ve imprescindible su presencia en los órganos de responsabilidad y decisión de la Iglesia.
- Es patente la preocupación por la escasa presencia y participación de los **jóvenes** en la vida y misión de la Iglesia.
- La **familia** se ve como ámbito prioritario de evangelización.
- Ha tenido un eco importante el tema de los **abusos sexuales, de poder y de conciencia en la Iglesia**, evidenciando la necesidad de perdón, acompañamiento y reparación.
- Mayoritario ha sido el sentir acerca de la necesidad de institucionalizar y potenciar los **ministerios laicales**.
- Atención específica merece el tema del **diálogo** con las demás confesiones cristianas y con otras religiones. Reconocemos que tenemos escasa experiencia ecuménica en nuestras comunidades, al tiempo que comprendemos la necesidad de establecer este diálogo allí donde no existe y, en su caso, de potenciarlo, con espacios e iniciativas compartidas que lleguen a todos los miembros de las comunidades.

Por último, destacamos algunas **otras cuestiones relevantes** que han surgido en diálogo sinodal, si bien con menor presencia:

- La necesidad de potenciar una presencia cualificada de la Iglesia en el mundo rural.
- La religiosidad popular como cauce de evangelización en un mundo secularizado.
- La necesidad de fomentar la pastoral de los mayores.
- La conveniencia de incrementar la atención de determinados colectivos tales como presos, enfermos o inmigrantes.

Junto con todo lo anterior, aunque se trata de cuestiones suscitadas solo en algunas diócesis y, en ellas, por un número reducido de grupos o personas, vemos conveniente incorporar a esta síntesis, por su relevancia en

el imprescindible diálogo eclesial y con nuestros conciudadanos, la petición que formulan acerca de la necesidad de discernir con mayor profundidad la cuestión relativa al celibato opcional en el caso de los presbíteros y a la ordenación de casados; en menor medida, ha surgido igualmente el tema de la ordenación de las mujeres. En cualquier caso, en relación con estos temas, se detecta una clara petición de que, como Iglesia, dialoguemos sobre ellos con el fin de permitir conocer mejor el Magisterio respecto de los mismos y poder ofrecer una propuesta profética a nuestra sociedad.

Por último, debemos destacar, como particularidad de la Iglesia que peregrina en España, la fuerte resonancia en las síntesis diocesanas del proceso abierto con motivo del Congreso de Laicos celebrado en Madrid en febrero de 2020. Se percibe con nitidez que ese proceso ha sido precursor de este camino sinodal y que es asimismo la manera natural de darle continuidad.

IV. La Fuerza de la Sinodalidad y la clave del discernimiento

Quienes nos hemos implicado en este proceso hemos experimentado con fuerza que la sinodalidad es el camino para seguir haciendo Iglesia; una Iglesia no autorreferencial, sino abierta y cercana a todos los hombres y mujeres de hoy y, por ello, queremos seguir en esta senda.

Nos hemos sabido escuchados, hemos sido libres al hablar, hemos experimentado esperanza, alegría, ilusión, coraje para cumplir nuestra misión, con un fuerte sentimiento comunitario de seguir en camino y de hacerlo juntos. Sentimos un profundo agradecimiento por haber podido ser protagonistas del proceso. Junto con ello, realmente vemos en él algo nuevo, que nos abre horizontes hasta ahora poco explorados. En un momento en el que resulta patente que las cosas no pueden seguir igual y urge dar respuesta a desafíos ineludibles, percibimos que estamos asentando las bases para un nuevo modo de trabajar y de ser Iglesia y ello nos ilusiona y anima.

La participación nos ayuda a renovar nuestro sentido de pertenencia a la Iglesia y fortalece la comunión (encontrarnos, rezar juntos, escucharlos, dialogar, nos hace crecer como comunidad); reflexionar y discernir unidos sobre cómo hemos de ser Iglesia en el momento presente nos lleva a volver a la esencia de la razón de nuestra existencia y misión: anunciar a Jesucristo. En definitiva, nos hace más auténticos, nos configura como discípulos-misioneros.

No obstante, esta certeza en la necesidad de seguir avanzando en la vía de la sinodalidad y (re)descubriendo lo que significa no impide que encontremos dificultades y se manifiesten dudas e incertidumbres. El ejercicio de escucha sin filtros que hemos tratado de hacer no ha estado exento de esfuerzo; además, no son pocos quienes se preguntan si realmente servirá

para algo este proceso de escucha, sobre todo relacionándolo con experiencias anteriores –sínodos y asambleas diocesanas celebrados en algún momento más o menos reciente, que han generado frustración por quedar sin aplicaciones prácticas–. De algún modo, la voluntad de seguir avanzando se condiciona a que existan signos concretos que continúen motivando una mayor implicación y generando ilusión. Nos sabemos escuchados, pero no protagonistas de la vida y misión de la Iglesia.

También se considera, desde otra perspectiva, que hemos de ser capaces de no sobrecargar la experiencia sinodal. No podemos desconocer que existen muchos espacios sinodales; por ello, hemos de comenzar a llenarlos de contenido auténticamente sinodal para favorecer la participación y la toma de decisiones, sin perjuicio de que, allí donde se vea necesario, se abran nuevos caminos, siempre desde el discernimiento. A este respecto resuena con especial fuerza la idea de dar el paso de la consulta a la codecisión: que los órganos existentes no se limiten a ser instrumentos consultivos, sino que en ellos se adopten decisiones con madurez, honestidad y como fruto de un ejercicio de corresponsabilidad guiado por el discernimiento. También hemos de destacar la insistencia acerca de la conveniencia de una mayor apertura del proceso de nombramiento de obispos y párrocos a la participación de la comunidad.

La sinodalidad, no obstante, se percibe como inseparable del discernimiento, otro de los extremos que resuena con fuerza en las síntesis diocesanas y que constituye el objetivo del proceso sinodal. El discernimiento se ve como un complemento necesario de la sinodalidad y un instrumento eficaz para evitar el clericalismo. Más en concreto, algunos grupos destacan que los cauces para el discernimiento son, entre otros, los espacios sinodales ya existentes, tales como los consejos parroquiales y diocesanos y las comunidades de referencia donde se comparte la vida y la misión.

Aunque no tenemos experiencia suficiente de qué es el discernimiento y cómo podemos llevarlo a cabo en nuestras comunidades, comprendemos que es camino seguro para abrirnos al Espíritu e ir identificando los pasos que hemos de dar. Efectivamente, constatamos que no estamos todavía preparados para esta actitud interior y por eso necesitamos educarnos para un discernimiento personal y comunitario. Esto exige descubrir el plan y la voluntad de Dios para cada persona, estar atentos a las llamadas y retos de la Iglesia y del mundo aquí y ahora, mediante la escucha de la Palabra de Dios en un clima de oración. Y, sobre todo, entenderlo no como una acción de mera invocación del Espíritu, sino como una actitud sincera de escucha a su voz. El discernimiento es una clave verdadera para realizar la necesaria conversión en la Iglesia y para transformarnos en discípulos misioneros.

Se trata en definitiva de *reconocer* el paso de Dios por nuestra vida, de *interpretar* las llamadas del Espíritu y de *elegir* los caminos que el Señor nos señala para una conversión pastoral y misionera.

V. Una mirada esperanzada

En este tiempo de Gracia, todos cuantos hemos participado en el proceso sinodal hemos expresado nuestros sueños, deseos y compromisos con una Iglesia que sea más familia, más cercana a los necesitados, más valiente para afrontar los problemas del mundo de hoy y en la que sus miembros, apoyados en la Palabra, mostremos a todos la alegría y la belleza de seguir a Jesús.

A la luz del trabajo sinodal realizado en toda la Iglesia en España, sentimos con fuerza la llamada a caminar juntos y a renovar e incrementar nuestro modo de participar en la Iglesia, desde la hondura de su misterio, en los dos aspectos que la definen: la comunión y la misión.

Esta llamada implica **tres urgencias** que abordar, claramente entrelazadas: crecer en sinodalidad, promover la participación de los laicos y superar el clericalismo.

1. Crecer en sinodalidad. La Iglesia está llamada a una permanente conversión en el modo de ser y de hacer. Este estilo y espiritualidad –la sinodalidad– no cambia su identidad ni su misión, que provienen del Señor, pero invita a todos a un renovar su modo de comprometerse en el servicio eclesial y de participar en la vida de la Iglesia. Muchos grupos manifiestan su deseo de continuar trabajando con este espíritu sinodal en sus comunidades y que este mismo espíritu guíe la vida diocesana y la de toda la Iglesia.

Este deseo de cambio exige, por tanto, una formación explícita en sinodalidad, con todo lo que implica de capacidad de acogida, de procesos de escucha activa y respetuosa, de comprensión, de acompañamiento a los demás y de discernimiento. Se trata de dar cabida, con paciencia y humildad, a las preguntas y cuestiones que otros quieran formular con el fin de conocer, a partir de la escucha abierta a las aportaciones de todos, el plan de Dios para este tiempo y para este lugar.

Implica asumir la diversidad en las comunidades en clave de complementariedad y tener estructuras eclesiales auténticamente sinodales. Supone dar un mayor protagonismo a quienes forman parte de ellas, desde la complementariedad de las vocaciones, también en cuanto a la toma de decisiones.

Una propuesta concreta para seguir experimentando la sinodalidad sería la realización de consultas anuales, parroquiales o diocesanas, para dar la oportunidad de expresarse y contribuir en los planes pastorales que se van

a llevar a cabo. Se trata de promover otras estructuras de participación que corresponsabilicen al Pueblo de Dios en la acción evangelizadora y caritativa de la Iglesia. Entre los sacerdotes sería oportuno promover e impulsar el trabajo en los arciprestazgos y en el consejo del presbiterio, como órgano colegiado en orden a desarrollar procesos de discernimiento concernientes a la vida pastoral de la diócesis.

2. Promover la participación de los laicos. Se ha sentido especialmente la necesidad de subrayar la plena responsabilidad de los laicos en la vida y la misión de la Iglesia. En el interior de la Iglesia, en orden a la comunión, es preciso una mayor presencia en los ámbitos de decisión que permita incrementar la corresponsabilidad y ofrecer un mejor servicio al Pueblo de Dios. Sería oportuno, a partir de una reflexión eclesial y canónica, definir los asuntos respecto de los cuales la participación de los cristianos laicos tuviera carácter decisorio, especialmente en aquellos campos que son más propios de su vocación en el mundo.

En particular, es preciso repensar el papel de las mujeres en la Iglesia, con un mayor protagonismo y responsabilidad; sencillamente, están desempeñando un papel fundamental en el día a día de la comunidad eclesial y deben poder asumirlo igualmente en los lugares y espacios en los que se toman las decisiones.

Al mismo tiempo, en orden a la misión, resulta imprescindible potenciar la presencia acompañada de los laicos en el entramado social: asociaciones de vecinos, sindicatos, partidos políticos, economía, ciencia, política, trabajo, medios de comunicación, entre otros. Conviene superar un estilo de vivir la fe “hacia dentro”, que se reduce a la práctica de los sacramentos y no sale al encuentro de las personas en la vida social y hasta las periferias. Conscientes del valor que tiene caminar junto a personas no creyentes y alejadas, es preciso trazar un itinerario de encuentro que comience con la escucha, con la necesidad de sanar heridas y con la apertura a horizontes de colaboración y que, al mismo tiempo, sea plan de acogida en las parroquias para los que lleguen por primera vez.

3. Superar el clericalismo. La promoción del laicado implica y exige la superación del clericalismo como una inercia de tiempos pasados, en los que todas las responsabilidades recaían en la figura del sacerdote. Esa superación implica también vencer la pasividad y la falta de implicación de muchos fieles laicos en la edificación de la Iglesia. El ámbito propio de los sacerdotes es el de la caridad pastoral que le encomienda encabezar, acompañar, proteger y sanar al Pueblo de Dios para que sea fiel a la comunión y misión que le constituyen. Algunos laicos, por su misión eclesial, participan de esa dimensión pastoral y colaboran con ella en la catequesis, la visita a enfermos o presos, la enseñanza, etc. En cualquier caso, fuera de esa labor

pastoral, la misión de los pastores no se extiende a las decisiones en aquellos ámbitos que superan su preparación y su ministerio, respecto de los cuales se hace imprescindible contar con el asesoramiento de laicos expertos y trabajar con ellos sinodalmente. También lo es tener muy presente la vida consagrada y su esencia profética, voz humilde que acerca las periferias.

A partir de estas urgencias, la Iglesia se ofrece a la sociedad a la que sirve, de manera especial a aquellas personas que se sienten en las periferias por su origen étnico, por su situación familiar o económica o por su orientación sexual. Todas y cada una de ellas, sean cuales sean sus circunstancias, tienen un sitio en la Iglesia y es preciso ofrecerlo con claridad, sin exclusiones, para acompañar cada situación desde el amor fraterno hasta la verdad y la promoción personal. Esto nos exige a todos una apertura de corazón a la comprensión del plan de Dios para cada persona.

Un servicio más verdadero y profundo a la sociedad implica necesariamente la formación de todo el Pueblo de Dios y la celebración del misterio cristiano que alimenta y vivifica la fe de los creyentes. Por ello, **estos dos aspectos necesitan de especial cuidado.**

En relación con la **formación**, se hace precisa una formación integral que atienda a la dimensión personal, espiritual, teológica, social y práctica. Para ello, es imprescindible una comunidad de referencia, porque hay un principio del “caminar juntos” que es el de la formación del corazón, que trasciende los saberes concretos y abarca la vida entera. Es necesario incorporar a la vida cristiana la formación continua y permanente para poner en práctica la sinodalidad, madurar y crecer en la fe, participar en la vida pública, acrecentar el amor y la participación de los fieles en la eucaristía, asumir ministerios estables, ejercer una corresponsabilidad real en el gobierno de la Iglesia, dialogar con las otras Iglesias y con la sociedad para acercarse fraternalmente a los alejados.

Esa formación puede estar orientada por un plan diocesano de formación del laicado, con especial incidencia en la Doctrina Social de la Iglesia y que forme acompañantes cristianos para las comunidades. La formación online puede ser un cauce oportuno a tal fin.

Con relación a la **celebración**, conviene una preparación esmerada, realizada por 17 equipos de liturgia presentes en cada parroquia. La eucaristía, que finaliza con el envío a la sociedad, por su valor mistagógico, nos introduce en la comunión profunda con Dios y con los hermanos, por la alegría y esperanza que se transmiten, especialmente cuando participan los niños y los jóvenes. Urge renovar nuestras celebraciones, revisando y mejorando los gestos y el lenguaje y la comprensión de las homilias, haciéndolas más participativas y comunitarias.

Por último, planteamos una serie de **propuestas** diferenciadas en función del nivel de actuación.

1. Propuestas a nivel parroquial

- Promover una nueva forma de estar en el territorio. El mapa parroquial actual muestra una realidad que corresponde al pasado porque en muchos lugares la parroquia ya no es una realidad pastoral viva, sino un territorio de misión. En la España rural hay que organizar una nueva forma de presencia de la Iglesia con sinergias en la vida parroquial y un mayor compromiso de los fieles laicos.
- Poner en marcha, allí donde no existen, los consejos parroquiales y de asuntos económicos o, en su caso, renovarlos, haciendo de ellos verdaderos espacios sinodales. Conviene también considerar sobre qué temas los consejos parroquiales o de economía pueden ser deliberativos, con la participación de los laicos. Ambos consejos se consideran instrumentos fundamentales de sinodalidad.
- Favorecer los pequeños grupos de fe que se alimentan a diario de la Palabra y que juntos profundizan en su vivencia cristiana. Han de cuidarse y alimentarse, ya que constituyen un fermento que hará crecer la semilla de la fe.

2. Propuestas a nivel diocesano

- Dar mayor protagonismo a los movimientos eclesiales, las cofradías y hermandades, y a la vida consagrada y monástica en la elaboración de los planes diocesanos. Su aportación puede contribuir a la renovación de la Iglesia, sobre todo a través de los consejos diocesanos de pastoral.
- Desarrollar y aumentar el número de ministerios formalmente reconocidos para los laicos: ministros de liturgia, de la Palabra, de Cáritas, de visitantes, de catequistas.
- Priorizar el trabajo en red de todas las realidades que existen en las diócesis.

3. Propuestas a nivel de Iglesia universal

- Ayudar a redescubrir la vocación bautismal, la común pertenencia al Pueblo de Dios, buscando espacios de comunión y de trabajo en equipo, así como la implicación en un proyecto de anuncio de Jesús en este mundo y en este tiempo.
- Estar cada vez más presente como voz profética en todas las dificultades, conflictos y desafíos del mundo de hoy.

Nuestro proceso no concluye aquí. Las urgencias, aspectos que precisan de un especial cuidado y propuestas concretas que se recogen en esta

síntesis, junto con todas las aportaciones que han surgido de los grupos sinodales, necesitan de un mayor discernimiento en nuestras diferentes comunidades. Concluida la fase diocesana del Sínodo, es momento propicio para llevarlo a cabo, dando así continuidad a nuestra experiencia sinodal, al tiempo que se desarrolla la fase continental.

La Iglesia que peregrina en España se muestra agradecida al papa Francisco por impulsar este proceso sinodal. A pesar de sus dificultades, ha abierto caminos de esperanza. Una esperanza que se asienta en la fidelidad de Dios, que cumple siempre sus promesas.

Síntesis para la etapa continental europea

Conferencia Episcopal Española

Madrid, 28 de enero de 2023

Introducción

La pregunta fundamental que guía todo el proceso sinodal —conviene recordarlo— es «¿cómo se realiza hoy, a diversos niveles (desde el local al universal) ese “caminar juntos” que permite a la Iglesia anunciar el Evangelio, de acuerdo a la misión que le fue confiada; y qué pasos el Espíritu nos invita a dar para crecer como Iglesia sinodal?»; tampoco podemos olvidar el lema que inspira los trabajos: «comunidad, participación y misión».

Sobre la base de esta doble premisa, el pueblo de Dios que peregrina en España (pastores, vida consagrada y laicos) ha llevado a cabo **la recepción del Documento de trabajo para la etapa continental** (DEC), «Ensancha el espacio de tu tienda» (Is 54,2). Este documento se ha dado a conocer a los grupos sinodales que participaron en la fase diocesana y han realizado aportaciones las diócesis, la vida consagrada, y movimientos y asociaciones laicales.

El equipo sinodal de la Conferencia Episcopal Española hemos realizado **un esfuerzo de síntesis, siendo fieles a las aportaciones recibidas** e intentando reordenar las propuestas para integrarlas en el esquema que pidió la Secretaría General del Sínodo, respondiendo a las tres preguntas que se encuentran en el DEC, 106.

Aunque **el tiempo** para la reflexión y el trabajo diocesano en esta etapa continental **ha sido corto y la participación menor** que en la fase anterior, la experiencia y el camino recorridos hasta el momento permiten afirmar que **la sinodalidad avanza en nuestra Iglesia que peregrina en España**, pasando de concebirse como una teoría o un concepto abstracto, a entenderse como una realidad que favorece la comunión.

El proceso sinodal no ha llegado a su fin, sino que este modo de ser Iglesia debe continuar configurando todas nuestras acciones pastorales para hacer realidad la vocación de la Iglesia, que es la evangelización, el anuncio explícito de Jesucristo.

1. ¿Qué intuiciones resuenan más fuertemente con las experiencias y realidades concretas de la Iglesia? ¿Qué experiencias parecen nuevas o iluminadoras?

El DEC ha sido acogido muy positivamente en nuestras distintas realidades eclesiales. Somos conscientes de que no estamos ante un documento

magisterial y de que no se trata de un documento definitivo, pero percibimos que recoge en esencia las esperanzas y preocupaciones del pueblo de Dios.

La imagen bíblica de la tienda nos parece muy sugerente e iluminadora como símbolo de lo estamos llamados a ser: una Iglesia en salida, integrada por personas diversas y plurales que, desde el deseo de ser cada día más acogedora, pero sin olvidar el fundamento de la unidad, abra sus puertas y se haga presente, bajo la guía del Espíritu Santo.

Resuena como una intuición compartida **la valoración positiva de la propia experiencia del camino** realizado hasta ahora. Un camino que vamos recorriendo con ilusión, esperanza y alegría, aunque no faltan actitudes de escepticismo, miedo e incluso rechazo, por la novedad que significa en sí misma la experiencia de escuchar, dialogar y, en general, caminar juntos.

El proceso sinodal no debemos concebirlo como la solución a los problemas que la Iglesia tiene en su conjunto, sino como **un don del Espíritu Santo** que nos llama a la escucha activa, al diálogo profundo y al discernimiento comunitario a través de la metodología de **la conversación espiritual**.

Intuimos también que, para caminar juntos, es necesaria en cada uno de los miembros de la Iglesia una continua **conversión personal**, desde la escucha de la palabra de Dios, la oración y los sacramentos, destacando la centralidad de la eucaristía.

El proceso sinodal está ayudando a tomar conciencia de la **dignidad común de todos los bautizados** y la necesidad de revitalizarla, para crecer en corresponsabilidad y sentido de pertenencia a la Iglesia. Todo esto se percibe con mayor fuerza en el laicado, pero también aparece en los pastores y en la vida consagrada.

Sigue resonando con intensidad la invitación a ser **una Iglesia en salida**, en el contexto de la secularización que vivimos en Europa y en España. Por eso, se subraya el anhelo de una Iglesia misionera, de puertas abiertas, donde se escuche el grito de los más pobres y vulnerables, sin olvidar el clamor de la tierra. Una experiencia novedosa ha sido la gran coincidencia en **la importancia del ecumenismo y del diálogo interreligioso**, que amplía el espacio de nuestra tienda, la Iglesia.

Además, se intuye el valor de la **religiosidad popular** y el papel fundamental que debe tener la **pastoral familiar**.

En líneas generales, el proceso sinodal está siendo una luz del Espíritu Santo que nos alienta a seguir caminando juntos, desde la escucha activa, para que vayamos pasando de una Iglesia de mantenimiento a una Iglesia misionera.

2. ¿Qué tensiones o divergencias sustanciales surgen como particularmente importantes? En consecuencia, ¿cuáles son las cuestiones e interrogantes que deberían abordarse y considerarse en las próximas fases del proceso?

El DEC nos invita a imaginar la Iglesia como tienda del encuentro, espacio de acogida, familia, casa y hogar de todos. Esta definición expresa dinamismo, flexibilidad y apertura. Lo hemos experimentado en este «tiempo de gracia» y ello nos ha permitido identificar tensiones en el camino recorrido.

Detectamos que las mismas **polarizaciones existentes** en la sociedad laten en el seno de la Iglesia: la polarización entre diversidad y unidad y necesidad de diálogo (entre nosotros, a nivel ecuménico y con la sociedad); la polarización entre tradición y renovación (particularmente en la liturgia y en el lenguaje); la polarización entre Iglesia piramidal e Iglesia sinodal (que se manifiesta en nuestras estructuras).

El trinomio «comunión, **participación y corresponsabilidad**» aparece repetidamente en las aportaciones, admitiéndose que existen impedimentos para crecer en ellos, particularmente por las resistencias del clero y la pasividad de los laicos.

Se detecta con fuerza la tensión del clericalismo que lleva a confundir el servicio con el poder. Nos duelen las distancias existentes entre los miembros del pueblo de Dios de distintas vocaciones y la soledad en la que viven algunos de ellos. Un primer paso para abordarlo es la formación en los seminarios y noviciados y la que reciben los laicos.

El camino recorrido en estos meses nos lleva a afirmar que **la sinodalidad va tomando forma** poco a poco en la vida de nuestras Iglesias particulares, aunque no faltan divergencias sobre su comprensión y actuación, que se expresan en desconfianza, escepticismo, miedo, desinterés, confusión e incluso obstaculización. Se manifiesta un deseo de participación real del pueblo de Dios en la vida y en la toma de decisiones en la Iglesia, que se topa con evidentes **limitaciones estructurales**. De ahí la petición de que los organismos sinodales no sean meramente consultivos, sino lugares donde las decisiones se tomen en base a procesos de discernimiento comunitario.

Al mismo tiempo que afirmamos haber realizado una escucha atenta y profunda que se convierte en acogida, enraizada en la Palabra y en el seguimiento de la voz del Espíritu Santo, también asumimos **la dificultad —y, en ocasiones, el rechazo— al encuentro con lo diverso, lo diferente**, especialmente cuando puede causar escándalo o incomodidad. Se mencionan temas muy variados: los pobres, los marginados, las personas

con discapacidad, el mundo de la inmigración, las personas con situaciones familiares o afectivas diversas o aquellos que se alejaron de la Iglesia o que nunca formaron parte de ella.

Unido a lo anterior, se expresa la tensión entre el sentido de pertenencia a la Iglesia y la propia realidad personal. Esta situación nos cuestiona sobre la relación entre acogida y fidelidad a la doctrina y magisterio de la Iglesia, así como entre **verdad y misericordia**.

El **escándalo de los abusos sexuales** también provoca tensión: reconocer el mal causado, reparar a las víctimas, aumentar la protección y avanzar hacia una mayor transparencia, son algunos aspectos importantes que hemos de seguir cuidando para sanar esta herida y reconstruir la confianza y la credibilidad de la Iglesia.

Muy relevante resulta el contraste que se expresa en relación al **papel de la mujer**, invitándose a un discernimiento sin miedo, desde la común dignidad bautismal.

Asimismo, se reitera insistentemente la **escasa participación de los jóvenes** en el proceso sinodal y en la vida de la Iglesia. Nos sentimos interpelados a aprender a escucharles, a modificar el modo de comunicar el mensaje del Evangelio, que ha de ser creativo, comprensible, integrador y generador de diálogo intergeneracional.

Finalmente, siendo cierto que se precisa y demanda una mayor formación litúrgica, también es clara la llamada a que se muestre **la relación de la liturgia con la vida**, de tal modo que se encarne en nuestra realidad personal y comunitaria, por medio de una renovación de las formas y del lenguaje que propicien una mayor participación de todo el pueblo de Dios.

Mirando lo que surge de las dos preguntas anteriores, ¿cuáles son las prioridades, los temas recurrentes y las llamadas a la acción que pueden ser compartidas con las Iglesias locales de todo el mundo y discutidas durante la primera sesión de la Asamblea Sinodal en octubre de 2023?

La **participación** en el proceso sinodal nos ha hecho sentirnos llamados a la acción —desde la conciencia de la propia vocación y la complementariedad con el resto de vocaciones—, en un doble sentido.

En primer lugar, respecto a la «forma», partiendo de la positiva experiencia que estamos viviendo, resulta imprescindible en el momento presente **estructurar la sinodalidad**. Hemos de lograr que cale en nosotros —obispos, sacerdotes, diáconos, vida consagrada y laicos— y en nuestras comunidades de referencia la necesidad de caminar juntos, de escucharnos, dialogar y de discernir a la luz del Espíritu sobre las diferentes cuestiones que se nos suscitan, desde la complementariedad de nuestras vocaciones

y un correcto entendimiento de lo que es y significa la sinodalidad. Este camino compartido permitirá reforzar los espacios sinodales existentes, ir superando algunas de las tensiones que se han percibido en el proceso — como el clericalismo, las divisiones internas, los prejuicios, la ausencia de diálogo— y, al mismo tiempo, generar comunión entre nosotros y mostrar nuestra unidad allí donde nos hacemos presentes.

En segundo lugar, respecto al «fondo», urge resituar en el momento presente la **misión** de la Iglesia en el mundo en un contexto secularizado. Resulta necesario revitalizar el papel de la Iglesia en el espacio público y renovar su compromiso con la justicia, los procesos de construcción de la paz y la reconciliación, los derechos humanos, el cambio social, el mundo del trabajo y la cuestión ecológica. En definitiva, seguir avanzando hacia una Iglesia en salida con una clara identidad misionera en todos sus proyectos, propuestas y acciones.

En coherencia con esto, vemos que no se trata de cambiar la misión ni el ser de la Iglesia, sino de actualizarla, de que cada uno de nosotros la hagamos propia en el momento presente, en función de nuestra condición y responsabilidad y desde una espiritualidad de **comunión**. En este sentido, se perciben con fuerza como prioridades específicas que han de ser objeto de ulterior discernimiento en la Asamblea Sinodal las siguientes:

1. Potenciar la acogida en nuestras comunidades, particularmente a cuantos se sienten excluidos por su procedencia, situación afectiva, orientación sexual u otros motivos. Que las comunidades sean espacios integradores desde los que acompañemos a los hombres y mujeres de hoy en sus anhelos y necesidades, compartiendo con ellos la belleza de la fe que profesamos.

2. Promover la corresponsabilidad, real y efectiva, del pueblo de Dios, superando el clericalismo, que empobrece nuestro ser y misión, y potenciando el acompañamiento por parte de sacerdotes y miembros de la vida consagrada.

3. Reconocer definitivamente el papel de la mujer en la Iglesia y fomentar su participación, plena y en condiciones de igualdad, en todos los niveles de la vida eclesial y, en particular, en el gobierno de las instituciones.

4. Articular la integración y participación de los jóvenes en nuestras comunidades como prioridad pastoral.

5. Dinamizar la formación en las cuestiones fundamentales de nuestra fe, específicamente en materia de doctrina social de la Iglesia —también sobre la propia sinodalidad— a fin de reforzar nuestra presencia pública evangelizadora y transformadora de la realidad social.

6. Fomentar el **diálogo** con el mundo y la cultura, con otras confesiones religiosas y con la increencia, mejorando la capacidad de escucha y también la comunicación.

7. Cuidar la **liturgia** a través de la formación y de una mayor comprensibilidad de sus ritos y contenidos, como expresión de una fe viva, consciente y activa.

Sabemos que estas prioridades encierran grandes desafíos para la Iglesia y exigen un profundo discernimiento que permita unir renovación con tradición, actualización del mensaje evangélico con la fidelidad a Jesucristo.

Pedimos al Espíritu Santo que ilumine a todos y, en particular, a cuantos participarán en la Asamblea continental europea y en la XVI Asamblea General Ordinaria del Sínodo de los Obispos, para que sepamos responder a lo que él espera de todos y cada uno de nosotros en esta hora del mundo y de la Iglesia.

Informe trabajo realizado en clave sinodal en la Diócesis de Lleida 2023 sobre el Documento Continental

A. Contexto en la diócesis en relación al Trabajo del cuestionario sobre el documento continental:

- La Diócesis tiene definido un Plan de actuaciones pastorales elaborado a partir del trabajo de grupos parroquiales i diocesanos con una participación de más de un centenar y medio de personas.
- Se ha realizado también un trabajo de grupos sinodales en la fase diocesana del Sínodo con una significativa participación.
- Los contenidos de estas reuniones se reflexionaron en la Asamblea Diocesana del mes de mayo del pasado año de donde surgió un documento de actuaciones pastorales para el presente curso en el que se priorizaba todo aquello que impulsa la participación y el trabajo sinodal y potenciaba el trabajo sinodal en nuestra Diócesis: Consejos pastorales arciprestales; Acuerdos compartidos entre parroquias en procesos de administración de sacramentos de iniciación; Trabajo cooperativo y coordinado en el ámbito de la formación diocesana de laicos (p. ej. Delegaciones diferentes articulando procesos formativos comunes y compartidos para laicos de estas diferentes organizaciones...)

En la diócesis, a raíz de las aportaciones en la Asamblea diocesana pasada, se ha propuesto, como una de las prioridades de actuación pastoral para este curso, trabajar la documentación del primer ámbito del Congreso de laicos y así se ha iniciado. Armonizar todo esto y el cuestionario no nos resulta fácil, más con un período navideño como el de este trimestre y con un tiempo tan escaso como es el del que hemos dispuesto.

Sin embargo la finalidad del trabajo sinodal nos ha servido de mucho tanto para la elaboración del Plan Diocesano de Pastoral como para impulsar sinergias más eclesiales, prioridades y criterios abiertos a los demás, a compartir, a salir al encuentro y a acompañar (p. ej. Cooperación entre confesiones religiosas diversas a propósito de la Navidad, colaboración y Servicio a Instituciones no confesionales del barrio donde se ubica la parroquia, etc. En toda la dinámica que se ha impulsado y creado han surgido reflexiones, aportaciones e ideas que se reflejan en el texto de respuesta al cuestionario.

B. Acciones realizadas en relación al texto del documento continental:

- Información/difusión a través de los medios de comunicación social del Obispado del Documento Continental.

- Un encuentro de responsables diocesanos de cada área de pastoral de la Diócesis, juntamente con todos los arciprestes.
- Difusión en los equipos arciprestales y las Delegaciones del contenido y posible metodología de trabajo para reflexionar sobre las preguntas del cuestionario enviado a las Diócesis.
- Reuniones de grupos parroquiales en algunas parroquias y Unidades de pastoral.

C. Respuestas aportadas a la luz de las diferentes reuniones realizadas en el contexto descrito

1. ¿Qué intuiciones resuenan más fuertemente con las experiencias y realidades concretas de la Iglesia en el continente? ¿Qué experiencias parecen nuevas o iluminadoras?

- El mismo Sínodo y su proceso de participación han generado alegría, frescor, novedad y refuerzo del sentido de pertenencia a una Iglesia que no es solamente del estamento clerical. Esto impulsa una renovación espiritual positiva y es un reto para nuestras comunidades parroquiales de forma que sean, en su forma de actuar, hogar acogedor.
- La continuidad de lo que el Sínodo pretende pide una eclesialidad de la corresponsabilidad laical y una formación pastoral idónea del ministerio, así como conversión y renovación para que nuestras parroquias sean capaces de conocer, dialogar, discernir e integrar la realidad del entorno, lo que pide un esfuerzo continuado de cara a la revitalización de las Comunidades parroquiales, a la corresponsabilidad laical de su gestión...
- El proceso sinodal impulsa también una renovación espiritual y señala mediaciones que la facilitan: unidad comunitaria, impulsar un clima interno comunitario de alegría, de satisfacción de encontrarse juntos... Esta espiritualidad hay que alimentarla en la celebración de la fe: la Eucaristía ilumina, alimenta y refleja la belleza de la fe y del encuentro con los hermanos. La homilía clara, concreta y alimentada por la Palabra es un instrumento para la formación de la Comunidad. La comunicación de todo lo que se hace y se vive en la Parroquia es también un buen instrumento que fortalece los vínculos.
  - La conversión espiritual y pastoral hay que seguir acompañándola como fruto del proceso sinodal ya que éste ha permitido la toma conciencia de nuestras Comunidades parroquiales y estilos de trabajo abiertos a una responsabilidad laical revitalizada y renovada. Presencia, escucha, misión, corresponsabilidad,

- participación-comunión, oración han de ser los acentos que sostengan parroquias sinodales.
- La asignación institucional de misión pastoral a laicos en sectores de pastoral diocesana o en la animación parroquial además de responder a la misión bautismal, corresponsabiliza los laicos, anima y asegura servicios a las comunidades...
  - La Catequesis que integra también a los padres en el proceso de reiniciación o iniciación al seguimiento de Jesús establece vínculos comunitarios más sólidos.
  - En nuestro mundo el estilo sinodal es un potente testimonio del Evangelio para nuestro mundo, un signo del Espíritu que llama a la Iglesia a la cooperación pastoral efectiva, a la suma, a la complementariedad y al servicio generoso. Así el proceso sinodal es una llamada, una oportunidad y una pauta para el discernimiento, la renovación y una llamada a la conversión pastoral para vivir el reto evangélico de la unidad, de la diversidad y del salir al encuentro. Se trata de seguir impulsando una auténtica cultura pastoral sinodal.
  - La presencia pobre y entregada de nuestras comunidades en el barrio o el pueblo a personas con mayores carencias junto con un estilo de trabajo pastoral en las comunidades parroquiales de escucha profunda, acogida, acompañamiento, corresponsabilidad todo ello en un clima de profunda hospitalidad ha de ser la nueva manera de trabajar y de gestionar los recursos en la Iglesia
  - El diálogo entre la fe y la cultura y la potenciación de servicios diocesanos al efecto, de manera abierta y respetuosa con otras visiones diferentes, ha de seguir impulsándose como fruto del proceso sinodal; se trata de que la Iglesia sea percibida y así sea casa abierta a todos. En este sentido, con fidelidad evangélica y a la Iglesia, hay que dejar-se interpelar a la luz de la Palabra de Dios sobre realidades que afectan al ministerio ordenado, a colectivos que viven de manera precaria social y económicamente y a la acogida y acompañamiento de situaciones relativas a la familia, la orientación sexual o la migración.

2. *¿Qué tensiones o divergencias sustanciales surgen como particularmente importantes des de la perspectiva del continente? En consecuencia, ¿cuáles son las cuestiones e interrogantes que deberían abordarse y considerarse en las próximas fases del proceso?*

- La pasividad de muchos laicos
- Los lenguajes y estilos que dificultan que nuestras comunidades sean percibidas como abiertas y capaces de escuchar y de ponerse al servicio más allá de los programas internos previstos.

- La cultura difusa y dominante:
  - Individualista y clerical presente en nuestras iglesias
  - El escepticismo, pesimismo y nihilismo cultural.
  - La inercia cultural de personas sensibles a los valores del Evangelio pero poco dispuestas a adoptar el estilo de vida del Evangelio como propio.
  - La cultura de la comodidad y del individualismo.
  - La imagen social poco objetiva y real.
- El choque interno fruto del escaso diálogo interior y de espiritualidad sinodal entre corrientes espirituales o espiritualistas. Hay que trabajar de forma que los miembros de la Iglesia pasemos del yo, sin dejar de serlo, al nosotros.
- Hay grupos que señalan nuevamente que hace falta que todos los miembros de la Comunidad, tengan una participación plena e igualitaria en la implantación de la Iglesia, en la animación pastoral d las comunidades, en su gestión y gobierno.
- Sanar la Iglesia de todo abuso sea delito o no y acercarse prioritariamente al mundo de los jóvenes. Hay que ser creíbles y recuperar confianzas.
- Conviene establecer planes concretos de acompañamiento del voluntariado senior, presente en las comunidades parroquiales, y de los sacerdotes, asegurando y actualizando su formación y atención espiritual.
- Formación de los presbiterios para el ejercicio de su ministerio en cooperación específica y propia con el ministerio laical que ayude a descubrir y a potenciar el ministerio del laico.
- La inercia de muchos laicos y la concepción principalmente receptiva de su vinculación eclesial.
- La escasez de jóvenes en la vida de las parroquias y los lenguajes y formas de presencia de la Iglesia en sus mundos.

3. Mirando lo que surge de las dos preguntas anteriores, ¿cuáles son las prioridades, los temas recurrentes y las llamadas a la acción que pueden ser compartidas con las otras Iglesias locales de todo el mundo y discutidas durante la Primera Sesión de la Asamblea Sinodal en octubre de 2023?

- Diálogo con el mundo de la cultura y de las otras confesiones religiosas.
- Se considera que es necesario facilitar a las Diócesis y a las Delegaciones programas específicos de formación permanente e integral

para los seminarios, el clero y los laicos, en los ámbitos personal, espiritual, teológico, social y de liderazgo.

- Priorizar la pastoral juvenil y su entorno natural y habitual como es la familia y los medios de comunicación de masas.
- Revisar el estatus canónico de las responsabilidades laicales al interior de la iglesia, así como fortalecer la transcendencia que, de manera organizada, han de tener en las diócesis a través de los consejos diocesanos.
- Incorporar orgánicamente a través del ministerio laical y de la “*missio episcopal*” al laico en la gestión y animación de las comunidades cristianas, asegurando su acompañamiento y formación teológica.
- Formar el futuro clero en clave de liderazgo: Observar, comprender, promover, animar, acompañar, corresponsabilizar... profundizando en la manera de ejercer el ministerio ordenado junto al ministerio bautismal.
- Revitalizar comunidades parroquiales de forma que sean espacios de oración, de escucha de la Palabra, de celebración de la fe en un clima de conocimiento/relación y proximidad entre sus miembros, de servicio y cercanía entre ellos y de alegría.
- Desarrollar proyectos y planes que lleguen al Ágora pública de atención especial a personas por diversas razones ahora ausentes o alejadas de la Iglesia o que se sienten excluidas o rechazadas por razones de edad, de situación de pareja o de familia...

Assemblea Diocesana 2022

assemblea diocesana 2022

dissabte 28 de maig de 10 a 13.30
Casa de l'Església-Acadèmia Mariana

Carta del Bisbe sobre l'Assemblea Diocesana

Lleida, 11 de maig de 2022.

A tots els membres del poble de Déu a Lleida

Benvolguts germans i amics tots:

El calendari d'aquest curs pastoral fixava una data força significativa per a tota la nostra diòcesi: el **dissabte 28 de maig, de 10 a 13.30 hores a la Casa de l'Església** de Lleida. És el dia de la celebració de l'**Assemblea Diocesana**. Heu rebut el cartell anunciant l'acte amb un lema que ens arriba al cor i en la mateixa línia de l'Església universal:

En camí i esperançats.

Caminem tots plegats sense perdre l'esperança en el do del Senyor.

Tots esteu assabentats i molts heu col·laborat amb les vostres aportacions en el contingut de l'Assemblea d'enguany que combinava les respostes als qüestionaris del Sínode de Bisbes, convocat pel papa Francesc i les observacions al nostre Pla Pastoral 2020-2024.

Amb aquest escrit us convoco a tots a participar presencialment en aquest esdeveniment tan valorat per la gran majoria dels diocesans. Amb tot, però, farem possible la connexió virtual per als qui no puguin assistir. Per aquesta segona possibilitat us demanariem que ho feu agrupant-vos en algun local de la vostra respectiva comunitat parroquial, comunitat religiosa, delegació, moviment...

Començarem amb molta puntualitat per aprofitar el matí ja que podrà haver diverses intervencions i volem acabar a l'hora prevista. La ponència central serà el resum de les aportacions que la nostra diòcesi remetrà a la Conferència Episcopal Espanyola. Els professors Jordi Capdevila i Antonieta Mateus faran la lectura del que ells han elaborat i resumit. Està previst que qualsevol pugui intervenir.

Vull agrair a tots l'esforç i la col·laboració que heu prestat al llarg del curs i la tasca pastoral que ordinàriament desenvolupeu a les parròquies, a les comunitats religioses i en els moviments apostòlics. Reitero, com a Bisbe de Lleida, la invitació a participar.

Preguem el Senyor pels fruits d'aquesta Assemblea. Posem en les mans de la Mare de Déu Blanca de l'Acadèmia els treballs pastorals que duem a terme.

Una salutació cordial amb la meva benedicció per a tothom.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Orientacions Pastorals

Comunicat de la Vicaria General als rectors, sacerdots i feligresos de la Diòcesi en general, referent a la utilització de la mascareta en espais tancats

Lleida, 22 d'abril de 2022

Amb motiu de la publicació al Butlletí Oficial de l'Estat del Reial Decret 286/2022, de 19 d'abril, *pel qual es modifica l'obligatorietat de l'ús de mascaretes durant la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19*, els criteris més importants a tenir en compte són el de considerar les seves orientacions i mantenir la prudència i el sentit comú que hem practicat durant el temps que dura la pandèmia en l'ús de la mascareta i d'altres mesures d'higiene, per tal d'evitar el contagi i la conseqüent transmissió de la malaltia.

En concret, podem destacar dos àmbits ben diferenciats:

Pel que fa als temples i els espais adjacents, els despatxos, les reunions, les sessions de catequesis...

- les persones usuàries d'aquests espais podran mantenir-se sense utilitzar la mascareta sempre que hi hagi suficient espai com per poder garantir una separació interpersonal d'un metre i mig (encara que no es mantingui en aquella activitat concreta), no hi hagi aglomeracions i es pugui assegurar una ventilació suficient.
- si és el cas que cadascú desitja utilitzar la mascareta, les persones que ho vulguin estaran en el seu dret de fer-ho.
- les persones que atenen els despatxos, en tant que estiguin davant de qui atenen i considerant que la distància de l'ample de les taules és inferior a metre i mig, han de mantenir-se amb la mascareta posada; quan estiguin sols no cal que la portin.

Pel que fa a les celebracions litúrgiques

- el sacerdot celebrant haurà de mantenir la utilització de la mascareta sempre que estigui prop de les espècies del pa i el vi, encara que aquestes estiguin tapades, tret de quan combregui que se la podrà treure en el moment de fer-ho; tot amb la finalitat que al parlar o amb la pròpia respiració, no les pugui contaminar en cas de ser portador del coronavirus.
- per proclamar la Paraula de Déu i durant l'homilia, es podrà treure la mascareta.
- la invitació a donar-se la pau es podrà fer dient: *doneu-vos un gest de pau*, tot recordant que no cal que sigui estrenyent-se les mans.

- s'haurà de mantenir portant la mascareta mentre distribueix la comunió, podent dir les paraules *el cos de Crist* a cadascú en aquest moment.
- els feligresos assistents podran restar sense utilitzar la mascareta sempre que no hi hagi aglomeracions i es pugui garantir una separació interpersonal d'un metre i mig.

Tot demanant al Crist ressuscitat que ens alliberi d'aquesta pandèmia, rebeu una afectuosa salutació i la nostra pregària.

Luis Sallán Abizanda
Vicari General de la Diòcesi

Sobre el Baptisme en temps de Quaresma

Lleida, 28 de febrer de 2022

Benvolgut company,

Arran de diverses consultes tant d'alguns mossens com d'alguns laics en relació a l'administració del Baptisme en el nostre Bisbat en temps de Quaresma, i d'acord amb el nostre Sr. Bisbe, em plau respondre a les consultes i recordar que:

1. El Codi de dret canònic estableix que, llevat de casos de necessitat (perill de mort p. ex.), “ És aconsellable que, ordinàriament, s'administri el diumenge o, si es possible, en la Vigília Pasqual” (C. 856).

2. En aquest mateix sentit el **Ritual del Baptisme d'Infants**, en el seu n. 47 diu: “*Por ser la Cuaresma un tiempo de preparación al bautismo de los catecúmenos y de renovación de la conciencia bautismal de los fieles, parece oportuno que durante la misma no se celebre dicho sacramento...*”

3. També el **Directorí de Pastoral sacramental de la Conferència Episcopal Tarraconense**, publicat el mes de febrer de 2001, estableix per a totes les diòcesis de Catalunya que:

- “*La celebració del Baptisme... ha de conservar sempre la seva índole pasqual*” (n. 50)

- “ *Per aquesta raó, tot i que pot ser celebrat qualsevol dia, és recomanable celebrar-lo ordinàriament els diumenges o, quan sigui factible, la Vetlla Pasqual* “ (n. 51)
- “ *... Es recomana que durant el temps de quaresma ... no s'administri el baptisme ... no es programi en els calendaris baptismals de les parròquies* “ (n. 53)

4. En el nostre Bisbat de Lleida, després d'haver-ho reflexionat en els arxiprestats, el setembre de 2003, mitjançant la publicació “*Resum de l'estudi realitzat pel Consell Presbiteral durant el curs 2002-2003*”, amb el títol de “*Suggeriments en ordre a la Pastoral del Baptisme*”, s'establí que:

- “*En temps de quaresma no s'administri el Baptisme, o si més no, no es programi en els calendaris baptismals de les parròquies*” (& 1,7,1)
- “*Seria contrari a la pastoral autèntica, fins la més comprensiva, el que el baptisme el consideressin els pares com un acte “a la carta”. Tot es pot consensuar en un diàleg amistós (temps, dia, hora, formes celebratives, etc.) i cada cas és únic i irrepètible. Però també els bons costums d'una parròquia mereixen respecte per part de tothom*” (& 1,8).

Aquestes orientacions pastorals no han estat modificades, són, per tant, plenament vigents per a totes les comunitats parroquials diocesanes. La conveniència d'orientar de manera harmònica les famílies que demanen el baptisme per al seus fills i d'expressar la cooperació interparroquial i entre els mossens, recomana que, pastoralment, tots ens atinguem a elles.

Per una altra part cal tenir present també que està establert en el nostre Bisbat que, quan un bateig se celebra fora de la parròquia de residència de la família, cal que els pares demanin al seu rector autorització per a celebrar-lo fora d'ella; el rector de la parròquia on se celebrarà el baptisme els demanarà l'escrit que el de la parròquia de residència els haurà lliurat a l'efecte.

Atentament, agraint la teva dedicació pastoral. Bona Quaresma.

Objectius, orientacions, suggeriments i propostes de treball pastoral diocesà en el curs 2022-2023

Iniciem aquest nou curs amb la mirada fixada en l'assoliment de les propostes que vàrem dissenyar en al Pla Diocesà de Pastoral 2020-2024. Cada curs l'hem anat concretant i impulsant el treball de manera equilibrada tant pel que fa a objectius com a les accions, a fi que la major part dels membres del Poble de Déu poguessin implicar-s'hi.

És just que expressi la meua alegria pel vostre interès i que manifesti el meu agraïment per la col·laboració de tots. Després del primer any d'aplicació del nostre Pla Diocesà, ens arribà la notícia de la convocatòria del Sínode dels Bisbes i la invitació a pregar per aquest esdeveniment i també a participar totes les diòcesis de l'Església fent les nostres aportacions i suggeriments tant personal com grupalment.

En la nostra Assemblea Diocesana del mes de maig d'aquest any, vàrem informar del resultat de la col·laboració que ens demanà el Papa Francesc. Una petita comissió sintetitzà les respostes expressades per tots els participants de la nostra diòcesi i harmonitzà el document final d'acord amb les indicacions de la Secretaria del Sínode.

En l'Assemblea es reflexionà ensems sobre la seva relació amb les propostes que ja estàvem duent a terme en la Diòcesi sota l'impuls del nostre Pla Diocesà de Pastoral i també sobre els objectius per al curs que ara comença.

Tot i haver-vos demanat un esforç doble (Pla Pastoral i Preparació del Sínode) el treball realitzat obtingué un assentiment general per part de l'Assemblea que manifestà satisfacció pel camí fet i pel que s'albirava en el futur.

Ambdues iniciatives s'arrelen en l'ésser de l'Església, seguint el manament del Senyor: "Aneu a tots els pobles i feu-los deixebles meus" (Mt. 28,19). Al respecte el Papa Sant Pau VI, de manera contundent, ensenyà en l'Exhortació Apostòlica *Evangelii Nuntiandi* (1975) que: "L'Església existeix per a evangelitzar". I en l'actualitat el Papa Francesc, en *Evangelii Gaudium*, ens diu que: "Els cristians tenen el deure d'anunciar-lo (l'Evangelium) sense excloure ningú... com qui comparteix una alegria" (n. 14).

L'Evangelització, doncs, serà sempre la preocupació, l'obligació i el repte permanent de l'Església que viu enmig de la societat. En coherència amb aquest principi, després de la introducció, vàrem titular així un dels capítols del text del nostre Pla Diocesà de Pastoral: Un Pla per a evangelitzar.

El document de preparació de la XVIena. Assemblea General Ordinària del Sínode de Bisbes (2021) parla d'una Església sinodal: comunió, partici-

pació i missió. Des del seu inici pot llegir-se: “ Experimentar estils participats d’exercir la responsabilitat en l’anunci de l’Evangeli i en el compromís per construir un món més bonic i habitable ” (n. 2).

En aquest sentit el Sínode en tot el seu procés de preparació senyala una manera d’actuar (pregar, parlar, compartir, discernir...) de les nostres comunitats cristianes en les seves sessions de treball, en els seus organismes col·legiats, en la delegació de funcions i responsabilitats, en la missió dels laics i dels membres de la vida consagrada... i dóna una lliçó per a mirar el futur amb alegria i esperança tot superant dues temptacions: la ingenuïtat pastoral i el pessimisme funcional.

Dues actituds que s’expressen col·loquialment com “Tot és bo i sense normes que condicionin ningú” o el contrari “És impossible evangelitzar en els temps actuals perquè ningú escolta, ningú en fa cas”.

Amb la nostra acció pastoral volem seguir els consells del mateix St. Pau quan explicava com habillar-nos per a la missió, quins instruments fer servir per a vèncer les temptacions i com fer front als reptes de la indiferència religiosa, la increença o el progressiu abandonament de la fe.

No podem oblidar, deia St. Pau, que Abraham “Esperant contra tota esperança, va creure” (Rm. 4,18). Podria resumir-se tot en el que diu que ha rebut del mateix Senyor: “En tens prou amb la meva gràcia. En la teva feblesa actua el meu poder” (2 Cor 12, 9).

És això el que ens cal, i al que hauríem de respondre, la confiança en la gràcia de Déu que ens acompanya sempre, l’alegre fortalesa d’esperit que mira el món i el futur amb gran esperança, perquè ens diu el mateix Senyor: “...edificaré la meva Església i les forces del reialme de la mort no la podran dominar ” (Mt. 16,18).

La pretensió de la nostra Diòcesi és, doncs, assolir el compliment de l’objectiu d’evangelitzar. En el present Pla d’actuacions apareixen propostes i suggeriments que són fruit de les sessions de treball dels anys anteriors. El realisme pastoral ens porta a formular per aquest curs tant sols un petit nombre d’objectius que ens vinculen a tots.

És això el que ens fa falta, i al que hauríem de respondre sempre, la confiança en la gràcia de Déu que ens acompanya sempre, l’alegre fortalesa d’esperit que mira el món i el futur amb gran esperança, perquè ens diu el mateix Senyor: “...edificaré la meva Església i les forces del reialme de la mort no la podran dominar ” (Mt. 16,18).

En el nostre Pla Diocesà apareixen, i es repeteixen insistentment, tres paraules: Evangelització, Formació, Caritat. No són noves, les venim

treballant des d'anys anteriors i alguns les hauran sentit com a pròpies. Certament no són realitats que exhaurirem en un temps determinat, tanmateix són essencials i permanents per a la vida cristiana i troben en la persona de Jesucrist el seu referent fonamental.

Ben de cor us convido a què mai us canseu de créixer, de fer el bé i d'anunciar el Senyor sempre i en tot lloc. Aquesta invitació l'adreço al cor de cada creient i de cada comunitat cristiana per tal que tots caminem cercant sempre la unitat i la comunió; i, al mateix temps, perquè, restant units, donem davant la societat testimoni de Jesucrist.

Aquest Pla d'actuacions no oblidia l'èmfasi que, en el treball pastoral, cal posar en la relació fe-cultura que tant fructífera ha estat tant en l'àmbit acadèmic com eclesial, així com tampoc l'accent en l'atenció als joves; és imprescindible que se sentin atrets pel missatge de Jesucrist i que trobin models adults de vida cristiana.

Us proposo que concreteu a la vostra realitat pastoral aquestes línies de treball diocesà per al curs 2022-23. Són fruit de diverses aportacions tant del grup d'arxiprestes i Caps d'Àrea Pastoral com d'altres sectors pastorals.

El vostre Bisbe

1. Evangelització

a. En pastoral juvenil

- Fomentar la catequesi de confirmació.
- Convocar els joves de parròquies, Col·legis i Moviments i oferir continuïtat en grups i en el voluntariat.
- Impulsar la pastoral universitària en coordinació amb la Delegació de Pastoral de Joves i la constituir una plataforma de cooperació i coordinació de consiliaris i una altra de joves.
- Promoure la integració dels joves emigrants en l'acció diocesana.

b. En la preparació als sacraments de la iniciació cristiana

- Promoure una revisió/reflexió pastoral sobre els moments d'Acollida/ Informació als pares -Iniciació al seguiment de Jesús -Acompanyament a l'adhesió a Ell i la celebració del sacrament.
- Impulsar la creació d'un grup motor/comissió de suport a aquest procés i d'elaboració/difusió de materials adients i recollir aques-

ta reflexió pastoral pràctica en un directori/manual d'acollida i acompanyament a la celebració dels sagraments de la iniciació cristiana per a informar, posar-lo a les mans de les famílies i treballar-lo amb elles.

- c. La nostra és una, per això, s'asseguraran recursos que assegurin presència eclesial en els pobles (catequesi, malalts, tercera edat, celebració de la fe, agents de pastoral), així com una atenció particular a les celebracions populars, els funerals i els aplecs.
- d. Amb els es planificarà la comunicació/difusió de l'acció pastoral que s'està fent i es vol transmetre a la societat i les xarxes, així com a la Web i el Full Dominical.

2. Formació

- a. Tenint l'IREL com a instrument i l'Àrea de Formació com a espai de coordinació, oferir formació conjunta, rectors/laics, orientat a la dimensió evangelitzadora de l'acció pastoral i el ministeri ordenat i el laical.
- b. Aportar en cada arxiprestat propostes de formació de laics d'acord amb la dinàmica impulsada en el Congrés de laics per tal d'esdevenir comunitats cristianes abocades a l'acollida, al diàleg i a la corresponsabilitat laical.
- c. En el marc de l'IREL, organitzar un curs de formació en la doctrina social de l'Església.
- d. Catequesi:
  - 1. Fomentar i oferir el procés del catecumenat en el baptisme d'adolescents, joves i adults, planificant i proposant a les parròquies, si es creu possible, un espai de formació catequètica de confirmació per a adults.
  - 2. Difondre, i formar a l'efecte, la catequesi de les famílies cooperant l'Àrea de formació i la Delegació Diocesana de Família i Vida.

3. Pastoral sociocaritativa

- a. Gestionar el full de ruta derivat de les propostes realitzades al Consell Diocesà de Pastoral per la comissió que analitzà els reptes pastorals que presenta l'impacte de la pandèmia COVID.
- b. Impulsar l'organització parroquial de Càritas de forma que en cada Parròquia, agrupació de parròquies o UdP hi hagi un representant per a coordinar-se amb Càritas Diocesana.

La prioritització de les accions del present Pla Diocesà d'Actuacions implica igualment seguir el treball iniciat en els àmbits de:

- Pastoral de joves i universitaris, creixement espiritual, celebració de la fe i iniciació als sagrament.
- Treball comú, compartit i coordinat en clau sinodal donant continuïtat a la forma de treball pastoral que prioritza sumar, compartir i la corresponsabilitat.
- Promoció i acompanyament de la corresponsabilitat laical en l'evangelització i també en l'animació de la vida de les comunitats i en la gestió de la parròquia.

“Aneu a tots els pobles, feu-los deixebles meus batejant-los i ensenyant-los a guardar el que Jo us he ensenyat. Jo sóc amb vosaltres fins a la fi del món” (Mt. 28,19-20).

“L'Evangelització és una exigència personal i alhora la resposta al do de la fe... Cap cristià, cap comunitat no comença de zero en el seu seguiment de Jesucrist”. (Pla Diocesà de Pastoral 2020-2024).

*Bisbat de Lleida.
Curs 2022-2023*

Informe de l'any 2022

Durant l'any 2022 han estat actives 13 causes en procés ordinari, de les quals 5 eren causes pendents de l'any 2021, i les 8 restants s'han obert durant l'any 2022.

Del total de les 13 causes, 2 han prescrit per no haver aportat les parts allò que se'ls requeria durant un temps que ha sobrepassat, amb escreix, els sis mesos que prescriu el Dret.

En 7 s'ha dictat sentència positiva per la qual es reconeixia que el matrimoni celebrat havia estat nul, és a dir: no havia existit al no haver-se donat, en el moment de contreure'l, les condicions necessàries per tal que hi hagués sacrament.

En finalitzar l'any hi va haver 4 causes que van quedar pendents per estar obert el seu procés. Totes elles iniciades durant el mateix any 2022.

Els cànons pels quals s'han dictat les sentències positives han estat el 1055§2 (en 1 causa), el 1095§2 (en 6 causes), i el 1101§2 (en 2 causes).

Secretaria General - Cancelleria

Cessaments

Durant el segon semestre de l'any 2022 s'han produït, com a conseqüència dels relleus en els seus càrrecs, els cessaments que s'indiquen. El Sr. Bisbe, Mons. Salvador Giménez Valls, reconeix la dedicació amb la que cadascuna d'aquestes persones han desenvolupat la tasca pròpia del càrrec que ocupaven, i la cura i atenció espiritual que han tingut vers els seus feligresos, els germans en general, i a les persones que han tractat des d'aquestes responsabilitats.

Juliol

Dia 13

Mn. Joan Bisart Alava cessà com a rector de les parròquies de l'Assumpció de la Mare de Déu, d'Ivars de Noguera, i de Sant Nicolau, bisbe, d'Andaní; i com a administrador parroquial de la parròquia de Sant Pere apòstol, d'Alfarràs.

Mn. Juan Carlos Mandje Bote cessà com a administrador parroquial de les parròquies de la Purificació de la Mare de Déu, d'Algèri i l'Assumpció de la Mare de Déu, de Castelló de Farfanya.

Agost

Dia 31

Mn. Manel Mercadé Melé, cessà com a Arxipreste de l'Arxiprestat de Gardeny de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Víctor Martínez Mateu, cessà com a Arxipreste de l'Arxiprestat Seu Vella de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Josep Maria Cebrià Sebastià, cessà com a Arxipreste de l'Arxiprestat Baix Urgell-Garrigues de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Sibangbeu Louan Gogbeu Sinin, cessà com a Arxipreste de l'Arxiprestat Baix Segre de la Diòcesi de Lleida.

Mn. P. Jordi Clot Puig, sdb, cessà com a Arxipreste de l'Arxiprestat "Perifèria" de la Diòcesi de Lleida.

Setembre

Dia 1

Mn. Xavier Navarro Llista, cessà com a rector de les parròquies de Sant Miquel, arcàngel, d'Os de Balaguer, Sant Pere, apòstol, de Millà, Sant Antoni de Pàdua d'Alberola, Sant Julià de la Règola, i Sant Vicenç, màrtir, d'Àger i les de la seva vall.

Mn. Luis Antonio Aguirre Abella, cessà com a Vicari de la Unitat Pastoral formada per les parròquies de Santa Maria Magdalena i Ntra. Sra. del Pilar de Lleida.

Dia 15

Mn. Luis Sallán Abizanda, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Gerard Soler Quintillà, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Jaume Pedrós Solé, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Jordi Clot Puig, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Víctor Martínez Mateu, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Manel Mercadé Melé, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Sibangbeu Robert Louan Gogbeu Sinin, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Josep M. Escorihuela Pujol, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Josep Maria Cebrià Sebastià, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Josep Moré Estopá, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Joaquim Blas Pastor, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

P. Antoni Riera Figueras, sj, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Juan Luis Salinas Sánchez, cessà com a membre del Consell Presbiteral de la Diòcesi de Lleida.

Dia 19

Mn. Luis Sallán Abizanda, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Josep Anton Jové Camí, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Jaume Pedrós Solé, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Gerard Soler Quintillà, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Jaume Pons Bosch, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Mn. Manel Mercadé Melé, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Juan Luis Salinas Sánchez, cessà com a membre del Col·legi de Consultors de la Diòcesi de Lleida.

Octubre

Dia 1

Mn. Àngel Escales Perucho, cessà com a capellà de l'Hospital Arnau de Vilanova de Lleida.

Novembre

Dia 3

Xavier Nus Garrell, cessà com a Representant territorial del MCECC Lleida.

Oscar Costa Vázquez, cessà com a President del Servei de Colònies de Vacances.

Dia 22

Jesús Rodríguez Mur, cessà com a Prior de la Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de Lleida.

Per tal que hi hagi constància de què així és i donant fe de la seva autenticitat, signa la present notificació el Secretari General-Canceller, a Lleida, el 30 de desembre de 2022.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Estadística de la Diòcesi

Durant l'any 2022 es registraren a les parròquies de la nostra diòcesi les següents dades sacramentals, segons consta a l'estadística oficial confeccionada pel Departament d'Estadística del Bisbat de Lleida.

Registres Sacramentals a les parròquies durant l'any 2022	
Baptismes de menys d'un any (<1 any)	343
Baptismes d'entre un i 7 anys (1-7 anys)	203
Baptismes de més de set anys (>7 any)	104
Primeres comunions	599
Confirmacions	280
Matrimonis catòlics	91
Matrimonis en els que almenys un dels contraents no és catòlic	2
Unció dels malalts	708
Defuncions pàrvuls	0
Defuncions adults	1.797
Assistència a la missa dominical	5.416
Número de catequistes	163

Per tal que hi hagi constància de que així és i donant fe de la seva autenticitat, signa la present notificació el Secretari General-Canceller, a Lleida, el 4 de gener de 2023.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Informació als rectors, sacerdots religiosos i feligresos de la Diòcesi en general, sobre les mesures que cal seguir per a evitar els contagis del coronavirus de la COVID-19

Lleida, 30 d'agost de 2022

Per encàrrec del Sr. Bisbe, us fem arribar aquest escrit en el que es recull el protocol mínim que s'ha de complir per tal de col·laborar a evitar els contagis del coronavirus que provoca la COVID-19 i la conseqüent transmissió de la malaltia, les quals es basen, fonamentalment, en la cura de les mesures higièniques, l'atenció al programa de vacunació, l'ús de la mascareta on calgui, la distància interpersonal de metre i mig i la ventilació dels espais.

La normativa en vigor és el *Reial Decret 286/2022, de 19 d'abril, pel qual es modifica l'obligatorietat de l'ús de mascaretes durant la situació de crisi sanitària ocasionada per la COVID-19*, i la *RESOLUCIÓ SLT/1131/2022, de 21 d'abril, per la qual es modifica l'obligatorietat de l'ús de la mascareta com a mesura en matèria de salut pública per a la contenció del brot epidèmic de la pandèmia de COVID-19 al territori de Catalunya*, amb tot, els criteris més importants a tenir en compte són el de considerar les seves orientacions i mantenir la prudència i el sentit comú que hem practicat durant el temps que dura la pandèmia en l'ús de la mascareta i d'altres mesures d'higiene.

Cal dir que no hi ha cap indicació específica sobre la utilització d'aquestes mesures en l'àmbit dels temples i les celebracions litúrgiques. En concret, però, podem destacar dos àmbits ben diferenciats on cal seguir les pautes que s'indiquen:

Pel que fa als temples i els espais adjacents, els despatxos, les reunions, les sessions de catequesis...

- les persones usuàries d'aquests espais podran mantenir-se sense utilitzar la mascareta sempre que hi hagi suficient espai com per poder garantir una separació interpersonal d'un metre i mig (encara que no es mantingui en aquella activitat concreta), no hi hagi aglomeracions i es pugui assegurar una ventilació suficient.
- si és el cas que cadascú desitja utilitzar la mascareta, les persones que ho vulguin estaran en el seu dret de fer-ho.
- les persones que atenen els despatxos, en tant que estiguin davant de qui estan atenent, i considerant que la distància de l'ample de les

taules és inferior a metre i mig, han de mantenir-se amb la mascareta posada; quan estiguin sols no cal que la portin.

Pel que fa a les celebracions litúrgiques

- el sacerdot celebrant haurà de mantenir la utilització de la mascareta sempre que estigui prop de les espècies del pa i el vi, encara que aquestes estiguin tapades, tret de quan combregui que se l'haurà de treure en el moment de fer-ho; tot amb la finalitat que al parlar o amb la pròpia respiració, no les pugui contaminar en cas que fos portador del coronavirus.
- per proclamar la Paraula de Déu i durant l'homilia, es podrà treure la mascareta.
- la invitació a donar-se la pau es podrà fer dient: *doneu-vos un gest de pau*, tot recordant que no cal que sigui estrenyent-se les mans.
- s'haurà de mantenir portant la mascareta mentre distribueix la comunió, podent dir les paraules *el cos de Crist* a cadascú en aquest moment.
- en el moment de rebre la comunió, els fidels que desitgin rebre-la directament a la boca, s'hauran d'esperar a fer-ho al final de tot, quan hagin acabat aquells que l'han rebut a la mà.
- els mossens es rentaran les mans amb solució hidroalcohòlica en el moment previ a donar la comunió i quan aquest hagi finalitzat.
- els feligresos assistents podran restar sense utilitzar la mascareta sempre que no hi hagi aglomeracions i es pugui garantir una separació interpersonal d'un metre i mig.

Tot demanant al Crist ressuscitat que ens alliberi d'aquesta pandèmia, rebeu una afectuosa salutació i la nostra pregària.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Sobre el canvi de nom de la parròquia de Sas

En obrir la carpeta corresponent a la parròquia del poble de Sas, es troba l'exhort del Vicari General signat el 23 d'octubre de 2012, segons el qual demana que es corregeixi l'error pel què dita parròquia, posada en l'actualitat sota l'advocació de l'Assumpció de la Mare de Déu, va canviar el seu nom original de Sant Miquel Arcàngel per l'actual.

Consultat el fons existent a l'Arxiu Diocesà, s'ha trobat documentació del s. XVIII en la que apareix amb el nom de Sant Miquel Arcàngel, però ja en el s. XIX tots els escrits venen amb el nom canviat de l'Assumpció de la Mare de Déu. Es desconeixen els motius pels quals va canviar el nom, ja fos per una errada o perquè els vilatans del moment van demanar canviar-ho. De totes maneres, donada la vinculació que ara existeix en els registres de les administracions públiques (l'IBI, Hisenda, els ajuntaments...) la Conferència Episcopal... es considera que efectuar el canvi de nom reportaria més inconvenients administratius que no pas beneficis, i tenint en compte que gairebé no hi ha veïns en aquell municipi (segons l'INE 3 persones a l'any 2021) i que ja fa més de dos-cents anys que s'anomena amb la titularitat actual, es decideix no efectuar cap modificació i deixar-la amb el nom de parròquia de l'Assumpció de la Mare de Déu de Sas.

Per a la seva validesa, es signa a Lleida, el tretze de setembre de dos mil vint-i-dos.

Juan Luis Salinas Sánchez
Secretari General-Canceller

Vida Diocesana

Recull de notícies de la Diocesi

Jordi Capdevila Mas, nou delegat de Mitjans de Comunicació Social

El professor de Llengua Castellana, Literatura i Periodisme a Batxillerat del Col·legi Episcopal Mare de Déu de l'Acadèmia de Lleida, Jordi Capdevila Mas, ha estat nomenat nou Delegat de Mitjans de Comunicació Social del Bisbat de Lleida, després que aquest càrrec quedés vacant el maig de 2022 per la mort prematura de Miguel Ángel Martín, que havia desenvolupat aquesta responsabilitat des de 2016. Capdevila, que continuarà amb les classes a l'Episcopal, dirigirà des d'ara l'àrea de comunicació de la institució, que també es va reforçar amb la incorporació del periodista Jordi Guardiola Florensa.

Jordi Capdevila, de 60 anys, és llicenciat en Filologia i Postgrau en Tècniques i Mitjans de Comunicació. Per bé que la seva carrera professional ha estat vinculada a l'ensenyament d'ençà que va entrar a treballar al Col·legi Episcopal el curs 1986-87, sempre ha estat implicat en els processos de comunicació interna i externa del centre educatiu on, entre altres coses, ha estat professor de periodisme. En aquest àmbit també ha estat coordinador de publicacions, com les revistes: Tots, Transversal, d'Urc, i director d'alguns números de la revista Arts del Cercle de Belles Arts, entre altres. També ha impartit classes a la Universitat de Lleida (UdL), en un dels cursos, al grau de Comunicació Audiovisual. En els darrers anys col·laborava amb Miguel Ángel Martín en el programa de ràdio del Bisbat, el De Bat a Bat, amb la participació d'alumnes de l'Episcopal.

Per la seva part, Guardiola és llicenciat en Ciències de la Informació per la Universitat Autònoma de Barcelona i exalumne del Col·legi Episcopal, on havia tingut com a professor a l'actual delegat de mitjans de comunicació, Jordi Capdevila. Ha treballat en diversos mitjans de comunicació exercint diferents responsabilitats, entre les que destaquen els setze anys de vinculació amb el Grup Segre, en especial a la desapareguda Segre Ràdio, emissora on va retransmetre els partits de la UE Lleida durant tretze temporades i de la que acabaria sent subdirector (2007-10). En la seva trajectòria professional també cal destacar el seu pas per la cadena SER i per 8TV, abans de dedicar-se a la comunicació política, tasca que actualment continua desenvolupant a la Diputació de Lleida. A banda de la seva trajectòria en el món de la comunicació, també és autor de la novel·la *Sense partit* (2011) i codirector del documental de recerca històrica *El braç de les fúries* (Lleida TV, 2007).

Luis Manuel Pérez Zambrano, ordenat diaca permanent, i admès a ordres el seminarista Joshua Enrique Carrillo

El seminarista de la diòcesi, Joshua Enrique Carrillo, que està acabant els estudis de teologia a la Facultat de Teologia de Catalunya, inici del camí que condueix fins a l'ordenació de diaca, primer, i de prevere, després, ha estat admès a ordres per part del bisbe Salvador el 3 de juliol.

En el mateix acte ordenà com a diaca permanent a Luis Manuel Pérez. La cerimònia fou presidida pel Bisbe Salvador, acompanyat pel Bisbe emèrit Joan i una trentena de preveres i nombrosos laics presents a la Catedral i altres connectats des de Mèxic i Colòmbia, atesa la procedència d'ambdós.

En l'homilia el Bisbe Salvador destacà el text de l'evangeli en què Jesús "envià" els deixebles relacionant-ho amb la missió del diaca, així com la petició evangèlica de pregar perquè el Senyor envii obrers als seus sembrats.

La pregària als sants, per qui era ordenat com a diaca, la presentació dels ornaments diaconals per part de la seva esposa conjuntament amb la seva filla, el lliurament del llibre de la Paraula de Déu i l'abraçada del Bisbe i de la resta de diaques del nostre bisbat, foren moments particularment emotius de la cerimònia.

75 anys de romeries a Montserrat

La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Lleida, va celebrar el diumenge 10 de juliol a Montserrat els 75 anys de Romeries, commemorant la primera que tingué lloc l'any 1947, amb ocasió de l'entronització de la Patrona de Catalunya en el seu tron de Montserrat, fa també 75 anys.

La jornada s'inicià amb l'arribada a Montserrat a primera hora del matí d'un autocar amb confreres de Lleida i d'Aitona, que van unir-se amb els que ja feien estada a Montserrat des del 7 de juliol. Tots plegats van assistir a la celebració de la Missa conventual a la basílica.

Finalitzada la celebració tingué lloc la recepció del Pare Abat Manuel Gasch amb el romers lleidatans, acompanyat pel consiliari de la confraria Mn. Josep M. Escorihuela.

El bisbe Salvador, nou responsable de custòdia i promoció de l'art sagrat

Els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), reunits els dies 18, 19 i 20 de juliol a Salardú amb motiu de la reunió n. 249 de la CET, han elegit monsenyor Salvador Giménez Valls, com a nou bisbe president del Secretariat Interdiocesà de Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS). El bisbe Salvador substitueix en el càrrec a monsenyot Francesc Pardo, bisbe de Girona, que va morir el 31 de març de 2022; alhora, continua com a bisbe president del Secretariat Interdiocesà de Mitjans de Comunicació Social (SIMCOS) de la CET.

El SICPAS és l'òrgan creat per la CET per coordinar, ajudar i estimular l'acció que es fa a cada una de les diòcesis en ordre a la custòdia, catalogació, conservació i restauració dels monuments i obres d'art sagrat i per promoure i difondre degudament l'art sagrat com a expressió de la fe del poble de Déu. Del SICPAS depèn *Catalonia Sacra*, el projecte conjunt dels deu bisbats amb seu a Catalunya creat l'any 2012 amb la voluntat de dinamitzar el patrimoni cultural de l'Església.

Així mateix, els bisbes de la CET van elegir monsenyor Francesc Conesa i Ferrer, bisbe de Solsona, com a bisbe encarregat de les reunions dels delegats diocesans d'ecumenisme i relacions interreligioses de Catalunya. Monsenyor Conesa és president de la subcomissió de relacions interconfessionals i diàleg interreligiós de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE) i continua com a bisbe president del Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC) de la CET.

Mossèn Jaume Melcior, nou consiliari de l'Agrupació de Pessebristes

El bisbe Salvador presidí el 25 de juliol la Missa en honor a Sant Jaume dels Fanalets a la capella del Peu del Romeu, després de dos anys de

no haver-se pogut celebrar per la pandèmia. A la celebració hi va assistir el president de l'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes Jordi Curcó i la junta directiva de l'entitat, així com la regidora Maria Antonia Maller i el subdelegat del govern José Crespin.

Al final de la celebració el bisbe Salvador lliurà a Mn. Jaume Melcior el nomenament com a nou consiliari de l'Agrupació de Pessebristes. Mn Jaume substitueix al traspassat Mn. Vicenç Alfonso, que havia estat consiliari dels pessebristes des de l'any 2004 fins a la seva mort, el passat 7 d'abril i que va ser recordat molt especialment durant la celebració i també amb un recordatori que fou distribuït entre els fidels.

Balanç positiu de Vacances per Crèixer, que ha garantit estades per a infants vulnerables

El bisbe de Lleida, Salvador Giménez, va visitar els nens i nenes que participaven en el quart i darrer torn del casal d'estiu Vacances per Crèixer, que es va fer al llarg dels mesos de juliol i agost a les instal·lacions del Col·legi Episcopal Mare de Déu de l'Acadèmia sota la gestió de la Fundació Verge Blanca. Vacances per Crèixer ha organitzat quatre torns d'activitats de lleure i educatives que han donat la possibilitat de fer estades d'estiu a uns 200 infants d'entre 4 i 12 anys de famílies de Lleida en situació de vulnerabilitat. Aquests casals d'estiu es complementen amb els dos torns d'estades que s'han fet a l'Acadèmia Mariana adreçades a adolescents, un casal de temàtica científica organitzat conjuntament amb l'Institut de Recerca Biomèdica de Lleida (IRB) i unes colònies. En total aquestes activitats han mobilitzat a l'entorn de 400 infants i adolescents, als que cal sumar també els participants en els casals municipals de la Paeria Estiu en Joc, que s'han fet a les escoles Pràctiques II, Riu Segre, Parc de l'Aigua, Balàfia i Gimenells i Rimat, gestionats per la Fundació Verge Blanca.

Vacances per Crèixer ha comptat amb la col·laboració econòmica de la Diputació de Lleida i del Banc dels Aliments, que aporta els esmorzars i els dinars dels infants participants, que venen d'entorns amb risc d'exclusió social, a banda dels donatius particulars, com ara la cessió d'una piscina per part de l'empresa Fluidra. En les estades d'aquest estiu també cal remarcar les aportacions de Caixa Proinfància, de la Fundació La Caixa, i de les ONG Educo, Safe the Children i Provistas. Els nens i nenes han arribat al casal derivats per Càritas, les Llars del Seminari, diverses parròquies i entitats com Creu Roja o el Servei d'Atenció Especialitzada (SIE) de la Paeria.

125è aniversari de santa Teresa Jornet

El bisbe Salvador Giménez va oficiar el 26 d'agost la missa a la capella de la Llar Santa Teresa Jornet d'Aitona, coincidint amb el 125è aniversari de la mort d'aquesta religiosa aitonenca, fundadora de les Germanetes dels Ancians Desamparats. El bisbe va demanar “ser exigents i coherents per practicar la caritat, no només de paraula, sinó també amb les obres”, seguint l'exemple de la santa, nascuda a Aitona el 9 de gener de 1843, i morta a Lliria (València) el 1897 als 54 anys. L'eucaristia, que va reunir bona part dels ancians residents a la Llar Santa Teresa Jornet, va finalitzar amb la veneració d'una relíquia de la santa.

El bisbe va destacar aspectes de la vida de servei als altres de santa Teresa Jornet. “La caritat, l'amor i l'entrega als altres que va practicar en vida s'acosta a la perfecció i ens serveix de model a tots els cristians”, va dir en la seva homilia. Salvador Giménez va tenir paraules d'afecte per als residents, la comunitat religiosa i els treballadors de la residència. A la celebració també hi va assistir l'alcaldeessa d'Aitona, Rosa Pujol, i part de la corporació municipal.

Teresa Jornet i Ibars va ser beatificada el 1958 i canonitzada pel papa Pau VI el 1974. A la seva població natal, Aitona, hi ha una residència de gent gran que porta el seu nom, i a la ciutat de Lleida, una església al barri de Capont.

Adéu als 'frarets' després de 800 anys a Lleida

La celebració de l'eucaristia del diumenge 28 d'agost va tancar l'activitat del convent i l'església santuari de Sant Antoni de Pàdua del carrer Vila Antònia de Lleida. Els frares franciscans, coneguts a Lleida com *els frarets*, deixen la capital del Segrià per falta de vocacions, segons va decidir el Capítol Provincial el mes d'abril de 2022. En el moment del tancament quedaven quatre membres de la comunitat vivint al convent. La celebració de Sant Antoni de Pàdua, el 13 de juny, ja es va considerar com el comiat de l'orde a la ciutat.

Els franciscans es van instal·lar a Lleida el 1217 i va ser la primera comunitat d'aquest orde a la península Ibèrica. El mateix sant Francesc d'Assís (1181-1226), fundador de l'orde franciscà, havia enviat els frares a crear la comunitat a Lleida, punt estratègic en el camí de Sant Jaume. Dels 48 convents o fraternitats que hi havia fins ara a Espanya es passarà a 43, dos dels quals (Sabadell i Barcelona) a Catalunya.

Una vintena de joves completen el curs de monitors d'esplai

Vint-i-dos joves dels esplais lleidatans Sant Ignasi, La Plaça, Estiu Claver, Epis i La Costereta de Bell-lloc van completar el curs de monitors d'esplai impartit des del 20 d'agost per la fundació Verge Blanca a la casa de colònies Montsant de Vilaller. El bisbe de Lleida, Salvador Giménez, va visitar el 29 d'agost els nois i noies que estan preparant-se per a obtenir la titulació de monitors, acompanyat de la presidenta del Moviment de Centres d'Esplai Cristians Catalans (MCECC), Anna Grau, i d'Amadeu Bonet i Xavi Nus, de la Fundació Verge Blanca. El bisbe va animar els joves a treballar des dels esplais "en el servei als altres, en el vostre cas, en l'atenció al lleure dels més petits". El bisbe ha aprofitat el viatge a Vilaller per visitar les instal·lacions de la casa de colònies Montsant, on s'ha fet el curs de monitors, i la casa Vall de Boí - Verge Blanca de Llesp (Pont de Suert), propietat del Bisbat de Lleida i que gestiona el Grup Alba.

La Seu Vella recupera la campana Mònica

La Seu Vella de Lleida va recuperar el passat mes de setembre la campana gòtica Mònica, una de les més representatives del monument, que torna a Lleida després d'un llarg i acurat procés de restauració. Durant unes setmanes els lleidatans i lleidatanes van poder contemplar la campana exposada a dins la Seu Vella de Lleida, abans de ser col·locada, de nou, al campanar, per tocar els quarts.

La Mònica és una campana gòtica datada de l'any 1486, que pesa uns 450 quilograms i conté doble línia d'inscripció gòtica que la rodeja, amb una lloança a Déu i una explicació del que la va fer i la data. Juntament amb la campana Silvestra, del 1418, són les dues úniques campanes que es conserven del campanar de les 16 que hi havia. Les campanes civils de quarts i hores són les úniques que han sobreviscut als embats que ha sofert el Turó de la Seu Vella i, per tant, són un gran testimoni que ha continuat amb les seves funcions durant tots aquests anys.

La restauració que s'ha portat a terme ha consistit en l'arranjament d'una gran esquerdada visible d'aproximadament uns 30 cm de longitud. També s'han reparat les anses de la campana, afegint una còpia de la que faltava. També s'ha reparat la corona central, al detectar-se debilitats en el material.

Els tres germans de Sant Joan de Déu, destinats a altres centres

Els tres membres de la comunitat de germans de Sant Joan de Déu de les Terres de Lleida que compartien la vida quotidiana amb els residents del Centre Assistencial d'Almacelles, han deixat aquesta comunitat per ser destinats a altres centres de la institució a Espanya. La falta de vocacions i, per tant, de relleu generacional, ha dut la Província Sant Joan de Déu d'Espanya de l'Orde Hospitalari a prendre la decisió de reagrupar els religiosos, que han anat a un hospital sociosanitari de Saragossa i a un alberg de València.

La comunitat d'Almacelles havia arribat a tenir fins a sis membres, que s'han anat reduint en els darrers anys, fins arribar al punt actual en què quedarà un germà referent, però la comunitat –tot i que es mantindrà en situació d'absència discontinua– no tindrà presència física de religiosos, a l'espera de poder-la recuperar en el futur.

El Palau Episcopal estrena plaques solars per estalviar energia

L'edifici del Bisbat de Lleida ha instal·lat plaques solars d'autoconsum que permetran estalviar un 33% de l'electricitat anual que consumeix la seu de la Diòcesi. Operaris de l'empresa lleidatana Atlas Green Energy van ultimar el passat mes de setembre el muntatge de 32 panells solars de 465 kWp sobre una estructura metàl·lica prèviament instal·lada en un terrat de l'edifici que dona al pati del Palau Episcopal i que té l'orientació idònia per optimitzar el rendiment de les plaques. Així, l'empresa instal·ladora calcula que el Bisbat podrà estalviar un terç de la seva factura elèctrica actual, sumant l'energia que produirà i consumirà directament, més els excedents que s'abocaran a la xarxa.

La potència total instal·lada és de 14,88 kWp, que permetran deixar de produir 13 tones de CO₂ l'any, el que equivaldria a retirar quatre vehicles de combustió de la circulació o plantar 2.119 arbres cada any. Segons els càlculs d'Atlas Green Energy, la inversió podria amortitzar-se en menys de cinc anys.

Romeria de les Verges de la Ribagorça a Boltanya

Unes dues-centes persones de parròquies de Lleida van participar, juntament amb el bisbe Salvador, a la tradicional Romeria de les Maredeús de la Ribagorça, celebrada en aquesta ocasió a Boltanya (Osca), en la

que ja és la 43a edició d'aquesta trobada. Com és habitual, des de Lleida també es va portar la imatge de patrona de la ciutat, la Verge Blanca de l'Acadèmia, fins a la trobada pirinenca, on es van reunir imatges de verges de les diòcesis de Lleida i de Barbastro-Monsó. Des de la capital del Segrià van sortir quatre autocars a primera hora del matí fins a Boltanya, a la comarca del Sobrarb, on es va fer una processó des de la plaça Major, una missa a la zona recreativa de Villaboya, una ofrena amb fuita portada des de Lleida i un dinar de germanor. L'alcalde de Boltanya i representants de la seva parròquia van rebre els participants a la romeria, i els van donar una càlida acollida.

Lleida celebra els 75 anys d'entronització de la Moreneta

La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Lleida va commemorar el 10 de setembre a la Catedral el 75è aniversari de l'entronització de la Moreneta al seu tron de Montserrat. La celebració va consistir en una Eucaristia, presidida pel bisbe Salvador i concelebrada pel consiliari de la Confraria, mossèn Josep M. Escorihuela i el monjo Joan M. Mayol, director de la Confraria de Montserrat i rector del santuari. El Petit Cor de la Catedral de Lleida va solemnitzar la cerimònia.

La imatge de la Moreneta, venerada durant l'any al cambril de l'altar de la Confraria, va ser traslladada a l'altar major de la Catedral, per a ser retornada tot just acabada la celebració en una processó per l'interior del temple fins la seva capella, portada per confreres de Montserrat i membres de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes. Com ja és tradició, el cant del Virolai i la recitació de l'oració del 75è aniversari van cloure una celebració que serveix per renovar la devoció de Lleida a la Patrona de Catalunya.

Sant Llorenç tanca per restauració

L'església de Sant Llorenç de Lleida va tancar al culte per un termini aproximat de cinc mesos a causa de les obres de restauració que permetran sanejar les voltes i les pedres de les parets que estan en mal estat, així com aïllar de les parets el retaule de Santa Úrsula que, a causa de les humitats, està veient afectada la seva policromia. Les actuacions, que van començar al novembre, tiren endavant gràcies als 975.000 euros del programa "Temps de Gòtic", que subvenciona la Fundació "la Caixa" en conveni amb el Departament de Cultura de la Generalitat. Aquest programa preveu intervencions en 17 monuments gòtics catalans per un import superior als 10 milions d'euros.

Una de les actuacions principals que es porten a terme a Sant Llorenç consisteix en fer un tractament per frenar la degradació de les pedres arenoses del temple, que van acusant desprendiments. Els efectes de l'incendi provocat a l'interior del temple durant la Guerra Civil també han tingut efecte en el deteriorament de les voltes.

250 persones acudeixen a l'Enviament

Més de 250 persones, entre pastors, membres de Vida Consagrada, catequistes, professors de religió, monitors d'esplai, membres d'equips d'oració, de Càritas i d'altres organitzacions socials van participar a la Catedral de Lleida en la Celebració de l'Enviament, que tradicionalment obre el curs a la Diòcesi de Lleida. El bisbe Salvador va animar tots els assistents a "ser autèntics testimonis del Senyor allà on siguem enviats".

La celebració és un recordatori a totes les persones que d'alguna manera participen en el dia a dia de la comunitat cristiana a ser "sembradors de la Paraula de Déu". El bisbe va agrair la tasca a la comunitat de totes les persones que, en àmbits molt diferents, són transmissors dels valors de l'evangeli. Durant l'Enviament es va llegir la paràbola del sembrador (Mt 31, 1-8), on Jesús explica que només una part de les llavors que va llançar un sembrador van caure en terra bona i van donar fruits; la resta, van caure en terreny erm o no van prosperar. Basant-se en aquest text, s'ha animat la comunitat "a anar a buscar el fruit també en aquells terrenys que no semblen propicis perquè la llavor germini. A banda del missatge del bisbe Salvador i de les paraules de mossèn Víctor Martínez, també es van escoltar els testimonis d'una mestra d'una escola cristiana, d'una catequista, d'una monitora d'esplai i d'una família.

Les Filles de la Caritat també deixen Lleida

La comunitat de religioses "Terra Ferma", de la Companyia de les Filles de la Caritat, que residien en un pis al barri lleidatà de Pardinyes, van tancar definitivament la casa el dia 30 de setembre, donat que les tres germanes que hi convivia van ser destinades a Barcelona, en un procés progressiu de reagrupament a causa de la falta de noves vocacions i de l'edat avançada de les religioses. Les Filles de la Caritat, que havien tingut presència a Lleida des del 1792, on havien arribat a tenir cinc o sis cases i havien fet feines de voluntariat a l'Hospital de Santa Maria, a la Maternitat o a la Llar de Sant Josep, entre altres, deixen la ciutat en la que és la cinquena comunitat religiosa que ha de tancar durant aquest 2022.

La mare Remedios, superiora de la comunitat, expressa la “gran tristesa que representa haver de marxar de Lleida” i prega “perquè hi hagi noves vocacions en el futur que permetin reprendre l’activitat”. El dia 27 de setembre, coincidint amb la festivitat de Sant Vicenç de Paül, es va fer una missa a la parròquia de Sant Salvador de Pardinyes, oficiada pel bisbe Salvador, com a comiat a la llarga presència de les Filles de la Caritat a la ciutat.

Sor Carmen, nova superiora de les Germanetes d’Aitona

Sor Carmen Riadigos és la nova superiora de les Germanetes dels Ancians Desemparats d’Aitona. Procedent del Hogar Santa Maria la Mayor que les germanetes tenen a Casp, substitueix Sor Maria Goretti, després de gairebé tres anys i mig de servei a la casa.

Els fanalets de Sant Jaume, festa d’interès nacional

El Govern de Catalunya, a proposta del Departament de Cultura, ha aprovat declarar la Festa i Romeria dels Fanalets de Sant Jaume de Lleida com a Festa Patrimonial d’Interès Nacional i inscriure-la en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya. Es tracta d’una festa que commemora una antiga llegenda que explica que Sant Jaume, en el seu peregrinar apostòlic, va passar per Lleida, on va fer parada per descansar i recuperar forces. La festa se celebra cada any els dies 24 i 25 de juliol i és una manifestació popular multitudinària amb els infants com a protagonistes, ja que porten els fanalets i acompanyen la imatge de Sant Jaume pels carrers de Lleida.

La llegenda també diu que Sant Jaume, en arribar de nit i haver d’anar a les palpentes, es va clavar una punxa al peu que li va impedir continuar caminant. Els àngels van acudir en el seu auxili amb fanalets, la llum dels quals li va permetre poder treure’s la punxa i continuar el camí. Una altra versió de la llegenda explica que van ser els infants de Lleida qui van sortir amb lluminàries per auxiliar l’apòstol. El fet, segons la tradició, va succeir on ara hi ha la Capella del Peu del Romeu.

L’Acadèmia Mariana lliura els premis literaris del Certamen Marià

El paranimf de l’Acadèmia Mariana va ser l’escenari de la cerimònia de lliurament dels premis del Certamen Marià que atorga cada any aquesta entitat i que, enguany, ha estat dedicat a la Mare de Déu de Meritxell, pa-

trona del principat d'Andorra, en el centenari de la coronació de la talla, i després de dos anys anòmals del concurs a causa de la pandèmia. David Llorens i Poblador va rebre la Flor Natural, com a guanyador del premi bisbe Salvador Giménez Valls amb el poema 'Súplica blanca'.

També es va premiar Ernest Pibernat amb el premi de poesia de l'arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Lluís-Enric Vives, pel seu poema 'Sota un roser silvestre'; Oriol Solà, amb el premi de l'Arxiprestat de les Valls d'Andorra a la millor poesia dedicada al centenari de la coronació de la Mare de Déu de Meritxell per 'Cent són cent'; Ascensión Ramona Ochoa, guanyadora del premi de l'ambaixador d'Andorra pel seu poema 'Retorn a la Verge de Canòlic'; Lluís Coll Gilabert, guanyador del premi de l'IEI a la millor poesia dedicada a alguna de les advocacions marianes del territori amb 'La Mare de Déu de l'Horta'; i Ramon Gené i Capdevila, guanyador amb 'El perdó de la Verge del Blau' del premi de la Paeria a la millor poesia dedicada a una advocació mariana de la ciutat. Enguany, a més s'ha concedit un premi extraordinari de prosa en ucraïnès per al millor text dedicat a la ciutat màrtir de Mariúpol, que duu el nom de la Verge Maria, que s'ha endut Tetyana Filimonova per 'Una triste historia sobre mi Mariúpol'. Els seus fills Eugenia i Oleh han estat reconeguts *ex aequo* amb un accèssit pels seus treballs, tot i que no hi havia convocada cap categoria infantil.

Abans de l'inici del lliurament de premis, la mantenidora del Certamen Literari Marià, Montserrat Esquerda, va fer un discurs on va parlar de les dificultats d'un món accelerat, complex i incert, i va posar la Verge Maria com a refugi de calma, senzillesa i certesa. L'acte va ser presidit pel bisbe de Lleida, Salvador Giménez i per l'arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Joan-Enric Vives, acompanyats per la directora de l'Acadèmia Mariana, Yolanda Soria i l'ambaixador d'Espanya a Andorra, Àngel Ros, entre altres.

Pregària interreligiosa per la Pau

L'Auditori Municipal Enric Granados va acollir el 4 d'octubre la Pregària Interreligiosa per la Pau, organitzada pel Grup Interreligió de Lleida. La pregària, va ser conduïda per la delegada d'Ecumenisme i Diàleg interreligiosos del Bisbat de Lleida, Francesca Agustí Farreny, en absència del bisbe Salvador Giménez. La pregària va reunir representants de diferents confessions presents a la ciutat, com l'Associació espiritual Brahma Kumaris, del budisme tibetà, de la comunitat Bahà'í, de la comunitat jueva, dels Cristians de Jesucrist dels Sants dels darrers dies, de l'Església Adventista del setè dia, de l'Església Ortodoxa i de la Fraternitat Blanca Universal.

En el rerefons de la pregària d'enguany hi havia el sentiment de solidaritat i de dolor per les víctimes mortals, ferits i persones refugiades per la guerra a Ucraïna, malgrat que l'oració tenia presents tots els conflictes que hi ha al món, alguns d'ells, gairebé oblidats en el nostre dia a dia.

10 anys de Catalonia Sacra

Més de 300 activitats per donar a conèixer el valor patrimonial d'unes 180 esglésies d'arreu del territori, la creació d'una xarxa que reuneix esglésies amb valor patrimonial notable i una oferta turística pròpia o 40 sessions per formar tècnics i professionals en diferents àmbits són alguns exemples de l'acció de Catalonia Sacra en els seus primers 10 anys de vida. Aquesta iniciativa dels deu bisbats amb seu a Catalunya per donar raó del patrimoni cultural de l'Església i donar-lo a conèixer ha complert 10 anys. El 4 d'octubre, Catalonia Sacra va celebrar l'efemèride en un acte a l'església del Monestir de Sant Pau del Camp (Barcelona) on hi van participar els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET) i representants institucionals.

El bisbe de Lleida, Salvador Giménez, president del Secretariat Interdiocesà de Custòdia i Promoció de l'Art Sacre (SICPAS) que és l'organització que lidera Catalonia Sacra, va exposar els principals reptes que té Catalonia Sacra en els propers anys.

El seminarista Joshua Carrillo comença a la UPA Pilar-Magdalena

Joshua Enrique Carrillo, únic seminarista de la diòcesi de Lleida, va participar per primera vegada el 9 d'octubre en les misses de la parròquia del Pilar i de Santa Maria Magdalena. El rector del Seminari i el bisbe Salvador han cregut adequat que conegui i participi en la pastoral de la UPA Pilar-Magdalena. Fins ara participava a la parròquia de Montserrat i d'Alpicat. Mossèn Carles Sanmartín el va presentar breument a la comunitat i, al final de les misses, en Joshua va presentar-se personalment. Entre altres coses va mostrar-se content i agraït per poder participar en aquesta nova realitat parroquial.

L'Acadèmia Mariana compleix 160 anys

El 12 d'octubre es van commemorar els 160 anys de la fundació a Lleida de la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana. L'efemèride es va celebrar amb una missa solemne a les 12h a l'oratori de l'Acadèmia

Mariana, presidida pel bisbe de Lleida, Salvador Giménez, solemnitzada pel petit Cor de la Catedral, sota la direcció de mossèn Joaquim Mesalles, mestre de capella de la Catedral de Lleida. Durant la celebració eucarística es va pregar pels socis difunts de l'Acadèmia, especialment per aquells que han traspassat en aquest darrer any.

L'IREL dedica el curs 2022-23 a la Humilitat

El bisbe Salvador va declarar inaugurat el curs 2022-23 de l'Institut de Recerca i Estudis Religiosos de Lleida (IREL), després de la lliçó inaugural pronunciada el 13 d'octubre a la sala d'actes del Rectorat de la Universitat de Lleida, pel doctor Joan Busqueta, que va reflexionar sobre 'L'aire fresc de la humilitat a la història'. La humilitat ha estat el fil conductor de les diferents conferències proposades per l'IREL al llarg del curs.

Després de la presentació per part del director del centre, mossèn Manel Mercadé, Busqueta va centrar la seva conferència en el pes del concepte d'humilitat a l'Europa cristiana des dels inicis del cristianisme fins a la finestra de modernitat que, al seu parer, significa la figura de Sant Francesc d'Assís. L'historiador va repassar diverses referències a la humilitat en textos de la Bíblia, des del llibre de l'Eclesiastès, de l'Antic Testament, fins a la figura de Jesús tal com està recollida als Evangelis, o en les cartes de Sant Pau o de Pere. En la seva conferència, va fer viatjar l'auditori des de l'estoïcisme dels primers cristians, passant per les reflexions de Boeci al segle VI, la Regla de Sant Benet o Sant Bernat de Claravall, fins arribar a Sant Francesc d'Assís, a qui considera una finestra oberta d'aire fresc en un moment en què l'Església havia conquerit un gran poder polític. Davant d'això, "Francesc opta per la pobresa, donant-ho tot, estant al costat dels necessitats i allà on hi ha els problemes, al costat mateix de casa". Busqueta va concloure que "sempre, al llarg de tota la història de l'Església, hi ha hagut finestres d'aire fresc d'humilitat", considerant-ne un exemple relativament recent el Concili Vaticà II.

La parròquia de Montserrat canvia la teulada amb una campanya popular

La parròquia de la Mare de Déu de Montserrat, de la partida d'Alpicat de Lleida, va posar en marxa una campanya de donatius per fer front a les obres de reforma de la teulada del temple. La iniciativa, sota el títol 'Aparadrina una teula' es va posar en marxa per recaptar fons per poder sufragar els més de 30.000 euros de l'actuació, que va consistir en aïllar la teulada

i substituir les teules, moltes de les quals estaven trencades. Els donants podien fer una aportació de 50€ per una teula, de 250€ per cinc teules o de 500€ per un metre quadrat de teulada.

El Bisbat va atendre més de 15.500 persones al 2021

La diòcesi de Lleida va atendre un total de 15.519 persones en 52 centres al llarg de 2021. Entre altres xifres, al Bisbat de Lleida es van celebrar 454 baptismes, 227 confirmacions, 566 primeres comunions i 89 matrimonis. També és destacable la xifra de 9.700 alumnes en centres educatius concertats on hi ha 725 persones com a personal docent. Altres dades a retenir són els 37 centres que hi ha per a mitigar la pobresa, que al 2021 van atendre 10.114 persones amb dificultats; els 5 centres per a promoure el treball amb 673 atesos; o els 4 centres de menors i joves, entre altres.

Segons el compte de resultats de la diòcesi fets públics al mes de novembre, el Bisbat va tenir uns ingressos i unes despeses al 2021 de 3.877.415,46 euros.

40 anys de sacerdoci de mossèn Jauset

Amb motiu del 40è aniversari de l'ordenació sacerdotal de mossèn Francesc Xavier Jauset, actual rector de la parròquia de Sant Llorenç, els seus familiars, amics i companys li van organitzar una festa sorpresa i un dinar de germanor el 5 de novembre al paranimf de l'Acadèmia Mariana. En total, unes 120 persones van voler felicitar mossèn Francesc Xavier, que va ser ordenat el 1982. A la celebració hi van acudir, entre altres, el bisbe Salvador Giménez i el bisbe emèrit, Joan Piris.

Benedicció del nou altar de Sant Gaietà a Aitona

L'església de Sant Antolí d'Aitona va estrenar el 5 de novembre el nou altar dedicat a Sant Gaietà, un dels patrons del poble. La missa amb motiu de la Festa del Pare Palau va culminar amb la benedicció de l'altar per part del bisbe Salvador. També van participar a la cerimònia el rector d'Aitona, Paul Facheta, i el diaca Francesc. Entre el públic assistent, l'alcaldesa d'Aitona, Rosa Palau, regidors de l'ajuntament i els restauradors que s'han fet càrrec dels treballs per fer l'altar, a més dels benefactors que han contribuït econòmicament a fer possible l'obra i els feligresos aitonenca.

Els restauradors José A. Ferrer i Lluís Capdevila, que en els darrers anys han treballat en la rehabilitació de diversos retaules de l'església són els artistes encarregats d'haver donat forma a l'altar de sant Gaietà, venerat al llarg de la història en aquest poble del Baix Segre.

Arriben a la diòcesi un sacerdot guineà i un de colombià

El sacerdot guineà Norberto Blas Sepahoco Riquito i el colombià Diego Fernando Gaspar Puerta s'han incorporat a la Diòcesi de Lleida durant el mes de novembre com a resultat d'un acord amb els bisbats de Malabo i de Cali. Les seves arribades en missió han de contribuir a compensar la falta de mossens i de noves vocacions sacerdotals. Sepahoco té 50 anys, va nèixer a Baney Rebola (Guinea Equatorial), i inicialment dona suport a mossèn Lucas Evung a les parròquies d'Artesa de Lleida, Puigverd, Castellans, l'Albagés, Aspa i el Cogul. També està previst que col·labori amb la Unitat Pastoral del Pilar-Santa Maria Magdalena, amb mossèn Carles Sanmartín.

Per la seva part, Mossèn Diego Fernando Gaspar té 43 anys, va nèixer a Anserma, al departament colombià de Caldas. És llicenciat en Teologia per la Pontificia Universidad Javeriana de Bogotà i llicenciat en Filosofia Política i Econòmica per la Universidad Santo Tomás. També té una especialització en Administració de Negocis de la Universidad San Buenaventura de Cali. En la seva etapa com a sacerdot a Colòmbia, ha estat a càrrec de les parròquies de San Juan Valdés i de Sant Pedro Claver.

L'arribada de sacerdots d'altres països no és una novetat i, de fet, ja fa anys que es tenen convenis amb altres diòcesis perquè mossens d'aquests bisbats vinguin a reforçar l'activitat religiosa a Lleida.

Missa pel segon aniversari de la mort del bisbe Ciuraneta

La Catedral de Lleida va acollir l'11 de novembre la missa en sufragi del bisbe Francesc Xavier Ciuraneta, mort el mateix dia de 2020, ja fa dos anys, als 80 anys d'edat. El bisbe Salvador va presidir la celebració i va recordar la figura del prelat que, com ell mateix, també havia estat bisbe de Menorca abans de fer-se càrrec de la diòcesi de Lleida.

Familiars propers de qui fou bisbe de Lleida entre 1999 i 2007 van participar de l'Eucaristia, que es va celebrar a les 11 del matí. Les despulles de monsenyor Francesc Xavier reposen a la capella de la Mare de Déu de Montserrat de la Catedral.

Donació d'una col·lecció de medalles

La col·lecció de medalles d'advocacions de la Mare de Déu, de sants, de relíquies i d'altres, recollides al llarg dels anys per Maria Dolors Graell i entregades l'any 2009 a la Parròquia del Carme, van ser donades a l'Acadèmia Mariana el dia 19 de novembre en un acte a l'Oratori d'aquesta institució després de la missa de les 12 del migdia. La col·lecció la integren 2.084 medalles de diferents indrets del món col·leccionades per Graell al llarg de la seva vida, i que va decidir donar a la Parròquia del Carme amb ocasió del seu Cinquantenari.

Restaurades les pintures de l'església de les Borges Blanques

L'església de l'Assumpta de les Borges Blanques ja llueix les pintures murals de l'artista Carme Benet Pelegrí, un cop enllestits els treballs de restauració que ha dut a terme la pròpia autora, que les va dur a terme entre els anys 1999 i 2000, i que s'havien deteriorat a causa de les humitats. Benet ha pintat de nou els fragments deteriorats sobre tela a peu de terra, i han estat col·locades al seu lloc amb un elevador de braç articulat per part de tècnics especialitzats. Les pintures restaurades van ser beneïdes pel bisbe Salvador en una missa el dia 7 de desembre.

A banda de la restauració de les pintures, l'església també ha renovat els canals d'impermeabilització de les teulades, que requerien una intervenció urgent.

Venerada la relíquia del vestit de la Verge per la Immaculada

L'Acadèmia Mariana de Lleida va celebrar amb solemnitat la diada de la Immaculada Concepció amb una missa presidida pel bisbe Salvador que, a més de la importància litúrgica d'una festa tan important en el calendari catòlic, també va tenir diversos atractius afegits. Els fidels que van anar a l'Oratori de la Verge Blanca van poder veure i venerar un reliquiari del segle XIX que custodia uns petits fils del que se suposa que va ser un vestit de la Verge Maria. Aquest reliquiari, que va arribar a Lleida al 1894 com a regal del Conseller General de l'Acadèmia Mariana a Amèrica, és una interessant obra d'orfebreria realitzada en fil d'argent i amb ostensori de plata daurada que no es mostrava al públic des de feia 22 anys.

També es van exposar les més de 2.000 medalles cedides per la parròquia del Carme que, anteriorment, havia donat el 2009 Maria Dolors Graell de la seva col·lecció personal. Finalitzada la celebració es va fer un acte de reconeixement al doctor Joan Viñas per la seva tasca al capdavant de l'Acadèmia Mariana durant 10 anys i al claretià pare Jaume Sidera, per la seva aportació a la Junta de l'Acadèmia.

Benedicció dels ‘jesusets’ a la Catedral

La Catedral de Lleida va acollir, coincidint amb l'Eucaristia del tercer diumenge d'Advent, anomenat “Diumenge Gaudete”, la benedicció dels “Jesusets” dels pessebres, una tradició introduïda a Lleida ja fa uns anys per l'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes. El bisbe Salvador va beneir els pessebres amb el seus “jesusets” que l'entitat va regalar com a obsequi de Nadal als seus socis, així com els que van portar diversos fidels i infants.

El mantell de la Mare de Déu de la Soledat, a Barcelona per ser restaurat

Els mantells de la Mare de Déu de la Soledat, conservats a l'Església de la Sang, van sortir cap a Barcelona el dia 13 de desembre, dia de Santa Llúcia, per ser sotmesos a un procés de restauració per part de l'equip especialitzat en intervencions en material tèxtil Contex Restauració. Les peces, teixides el 1929 a Casa Jorba, a Barcelona, gràcies a una subscripció popular entre els devots lleidatans, es trobaven en un deficient estat de conservació que obligava a intervenir-hi perquè no es perdessin uns mantells gairebé centenaris que, segons els especialistes, són únics a Catalunya per les seves característiques.

El pressupost de la reparació va ser de 18.000 euros, que comprèn el mantell processional (el que duu la imatge de la Verge quan surt a la processó del Divendres Sant), un altre mantell negre més curt, i un tercer mantell aparegut en un armari amb què antigament es vestia la Mare de Déu per Pasqua. Les despeses de la restauració es costegen, seguint el model amb què es va fer l'encàrrec de la seva elaboració: per aportacions voluntàries dels fidels.

Montse Macià obre el Cicle de Nadal amb el pregó

Montse Macià, exdirectora del Museu de Lleida Diocesà i Comarcal i també de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, a més d'haver estat diputada al

Parlament de Catalunya i en l'actualitat tècnica de Museologia i Patrimoni Cultural de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, va ser l'encarregada de pronunciar el Pregó del Nadal d'enguany a Lleida, amb la glossa titulada "Ho sap tothom, i és profecia". El Pregó va obrir el Cicle de Nadal a Lleida, organitzat conjuntament per l'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes i la Paeria. L'acte va ser presidit pel Paer en cap, Miquel Pueyo; el bisbe de Lleida, Salvador Giménez; el president de l'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes, Jordi Curcó, i diverses autoritats i representacions.

Macià va reflexionar a l'entorn del significat simbòlic del vers del poeta JV Foix "Ho sap tothom i és profecia", i la interpel·lació a què ens condueix la bona nova de Nadal davant del context bèl·lic, de pobresa, i de violència en totes les seves cares: "El naixement del Messies porta implícit un missatge d'esperança, de justícia i de solidaritat i, per tant, és una oportunitat per començar de nou, de renéixer tot provocant canvis que ajudin a fer un món millor".

El bisbe Salvador felicita el Nadal als sacerdots ancians

El bisbe Salvador va felicitar el Nadal als sacerdots de més de setanta-cinc anys de la Diòcesi en un acte íntim el dia 22 de desembre a la Sala del Tron del Bisbat de Lleida. El bisbe, que també va voler tenir un record per mossèn Alfonso Miret i pel frare Antoni Serramona, morts durant el 2022, i pels sacerdots i religioses que han mort ens els últims anys, va felicitar les Festes i va recordar la importància que té el Nadal en els cristians. Els sacerdots més ancians, que viuen a la Casa Sacerdotal, van rebre com a present una manta que, segons el bisbe "no només donarà calfor, sinó que també va d'acord amb les recomanacions d'estalviar energia en un context de preus disparats".

Pessebre lleidatà a Montserrat

L'Agrupació Ilerdenca de Pessebristes va ser l'encarregada enguany d'instal·lar el pessebre a Montserrat amb ocasió del 60 aniversari de la seva fundació, que es compleix el 2023. El pessebre va ser bastit pel mestre pessebrista Albert Bertran, amb l'ajut en el muntatge del també mestre José A. Ferrer. Els pessebristes van anar a Montserrat el dia 24 de desembre i van deixar muntada la seva creació als peus de les escales del presbiteri de la basílica, on va romandre fins el 8 de gener.

Mor el Papa Benet XVI

El papa Benet XVI va morir el 31 de desembre, a les 9:34 del matí, al Monestir Mater Ecclesiae del Vaticà. Des que va renunciar al papat, ara fa deu anys, ostentava la condició de papa emèrit i vivia retirat de la vida pública. Des del Bisbat de Lleida es va demanar una pregària per la seva ànima i es van anunciar una missa en sufragi que es va celebrar el 7 de gener.

Glosses dominicals del Sr. Bisbe

Inici de curs amb tasques pendents

4 de setembre de 2022

Comencem un nou curs pastoral. Seguint el ritme que ens marca la nostra societat i que segueixen tantes institucions, també les nostres comunitats parroquials i religioses tanquem el curs anterior en començar l'estiu i el tornem a obrir ara al setembre. Ho fem tots els anys encara que no volem caure en la rutina del temps que transcorre de forma inevitable sinó aprofitar cada període per renovar-nos i aprofundir en el nostre creixement personal i comunitari agraint a Déu el regal que ens concedeix per a lloar-lo i servir millor els nostres germans, Però convençuts com estem que no partim de zero, que tenim una història recent a la nostra esquena i que ens deixem una part dels nostres projectes sense acabar, comencem aquest curs amb noves il·lusions però amb tasques pendents que hem de continuar.

El curs passat vam dedicar molt temps a col·laborar en els treballs del Sínode dels Bisbes, iniciativa del papa Francesc per a la l'Església Universal. El dia 11 de juny vam ser convocades totes les diòcesis d'Espanya per a presentar les nostres conclusions i enviar als serveis del Vaticà un document unitari, el contingut del qual de 18 pàgines va ser llegit; i, al final de la lectura, encara es va oferir als presents la possibilitat d'afegir o accentuar algunes qüestions que poguessin ser més rellevants o que s'haguessin omès. Els qui hi vam assistir érem representants de totes les diòcesis: de la nostra hi vam anar una representació de cinc membres.

El document complet el podeu trobar a la pàgina web de la Conferència Episcopal Espanyola o en la de la nostra diòcesi. Porta per títol "Síntesi sobre la fase diocesana del sínode sobre la sinodalitat de l'església que peregrina a Espanya". També s'ha publicat en algunes revistes d'informació religiosa. Comprovareu que aquest esdeveniment eclesial continuarà essent una preocupació per tots nosaltres durant els dos propers cursos. Per tant, és un dels temes sortosament pendent i que necessitarà de la nostra pregària i de la col·laboració que se'ns demani.

Enumero aquí només els títols del document esmentat abans: I. Relectura de l'experiència sinodal. II. El Sínode, temps habitat per l'Esperit. III. Temes que han tingut una forta ressonància en el procés sinodal. IV. La força de la sinodalitat i la clau del discerniment. V. Una mirada esperançada. Es detallen al final unes propostes concretes a nivell parroquial (promoure una nova forma d'estar en el territori, posar en marxa allà on no existeixen els consells parroquials i d'afers econòmics, afavorir els petits grups de fe); a nivell diocesà (donar més protagonisme als moviments eclesials, desenvolupar i augmentar el nombre de ministeris formalment reconeguts per als laics, prioritzar el treball en xarxa de totes les realitats que existeixen en

les diòcesis) i a nivell d'Església universal (ajudar a redescobrir la vocació baptismal, ser cada cop més presents com a veu profètica en totes les dificultats, conflictes i desafiaments del món d'avui).

Hi hagué també un apèndix amb el que havien subratllat els assistents a la reunió abans referida: conversió personal, formació, litúrgia, sinodalitat, paper de la dona en l'Església, clericalisme bilateral, acollida, discerniment, pastoral familiar i joves, continuïtat del procés. També es van assenyalar tres mancances: presència dels nens i persones amb discapacitat, mirada a la pastoral vocacional, centralitat de la Paraula de Déu.

Es un elenc de tasques pendents que ens obliguen i comprometen a tots.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Un nou curs a la nostra diòcesi

11 de setembre de 2022

El diumenge passat escrivia sobre el començament d'un nou curs i recordava que la nostra vida i la nostra societat no comencen de zero. Continuem vivint des d'un passat recent un present amb desafiaments cap a un futur amb esperança. I parlava d'un esdeveniment de l'Església Universal que ens compromet a tots, el Sínode dels Bisbes.

El comentari d'aquest diumenge m'agradaria centrar-lo en la nostra diòcesi de la qual els lectors del **Full** en formen part i que, alhora, serveix d'informació als lectors de la nostra premsa local. A tothom pot interessar què pensa, què fa i què diu la nostra comunitat eclesial. Som un sector social nombrós que col·labora i es preocupa del bé comú i desitja que la nostra veu sobre els grans temes que afecten l'ésser humà –com la defensa de la vida, l'ajuda i el reconeixement de la família, les desigualtats socials, la pau o la fraternitat– sigui escoltada. També volem, per descomptat, donar a conèixer sense descans a tots els consemblants la persona, l'obra i el missatge de Jesús.

La diòcesi prepara un Pla Pastoral en què col·laboren totes les comunitats. Així és com treballem des de fa molts anys. Cada any o curs pastoral presentem unes línies de treball per orientar, coordinar i unificar criteris. A la passada Assemblea Diocesana es va determinar el seu contingut i, per tant, ja és conegut per la gran majoria de catòlics. També s'ha distribuït

un fullet amb una introducció meua i una concreció dels nostres objectius per aquest curs. És un Pla que per a alguns serà ambiciós, per a uns altres quedarà curt, però l'essencial és que desvetlli l'interès i l'entusiasme dels creients i que resulti atractiu per als qui viuen al marge de la vida cristiana. En una societat amb llarga tradició cristiana a vegades és pesat i monòton repetir les mateixes veritats de la fe, però, no obstant això, hem d'explicar millor la novetat radical que conté la proposta de l'evangeli per a la persona i per a la societat.

La primera línia de treball la defineix la paraula **evangelització**. Un punt essencial de la vida cristiana és anunciar, donar a conèixer a tothom el missatge de salvació de Jesucrist que trobem a l'evangeli i que és viscut i transmès per l'Església al llarg dels segles. Volem centrar-nos d'una manera especial en els joves, en la preparació dels sagraments de la iniciació cristiana (acolliment, informació, acompanyament i celebració).

La segona línia de treball serà la **formació**. Ens esforçarem perquè rebin una bona formació cristiana el màxim nombre de persones. És una qüestió que ve de lluny, però que en la nostra diòcesi ha donat bons fruits des de fa anys amb la institució de l'IREL i la gran quantitat de cursos i sessions formatives organitzades per parròquies i comunitats. Accentuarem el procés del catecumenat i difondrem especialment la Doctrina Social de l'Església i l'atenció a les famílies per part de la Delegació Diocesana de Família i Vida i amb el compromís de la resta de fidels.

La tercera línia de treball es basarà en el terme **sociocaritatiu**. Inten-tarem impulsar l'organització parroquial de Càritas amb el suport constant des de la diòcesi. Volem que la caritat cristiana sigui cada dia més visible i autèntica en totes les comunitats i ens posarem al servei de la societat per col·laborar en l'erradicació de les desigualtats i en la promoció de la fraternitat, que es manifesta en l'amor de Déu.

I fent-ho tot amb l'esperit sinodal que ha impulsat el papa Francesc. Caminarem junts en el funcionament dels consells instituïts i en les tasques que requereixin aportacions dels altres. És fonamental comptar amb tothom, parlant, escoltant i decidint el millor per a la comunitat.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

La festa de l'enviament

18 de setembre de 2022

Estimats diocesans:

Ens endinsem en un nou curs seguint el ritme natural dels esdeveniments de l'Església universal, de la diòcesi i de cadascuna de les parròquies i comunitats. En anteriors articles ja vam explicar les tasques pendents del Sínode (4 set.), vam informar sobre els continguts teòrics que la diòcesi vol aconseguir en aquest període (11 set.) i avui volem anunciar la celebració de la **Festa de l'Enviament de dijous que ve, 22 de setembre, a la cate-dral, a les 19 hores**. Esteu convidats a participar en aquesta celebració que dona ànims als assistents i fomenta el sentit de pertinença a la comunitat. Us convidem també a dues altres celebracions del curs: la Missa Crismal, la tarda del Dimarts Sant, i l'Assemblea diocesana, l'últim dissabte de maig.

Tots els altres elements que conformen la vida cristiana ordinària els desenvolupem a les nostres parròquies i comunitats: l'escolta de la Paraula, l'oració, la participació en els sagraments, el servei al proïsme, la col·laboració en les feines parroquials i l'anunci del missatge de Jesucrist. Són compromisos que adquirim amb el Baptisme i que el Senyor ens concedeix la seva gràcia per a fer-los possibles. Però a més de la dimensió parroquial és bo i convenient que participem en les propostes diocesanes que possibiliten una millor ajuda en la litúrgia, en la formació i en l'harmonització dels criteris pastorals.

Sobre el primer esdeveniment del curs que té com a centre l'enviament, ben segur que alguns us feu moltes preguntes: què és això de l'enviament?; qui envia?; a qui i amb quina finalitat?; ens sentim enviats?

Els catòlics partim d'una afirmació que ens vincula a la vida i missió de Jesús, que és enviat pel Pare Déu per a l'alliberament del pecat i la salvació de la humanitat. Les paraules que va pronunciar i els gestos que va fer durant la seva vida a la terra són anunciats pels Apòstols, que han rebut el mandat del Mestre durant la seva predicació i, al final, en el moment de la seva Ascensió. A partir d'aleshores, l'Església, que vetlla pel pòsit de la fe, és l'encarregada de transmetre al llarg dels temps el seu contingut a totes les nacions perquè totes les generacions i cultures coneguin la persona, el missatge i l'obra de Jesucrist.

Tot això ho recordem i duem a terme a la nostra diòcesi amb una celebració festiva en què el bisbe envia tots els membres d'aquesta comunitat a l'anunci permanent. I no ho fa com una opció individual o privada sinó com a part del col·legi dels bisbes que uneix el sentir de tota l'Església. Tots som enviats a predicar amb alegria i a viure amb autenticitat el tresor que

es va dipositar en el nostre cor quan ens van batejar. Amb aquest anunci manifestem el clima d'unitat i el vincle de fraternitat. Som sembradors de la llavor del Regne que va iniciar Jesucrist i que fructifica per tot arreu com a oferta de salvació per a tots els homes.

Els qui pertanyem a l'Església tenim l'obligació d'anunciar la Bona Nova, cadascú segons les responsabilitats que li han estat confiades: com a pastors del Poble de Déu, com a membres de Vida Consagrada, com a catequistes, com a membres dels equips d'oració i litúrgia, de Càritas i altres organitzacions socials. No partim de zero, no inventem el seu contingut. Tenim una llarga tradició que hem rebut dels nostres avantpassats i la traslладem a la generació següent. I això ens dona un gran motiu d'alegria i d'esperança perquè aportem a la nostra societat l'estil que humanitza i ressalta la dignitat de tot ésser humà.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

El futur amb refugiats i migrants

25 de setembre de 2022

Estimats diocesans:

Sempre és bo recórrer al diccionari per definir paraules i aclarir conceptes; i també és beneficiós llegir explicacions d'experts per aprendre, distingir i afrontar amb actitud crítica i comprensiva la realitat que ens envolta i que, sovint, resulta complexa. És el cas d'un famós escriptor, que ha venut centenars de milers de llibres, que explicava a Twitter el següent: "Responent a nombroses consultes sobre el que diuen teles i diaris: escric migrant per a la persona, animal o vegetal que deixa el seu lloc habitual i s'instal·la en un altre (migracions, migrar). Per a qui arriba a algun lloc, immigrant. Per a qui se'n va d'algun lloc, emigrant".

El llenguatge és molt clarificador i el seu ús és determinant en les relacions humanes –també es pot utilitzar, per descomptat, de manera perversa–, però la realitat és molt més complicada i és estudiada i analitzada per sociòlegs, periodistes, psicòlegs i juristes. Les persones amb conviccions religioses, com el papa Francesc –qui subscriu aquest comentari– i molts dels lectors també tenim una opinió formada des de la fe en Jesucrist, si bé és

cert que els cristians som condemnats a vegades a un silenci social clamorós o rebem respostes iròniques, sense arguments, com si la fe no hagués estat una gran generadora de cultura al llarg de la història i una bona garant d'humanització i promoció de drets i llibertats per a tots els éssers humans.

Explico tot això perquè avui l'Església celebra la **108a Jornada Mundial del Migrant i el Refugiat**, amb el corresponent Missatge del papa Francesc a tots els catòlics i persones de bona voluntat que l'ha titulat **“Construir el futur amb els migrants i els refugiats”**.

Faig un petit apunt històric sobre aquesta jornada. L'origen de la seva celebració data de 1914, poc abans de l'esclat de la Primera Guerra Mundial, quan el papa Pius X, commogut per l'èxode de milions d'italians, va cridar tots els cristians a resar pels migrants. Més tard, el seu successor, el papa Benet XV, va instituir el “Dia del migrant” per donar suport espiritual i econòmic a les obres pastorals en ajuda d'aquest gran col·lectiu. El papa sant Joan Pau II va ser el primer a dirigir un Missatge per a aquesta ocasió i va afegir-hi el terme “refugiat”, tot proposant la seva celebració el segon diumenge després de l'Epifania. El papa Francesc, a petició de diverses Conferències Episcopals, va transferir la Jornada a l'últim diumenge de setembre.

Aquest és un tema i una preocupació que ve de lluny. Als llibres de l'Antic Testament hi ha moltes referències a la realitat social de la migració i l'estrangeria, on hi sovintegen els mandats de Déu al poble jueu per tractar amb dignitat tots els éssers humans. En el Nou Testament la figura de Jesús imprimeix un caràcter definitiu a les relacions que les persones han d'establir amb familiars, amics, coneguts i estranys. De cap manera proposa barreres i exclusions per motius ètnics, culturals, socials i religiosos. Al contrari, reclama la fraternitat del “tots som germans” que es deriva de la paternitat del “tots som fills de Déu”.

Entre nosaltres, a Lleida i comarques, estem acostumats a tractar amb persones que provenen d'altres països i cultures. Busquen treball i dignitat de vida. El Papa ens recorda que hem de construir el futur amb ells, amb els migrants i refugiats, perquè això significa també reconèixer i valorar el que cadascun d'ells pot aportar al procés de construcció humana. Cal que nosaltres mostrem una actitud evangèlica en tot moment. És el que Jesús ens demana i ens mana.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

La Mare de Déu de l'Acadèmia

2 d'octubre de 2022

Estimats diocesans:

El dia de la festa de la Patrona de la ciutat de Lleida, el 2 d'octubre, coincideix enguany amb el primer diumenge d'aquest mes. Això fa que es redobli la solemnitat dels actes en honor a la Mare de Déu que la renovada Junta directiva de la Pontifícia i Reial Acadèmia Bibliogràfica Mariana ha organitzat per a tots els devots, per als simpatitzants de les nostres tradicions i per a tothom que hi participa, seguint un costum secular a la nostra ciutat.

En les celebracions marianes d'aquest any s'han introduït alguns canvis. Potser el més cridaner ha estat passar al matí el Certamen Literari –celebrat durant molts anys a la tarda– per a unir-lo amb el final de la Missa solemne. El lloc és el mateix de sempre, la Casa de l'Església, on té la seva seu l'Acadèmia i on es venera la imatge de la Verge en el seu preciós i cuidat oratori, amb parets i vitrines plenes d'història i afecte cap a la Mare de Jesús. Allí hi coincideixen també molts devots a resar i a participar en l'Eucaristia setmanal, moltes famílies a celebrar les seves festes domèstiques i molts visitants a gaudir d'un edifici singular que és l'orgull de tots els lleidatans. La Junta espera que augmenti la participació i que la festa tingui més ressò a la nostra ciutat: desitjaria retornar a la importància social i eclesial que tenia en les dècades anteriors. És una aspiració a la qual tots hauríem de contribuir en la mesura de les nostres forces i responsabilitats.

En la celebració d'aquest primer diumenge d'octubre hi ha un element fonamental –compte a perdre de vista o equivocar-nos en això– i un altre de secundari. D'una banda, l'apropament devocional a la Mare de Déu, i també Mare nostra. Hi acudim en les alegries i en les febleses, tant personals com comunitàries. El poble cristià la venera amb multitud d'advocacions tot reconeixent el seu lloc preeminent en la Història de la Salvació i que és única, la persona que acull els nostres sentiments. L'advocació que mou la nostra ciutat com la seva Patrona és la Verge Blanca de l'Acadèmia. Tots els nostres anhels se centren en augmentar la devoció i l'amor a la Mare de Déu.

El segon element és l'organització dels actes festius que ajuden a acostar-nos amb més profunditat a la Mare de Déu. És un costum molt antic vincular la nostra festa a una advocació mariana amb marcada prevalença en un determinat territori o ciutat. La Junta ha gestionat per a enguany la presència de **la Mare de Déu de Meritxell**, Patrona del Principat d'Andorra, en commemoració del Centenari de la seva coronació canònica. El Consell General de les Valls d'Andorra la va declarar Patrona l'any 1873 i el papa Pius X va confirmar el seu patronatge l'any 1921. La seva festa se celebra el dia 8 de setembre.

El Sr. Arquebisbe d'Urgell presidirà la Santa Missa i el Certamen Literari Marià. Faig constar el meu agraïment per la seva presència i companyia. També vull fer extensiva la invitació a tothom a participar en els actes programats. Ens sentirem molt honorats de comptar amb un nombrós grup de devots que estenen entre familiars i coneguts la devoció a la Patrona de Lleida.

Sabem que moltes poblacions i confraries tenen la Mare de Déu com a Patrona i Benefactora. Tant de bo que cada vegada estigui més present en les nostres vides. Però l'advocació que ara recordem té una especial vinculació amb la nostra diòcesi: fem moltes reunions pastorals a la seva Casa, tots els sacerdots tenim el recés mensual al seu oratori i també allí acudeixen membres de la Vida Consagrada i laics a dedicar una estona per pregar.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Lectures per a tothom

9 d'octubre de 2022

Estimats diocesans:

Entre nosaltres hi ha molta gent que llegeix i dedica part del seu temps a comprendre el món en què viu a través dels llibres. Això enriqueix el lector i amplia l'horitzó de visió per tenir una interpretació més equilibrada dels esdeveniments de la nostra societat. No sempre la percepció personal esgota el que passa cada dia aquí, en la nostra realitat social i comunitària, i a la resta del món, amb problemàtiques complexes i, a vegades, irresolubles.

Avui m'atreveixo a proposar-vos la lectura de llibres, revistes, estudis o informes perquè augmenti entre nosaltres una cultura més adequada i una comprensió més encertada que ens porti a conèixer la interioritat de l'ésser humà, amb les seves motivacions i provocacions.

En primer lloc, des de la meva condició de bisbe, us aconsello la lectura permanent de la Paraula de Déu. Molts de vosaltres teniu el text a casa, fruit d'un regal o de la sana curiositat en l'adquisició d'aquest gran llibre, per resoldre mil dubtes en moments determinats de la vida. Constantment m'adono que persones amb diferents nivells culturals i allunyades de la fe

descobreixen en l'edat adulta la importància de la Bíblia. Acompanyats d'aquest llibre central del nostre món i de la nostra fe, es poden buscar textos d'autors que ajuden a créixer i modelar la personalitat a l'estil de Jesús de Natzaret. N'hi ha molts a les llibreries. Animeu els més joves de les vostres famílies a llegir. Compreu-los llibres. Sempre us ho agrairan.

Centrant ara la nostra visió en aquest mes d'octubre, proposo que us fixeu en esdeveniments i persones que ens poden resultar atractius: la figura d'algun missioner, ja que el diumenge dia 23 celebrem el **Domund**; el que representa l'advocació de la Verge del Pilar i les característiques piadoses de la comunitat aragonesa; i els noms de sants d'aquest mes que, amb els seus escrits, han fet tant de bé a tanta gent: Santa Tereseta de Lisieux, Sant Francesc d'Assís, Santa Teresa de Jesús, Sant Francesc de Borja, Sant Lluç... Tots us permetran accedir al coneixement de Jesucrist i tenir una mirada i una vida serena, comprensiva, compassiva, amb ofertes de pau i fraternitat envers els altres, amb el desenvolupament constant del perdó i del servei.

L'oferta d'altres llibres no específicament religiosos també és abundant. Cada setmana els diaris ens aconsellen títols i ens presenten autors que ens obren nous camins per ser autèntics ciutadans i replantejar la nostra fe i la nostra vida cristiana. No vull pecar de parcialitat, encara que tots tenim un alt nivell de subjectivisme en les nostres apreciacions. No cito cap títol o autor. En aquestes reduïdes línies no hi caben la gran relació d'obres que diàriament ens proposen editorials i experts. Amb un cert temor us ofereixo alguns criteris de lectura:

1. Obres literàries que us desvetllin criteris d'actuació amables i autèntics.
2. Obres d'estudi i de recerca que, analitzant amb objectivitat la nostra realitat social, ens acostin a les posicions dels altres amb afecte i comprensió, sense desqualificacions ni insults a ningú.
3. No oblideu que hi ha gent del nostre voltant que escriu i transmet coneixements i emocions. Tracteu de conèixer-los i valorar el que escriuen: poesia, novel·la, coneixements científics, teatre. Trobareu veritables sorpreses que estimularan la vostra curiositat.

Apliqueu el vostre temps a la lectura. Segur que us anirà bé.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Cuidar els altres

16 d'octubre de 2022

Estimats diocesans:

M'alegra informar de les múltiples iniciatives i activitats que les diferents comunitats i associacions catòliques fan al llarg de l'any. Totes estan pensades per afavorir els altres –especialment els més necessitats–, promoure unes millors condicions en la dignitat de la vida humana i potenciar els aspectes solidaris perquè la societat sigui més habitable. Ho podeu comprovar en l'àmbit de les Càritas, en la coordinació que funciona des de fa anys de la Xarxa d'Entitats Cristianes sociocaritatives i en les diferents actuacions de les moltes Delegacions i Secretariats diocesans –Joves, Ensenyament, Salut, Catequesi...–, sense especificar el nom oficial de cadascuna d'elles.

El percentatge de dedicacions al servei als altres de manera individual i directa és molt alt. És cert que la nostra reflexió se centra només en l'àmbit diocesà, encara que som conscients que hi ha una gran sensibilitat cap als enormes problemes que afecten tota la humanitat i que, des d'aquestes pàgines, sovint explicitem: el maltractament a dones i nens, els abusos de tota mena, les guerres, les dificultats econòmiques de les famílies, la forta desigualtat, la solitud dels ancians, l'atenció als malalts i als qui els cuiden. En la nostra realitat social no hi ha cap retret davant d'aquesta allau d'actuacions. Al contrari, abunden els elogis i els agraïments i això és motiu de satisfacció per nosaltres perquè respon a la coherència i exigència de les paraules de Jesucrist.

Esperem que ningú es molesti o s'estranyi quan els responsables i col·laboradors d'aquestes activitats expliquen que se senten motivats per exercir el ministeri de la caritat per la seva intensa adhesió a la fe que professen. De fet, actuen sempre per fer el bé al proïsme però, des del seu ésser més profund, ancorats a la voluntat de Déu, Pare de la misericòrdia i del consol, al qual es dirigeixen en les seves oracions i participen dels seus sagraments. Mai la mirada al nostre entorn immanent està desvinculada del fonament diví, de la realitat transcendent.

Avui animo a tothom a participar en la Jornada de Pastoral de la Salut, l'activitat central de la qual es desenvoluparà durant el matí del pròxim dissabte, dia 22, en una sala de la Casa de l'Església. Hi parlaran Mons. José Luis Redrado, Mariluz López Mañero i el sacerdot Rudesindo Delgado, grans experts en l'atenció als malalts i pertanyents al "món" de Sant Joan de Déu, que tant ressò positiu té en la nostra diòcesi. En l'organització d'aquesta Jornada hi han posat una gran tenacitat els doctors Viñas i Cabau, amb els col·laboradors de la Delegació de la Pastoral de la Salut. Estic convençut que

serà de gran profit pels assistents i contribuirà a elevar l'actitud compassiva envers els nostres semblants.

El títol de la Jornada és molt expressiu, **Malaltia, sofriment i creu**, amb la intenció de prestar un servei autèntic i pròxim a més d'ampliar la implicació de tothom a humanitzar el nostre propi món. Tots necessitem una mirada especial davant les calamitats que ens envolten: pandèmia de la COVID, guerres, sequera, fluxos migratoris, desigualtats i exclusions de grups i persones. Necessitem sens falta seguir una línia d'actuació que afronti els grans problemes amb una sensibilitat solidària i gens egoista.

Hi ha molta gent que té cura dels altres amb paciència i dedicació intensa. El professor Domingo Moratalla agràia en el seu últim llibre el coratge i la fortalesa mental de tots els cuidadors. Que aquesta Jornada ajudi una mica més i millor a aquesta formació urgent i necessària.

Amb el meu afecte i benedicció.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Els missioners

23 d'octubre de 2022

Estimats diocesans:

En la celebració del **Domund** d'enguany vull posar l'accent en les persones que, abandonant la comoditat de la seva família i la posició social, han marxat a altres terres per predicar l'evangeli de Jesucrist i compartir la seva vida amb gent de cultures diferents. Han passat d'un cert benestar a una arriscada inseguretat. És cert que la proximitat i la convivència amb els seus nous germans es transforma aviat en un amor intens cap a ells i en un clar afecte cap a la seva cultura. A partir d'aquesta actitud inicial, els missioners intenten donar-los a conèixer Jesucrist, la seva veritat, la seva salvació. A través de les paraules, els gestos i les obres quotidianes. Fins a arribar, si cal, al martiri, com veiem en algunes notícies d'avui mateix en què es relaten les matances de missioners i cristians anònims per part de grups radicals d'alguns països. A vegades sembla que a la nostra societat no li importa la seva mort per predicar i viure l'amor de Déu, la fraternitat i la pau de Jesucrist. El seu silenci és cridaner.

Malgrat el que acabem de dir, l'admiració i el reconeixement cap als missioners no minva entre les nostres comunitats i la societat en general.

Quan ells venen i viuen amb nosaltres, els seus comentaris i opinions són motiu de reflexió i d'imitació perquè posen en el centre de la seva actuació l'anunci i el seguiment de Jesús; i mostren un marcat despreniment en les seves vides i una ànsia infinita d'ajudar els seus germans.

Avui em fixo en aquestes persones perquè el lema del Domund d'enguany és **“sereu els meus testimonis”**, frase que diu el Senyor als seus seguidors moments abans de la seva Ascensió, com diu el llibre dels Fets dels Apòstols (1,8). Amb aquestes paraules ens interpel·la a tots els cristians des del nostre baptisme i ens compromet a ser els seus testimonis en el nostre entorn. No exclou ningú. Però els missioners, a vegades, són l'única presència de Jesucrist en molts països i necessiten les nostres ajudes econòmiques i les nostres oracions.

Em sembla important que tots conegueu, i llegiu detingudament, els missatges que el Papa ens dirigeix als catòlics i persones de bona voluntat en jornades significatives. I pel Domund, sempre ens ofereix un comentari explicatiu.

El papa Francesc divideix el seu Missatge en tres parts: 1. La crida a tots els cristians a donar testimoniatge de Crist. 2. L'actualitat perenne d'una missió d'evangelització universal. 3. Deixar-se enfortir i guiar per l'Esperit. I acaba amb un desig: “Sí, tant de bo tots nosaltres fóssim a l'Església el que ja som en virtut del baptisme: profetes, testimonis i missioners del Senyor”. Que aquesta referència serveixi per estimular la lectura completa del text: ajudarà els catòlics a comprendre millor la insistència d'aquest diumenge dedicat a les missions. Les Obres Missionals Pontifícies i la Delegació Diocesana s'encarreguen de recordar-ho al llarg de l'any. Agraïm la seva tasca de sensibilitzar sobre la Missió i les seves crides a la col·laboració.

Per part meva, m'agradaria que aquestes consideracions arribessin a tots els racons de la nostra societat com una invitació a cooperar econòmicament amb les iniciatives d'aquests missioners qui, a més de dur a terme l'essència de la seva vocació, ajuden en el menjar, en la malaltia, en l'ensenyament de tants germans que els falta un mínim vital per al seu desenvolupament. Que l'admiració i el reconeixement als més de deu mil missioners espanyols escampats pel món es tradueixi en una ajuda perquè puguin continuar la seva missió. Ells ho agrairan i Déu beneirà la vostra generositat.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Amb la vida i davant la mort

30 d'octubre de 2022

Estimats diocesans:

La celebració del Dia de Difunts del 2 de novembre, amb l'arrelat costum de visitar els cementiris per recordar els familiars i amics morts, ens planteja la qüestió de la mort. Davant d'ella l'ésser humà té sentiments diversos –temor, angoixa, incertesa, confiança, serenitat...–, però experimenta la convicció que som mortals i que arribarà un dia en què se situarà davant del seu final. En el record als difunts ens acompanya l'afecte, la gratitud i l'oració. Els cristians unim aquestes tres realitats íntimes amb les paraules de Jesucrist, plenes de tranquil·litat i d'esperança per ocupar un lloc, com a sants (1 de novembre) en la glòria promesa. Recordeu l'última frase en el moment de la mort en la creu: "Pare, a les teves mans encomano el meu esperit". Contemplant els noms de les làpides ens cauen les llàgrimes, però reconeixem la gràcia de l'acceptació i la serenitat que ens transmet el Senyor davant el sofriment i la mort.

"Crist no va teoritzar sobre el dolor: va estimar i va consolar els qui sofreixen i Ell mateix va sofrir fins a la mort, i mort en creu. L'Església no fa teories sobre el dolor, però vol aportar a la humanitat una vocació de donació preferent cap als qui pateixen", és una cita d'una reflexió sobre l'eutanàsia que els bisbes espanyols (CEE) van publicar l'any 1993. Aquest tema també ha estat motiu de comentari i polèmica en aquests últims mesos amb l'aprovació parlamentària de la llei sobre l'eutanàsia. El mes de març passat es va publicar una altra Nota doctrinal dels bisbes sobre l'objecció de consciència que de forma ben expressiva diu: "...s'han aprovat lleis que s'inspiren en principis antropològics que absolutitzen la voluntat humana, o en ideologies que no reconeixen la naturalesa de l'ésser humà que li ha estat donada en la creació, i que ha de ser font de tota moralitat". Podríem afegir molts altres documents sobre aquesta qüestió, i l'opinió dels bisbes, que no és exclusiva seva, sinó de tot cristià. Alguns estudis van més enllà i recorden que aquesta qüestió no és només religiosa sinó profundament humana, de tal manera que altres confessions i altres cosmovisions estan també en aquesta línia d'actuació.

Els cristians tenim una primera convicció que enarborem com a punt de partida: la vida humana és creada per Déu i deixem a les seves mans el seu principi i la seva fi. És una convicció basada en una proposició de fe que recitem constantment en el Credo. I no la podem canviar segons les modes culturals de cada moment. Per això estarem sempre en contra de l'avortament i de l'eutanàsia perquè això significa que algú posa fi a una vida ja concebuda en el si de la mare o l'aniquila quan a algú li sembla

adequat acabar-la. I, a més de tot això, sembla que “obliguem” una tercera persona a convertir-se en executora d’una realitat que només correspon a Déu. Estem parlant de víctimes i botxins; estem parlant de la propietat del propi cos, com sentim en mil intervencions propagandístiques en defensa de la mort, o l’atribució d’aquesta capacitat qualitativa al mateix Déu de la història que ha creat tot el que la terra conté.

Durant aquests dies és molt pertinent parlar de vida i de mort perquè tota la societat s’engalana per a aquest record. Quan rebutgem la cultura de la mort estem reafirmant la cultura de la vida. No endebades amb la Resurrecció de Jesucrist se’ns dona una nova vida perquè siguem feliços i la puguem compartir amb els altres. La mort d’Un de sol ha donat la vida a la resta de la humanitat. Això ens porta a dir que amb la vida s’omple el nostre cor d’alegria i d’esperança i davant la mort demanem una actitud serena i confiada. Alguns fan ironia sobre aquesta posició o, encara molt pitjor, se’n burlen. Tant se val, tenim la immensa llibertat d’opinar i viure d’acord amb la nostra fe.

Amb el meu afecte i benedicció.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

X Tants

6 de novembre de 2022

Estimats diocesans:

D’entrada, un avís per als amables lectors dels nostres estimats diaris locals. N’hi ha alguns que reben aquest comentari setmanal per mitjà del Full Parroquial o per un fullet que distribuïm en els centres catòlics (per això el tenen repetit) i d’altres que només el tenen a través de la premsa escrita. A tots us devia aquesta breu explicació en el sentit de justificar el mateix escrit que apareix en el fullet amb una brevíssima i nova introducció.

Recordeu que anomenem aquesta jornada **Diada de Germanor o dia de l’Església Diocesana**, on donem a conèixer els comptes i els serveis prestats durant un any a tota la societat. En aquest cas, els de l’any 2021. El títol és l’utilitzat, des de fa dècades, com a “marca” de la campanya.

No podia imaginar que unes paraules juntes poguessin indicar múltiples situacions en què es veiessin implicats individus i comunitats per compartir

tot allò que tenen: els uns, donant; i els altres, beneficiant-se del que Déu ha posat a les seves mans.

L'expressió "X tants" ha estat usada durant els últims anys per part de l'Església a Espanya com una mena de logotip o reclam per anunciar a tota la societat la importància de l'ajuda mútua i per recordar la responsabilitat de tots els cristians en el sosteniment de les activitats litúrgiques, formatives i caritatives que realitza la comunitat eclesial. Va ser una encertada expressió que va calar molt aviat en el cor de tothom perquè denotava unes característiques implícites plenes de col·laboració, solidaritat i agraïment.

Hi va haver un temps en què la nostra reflexió es va centrar en la paraula família. Repasseu els anteriors fullets i descobrireu la riquesa del terme emprat. Per a aquest any s'ha eixamplat el radi d'acció de la nostra mirada i de les nostres intervencions. És una referència universal, sense barreres, sense discriminacions, amb l'objectiu d'atansar-se al proïsme i d'oferir-li el millor que l'Església té i administra en tots els àmbits de la seva actuació. El "X tants" permet explicar que l'ajuda arriba a molts i que la gratitud s'ha de manifestar sempre.

Em plau agrair a tothom la col·laboració que realitzen al llarg de l'any en parròquies, en centres educatius i associacions caritatives, en comunitats diverses on es fa palès l'amor de Déu i l'atenció al germà. És fonamental el temps i la dedicació de molts creients a aquest servei.

Gratitud que s'estén a tots aquells qui, veient la tasca de les institucions d'Església, valoren positivament la seva activitat i aporten els seus donatius a aquesta finalitat.

Gratitud a tots els membres de l'Església per la seva aportació econòmica. A més de les seves pregàries i la seva dedicació.

Durant els últims anys es comprova l'augment progressiu de les "x" en les declaracions de la renda dels espanyols. És un indicador de l'estima envers la institució. Això ens omple de joia als responsables de l'Església i ens obliga a millorar la nostra presència i el nostre servei. No solament volem augmentar el nombre dels qui se'n beneficien ans també la qualitat i la quantitat dels elements materials i espirituals que s'ofereixen. No solament "X tants" sinó per a tant.

En aquestes pàgines trobareu un breu resum dels ingressos i despeses de la nostra diòcesi. I els corresponents serveis prestats. No dubteu a col·laborar amb els vostres suggeriments per tal de millorar el compromís de l'Església en la societat.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Jornada Mundial dels Pobres

13 de novembre de 2022.

Estimats diocesans:

S'ha repetit molt una anècdota ocorreguda en el conclave que va triar com a papa el cardenal Jorge M. Bergoglio. Quan semblava que, en el recompte, la majoria dels vots anava a parar a la seva persona, un cardenal brasiler s'hi va acostar i li va dir: "No t'oblidis dels pobres", recordant-li la intenció i el discerniment dels Apòstols en els primers moments de l'evangelització que pretenien, seguint el mandat de Jesús, portar el missatge a tots els pobles i a totes les persones, sense tenir en compte la seva condició social, amb la preferència pels pobres.

Era, per dir-ho així, un desafiament que el papa Francesc està portant endavant en la seva vida i en el seu ministeri. Ara és, alhora, un programa d'actuació. Sovint apareix en els seus escrits, és una constant en les seves allocucions i repeteix amb insistència que l'atenció i la cura dels pobres és el camí de l'Església. No es queda només en paraules, pren algunes iniciatives que fan evident aquesta preocupació, com els donatius a les comunitats amb catàstrofes sobtades, els viatges pastorals a nacions amb la societat poc desenvolupada i amb els seus ciutadans en la misèria, la sol·licitud cap als captaires que s'agrupen a la rodalia del Vaticà... I també aquesta Jornada Mundial dels Pobres amb la invitació a tots els catòlics del món perquè reflexionin, resin i es comprometin a estimar els pobres i a procurar erradicar la pobresa. N'és la sisena edició i em sembla que està sent ben acollida per tothom. És el meu desig que també ho sigui en els diferents sectors pastorals i ambients socials de la nostra diòcesi.

La Jornada d'enguany se celebra el diumenge 13 de novembre, i el Papa ens escriu un Missatge per a l'ocasió que ha titulat **Jesucrist es va fer pobre per vosaltres** (cf. 2Co 8,9). Comença dient que es presenta com una sana interpel·lació per ajudar-nos a reflexionar sobre el nostre estil de vida i sobre tantes pobreses del moment actual en què la sortida de la tempesta de la pandèmia i l'entrada en la guerra d'Ucraïna s'afegeix a les altres guerres regionals.

La insensatesa de la guerra genera molts pobres i la violència afecta els indefensos i els més febles. El Sant Pare fa un breu repàs al passat, amb la destrucció de Jerusalem i la deportació i mort dels seus habitants, l'actitud de Pau davant la resta dels Apòstols en la seva visita a Jerusalem, algunes indicacions i denúncies dels primers teòlegs i pastors de l'Església quan deien que "a ningú li falti el que és necessari" i els successius enfrontaments i guerres al llarg de la història. Elogia la solidaritat que les dificultats han propiciat entre moltes persones i afirma que ara és el moment de no

cedir i de renovar la motivació inicial de l'acolliment i l'abraçada. Com a membres de la societat civil, diu, cal mantenir viva la crida als valors de llibertat, responsabilitat, fraternitat i solidaritat. I que com a cristians trobem sempre en la caritat, en la fe i en l'esperança el fonament del nostre ésser i nostre actuar.

Hi ha una frase que val la pena accentuar: “en definitiva, la generositat cap als pobres troba la seva motivació més forta en l'elecció del Fill de Déu, que Ell mateix va voler fer-se pobre”. Això conté una paradoxa, difícil d'acceptar, perquè contrasta amb la lògica humana: hi ha una pobresa que enriqueix. La veritable riquesa no consisteix a acumular tresors sinó en l'amor recíproc que ens fa portar les càrregues els uns dels altres perquè ningú quedi abandonat o exclòs. Continua la reflexió dient que hi ha una pobresa que mata (misèria, explotació, violència, injusta distribució) i una pobresa que allibera: l'amor veritable i gratuït.

Acaba amb un record especial a sant Charles de Foucauld, canonitzat el maig passat.

Us convido a la lectura del Missatge i a la reflexió que el Papa ens proposa.

Amb el meu afecte i benedicció.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

El patrimoni de l'església

20 de novembre de 2022

Estimats diocesans:

Als últims anys abunden les iniciatives per restaurar el patrimoni que ens han llegat els nostres avantpassats. Jornades, conferències, especialitats universitàries, subvencions d'entitats privades, administracions públiques... mostren un gran interès a recuperar els fruits culturals que les generacions anteriors han conreat amb dedicació i cura. És un goig comprovar el creixent entusiasme de molta gent del nostre entorn per apreciar els elements que defineixen els trets d'identitat del nostre món occidental.

Fa unes setmanes es van celebrar les Jornades Europees de Patrimoni que es programen cada any amb una creixent afluència de participants que

coneixen, reconeixen i admiren monuments i objectes artístics. I sempre queden sorpresos de la gran riquesa que troben. A més d'aquestes jornades veiem com de forma continuada es programen conferències, congressos i seminaris sobre el patrimoni en totes les modalitats artístiques. Tot això denota un alt nivell de vida cultural en les fundacions privades, en ajuntaments i universitats, en els governs autonòmics i en els mateixos estats. Aquest interès és digne d'elogi.

També l'Església catòlica ha tingut una constant preocupació per produir i conservar tot el seu patrimoni que, al principi, es dirigia fonamentalment a la litúrgia (temples, ornaments, orfèbreria, música...) i a la devoció privada (Missals, Llibres d'Hores...). Tot es feia per lloar i glorificar Déu. Com podeu imaginar, parlem només del patrimoni material. L'altre, l'immaterial, és més profund perquè afecta íntegrament l'ésser humà i la seva explicació i la consegüent exigència d'autenticitat per seguir Crist és més complexa.

No vull entrar avui en la gran polèmica que, com el riu Guadiana, apareix i desapareix a conveniència de determinats sectors sobre el patrimoni de l'Església, l'origen de la seva propietat, les immatriculacions, les denúncies i les mil discussions que enrareixen les nostres relacions. S'ha escrit molt sobre aquest tema des d'un punt de vista legal, social i històric. No és ara el moment, encara que es donen casos curiosos que magnifiquen una denúncia sobre una ermita d'un petit poble de Navarra o que silencien una recent sentència de l'Audiència de Castelló donant la raó al bisbat de Tortosa en contra d'una denúncia d'un municipi important. Podem afirmar que les propietats són de la comunitat cristiana que, al llarg dels segles, les ha creat i les ha conservat i ha fet grans passos per una restauració costosa, aportant els diners i el treball de moltes persones. Són béns que, sense cap polèmica, es posen a la disposició de tota la societat.

La pretensió d'aquestes línies és informar d'una iniciativa que van prendre fa una dècada les deu diòcesis amb seu a Catalunya: la posada en marxa de **Catalonia Sacra** que, durant tot aquest temps ha fet una infinitat d'activitats en les poblacions i comarques de Catalunya. S'han utilitzat els serveis d'experts per explicar i visitar els monuments més característics i molta gent interessada s'ha atansat a contemplar l'art religiós.

El passat quatre d'octubre es va commemorar la dècada d'aquesta benemèrita institució amb un solemne acte al temple de sant Pau del Camp de Barcelona. Un nombrós públic va agrair amb un llarg aplaudiment la presentació del que s'ha fet en aquests deu anys per part de responsables i tècnics de **Catalonia Sacra**. Des d'aquí, deixo constància escrita de la meva gratitud i us convido a llegir la publicació que periòdicament apareix

en els bisbats i en les parròquies sobre aquesta qüestió de la conservació i restauració del patrimoni.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Un advent de pau i austeritat

27 de novembre de 2022

Estimats diocesans:

Per al temps d'Advent d'enguany vull connectar dues paraules que aparentment tenen poca relació: la pau al món i l'austeritat personal i familiar, recomanada sovint per les autoritats competents. No obstant això, per als cristians tenen una significació especial. L'Advent és un temps de preparació per celebrar conscientment Nadal: el Naixement de Jesucrist, el Príncep de la Pau; el naixement d'un Nen en un pessebre, envoltat dels seus pares, d'uns animals domèstics i d'uns àngels; on uns pastors van a adorar-lo. Per a un naixement, més austeritat, impossible.

La raó per la qual relaciono aquestes dues realitats és la invasió comunicativa que aquests dies arriba a les nostres oïdes i als nostres domicilis. La comunicació no em sap greu perquè el retrat que ens mostra és molt més impressionant. La guerra de Rússia contra Ucraïna reflecteix una dimensió de mort i destrucció que omple d'horror i temença tota la població del planeta per les repercussions econòmiques i alimentàries cap als tercers països i per les imatges desoladores de ciutats i equipaments energètics i viaris que es transmeten de manera constant.

La segona realitat, reiterada també des de tots els mitjans, és l'austeritat en la utilització dels recursos de llum, gas i altres combustibles que tanta falta fan en totes les economies familiars, per no parlar de la manca d'aliments per a alguns i de l'excés d'uns altres. Tots ens recorden que la inflació és una càrrega excessivament pesada per a la gran majoria de llars i, sobretot, pels més fràgils de la nostra societat; i que tots estem obligats a reduir o a suprimir algunes coses per afavorir la permanència de les futures generacions i, prioritàriament, perquè arribi el necessari a totes les llars actuals.

La pau és una exigència per a la supervivència dels pobles i de la humanitat en general i un desig col·lectiu que volem que es faci realitat. El Concili Vaticà II, en la constitució *Gaudium et Spes* dedica diversos

números a aquesta qüestió (77-82) i descriu els perills de la guerra tot proposant renovades actituds dels cristians per afrontar-la. Com a exemple, dues petites mostres: [La pau] “És el fruit de l’ordre plantat en la societat humana pel seu diví Fundador, i que els homes... [...] ...han de portar a la seva maduresa”. I, més endavant, la crida als dirigents del planeta perquè protegeixin el benestar i la vida de tots els ciutadans. També els últims papes tenen textos preciosos, des de sant Joan XXIII fins a Francesc, qui en els últims mesos no para de clamar per la pau per a tots els racons del món.

Nosaltres ens hem de preparar en aquest Advent per a ser pacífics i pacificadors –com diu una de les benaurances del Senyor– i, al mateix temps, pregar per la pau.

L’austeritat és una dimensió més concreta i més personal que depèn de la responsabilitat de cadascú. És cert que no és el mateix ser auster pel conjunt de circumstàncies exteriors o per una opció personal que per la manca del mínim per poder viure i sostenir la família. Hi ha les limitacions d’uns i els dispendis d’uns altres. Heus aquí una altra desigualtat. Viatges, festes, capritxos culinaris es multipliquen en aquestes dates malgrat que en general vivim situacions complicades de reducció i, encara pitjor, de privació dels elements indispensables per una existència digna. Heus aquí la solidaritat.

Nosaltres ens hem de preparar en aquest Advent per ser austers i que aquesta actitud ens porti a la compassió cap als altres i a compartir el que tenim amb els més necessitats. Segurament això depèn de nosaltres i la pau ens queda molt lluny de la nostra responsabilitat. Però no ens hem de cansar de demanar-la i de fer un esforç per l’austeritat solidària. Viurem millor el Nadal.

Amb la meva benedicció i afecte.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Models a imitar

4 de desembre de 2022

Estimats diocesans:

Molta gent sol buscar en altres persones un model a imitar. Actualment, per la seva forma de vida, per la seva professió, pels seus èxits abunden els famosos que són molt admirats. Aquesta admiració i aquest intent d’imitació es pot donar en totes les edats de la vida. Nens, adolescents i joves

contemplen com els seus ídols esportius parlen, vesteixen o somriuen i, tot seguit, volen actuar com ells. Hi ha adults que, seguint mil programes televisius, aprenen a comportar-se com aquests tertulians interessats en els diners i en els insults. N'hi ha d'altres que, amb enveja, admiren els qui acumulen fortunes i alligonen sobre el seu comportament davant del poder i les finances. Per contra, n'hi ha d'altres que se senten atrets pels que manifesten saviesa, experiència professional i dedicació a causes nobles que beneficïen la societat. Tots van a la recerca d'un anomenat "referent" que els ajudi a viure amb més entusiasme la seva existència.

El diumenge passat us comentava que el concepte d'austeritat està molt present en el nostre entorn. Ens en parlen o ens l'exigeixen arreu, en tots els ordres. Moltes famílies se'n sorprenen perquè ja no poden ser més austeres: els falta el mínim per viure amb dignitat. Per descomptat, no és el mateix triar l'austeritat com a norma de conducta motivada per una exigència religiosa que acceptar la manca del bàsic o la privació dels aliments dels fills. En aquest sentit, avui proposo a tots els lectors uns models d'actuació d'unes persones concretes, especialment a tots aquells que, amb la radical llibertat que Déu ens regala, volem seguir Jesucrist i ajudar, consegüentment, el proïsme.

En aquest segon diumenge d'Advent els catòlics escoltem en la Paraula de Déu que proclamem en les celebracions de l'Eucaristia la conducta de dues persones dignes d'admiració i d'imitació: Joan, el Baptista i, sobretot, Maria de Natzaret, la Mare de Jesús. Els admirem per la qualitat de les seves vides i, especialment, per la seva radical austeritat.

De Joan Baptista, Sant Mateu diu que "duia un vestit de pèl de camell i portava una pell a la cintura; el seu aliment eren llagostes i mel boscana". Sant Marc hi afegeix: "Després de mi ve el qui és més fort que jo, i jo no soc digne ni d'ajupir-me a deslligar-li les corretges de les sandàlies". I sant Lluc se centra en la missió encomanada a ell, "prepareu el camí del Senyor". Són frases dels tres evangelistes que defineixen el precursor i que, en anys successius, l'Església les proposa a la nostra escolta. Tot i que era molt admirat per les multituds que el seguien, no els ofereix una vida còmoda sinó la conversió al Crist que ja arriba i que predica l'autèntica fraternitat i una manera de vida que preval la persona per sobre dels diners, del poder o del plaer.

De Maria, se'n parla poc als evangelis. Ella també és molt mesurada en el parlar: tenim l'"heus aquí l'esclava del Senyor", l'ajuda a la seva cosina Isabel, el cant de lloança a Déu del Magníficat, el "feu el que Ell us digui"... Podem dir que empra l'austeritat en les paraules però és molt rica en els actes i en les actituds: accepta la voluntat de Déu, dona a llum en un pessebre, fuig a Egipte, sense tenir on anar, com una emigrant, es lamenta i recrimina davant la pèrdua del Fill en el temple, acompanya en silenci la predicació de Jesús i sofreix fora mida per Ell al peu de la creu davant la seva mort.

Són dos perfils que impacten per la seva senzillesa, per la seva humilitat, per no anhelar aliments o objectes, per no aspirar al poder sobre els altres... L'austeritat de tots dos pot ser una interpel·lació per a nosaltres en aquests temps tan inclinats al consum o al rebuig de la voluntat de Déu per falta del necessari. Són dos models a imitar per tots els cristians. I els creients, que els coneixem bé, els proposem a tots els ciutadans d'avui dia.

Amb el meu afecte i benedicció.

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

El catòlic i la seva església

11 de desembre de 2022

Estimats diocesans:

Quan els catòlics volem comunicar la formació d'allò que fonamenta la nostra vida, recorrem amb freqüència a estudis i tractats d'experts en teologia. Ho han fet tots aquells que han estudiat a les facultats de teologia; tots els sacerdots amb l'obligació imposada per rebre el sagrament de l'Ordenació i també, durant els darrers anys, molts seglars per aprofundir en la seva fe i per adquirir coneixements que amplii la seva experiència vital. En el cas dels membres de la Vida Consagrada, s'apliquen els mateixos criteris tan si accedeixen al sacerdoci o si pretenen una millor formació, com és el cas dels seglars.

Quan desitgem ser molt concisos en les nostres explicacions recorrem al Catecisme. Allí hi trobem de forma sintètica i admirable totes les veritats de la fe que, com ja sabeu, es desenvolupen en uns apartats clars que han de ser acceptats de forma simultània per tots els creients: aprendre de la Paraula de Deu, celebrar els sagraments, resar, portar una vida moral coherent, participar activament en una comunitat i anunciar als altres la fe professada. No podem oblidar o silenciar-ne cap sota el pretext del nostre gust o interès personal. Allò que hem rebut i après, ho hem de passar a les generacions futures. És la nostra responsabilitat eclesial, que actualitzem contínuament quan pronunciem el Credo. Els diumenges i dies de festa ho proclamem a les celebracions de l'Eucaristia. Pràcticament tots ens ho sabem de memòria.

Avui poso l'accent en aquesta afirmació del Credo: crec en l'Església, que és una, santa, catòlica i apostòlica. Em sembla un bon moment per animar a tothom a sentir-nos orgullosos i agraïts per pertànyer a l'Església.

A través d'ella, rebem i vivim la gràcia de Déu que ens empeny i enforteix per acceptar la salvació de Jesucrist. L'hem definit de moltes maneres: casa, mestra, mare, família... són termes molt propers a la vida ordinària que tothom entén. Recordeu com hem utilitzat imatges que apareixen a l'Antic Testament per a descriure-la: vinya, cleda, edificació... Sant Pau parla del cos i els seus membres per referir-se a l'Església a la que anomenem Cos místic de Crist; ella mateixa se sustenta en una condició divina com a obra de Déu i en una condició humana perquè en el seu desenvolupament hi influïm els éssers humans a través de la història. Sant Agustí deia que l'Església va peregrinant entre les persecucions del món i els consols de Déu. Aquelles persecucions han vingut de l'exterior de la realitat eclesial o les hem produït els mateixos catòlics. En aquest sentit, hem d'afirmar la nostra responsabilitat personal per presentar davant dels altres el rostre més fi d'una Església que ens acull malgrat les nostres incoherències, egoismes o escàndols. Volem fer el bé, però moltes vegades actuem de forma malvada. Ningú no s'escapa d'aquesta temptació.

Aquestes línies volen convidar a tots els catòlics a tenir un amor gran a l'Església. Malgrat els pecats que acumulem al llarg de la història. Malgrat les nostres pròpies limitacions i debilitats. Malgrat els escàndols que en massa ocasions apareixen als mitjans de comunicació. És l'Església de Crist, és casa nostra i la nostra família. Tots els seus membres, segons el seu estat i responsabilitat, tenen l'obligació d'ajudar a la claredat, transparència i autenticitat de tota la institució. Quan parlem de l'Església o quan us arribin comentaris sobre ella, actueu com si fos de la vostra propietat. No només defensant-la davant els atacs indiscriminats, sinó amb amor per ella i gratitud envers les obres de salvació que, a través d'ella, rebem del Senyor per desbordar la seva bondat i la seva crida a la fraternitat i a la santedat.

Amb el meu afecte i benedicció,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

El Missal

18 de desembre de 2022

Estimats diocesans:

Aprofitant la publicació de la tercera edició del **Missal Romà** en llengua catalana, que s'ha distribuït entre les parròquies i centres de culte de totes les diòcesis de Catalunya perquè es faci servir des del I Diumenge d'Advent, us convido a una reflexió sobre el seu significat.

Com tots sabeu, el missal és un llibre que conté l'ordre i el mode de celebrar la Missa. En diem **Missal Romà** perquè és el llibre que inclou els

textos i les normes vigents de la celebració segons el ritus romà llatí. Aquest és el que segueixen les nostres comunitats i el llibre que tots podeu veure sobre l'altar, utilitzat especialment pel celebrant. El Concili Vaticà II va propiciar l'ús de les diferents llengües pròpies per a les celebracions. Fa molts anys que a les nostres diòcesis el missal utilitzat està en llengua catalana, directament traduït del llatí, que des de fa molts segles és la llengua oficial de l'Església catòlica.

Com qualsevol llengua, evoluciona al llarg del temps, i semblava necessari revisar la traducció que es va fer al català després del Concili, als anys setanta del segle passat. El treball de revisió va començar l'any 2000, a partir de la nova edició del *Missale Romanum*. Es va dur a terme per part d'un grup de tècnics sota la direcció dels Delegats Diocesans de Litúrgia, que formen la Comissió Interdiocesana. Es va demanar l'opinió d'altres especialistes i dels mateixos bisbes. Després d'aquest treball inicial, que va durar diversos anys, la Comissió va presentar el resultat, amb la incorporació de les esmenes suggerides, que va ser aprovat pels bisbes de la Tarraconense al juliol de l'any 2018. Va passar el tràmit de la Conferència Episcopal, que li va donar el vist-i-plau i es va portar a Roma, a la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments que, amb un decret del passat 22 de febrer, va confirmar la seva aprovació.

El procediment per a la revisió va ser el següent: en primer lloc es llegeix el text llatí, després, la traducció literal i, finalment, la traducció catalana en ús. Després es compara l'últim text amb l'original llatí per comprovar la fidelitat a l'original, a la llengua en què es tradueix i a la bona comprensió dels destinataris. Es pretén que el text final tingui un vocabulari intel·ligible i una sintaxi actual, de forma que tots els fidels, no només els filòlegs i els diversos experts, puguin participar amb gust en les celebracions.

El Missal és un gran volum que acostuma a estar sempre a la taula de l'altar, al costat del leccionari (conté les lectures de la Paraula de Déu), situat a l'ambó i, també, el llibre de la seu amb les diferents oracions que completen el conjunt de la celebració de la Missa.

Hi ha algunes modificacions, introduïdes i acceptades, que ajuden a aconseguir un major profit per als qui participen en la celebració amb mots més ajustats i amb referències als sants que han sigut canonitzats recentment. S'han afegit els textos propis d'algunes solemnitats de les diòcesis de Catalunya, així com els patrons de València. En altres llengües s'ha proporcionat un volum d'una mida més petita perquè estigués a les mans de cadascun dels assistents. Són mitjans o possibilitats que permeten seguir amb més facilitat des dels bancs o els seients allò que se celebra al presbiteri amb l'única lectura per part del celebrant.

Existeixen altres llibres que s'utilitzen solament per l'administració dels sagraments: bateigs, confirmacions, confessions, casaments i unció de ma-

lalts. Reben el nom de rituals. També hi ha un llibre per a les exèquies. Tots ells complementen el missal que ara es presenta a la comunitat cristiana.

Amb el meu afecte i comunió

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Nadal. El senyor arriba

25 de desembre de 2022

Estimats diocesans:

Va succeir en aquells dies... El naixement de Jesús va ser d'aquesta manera... i l'evangelista narra amb el seu estil l'esdeveniment de l'any primer de la nostra era. Ja ho havia anunciat Joan el Baptista que "enmig de vosaltres n'hi ha un a qui no coneixeu" i més endavant afirma "en veure Joan a Jesús que venia cap a ell, va exclamar: aquest és l'Anyell de Déu..." I així successivament els cristians celebrem cada any, les primeres passes de Jesús a la terra, qui reafirma i ens recorda una vegada més a tots els éssers humans l'alegria i l'esperança del Nadal. Després de tants anys, els que cadascú té i els que rememora a través de la història de la fe, es vol evitar la rutina i la mera repetició del fet i s'espera aconseguir que les emocions d'aquests dies ens portin a l'encontre del Senyor que arriba.

Podem afirmar que un nou Nadal truca a la porta. Ignoro si l'ésser humà és capaç, després de tants segles, de captar el Nadal. Tenim, a més, l'obligació i el dret de preguntar-nos: Què porta de "nou" el Nadal? Segurament tots responem que el Nadal porta de nou la trobada amb el Salvador i també amb aquells als que estimem, situacions entranyables, converses càlides, records agraiats, anècdotes cordials; però també porta de nou la fraternitat amb els que estan lluny, la solidaritat amb els que han perdut l'esperança, la caritat amb els que se senten sols i abandonats. Seure a taula als que ningú no asseu, potser faria nova la percepció del Nadal.

Els cristians ens hem preparat un any més per aquesta arribada. En el nostre cas hem insistit en la petició de la fi de la violència i la guerra al Príncep de la Pau i en un mode senzill i auster de la nostra vida quotidiana. El temps de l'Advent ens ha permès buscar la conversió, la celebració del Nadal ens ha portat a viure amb goig intens la consecució del canvi de vida

que regala Jesús. Espero, i així li ho demano, que us concedeixi a tots la valentia d'anar a l'encontre del Senyor que arriba.

Us desitjo a tots que visqueu la felicitat de Jesucrist. Ho faig amb l'himne litúrgic del dia de Nadal:

Veure Déu en la criatura,
veure Déu fet mortal,
veure en humà portal
la celestial bellesa.

Gran mercè i gran ventura
a qui veure'l meresqué!
Qui ho veiés i fos jo!

Veure plorar l'alegria,
veure tan pobra la riquesa,
veure tan baixa la grandesa
i veure que Déu ho volia.

Gran mercè fou en aquell dia
la que l'home rebé!
¡Qui ho veiés i fos jo!

Posar pau en tanta guerra,
calor on hi ha fred,
ser de tots allò que es meu,
plantar un cel a la terra.

Quina missió de calfred
la que Déu ens confià!
Qui ho veiés i fos jo!

Amb la meva benedicció i afecte,

† Salvador Giménez Valls
Bisbe de Lleida

Comunicat de la reunió núm. 250

Els dies 3 i 4 d'octubre de 2022 ha tingut lloc la reunió n. 250 de la Conferència Episcopal Tarraconense (CET), a l'edifici del Seminari Conciliar de Barcelona. La reunió ha estat presidida per **Mons. Joan Planellas**, arquebisbe de Tarragona i primat, i hi va participar l'arquebisbe d'Urgell Mons. Joan-Enric Vives.

1. Els bisbes han rebut la visita de la **Sra. Meritxell Ruiz**, secretària general de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya (FECC), que ha presentat un detallat informe de la situació de l'ensenyament en el moment present a casa nostra, així com també els reptes que està vivint l'escola cristiana. Com a repte fonamental davant una realitat allunyada del fet religiós, la FECC vol prioritzar l'evangelització des de l'anunci explícit de Jesucrist. En aquest sentit, la FECC està tenint en compte les aportacions del papa Francesc en relació a iniciatives com el "Pacte Educatiu Global", així com el document de la Congregació per a l'Educació Catòlica, Identitat de l'Escola Catòlica per una cultura del diàleg. Els bisbes han expressat a la Sra. Meritxell Ruiz llur suport a tot el treball que duu a terme la FECC, valorant algunes noves iniciatives pastorals, com ara la proposta d'una anada d'alumnes de les escoles cristianes al monestir ecumènic de Taizé (França) i la participació en la propera Jornada Mundial de la Joventut (JMJ) que presidirà el papa Francesc i que tindrà lloc l'agost de 2023 a Lisboa.

2. **Mn. Antoni Matabosch**, **Mn. Josep Esplugues** i el **Sr. Joan Hernández** han presentat als bisbes el Grup de Treball Estable de Religions (GTER). Aquesta entitat la formen institucions religioses presents a Catalunya amb l'objectiu de promoure la pau i l'harmonia entre les religions, essent un punt de referència per al diàleg pràctic i el treball conjunt. El seu nucli bàsic, des de la seva creació l'any 2005, és el treball conjunt de les religions pel bé de la societat, així com l'exercici d'un diàleg interreligiós no pas basat en debats teològics sinó en el treball conjunt pel bé de la ciutadania. És un model de diàleg interreligiós pràctic, basat en la pedagogia de l'acció. Entre les diverses actuacions del GTER hi ha: la lluita contra integritismes i fonamentalismes; la prevenció, mediació i resolució de conflictes; la integració de la immigració; i l'oferta d'interlocució amb les diverses administracions públiques. Els bisbes han agraït la tasca que estan duent a terme des del GTER, entitat referent com a eina pedagògica per a l'eliminació de prejudicis i estereotips, posant en relleu que les religions no són origen de conflictes, ans al contrari, treballen i cooperen conjuntament.

3. Mons. Joan Enric Vives, arquebisbe d'Urgell i bisbe president de la Comissió Interdiocesana de Litúrgia (CIL), ha informat sobre la imminent nova edició del Missal Romà en llengua catalana. L'edició és a càrrec dels coeditors litúrgics –editorial Balmes i Publicacions de l'Abadia de Montserrat– amb il·lustracions de l'artista jesuïta P. Marko Rupnik, SJ. Amb data 4 d'octubre de 2022, tots els bisbes de la CET han signat el decret pel qual aquesta nova edició del Missal Romà en català ha de ser tinguda com a típica a totes les diòcesis amb seu a Catalunya i s'haurà de començar a utilitzar a partir del proper primer diumenge d'Advent, dia 27 de novembre de 2022.

4. Amb motiu del nou curs acadèmic, els bisbes han rebut la visita del **Dr. Armand Puig**, rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP), del **Dr. Santiago Bueno**, vicerector acadèmic de l'AUSP, i del **Dr. Joan Torra**, degà de la Facultat de Teologia de Catalunya. L'AUSP integra les facultats eclesiàstiques de filosofia, de teologia, d'història de l'Església, així com l'Institut Superior de Litúrgia. Els bisbes han estat informats sobre la situació i iniciatives d'aquesta institució, entre les quals la celebració d'un congrés internacional extraordinari, sota el lema: L'Església és tota ella sinodal. Experiències de sinodalitat a Europa. Vers el Sínode 2023. L'esmentat congrés tindrà lloc el 14 i 15 de febrer de 2023, amb la intervenció de diversos bisbes europeus.

5. També s'han tractat altres temes, com ara la fase continental europea en relació al Sínode, i s'ha informat sobre alguns esdeveniments programats des dels diversos àmbits pastorals interdiocesans com les XIV jornades de formació de catequistes, Iniciar al misteri de la fe en Jesucrist, convocades pel Secretariat Interdiocesà de Catequesi (SIC) i que tindran lloc a Solsona del 4 al 6 de novembre vinent.

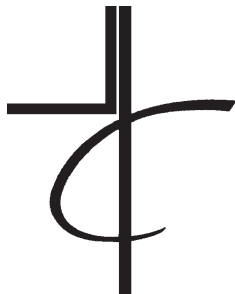
6. Al matí del dimarts 4 d'octubre, els bisbes han participat en la inauguració del curs 2022-2023 de l'Ateneu Universitari Sant Pacià (AUSP). L'acte d'inauguració, ha començat amb la celebració de l'eucaristia, presidida pel **cardenal Joan Josep Omella**, arquebisbe de Barcelona i Gran Cancellier de l'AUSP. A continuació, a l'Aula Magna ha tingut lloc la sessió acadèmica. La lliçó inaugural del curs 2022-2023 ha anat a càrrec del **Dr. Ricardo Mejía**, professor de la Facultat de Filosofia de Catalunya (AUSP), amb el títol: «**Límits i abastaments de la intel·ligència artificial en el diàleg filosòfic i teològic contemporani**».

7. Finalment, a la tarda del mateix dimarts 4 d'octubre, els bisbes han assistit a la celebració dels 10 anys de Catalonia Sacra, al monestir de Sant Pau del Camp, de Barcelona. **Mons. Salvador Giménez**, bisbe de Lleida i president del Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS), entitat de la qual depèn Catalonia Sacra, ha sintetitzat en

la seva intervenció els reptes per als propers anys, entre els quals, “sumar col·laboradors que facilitin la gestió, el manteniment i la conservació, fent del patrimoni cultural una porta d’entrada al cristianisme, perquè visitar aquest patrimoni també té un valor religiós”.

Barcelona, 4 d’octubre de 2022

Papa Benet XVI

Especial amb motiu de la seva mort

Ha fallecido Benedicto XVI

16 de abril de 1927 - 31 de diciembre de 2022

El papa emérito **Benedicto XVI** ha fallecido en Roma a las **9.34 h** del **sábado 31 de diciembre de 2022** en la residencia «Mater Ecclesiae», monasterio de la Ciudad del Vaticano, donde residía tras su renuncia en 2013.

El Papa emérito, **tras unos días de agravamiento de su estado de salud**, ha muerto a los **95 años de edad**.

El **28 de febrero de 2013** renunció al papado asumiendo el título de **Papa emérito**, con la intención de dedicarse a la oración y al retiro espiritual. **Su renuncia fue anunciada por él mismo días antes, el 11 de febrero, en una decisión excepcional en la Historia de la Iglesia.** A partir de ese momento vivió como Papa emérito al lado de su sucesor, el papa Francisco, en el monasterio “Mater ecclesiae” del Vaticano.

Sábado 7 de enero, Misa en sufragio del papa Benedicto XVI en la catedral de La Almudena

La **Nunciatura Apostólica** comunica que el próximo **sábado 7 de enero**, a las **17.00 horas**, en la **catedral de la Almudena**, tendrá lugar una **Misa solemne** en sufragio de Su Santidad Benedicto XVI. La celebración eucarística estará **presidida** por el arzobispo de **Madrid, cardenal Carlos Osoro**, asistido por el nuncio apostólico en España, **Mons. Bernardito C. Auza**.

Libro de condolencias en la nunciatura apostólica del 3 al 6 de enero

A partir **del martes 3 y hasta el jueves 5 de enero** de las 9.30 hasta las 13.30 h. y desde las 17.00 hasta las 19.00 h.; y **el viernes 6 de enero** desde las 9.30 hasta las 13.30 horas, permanecerá **abierto en la Nunciatura Apostólica** (Av. de Pío XII, 46, en Madrid) un **libro de condolencias**. Además, será posible **enviar mensajes** de condolencia **a través del correo electrónico** de esta Nunciatura **nunap@nunciaturapostolica.es**.

Eucaristía en la CEE el martes 3 de enero de 2023

El secretario general, **Mons. Francisco César García Magán**, **oficiará el martes 3 de enero de 2023**, a las **9.00 horas**, la Eucaristía en la capi-

lla de la Conferencia Episcopal Española por el eterno descanso del papa Benedicto XVI. Participarán los trabajadores y colaboradores de la CEE.

Indicaciones sobre la Exposición y el Funeral del papa emérito Benedicto XVI

Los restos del papa emérito Benedicto XVI han reposado en el Monasterio “Mater Ecclesiae” hasta la madrugada del lunes 2 de enero; no han estado previstas visitas oficiales ni oraciones públicas.

Este mismo día, a partir de las 9, el cuerpo ha sido expuesto para la visita de los fieles en la Basílica de San Pedro.

La Basílica estará abierta el lunes de 9 a 19, martes y miércoles de 7 a 19. El funeral presidido por el Santo Padre se celebrará en la plaza de San Pedro el jueves 5 de enero a las 9.30 horas.

No se requiere entrada para participar. Quienes deseen concelebrar pueden dirigirse a la Oficina de Celebraciones Litúrgicas del Sumo Pontífice. Las delegaciones oficiales presentes serán las de Alemania e Italia.

Asistirán al funeral el Presidente, el Vicepresidente y el Secretario General de la CEE

El 5 de enero de 2023, a las 9.30 horas, en el atrio de la Basílica de San Pedro, el Santo Padre Francisco presidirá la Santa Misa Exequial por el difunto Sumo Pontífice Emérito Benedicto XVI. Por parte de la CEE asistirán el presidente, cardenal Juan José Omella; el vicepresidente, cardenal Carlos Osoro, y el secretario general, Mons. Francisco César García Magán. Al final de la celebración eucarística tendrá lugar la Ultima Commendatio y la Valedictio. El ataúd del Sumo Pontífice Emérito será llevado a la Basílica de San Pedro y luego a las Grutas del Vaticano para su entierro.

El presidente de la CEE tras el fallecimiento de Benedicto XVI:

El secretario general de la CEE al recibir la noticia del fallecimiento:

El Papa **Benedicto XVI dejó una profunda huella en los corazones de los católicos de toda España. Durante sus ocho años de pontificado, reconoció la labor de la Iglesia española y la alentó en su fe en numerosas ocasiones, con sus gestos, discursos, actos y visitas a nuestro país.**

Benedicto XVI y su relación con España

Proclamó santos y beatos españoles, reconociendo así, la vida y obra de sacerdotes, religiosos y laicos que defendieron su fe hasta sus últimas consecuencias. Elevó a los altares a cinco santos españoles, además

de aprobar las **beatificaciones de más de medio millar, incluyendo a los 498 españoles mártires del siglo XX, y proclamar a san Juan de Ávila como Doctor de la Iglesia universal. Asimismo, creó seis cardenales españoles en los cinco consistorios convocados en su mandato.**

Benedicto XVI pisó suelo español en tres ocasiones: Valencia, Santiago y Barcelona, y Madrid. En estas visitas pudo encontrarse con los obispos españoles y una gran cantidad de fieles que le acompañaron en todos los recorridos, celebraciones y eucaristías, mostrándole una inmensa gratitud y afecto.

Los prelados españoles, después del viaje apostólico a Santiago y Barcelona, le mostraron su agradecimiento por su presencia entre nosotros con estas palabras: “ha sido un especial momento de gracia, del que esperamos frutos abundantes para la nueva evangelización”.

“La calurosa acogida –continuaban los obispos– que tantas personas ofrecieron al Papa en las calles y en los lugares habilitados para las celebraciones **es una muestra del cariño que nuestro pueblo profesa a su persona**, así como del aprecio por la luminosa y alentadora enseñanza con la que el Vicario de Cristo confirma en la fe a sus hermanos”.

Los tres viajes de Benedicto XVI a España

El papa **Benedicto XVI** acudió por vez **primera a España** con ocasión del **Encuentro Mundial de las Familias, que se celebró en Valencia**. El Papa participó en los actos finales, los días 8 y 9 de julio de 2005.

Numerosas familias le ofrecieron su testimonio de fe y el Papa clausuró el encuentro con una eucaristía multitudinaria, en la explanada de la “Ciudad de las Artes y las Ciencias” de la ciudad del Turia.

Cinco años más tarde, los días 6 y 7 de noviembre de 2010, el Santo Padre regresó a nuestro país, en esta ocasión para visitar Santiago de Compostela, con motivo del año Jacobeo, así como Barcelona, para la consagración del templo de la **Sagrada Familia**, que a partir de ese momento se abrió al culto.

La vigilia de Cuatro vientos, en la JMJ Madrid 2011

Del 18 al 21 de agosto de 2011, Benedicto XVI visitó Madrid con motivo de la Jornada Mundial de la Juventud (JMJ-2011). El 20 de agosto de 2011 quedó marcado en el recuerdo de numerosos católicos españoles. Más de un millón de jóvenes acompañaban a Benedicto XVI en la vigilia de la **JMJ de Madrid**, en el aeródromo de Cuatro Vientos.

Benedicto XVI, soportando una fuerte lluvia y tras rechazar el consejo de sus colaboradores que lo instaban a retirarse, se quedó en el altar, con

una gran sonrisa en el rostro. Después de un silencio atronador, agradeció a los allí presentes “por esa alegría y resistencia. **Nuestra fuerza es mayor que la lluvia**”.

“Queridos jóvenes hemos vivido una aventura juntos. Han resistido firmes en la lluvia”. “Igual que esta noche, con Cristo podréis afrontar las pruebas de la vida, no lo olvidéis”, afirmó Benedicto XVI en su discurso de despedida.

La mayor beatificación en la historia de la Iglesia: 498 españoles “mártires del siglo XX”

En **2007, concretamente el 28 de octubre**, Benedicto XVI aprobó la mayor beatificación que ha tenido lugar en la historia de la Iglesia. En ella, **498 españoles** fueron proclamados beatos al ser considerados **mártires de la persecución religiosa en España en el siglo XX**.

Un tapiz de gran tamaño con la foto de todos los beatos fue descubierto en el balcón de la logia central de la basílica vaticana. **Las beatificaciones se celebraron en la plaza de San Pedro** en una ceremonia presidida por el cardenal José Saraiva Martins, prefecto de la Congregación para las Causas de los Santos, en representación del papa Benedicto XVI.

San Juan de Ávila, Doctor de la Iglesia

Otros de los **hitos de su pontificado para la Iglesia española fue la solemne proclamación de san Juan de Ávila como Doctor de la Iglesia universal**, el 7 de octubre de 2012. La ceremonia, presidida por Benedicto XVI, se celebró, en esta ocasión, en la Plaza de San Pedro, en el Vaticano.

Benedicto XVI realizó este importante anuncio en la JMJ de Madrid 2011, durante la eucaristía con los seminaristas en la catedral de la Almudena.

¡Gracias, Santo Padre!

Por todo ello, en estos momentos dolorosos pero con la esperanza en la Resurrección, volvemos a recordar las palabras de los obispos españoles, quienes afirmaron que “las luminosas y alentadoras enseñanzas del Papa Benedicto XVI confirman en la fe a sus hermanos”.

Nos unimos en oración a toda la Iglesia universal.

2a Jornada Mundial dels Avis i de les Persones Grans

Missatge del Sant Pare Francesc

«Encara donaran fruit a la vellesa»
(SI 92,15)

24 de juliol de 2022

Benvolguda germana, benvolgut germà,

El verset del salm 92 «encara donaran fruit a la vellesa» (v. 15) és una bona notícia, un veritable “evangeli”, que podem anunciar al món en ocasió de la segona Jornada Mundial dels Avis i dels Grans. Això va a contracorrent respecte al que el món pensa d’aquesta edat de la vida; i també en allò que es refereix a l’actitud resignada d’alguns de nosaltres, ancians, que continuen endavant amb poca esperança i sense esperar res del futur.

L’ancianitat a molts els fa por. La consideren una espècie de malaltia amb la qual és millor no entrar-hi en contacte. Les persones grans no ens concerneixen —pensen— i és millor que estiguin com més lluny millor, potser junts entre ells, en instal·lacions on els cuidin i que ens evitin haver de fer-nos càrrec de les seves preocupacions. És la “cultura del rebuig”, aquella mentalitat que, mentre ens fa sentir diferents dels més dèbils i aliens a les seves fragilitats, autoritza a imaginar camins separats entre “nosaltres” i “ells”. Però, en realitat, una llarga vida —així ho ensenya l’Escriptura— és una benedicció, i els ancians no són pàries dels quals cal prendre distància, sinó signes vivents de la bondat de Déu que concedeix vida en abundància. Beneïda la casa que té cura d’una persona gran! Beneïda la família que honora els seus avis!

L’ancianitat, efectivament, no és una estació fàcil de comprendre, tampoc per a nosaltres que ja l’estem vivint. Malgrat que arriba després d’un llarg camí, ningú no ens ha preparat per afrontar-la, i gairebé sembla que ens agafarà per sorpresa. Les societats més desenvolupades inverteixen molt en aquesta edat de la vida, però no ajuden a interpretar-la; ofereixen plans d’assistència, però no projectes d’existència.¹ Per això és difícil mirar al futur i entreveure un horitzó vers el qual dirigir-se. Per una part, som temptats d’exorcitzar la vellesa amagant les arrugues i fingint que som sem-

1 Catequesi sobre la vellesa, 1: «La gràcia del temps i l’aliança de les edats de la vida» (23 de febrer de 2022).

pre joves, per una altra, sembla que no ens quedaria altre remei que viure sense il·lusió, resignats a no tenir ja “fruits per a donar”.

El final de l'activitat laboral i els fills ja autònoms fan disminuir els motius pels quals hem gastat moltes de les nostres energies. La consciència que les forces declinen o l'aparició d'una malaltia poden posar en crisi les nostres certeses. El món —amb els seus temps accelerats, davant els quals ens costa mantenir el pas— sembla que no ens deixa alternativa i ens porta a interioritzar la idea del rebuig. Això és el que porta l'orant del salm a exclamar: «No em rebutgis, doncs, al temps de la vellesa; ara que decau el meu vigor no m'abandonis» (71-9).

Però el mateix salm —que descobreix la presència del Senyor a les diferents estacions de l'existència— ens convida a continuar esperant. Quan arribin la vellesa i els cabells blancs ell continuarà donant-nos vida i no deixarà que siguem derrotats pel mal. Confiant en ell trobarem la força per a lloar-lo cada vegada més (cf. v. 14-20) i descobrirem que envellir no implica només el deteriorament natural del cos o l'ineludible pas del temps, sinó el do d'una llarga vida. Envellir no és una condemna, és una benedicció!

Per això hem de vigilar sobre nosaltres mateixos i aprendre a portar una ancianitat activa també des del punt de vista espiritual, cultivant la nostra vida interior per mitjà de la lectura assídua de la paraula de Déu, de l'oració quotidiana, de la pràctica dels sagraments i de la participació en la litúrgia. I juntament amb la relació amb Déu, les relacions amb els altres, sobretot amb la família, amb els fills i els nets, als quals podem oferir el nostre afecte ple d'atencions; així com també amb les persones pobres i afligides, a les quals podem apropar-nos amb l'ajuda concreta i amb la pregària. Tot això ens ajudarà a no sentir-nos mers espectadors en el teatre del món, a no limitar-nos a “fer safareig”, a mirar des de la finestra. Afinant, en canvi, els nostres sentits per a reconèixer la presència del Senyor,² serem com “olivera frondosa” (cf. Sl 52,10), i podrem ser una benedicció per als qui viuen al nostre costat.

L'ancianitat no és un temps inútil en el qual ens apartem, abandonant els remes a la barca, sinó que és una estació per a continuar donant fruits. Hi ha una nova missió que ens espera i ens convida a adreçar la mirada cap al futur. «La sensibilitat especial de nosaltres ancians, de l'edat anciana, per les atencions, els pensaments i els afectes que ens fan més humans, hauria de tornar a ser una vocació per a molts. I serà una elecció d'amor dels ancians envers les noves generacions.»³ És la nostra aportació a la revolució de la

2 *Ibid.*, 5: «La fidelitat a la visita de Déu per a la generació que ve» (30 de març de 2022).

3 *Ibid.*, 3: «La ancianitat, recurs per a la joventut despreocupada» (16 de març de 2022).

tendresa,⁴ una revolució espiritual i pacífica a la qual us convido a vosaltres, estimats avis i persones grans, a ser protagonistes.

El món viu un temps de dura prova, marcat primer per la tempesta inesperada i furiosa de la pandèmia, i després per una guerra que afecta la pau i el desenvolupament a escala mundial. No és casual que la guerra hagi tornat a Europa en el moment en què la generació que la va viure en el segle passat està desapareixent. I aquestes grans crisis poden tornar-nos insensibles al fet que hi ha altres “epidèmies” i altres formes esteses de violència que amenaça la família humana i la nostra casa comuna.

Davant de tot això necessitem un canvi profund, una conversió que desmilitaritzi els cors, permetent que cadascú reconegui en l'altre un germà. I nosaltres, avis i grans, tenim una gran responsabilitat: ensenyar a les dones i als homes del nostre temps a veure els altres amb la mateixa mirada comprensiva i tendra que adrecem als nostres nets. Hem perfeccionat la nostra humanitat fent-nos càrrec dels altres, i avui podem ser mestres d'una manera de viure pacífica i atenta amb els més dèbils. La nostra actitud potser es pot confondre amb debilitat o submissió, però seran els humils, no els agressius ni el prevaricadors, els qui heretaran la terra (cf. Mt 5,5).

Un dels fruits que som cridats a donar és el de protegir el món. «Tots hem passat per la falda dels avis, que ens han portat en braços»;⁵ però avui és el temps de tenir a la nostra falda —amb l'ajuda concreta o almenys amb la pregària—, juntament amb els nostres, a tots aquells nets atemorits que encara no hem conegut i que potser fugen de la guerra o en sofreixen les causes. Portem en el nostre cor —com ho feia sant Josep, pare tendre i sol·lícit— els petits d'Ucraïna, d'Afganistan, del Sudan del Sud.

Molts de nosaltres hem madurat una sàvia i humil consciència, que el món tant necessita. No ens salvem sols, la felicitat és un pa que hem de menjar junts. Testimoniem-ho a aquells que s'enganyen pensant trobar realització personal i èxit en l'enfrontament. Tots, també els més dèbils, poden fer-ho. Fins i tot deixant que ens cuidin —sovint persones que provenen d'altres països— és una manera per a dir que viure junts no sols és possible, sinó necessari.

Estimades àvies i estimats avis, estimades ancianes i estimats ancians, en aquest món nostre som cridats a ser artífexs de la revolució de la tendresa. Fem-ho aprenent a utilitzar cada vegada més i millor l'instrument més valuós que tenim, i que és el més apropiat per a la nostra edat: el de la pregària.

4 Catequesi sobre sant Josep 8: «Sant Josep, pare en la tendresa» (19 de gener de 2022).

5 Homilia durant la Santa Missa, I Jornada Mundial de los Avis i de les Persones Grans (25 de juliol de 2021).

«Convertim-nos també nosaltres una mica en poetes de la pregària: cultivem el plaer de cercar paraules nostres, tornem a apropiari-nos de les que ens ensenya la Paraula de Déu.»⁶ La nostra invocació confiada pot fer-hi molt, pot acompanyar el crit de dolor de qui sofreix i pot contribuir a canviar els cors. Podem ser «el “cor” permanent d'un gran santuari espiritual, on la pregària de súplica i el cant de lloança sostenen la comunitat que treballa i lluita en el camp de la vida.»⁷

És per això que la Jornada Mundial dels Avis i de les Persones Grans és una ocasió per a dir una vegada més, amb alegria, que l'Església vol fer festa amb aquells als quals el Senyor —com diu la Bíblia— els ha concedit “una edat avançada”. Celebrem-la junts! Us invito a anunciar aquesta Jornada a les vostres parròquies i comunitats, a anar a visitar les persones grans que estan més soles, a casa seva o a les residències on viuen. Intenem que ningú no visqui aquest dia en soledat. Tenir algú a qui esperar pot canviar el sentit dels dies de qui ja no espera res bo del futur; i d'una primera trobada en pot néixer una nova amistat. La visita a les persones grans que estan soles és una obra de misericòrdia del nostre temps.

Demanam a la Verge, Mare de la Tendresa, que ens faci a tots artífexs de la revolució de la tendresa, per a alliberar junts el món de l'ombra de la soledat i del dimoni de la guerra.

Que la meva benedicció, amb la seguretat que soc a prop vostre afectuosament, arribi a tots vosaltres i als vostres éssers estimats. I vosaltres, si us plau, no us oblideu de pregar per mi.

*Roma, Sant Joan del Laterà,
3 de maig de 2022,
festa dels sants apòstols Felip i Jaume*

6 Catequesi sobre la família, 7: «Los abuelos» (11 març 2015).

7 *Ibid.*

Franciscus

Jornada mundial de Pregària per la Cura de la Creació

Missatge del Sant Pare Francesc

1 de setembre de 2022

Benvolguts germans i germanes,

«Escolta la veu de la creació» és el tema i la invitació del Temps de la Creació d'enguany. El període ecumènic comença l'1 de setembre amb la Jornada Mundial de Pregària per la Cura de la Creació i acaba el 4 d'octubre amb la festa de sant Francesc. És un moment especial per tal que tots els cristians preguem i tinguem cura junts de la nostra casa comuna. Inspirat originàriament pel Patriarcat ecumènic de Constantinoble, aquest temps és una oportunitat per a cultivar la nostra “conversió ecològica”, una conversió encoratjada per sant Joan Pau II com a resposta a la “catàstrofe ecològica” anunciada per sant Pau VI ja l'any 1970.¹

Si aprenem a escoltar-la, notem una espècie de dissonància en la veu de la creació. Per una part, és un cant dolç que lloa el nostre estimat Creador; per altra part, és un crit amarg que es lamenta del nostre maltractament humà.

El cant dolç de la creació ens convida a practicar una «espiritualitat ecològica» (Carta enc. *Laudato si'*, 216), atenta a la presència de Déu en el món natural. És una invitació a fonamentar la nostra espiritualitat en l'«amorosa consciència de no estar desconnectats de les altres criatures, de formar amb els altres éssers de l'univers una esplèndida comunió universal» (*ibid.*, 220). Per als deixebles de Crist, en particular, aquesta experiència lluminosa reforça la consciència que «per ella [la Paraula] tot ha vingut a l'existència i res del que existeix no hi ha vingut sense ella» (Jn 1,3). En aquest Temps de la Creació, tornem a pregar a la gran catedral de la creació, gaudint del «grandiós cor còsmic»² d'innombrables criatures que canten lloances a Déu. Unim-nos al cant de sant Francesc d'Assís: «Lloat sigueu, Senyor, amb totes les criatures» (Càntic de les criatures). Unim-nos al cant del salmista: «Que tot el que respira lloï el Senyor» (Sl150,6).

Malauradament, aquesta dolça cançó va acompanyada d'un crit amarg. O més ben dit, d'un cor de crits amargs. En primer lloc, és la germana mare

1 Cf. Discurs a la F.A.O. (16 de novembre de 1970).

2 S. Joan Pau II, Audiència General (10 de juliol de 2002).

terra qui clama. A causa dels nostres excessos consumistes, gemega i ens suplica que aturem els nostres abusos i la seva destrucció. Són, doncs, les diferents criatures, les qui criden. Per raó d'un«antropocentrisme despòtic» (Carta enc. *Laudato si'*, 68), als antípodes de la centralitat de Crist en l'obra de la creació, innumbrables espècies s'estan extingint, interrompent per sempre els seus himnes de lloança a Déu. Però també són els més pobres entre nosaltres els qui criden. Exposats a la crisi climàtica, els pobres són els qui més pateixen l'impacte de les sequeres, les inundacions, els huracans i les onades de calor, que continuen sent cada vegada més intensos i freqüents. A més, criden els nostres germans i germanes dels pobles nadius. A causa dels interessos econòmics depredadors, els seus territoris ancestrals estan sent envaïts i devastats pertot arreu, i llancen «un clam que puja al cel» (Exhort. ap. postsin. *Estimada Amazònia*, 9). També els nostres fills criden. Amençats per un egoisme miop, els adolescents exigeixen amb ansietat que els adults fem tot el possible per evitar o almenys limitar el col·lapse dels ecosistemes del nostre planeta.

Quan escoltem aquests crits amargs, hem de penedir-nos i canviar els estils de vida i els sistemes perjudicials. Des del principi, la crida evangèlica «Convertiu-vos, que el Regne del cel és a prop» (Mt 3,2), que convida a una nova relació amb Déu, implica també una relació diferent amb els altres i amb la creació. L'estat de degradació de la nostra casa comuna mereix la mateixa atenció que altres reptes globals com ara les greus crisis sanitàries i els conflictes bèl·lics. «Viure la vocació de ser protectors de l'obra de Déu és part essencial d'una existència virtuosa, no consisteix en quelcom opcional ni en un aspecte secundari de l'experiència cristiana» (Carta enc. *Laudato si'*, 217).

Com a persones de fe, sentim a més la responsabilitat d'actuar, en el nostre comportament diari, en consonància amb aquesta necessitat de conversió, que no és només individual:

«La conversió ecològica que es requereix per a crear un dinamisme de canvi durador és també una conversió comunitària» (*ibid.*, 219). En aquesta perspectiva, la comunitat de nacions també és cridada a comprometre's, amb un esperit de màxima cooperació, especialment en les reunions de les Nacions Unides dedicades a la qüestió mediambiental.

La cimera COP27 sobre el clima, que se celebrarà a Egipte al novembre de 2022, representa la propera oportunitat per a impulsar junts una aplicació efectiva de l'Acord de París. És també per aquesta raó que recentment he disposat que la Santa Seu, en nom i representació de l'Estat de la Ciutat del Vaticà, s'adhereixi a la Convenció Marc de l'ONU sobre el Canvi Climàtic i a l'Acord de París, amb l'esperança que la humanitat del segle XXI «pugui ser

recordada per haver assumit amb generositat les seves greus responsabilitats» (*ibid.*, 165). Assolir l'objectiu de París de limitar l'augment de la temperatura a 1,5°C és tot un repte i requereix la cooperació responsable de totes les nacions per a presentar plans climàtics o contribucions determinades a nivell nacional més ambicioses, per a reduir les emissions netes de gasos d'efecte hivernacle a zero amb la màxima urgència possible. Es tracta de “convertir” els models de consum i producció, així com els estils de vida, en una direcció més respectuosa amb la creació i amb el desenvolupament humà integral de tots els pobles presents i futurs; un desenvolupament fonamentat en la responsabilitat, en la prudència/precaució, en la solidaritat i la preocupació pels pobres i les generacions futures. Al fonament de tot hi ha d'haver l'aliança entre l'ésser humà i el medi ambient que, per a nosaltres els creients, és un mirall de l'«amor creador de Déu, del qual procedim i vers el qual caminem».³ La transició que suposa aquesta conversió no pot deixar de banda les exigències de la justícia, especialment per als treballadors més afectats per l'impacte del canvi climàtic.

Alhora, la cimera COP15 sobre la biodiversitat, que se celebrarà al desembre al Canadà, oferirà a la bona voluntat dels governs una oportunitat important per adoptar un nou acord multilateral queaturi la destrucció dels ecosistemes i l'extinció de les espècies. Segons l'antiga saviesa dels Jubileus, necessitem «recordar, retornar, descansar, reparar».⁴ Per aturar l'ulterior col·lapse de la “xarxa de vida”—la biodiversitat— que Déu ens ha donat, preguem i fem una crida a les nacions perquè es posin d'acord en quatre principis clau:

1. Construir una base ètica clara per a la transformació que necessitem per tal de salvar la biodiversitat;
2. Lluitar contra la pèrdua de biodiversitat, donar suport a la seva conservació i recuperació, i satisfer les necessitats de les persones de manera sostenible;
3. Promoure la solidaritat global, tenint en compte que la biodiversitat és un bé comú global que requereix un compromís compartit;
4. Posar al centre les persones en situació de vulnerabilitat, incloses les més afectades per la pèrdua de biodiversitat, com els pobles indígenes, les persones grans i els joves.

Ho repeteixo: «Vull demanar en nom de Déu a les grans corporacions extractives — mineres, petrolieres—, forestals, immobiliàries, agronegocis,

3 Discurs en la Trobada “Fe i Ciència: cap a la COP26” (4 d'octubre de 2021)

4 Missatge per a la Jornada Mundial d'Oració per a la Cura de la Creació (1 de setembre de 2020).

que deixin de destruir els boscos, aiguamolls i muntanyes, que deixin de contaminar els rius i els mars, que deixin d'intoxicar els pobles i els aliments.»⁵

No es pot deixar de reconèixer l'existència d'un «deute ecològic» (Carta enc. *Laudato si'*, 51) de les nacions econòmicament més riques, que són les que més han contaminat en els dos últims segles; això les obliga a prendre mesures més ambicioses tant a la COP27 com a la COP15. Això implica, a més d'una acció decidida dins de les seves fronteres, mantenir les seves promeses de suport financer i tècnic a les nacions econòmicament més pobres, que ja estan suportant el pes de la crisi climàtica. Així mateix, s'hauria de considerar urgentment la possibilitat de concedir més ajudes financeres per a la conservació de la biodiversitat. També els països menys rics econòmicament tenen responsabilitats significatives, però “diversificades” (cf. *ibid.*, 52); els retards dels altres no poden justificar mai la pròpia inacció. Cal que actuem, tots, amb decisió. Estem arribant a “un punt de ruptura” (cf. *ibid.*, 61).

En aquest Temps de la Creació, preguem perquè les cimeres COP27 i COP15 puguin unir la família humana (cf. *ibid.*, 13) per abordar amb decisió la doble crisi del clima i la reducció de la biodiversitat. Recordem l'exhortació de sant Pau d'alegrar-se amb els que s'alegren i plorar amb els que ploren (cf. Rm 12,15) i plorem amb el crit amarg de la creació, escoltem-lo i responem-hi amb fets, per tal que nosaltres i les generacions futures puguem continuar alegrant-nos amb el cant dolç de vida i d'esperança de les criatures.

Roma, Sant Joan del Laterà,
16 de juliol de 2022,
Memòria de la Benaurada
Verge Maria del Mont Carmel

5 Videomissatge als moviments populars (16 d'octubre de 2021).

Franciscus

108a Jornada Mundial del Migrant i el Refugiat 2022

Missatge del Sant Pare Francesc

Construir el futur amb els migrants i els refugiats

25 de setembre de 2022

«No tenim aquí la ciutat que durarà per sempre, sinó que busquem la que encara ha de venir» (He 13,14).

Benvolguts germans i germanes,

El sentit últim del nostre “viatge” per aquest món és la recerca de la pàtria veritable, el Regne de Déu inaugurat per Jesucrist, que trobarà la seva realització plena quan ell torni en la seva glòria. El seu Regne encara no s’ha acomplert, però ja està present en aquells que han acollit la salvació. «El Regne de Déu és en nosaltres. Malgrat que encara sigui escatològic, sigui el futur del món, de la humanitat, es troba al mateix temps en nosaltres.»¹

La ciutat futura és una «ciutat ben fonamentada que té Déu mateix com a arquitecte i constructor» (He 11,10). El seu projecte preveu una obra d’edificació intensa, en la qual tots hem de sentir-nos compromesos personalment. Es tracta d’un treball minuciós de conversió personal i de transformació de la realitat, per tal que s’adapti cada vegada més al pla diví. Els drames de la història ens recorden com n’estem, encara, de lluny d’aconseguir la nostra meta, la Nova Jerusalem, «on Déu habitarà amb els homes» (Ap 21,3). Però no per això hem de desanimar-nos. A la llum del que hem après en les tribulacions dels darrers temps, som cridats a renovar el nostre compromís per a la construcció d’un futur més d’acord amb el pla de Déu, d’un món on tots puguem viure dignament en pau.

«Però nosaltres, tal com ell ens ha promès, esperem un cel nou i una terra nova, on regnarà la justícia» (2Pe 3,13). La justícia és un dels elements constitutius del Regne de Déu. En la cerca quotidiana de la seva voluntat, aquesta ha d’edificar-se amb paciència, sacrifici i determinació, per tal que tots els qui tenen fam i set d’ella quedin saciats (cf. Mt 5,6). La justícia del Regne ha d’entendre’s com la realització de l’ordre diví, del seu disseny harmoniós, segons el qual, en Crist mort i ressuscitat, tota la creació torna a ser “bona” i la humanitat “molt bona” (cf. Gn 1,1-31). Però per tal que regni aquesta harmonia meravellosa, cal acollir la salvació de Crist, el seu

¹ St. Joan Pau II, *Visita a la Parròquia romana de Sant Francesc d’Assís i Santa Caterina de Siena, patrons d’Itàlia* (26 de novembre de 1989).

Evangelí d'amor, per tal que s'eliminin les desigualtats i les discriminacions del món present.

Ningú no ha de ser exclòs. El seu projecte és essencialment inclusiu i situa en el centre els habitants de les perifèries existencials. Entre ells hi ha molts migrants i refugiats, desplaçats i víctimes del tràfic. És amb ells que Déu vol edificar el seu Regne, perquè sense ells no seria el Regne que Déu vol. La inclusió de les persones més vulnerables és una condició necessària per a obtenir la ciutadania plena. De fet, diu el Senyor: «Veni, beneïts del meu Pare, rebeu en herència el Regne que ell us tenia preparat des de la creació del món. Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vaucollir; anava despulat, i em vaucostituir; estava malalt, i em vaucurar; era a la presó, i vinguéreu a veure'm» (Mt 25,34-26).

Construir el futur amb els migrants i els refugiats significa també reconèixer i valorar allò que cada un d'ells pot aportar al procés d'edificació. M'agrada veure aquest enfocament del fenomen migratori en una visió profètica d'Isaïes, en la qual els estrangers no figuren com invasors i destructors, sinó com treballadors ben disposats que reconeixen les muralles de la Nova Jerusalem, la Jerusalem oberta a tots els pobles (cf. Is 60,10-11).

En la mateixa profecia, l'arribada dels estrangers es presenta com a font d'enriquiment: «El teu cor [...] s'eixamplarà, quan aboquin damunt teu els tresors de la mar i portin a casa teva les riqueses de les nacions» (60,5). De fet, la història ens ensenya que l'aportació dels migrants i refugiats ha estat fonamental per al creixement social i econòmic de les nostres societats. I ho continua sent també avui. El seu treball, la seva capacitat de sacrifici, la seva joventut i el seu entusiasme enriqueixen les comunitats que els acullen. Però aquesta aportació podria ser molt més gran si es valorés i s'hi donés suport mitjançant programes específics. Es tracta d'un potencial enorme, prompte a manifestar-se si se li ofereix l'oportunitat.

Els habitants de la Nova Jerusalem —continua profetitzant Isaïes— mantenen sempre les portes de la ciutat obertes de bat a bat, perquè hi puguin entrar els estrangers amb els seus dons: «Les teves portes estaran sempre obertes, no es tancaran ni de nit ni de dia, perquè els reis amb els seus seguicis et puguin dur les riqueses de les nacions» (60,11). La presència dels migrants i els refugiats representa un repte enorme, però també una oportunitat de creixement cultural i espiritual per a tots. Gràcies a ells tenim l'oportunitat de conèixer millor el món i la bellesa de la seva diversitat. Podem madurar en humanitat i construir junts un “nosaltres” més gran. En la disponibilitat recíproca es generen espais de confrontació fecunda entre visions i tradicions diferents, que obren la ment a perspectives noves. Des-

cobrim també la riquesa que tenen religions i espiritualitats desconegudes per a nosaltres, i això ens estimula a aprofundir les nostres conviccions.

A la Jerusalem de les gents, el temple del Senyor s'embelleix cada vegada més gràcies a les ofrenes que arriben de terres estrangeres: «Aplegaran per a tu tots els ramats de Quedar, et presentaran els anyells de Nebaiot. Els acceptaré quan els immolin en el meu altar, honoraré el meu temple gloriós» (60,7). En aquesta perspectiva, l'arribada de migrants i refugiats catòlics ofereix energia nova a la vida eclesial de les comunitats que els acullen. Ells són sovint portadors de dinàmiques revitalitzants i animadors de celebracions vibrants. Compartir expressions de fe i devocions diferents representa una ocasió privilegiada per a viure amb més plenitud la catolicitat del poble de Déu.

Estimats germans i germanes, i especialment vosaltres, joves, si volem cooperar amb el nostre Pare celestial en la construcció del futur, fem-ho juntament amb els nostres germans i germanes migrants i refugiats. Construïm-lo avui! Perquè el futur comença avui, i comença per a cada un de nosaltres. No podem deixar a les properes generacions la responsabilitat de decisions que cal prendre ara per tal que el projecte de Déu sobre el món es pugui realitzar i vingui el seu Regne de justícia, de fraternitat i de pau.

Oració:

Senyor, feu-nos portadors d'esperança,
perquè on hi hagi foscor hi regni la vostra llum,
i on hi hagi resignació hi reneixi la confiança en el futur.

Senyor, feu-nos instruments de la vostra justícia,
perquè on hi hagi exclusió, hi floreixi la fraternitat,
i on hi hagi cobdícia, hi floreixi la comunió.

Senyor, feu-nos constructors del vostre Regne
juntament amb els migrants i els refugiats
i amb tots els habitants de les perifèries.

Senyor, feu que aprenguem com n'és de bell
viure com a germans i germanes. Amén.

*Roma, Sant Joan del Laterà,
9 de maig de 2022*

Franciscus

Jornada Mundial de les Missions 2022

Missatge del Sant Pare Francesc

«Rebreu una força que us farà testimonis meus» (Ac 1,8)

23 d'octubre de 2022

Benvolguts germans i germanes,

Aquestes paraules pertanyen a l'últim diàleg que Jesús ressuscitat va tenir amb els seus deixebles abans d'ascendir al cel, com es descriu en els Fets dels Apòstols: «L'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força que us farà testimonis meus a Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra» (1,8). Aquest és també el tema de la Jornada Mundial de les Missions 2022, que com sempre ens ajuda a viure el fet que l'Església és missionera per naturalesa. Enguany ens ofereix l'ocasió de commemorar algunes dates rellevants per a la vida i la missió de l'Església: la fundació fa 400 anys de la Congregació de Propaganda Fide —avui Evangelització dels Pobles— i 200 anys de l'Obra de la Propagació de la Fe, que, juntament amb l'Obra de la Santa Infància i l'Obra de Sant Pere Apòstol, van obtenir fa 100 anys el reconeixement de “pontificies”.

Aturem-nos en aquestes tres expressions clau que resumeixen els tres fonaments de la vida i de la missió dels deixebles: «us farà testimonis meus», «fins a l'extrem de la terra» i «l'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força».

1. «Us farà testimonis meus» – La crida a tots els cristians a donar testimoniatge de Crist

Aquest és el punt central, el cor de l'ensenyament de Jesús als deixebles amb vista a la seva missió en el món. Tots els deixebles seran testimonis de Jesús gràcies a l'Esperit Sant que rebran: seran constituïts testimonis per gràcia. On vulgui que vagin, siguin on siguin. Com que Crist és el primer enviat, és a dir missioner del Pare (cf. Jn 20,21) i, com a tal, el seu «testimoni fidel» (Ap 1,5), de la mateixa manera cada cristià és cridat a ser missioner i testimoni de Crist. I l'Església, comunitat dels deixebles de Crist, no té altra missió que la d'evangelitzar el món donant testimoniatge de Crist. La identitat de l'Església és evangelitzar.

Una lectura de conjunt més detallada ens aclareix alguns aspectes sempre actuals de la missió confiada per Crist als deixebles: «Us farà testimonis meus.» La forma plural destaca el caràcter comunitari-eclesial de la crida missionera dels deixebles. Tot batejat és cridat a la missió en l'Església i sota el mandat de l'Església. La missió per tant es realitza de manera

conjunta, no individualment, en comunió amb la comunitat eclesial i no per iniciativa pròpia. I si hi ha algú que en una situació molt particular porta endavant la missió evangelitzadora sol, ell la realitza i l'haurà de realitzar sempre en comunió amb l'Església que l'ha enviat. Com ensenyava Pau VI en l'Exhortació apostòlica *Evangelii nuntiandi*, document que aprecio molt: «Evangelitzar no és per a ningú un acte individual i aïllat, sinó profundament eclesial. Quan el predicador més humil, catequista o pastor, en el lloc més apartat, predica l'Evangelí, reuneix la seva petita comunitat o administra un sagrament, encara que es trobi sol, exerceix un acte d'Església i el seu gest s'enllaça mitjançant relacions institucionals certament, però també mitjançant vincles invisibles i arrels amagades de l'ordre de la gràcia, a l'activitat evangelitzadora de tota l'Església» (n. 60). Efectivament, no és casual que el Senyor Jesús hagi enviat els seus deixebles en missió de dos en dos; el testimoniatge que els cristians donen de Crist té un caràcter sobretot comunitari. Per això la presència d'una comunitat, fins i tot petita, per a portar endavant la missió té una importància essencial.

En segon lloc, als deixebles se'ls demana viure la seva vida personal en clau de missió. Jesús els envia al món no sols per a realitzar la missió, sinó també i sobretot per a viure la missió que se'ls confia; no sols per a donar testimoniatge, sinó també i sobretot per a ser els seus testimonis. Com diu l'apòstol Pau amb paraules molt commovedores: «Sempre portem en el nostre cos els senyals de la mort de Jesús, perquè també en el nostre cos es manifesti la seva vida» (2Co 4,10). L'essència de la missió és donar testimoniatge de Crist, és a dir, de la seva vida, passió, mort i resurrecció, per amor al Pare i a la humanitat. No és casual que els Apòstols hagin buscat el substitut de Judes entre aquells que, com ells, van ser «testimonis de la resurrecció» (cf. Ac 1,22). És Crist, Crist ressuscitat, a qui hem de testimoniar i la vida del qual hem de compartir. Els missioners de Crist no són enviats a comunicar-se a ells mateixos, a mostrar les seves qualitats o capacitats persuasives o les seves dots de gestió, sinó que tenen l'altíssim honor d'oferir Crist, en paraules i accions, anunciant a tothom la Bona Notícia de la seva salvació amb alegria i franquesa, com els primers apòstols.

Per això, en definitiva, el veritable testimoni és el “màrtir”, aquell que dona la vida per Crist, corresponent al do de si mateix que ell ens va fer. «La primera motivació per a evangelitzar és l'amor de Jesús que hem rebut, aquella experiència de ser salvats per ell que ens mou a estimar-lo per sempre» (Exhort. ap. *Evangelii gaudium*, 264).

En fi, a propòsit del testimoniatge cristià, resta sempre vàlida l'observació de sant Pau VI: «L'home contemporani escolta més a gust els qui donen testimoniatge que els qui ensenyen, o si escolten els qui ensenyen, és perquè donen testimoniatge» (Exhort. ap. *Evangelii nuntiandi*, 41). Per

això, per a la transmissió de la fe es fonamental el testimoniatge de vida evangèlica dels cristians. Per altra part, continua sent necessària la tasca d'anunciar la seva persona i el seu missatge. Efectivament, Pau VI mateix continua dient: «Sí, és sempre indispensable la predicació, la proclamació verbal d'un missatge. [...] La paraula roman sempre actual, sobretot quan va acompanyada del poder de Déu. Per això conserva també la seva actualitat l'axioma de sant Pau: "La fe ve [...] de l'escolta" (Rm 10,17), és a dir, és la Paraula escoltada la que convida a creure» (*ibid.*, 42).

En l'evangelització, per tant, l'exemple de vida cristiana i l'anunci de Crist van junts; l'un serveix l'altre. Són dos pulmons amb els quals ha de respirar tota comunitat per a ser missionera. Aquest testimoni complet, coherent i joiós de Crist serà certament la força d'atracció per al creixement de l'Església fins i tot en el tercer mil·lenni. Exhorto per tant a tots a reprendre la valentia, la franquesa, aquella parusia dels primers cristians, per a testimoniar Crist amb paraules i obres, en cada àmbit de la vida.

2. «Fins a l'extrem de la terra» – L'actualitat perenne d'una missió d'evangelització universal

Exhortant els deixebles a ser els seus testimonis, el Senyor ressuscitat els anuncia on són enviats: «A Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra» (cf. Ac 1,8). Aquí sorgeix evident el caràcter universal de la missió dels deixebles. Es posa en relleu el moviment geogràfic "centrífug", gairebé en cercles concèntrics, de Jerusalem, considerada per la tradició jueva com el centre del món, a Judea i Samaria, i fins «a l'extrem de la terra». No són enviats a fer proselitisme, sinó a anunciar; el cristià no fa proselitisme. Els Fets dels Apòstols ens narren aquest moviment missioner que ens dona una bonica imatge de l'Església "en sortida" per a complir la seva vocació de testimoniar Crist Senyor, guiada per la Providència divina mitjançant les circumstàncies concretes de la vida. Els primers cristians, en efecte, van ser perseguits a Jerusalem i per això es van dispersar cap a Judea i Samaria, i van anunciar Crist a tot arreu (cf. Ac 8,1.4).

Alguna cosa semblant passa també en el nostre temps. A causa de les persecucions religioses i situacions de guerra i violència, molts cristians s'han vist obligats a fugir de la seva terra cap a altres països. Estem agraïts a aquests germans i germanes que no es tanquen en el sofriment, sinó que donen testimoniatge de Crist i de l'amor de Déu en els països que els acullen. A això els exhortava sant Pau VI considerant «la responsabilitat que recau damunt els emigrants en els països que els reben» (exhort. ap. *Evangelii nuntiandi*, 21). Experimentem, en efecte, cada vegada més que la presència de fidels de diverses nacionalitats enriqueix el rostre de les parròquies i les fa més universals, més catòliques. En conseqüència, l'atenció pastoral dels migrants és una activitat missionera que no s'ha de

descuidar, que també podrà ajudar els fidels locals a redescobrir l'alegria de la fe cristiana que han rebut.

La indicació «fins a l'extrem de la terra» haurà d'interrogar els deixebles de Jesús de tots els temps i els ha d'impulsar a anar sempre més enllà dels llocs habituals per a donar testimoniatge d'ell. Malgrat totes les facilitats que el progrés de la modernitat ha fet possible, hi ha encara avui zones geogràfiques on els missioners, testimonis de Crist, no han arribat amb la Bona Notícia del seu amor. Per altra part, cap realitat humana no és estranya a l'atenció dels deixebles de Crist en la seva missió. L'Església de Crist era, és i serà sempre “en sortida” cap a nous horitzons geogràfics, socials i existencials, vers llocs i situacions humanes “límit”, per a donar testimoniatge de Crist i del seu amor a tots els homes i dones de cada poble, cultura i condició social. En aquest sentit, la missió també serà sempre *missio ad gentes*, com ens ho ha ensenyat el Concili Vaticà II, perquè l'Església sempre ha d'anar més lluny, més enllà dels seus extrems, per a anunciar l'amor de Crist a tots. Pel que fa a això, voldria recordar i donar les gràcies a tants missioners que han gastat la seva vida per anar “més enllà”, encarnant la caritat de Crist envers els nombrosos germans i germanes que han trobat.

3. «L'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força» – Deixar-se enfortir i guiar per l'Esperit

Crist ressuscitat, en anunciar als deixebles la missió de ser els seus testimonis, els va prometre també la gràcia per a una responsabilitat molt gran: «L'Esperit Sant vindrà damunt vostre, rebreu una força que us farà testimonis meus» (Ac 1,8). Efectivament, segons el relat dels Fets, va ser immediatament després de la vinguda de l'Esperit Sant damunt els deixebles de Jesús quan per primera vegada es va donar testimoni de Crist mort i ressuscitat amb un anunci querigmàtic, l'anomenat discurs missioner de sant Pere als habitats de Jerusalem. Així els deixebles de Jesús, que abans eren dèbils, temorosos i tancats, van donar inici al període de l'evangelització del món. L'Esperit Sant els va enfortir, els va donar valentia i saviesa per a testimoniar Crist davant tothom.

Així com «ningú no pot dir: “Jesús és el Senyor” si no el mou l'Esperit Sant» (1Co 12,3), tampoc cap cristià no pot donar testimoniatge ple i genuí de Crist el Senyor sense la inspiració i l'auxili de l'Esperit. Per això qualsevol deixeble missioner de Crist és cridat a reconèixer la importància fonamental de l'acció de l'Esperit, a viure amb ell en la quotidianitat i rebre constantment la seva força i inspiració. Encara més, especialment quan ens sentim cansats, desanimats, perduts, recordem-nos d'acudir a l'Esperit Sant en la pregària, que —vull dir-ho una vegada més— té un paper fonamental en la vida missionera, per a deixar-nos reconfortar i enfortir per ell, font

divina i inextingible de noves energies i de l'alegria de compartir la vida de Crist amb els altres. «Rebre el goig de l'Esperit Sant és una gràcia. I és l'única força que podem tenir per a predicar l'Evangelí, per a confessar la fe en el Senyor» (Missatge de les Obres Missionals Pontifícies, 21 de maig de 2020). L'Esperit és el veritable protagonista de la missió, és ell qui dona la paraula justa en el moment precís i en la manera apropiada.

També volem llegir a la llum de l'acció de l'Esperit Sant els aniversaris missioners d'aquest any 2022. La institució de la Sagrada Congregació de Propaganda Fide, l'any 1622, va estar motivada pel desig de promoure el manament missioner a nous territoris. Una intuïció providencial! La Congregació es va revelar crucial per a fer que la missió evangelitzadora de l'Església ho sigui realment, independentment de les ingerències dels poders mundans, amb la finalitat de constituir les Esglésies locals que avui mostren tant de vigor. Desitgem que la Congregació, com en els quatre segles passats, amb la llum i la força de l'Esperit, continuï i intensifiqui el seu treball de coordinar, organitzar i animar l'activitat missionera de l'Església.

El mateix Esperit que guia l'Església universal, inspira també homes i dones senzills per a les missions extraordinàries. I així va ser com una jove francesa, Paulina Jaricot, va fundar fa exactament 200 anys l'Obra de la Propagació de la Fe; la seva beatificació se celebra en aquest any jubilar. Encara en condicions precàries, ella va acollir la inspiració de Déu per a posar en moviment una xarxa d'oració i col·lecta per als missioners, de manera que els fidels poguessin participar activament en la missió «fins a l'extrem de la terra». D'aquesta genial idea va néixer la Jornada Mundial de les Missions que celebrem cada any, la col·lecta de la qual en totes les comunitats està destinada al fons universal amb què el Papa sosté l'activitat missionera.

En aquest context recordo a més el bisbe francès Charles de Forbin-Janson, que va començar l'Obra de la Santa Infància per a promoure la missió entre els infants amb el lema “Els nens evangelitzen els nens, els nens resen pels nens, els nens ajuden els nens de tot el món”, així com a la senyora Jeanne Bigard, que va donar vida a l'Obra de Sant Pere Apòstol per al sosteniment dels seminaristes i dels sacerdots en terra de missió. Aquestes tres obres missioneres van ser reconegudes com a “pontifícies” precisament cent anys enrere. I va ser també sota la inspiració i guia de l'Esperit Sant que el beat Pau Manna, nascut fa 150 anys, va fundar l'actual Unió Missionera Pontifícia per a animar i sensibilitzar cap a la missió els sacerdots, els religiosos i les religioses, i tot el poble de Déu. Pau VI mateix va formar part d'aquesta última Obra i en va confirmar el reconeixement pontifici. Menciono aquestes quatre Obres Missioneres Pontifícies pels seus grans mèrits històrics i també per a convidar-vos a alegrar-vos per elles en aquest any especial per les activitats que porten endavant per a sostenir la

missió evangelitzadora de l'Església universal i de les Esglésies locals. Espero que les Esglésies locals puguin trobar en aquestes Obres un sòlid instrument per a alimentar l'esperit missioner en el poble de Déu.

Estimats germans i germanes, continuo somiant amb una Església totalment missionera i una nova estació de l'acció missionera en les comunitats cristianes. I repeteixo el desig de Moisès per al poble de Déu en camí: «Tant de bo que tot el poble del Senyor tingués el do de profecia» (Nm 11,29). Sí, tant de bo nosaltres fóssim en l'Església el que ja som en virtut del baptisme: profetes, testimonis i missioners del Senyor. Amb la força de l'Esperit Sant i fins a l'extrem de la terra. Maria, Reina de les missions, prega per nosaltres.

*Roma, Sant Joan del Laterà,
6 de gener de 2022,
Epifania del Senyor*

Franciscus

VI Jornada Mundial dels Pobres 2022

Missatge del Sant Pare Francesc

«Jesucrist es va fer pobre per vosaltres» (cf. 2 Co 8,9)

13 de novembre de 2022

«Jesucrist es va fer pobre per vosaltres» (cf. 2 Co 8,9). Amb aquestes paraules l'apòstol Pau s'adreça als primers cristians de Corint, per a donar fonament al seu compromís solidari amb els germans necessitats. La Jornada Mundial dels Pobres es presenta també enguany com una sana provocació per a ajudar-nos a reflexionar sobre el nostre estil de vida i sobre tantes pobreses del moment present.

Alguns mesos enrere, el món sortia de la tempesta de la pandèmia, mostrant signes de recuperació econòmica que portarien alleujament a milions de persones empobrides per la pèrdua de treball. S'entrevéu una mica de serenitat que, sense oblidar el dolor per la pèrdua dels éssers estimats, prometia finalment poder tornar a les relacions interpersonals directes, a retrobar-nos sense limitacions o restriccions. I és llavors que ha aparegut

en l'horitzó una nova catàstrofe, destinada a imposar al món un escenari diferent.

La guerra a Ucraïna va venir a afegir-se a les guerres regionals que en aquests anys estan portant mort i destruccions. Però aquí el quadre es presenta més complex per la directa intervenció d'una "superpotència", que pretén imposar la seva voluntat contra el principi d'autodeterminació dels pobles. Es repeteixen escenes de tràgica memòria i una vegada més el xantatge recíproc d'alguns poderosos fa emmudir la veu de la humanitat que invoca la pau.

Quants pobres genera la insensatesa de la guerra! Onsevulga que es miri es constata que la violència afecta els indefensos i els més dèbils. Deportació de milers de persones, especialment nens i nenes, per a desarrelar-los i imposar-los una altra identitat. Esdevenen actuals les paraules del Salmista davant la destrucció de Jerusalem i l'exili dels joves hebreus: «Vora els rius de Babilònia ens assèiem i ploràvem d'enyorança de Sió; teníem penjades les lires als salzes de dins la ciutat. Allà volien que cantéssim els qui ens havien deportat, ens demanaven cants de festa els qui ens havien entristit: "Canteu-nos algun càntic de Sió." Com podíem cantar cants del Senyor en una terra estrangera?» (Sl 137,1- 4).

Són milions les dones, els infants, els ancians obligats a desafiar el perill de les bombes per tal de posar-se fora de perill cercant ajuda com a refugiats als països veïns. Els qui resten a les zones de conflicte conviuen cada dia amb la por i la manca d'aliments, aigua, atenció mèdica i sobretot estima. En aquestes situacions, la raó s'enfosqueix i els qui pateixen les conseqüències són moltes persones comunes, que se sumen al ja gran nombre d'indigents. Com podem donar una resposta adequada que porti alleujament i pau a tantes persones deixades a mercè de la incertesa i de la precarietat?

En aquest context tan contradictori s'emmarca la VI Jornada Mundial dels Pobres, amb la invitació —treta de l'apòstol Pau— a tenir la mirada fixada en Jesús, el qual «essent ric, es va fer pobre per vosaltres, perquè us enriquéssiu amb la seva pobresa» (2 Co 8,9). En la seva visita a Jerusalem, Pau s'havia trobat amb Pere, Jaume i Joan, els quals li havien demanat que no s'oblidés dels pobres. La comunitat de Jerusalem, efectivament, es trobava en greus dificultats per la carestia que assolava el país, i l'Apòstol s'havia preocupat immediatament d'organitzar una gran col·lecta en favor dels pobres. Els cristians de Corint es van mostrar molt sensibles i disponibles. Per indicació de Pau, cada primer dia de la setmana recollien el que havien aconseguit estalviar i tots eren molt generosos.

Com si el temps no hagués transcorregut des d'aquell moment, també nosaltres cada diumenge, durant la celebració de la santa Eucaristia, fem el mateix gest, posant en comú les nostres ofrenes per tal que la comunitat

pugui proveir les exigències dels més pobres. És un signe que els cristians sempre han fet amb alegria i sentit de la responsabilitat, per tal que a cap germana o germà no li manqui el que necessita. Ho testimonia ja sant Justí, el qual, en el segon segle, en explicar la celebració dominical dels cristians a l'emperador Antoni Pius, escrivia així: «En el dia anomenat “del sol” es reuneixen tots junts, habitants de la ciutat o del camp, i es llegeixen les memòries dels Apòstols o els escrits dels profetes segons quin sigui el permís del temps. [...] Després es fa la fracció i distribució dels elements consagrats a cadascú i a través dels diaques s'envia als qui són absents. Els qui tenen recursos i els qui ho volen donen lliurement, cadascú allò que vol, i allò que es recull es diposita al sacerdot, el qual socorre els orfes, les vídues i qui és indigent per malaltia o per qualsevol altra causa, els empresonats, els estrangers que hi hagi entre nosaltres: en resum, té cura de qualsevol que estigui en necessitat» (Primera apologia, LXVII,1-6).

De retorn a la comunitat de Corint, després de l'entusiasme inicial, el seu compromís va començar a disminuir i la iniciativa proposada per l'Apòstol va perdre força. És aquest el motiu que estimula Pau a escriure de manera apassionada insistint a la col·lecta:

«Hauríeu d'acabar-la, perquè aquella ferma decisió vagi seguida de la realització plena, en la mesura de les vostres possibilitats» (2 Co 8,11).

Penso en aquest moment en la disponibilitat que, en els darrers anys, ha mogut poblacions senceres a obrir les portes per acollir milions de refugiats de les guerres a l'Orient mitjà, a l'Àfrica Central i ara a Ucraïna. Les famílies han obert de bat a bat les seves cases per a fer espai a altres famílies, i les comunitats han rebut amb generositat moltes dones i nens per a oferir-los la seva dignitat. Però mentre més dura el conflicte, més se n'agreugen les conseqüències. Als pobles que acullen els resulta cada vegada més difícil donar continuïtat a l'ajuda; les famílies i les comunitats comencen a sentir el pes d'una situació que va més enllà de l'emergència. Aquest és el moment de no cedir i de renovar la motivació inicial. Allò que hem començat necessitat ser portat a compliment amb la mateixa responsabilitat.

La solidaritat, efectivament, és precisament això: compartir el poc que tenim amb aquells que no tenen res, per tal que ningú no pateixi. Mentre més creix el sentit de comunitat i de comunió com a estil de vida, majorment es desenvolupa la solidaritat. Per altra part, cal considerar que hi ha països on, a les últimes dècades, s'ha produït un augment important del benestar per a moltes famílies que han aconseguit un estat de vida segur. Aquest és un resultat positiu gràcies a la iniciativa privada i a lleis que han donat suport al creixement econòmic articulat amb un incentiu concret a les polítiques familiars i a la responsabilitat social. Que el patrimoni de seguretat i estabilitat aconseguit pugui ara ser compartit amb aquells que s'han vist

obligats a abandonar la seva llar i el seu país per a salvar-se i sobreviure. Com a membres de la societat civil, mantinguem viva la crida als valors de llibertat, responsabilitat, fraternitat i solidaritat. I com a cristians trobem sempre en la caritat, en la fe i en l'esperança el fonament del nostre ser i el nostre actuar.

És interessant observar que l'Apòstol no vol obligar els cristians forçant-los a una obra de caritat. De fet, escriu: «No parlo així per donar-vos un manament» (2 Co 8,8); més aviat pretén «donar a la prova la sinceritat» del seu amor en l'atenció i sol·licitud pels pobres (cf. *ibid.*). Com a fonament de la petició de Pau hi ha certament la necessitat d'una ajuda concreta, però la seva intenció va més enllà. Ell convida a fer la col·lecta perquè sigui un signe de l'amor, tal com ho ha testimoniat Jesús mateix. En definitiva, la generositat envers els pobres troba la seva motivació més forta en l'elecció del Fill de Déu que va voler fer-se pobre ell mateix.

L'Apòstol, efectivament, no tem afirmar que aquesta elecció de Crist, aquest “despullament” seu, és una “gràcia”, encara més, «la generositat de nostre Senyor Jesucrist» (2Co 8,9), i només aprofitant-la podem donar expressió concreta i coherent a la nostra fe. L'ensenyament de tot el Nou Testament té la seva unitat entorn a aquest tema, que també es reflecteix en les paraules de l'apòstol Jaume: «Poseu en pràctica la Paraula i no us limiteu a escoltar-la, que us enganyaríeu a vosaltres mateixos. Perquè el qui escolta la Paraula i no la posa en pràctica s'assembla a un home que contempla la seva pròpia cara en un mirall: es mira, se'n va i a l'instant s'oblida de la cara que feia. En canvi, el qui s'emmiralla en la llei perfecta, la llei de la llibertat, i hi persevera —no pas escoltant-la i després oblidant-la, sinó posant-la en pràctica—, aquest serà feliç de practicar-la (Jm 1,22-25).

Davant els pobres no es fa retòrica, sinó que es posen mans a l'obra i es practica la fe involucrant-se directament, sense delegar en ningú. A vegades, en canvi, pot prevaldre una forma de relaxament, i això condueix a comportaments incoherents, com la indiferència envers els pobres. Passa també que alguns cristians, per una afecció excessiva al diner, s'enfanguen en el mal ús dels béns i del patrimoni. Són situacions que manifesten una fe dèbil i una esperança feble i miop.

Sabem que el problema no és el diner en si, perquè aquest forma part de la vida quotidiana i de les relacions socials de les persones. Més aviat, hem de reflexionar sobre el valor que té el diner per a nosaltres: no pot convertir-se en un absolut, com si fos el fi principal. Aquesta afecció impedeix observar amb realisme la vida de cada dia i enterboleix la mirada, impeding veure les necessitats dels altres. No hi ha res més nociu que li pugui passar a un cristià i a una comunitat que ser enlluernats per l'ídol de la riquesa, que acaba encadenant a una visió de la vida efímera i fracassada.

Per tant, no es tracta de tenir un comportament assistencialista envers els pobres, com acostuma a passar; cal, en canvi, fer un esforç per què a ningú no li manqui allò necessari. L'activisme no salva, sinó l'atenció sincera i generosa que permet acostar-se a un pobre com a un germà que m'allarga la mà per tal que jo desperti de la letargia en què he caigut. Per això, «ningú no hauria de dir que es manté lluny dels pobres perquè les seves opcions de vida impliquen parar més atenció a altres assumptes. Aquesta és una excusa freqüent en ambients acadèmics, empresarials o professionals, i fins i tot eclesials. [...] Ningú no pot sentir-se exceptuat de la preocupació pels pobres i per la justícia social» (Exhor. Ap. *Evangelii gaudium*, 201). És urgent trobar nous camins que puguin anar més enllà del marc d'aquelles polítiques socials «concebudes com una política envers els pobres, però mai amb els pobres, mai dels pobres i molt menys inserida en un projecte que reunifiqui els pobres» (Carta enc. *Fratelli tutti*, 169). En canvi, cal tendir a assumir l'actitud de l'Apòstol que podia escriure als corintis: «No seria just que, per alleujar els altres, patíssiu estretors: hi ha d'haver igualtat» (2Co8,13).

Hi ha una paradoxa que avui com en el passat és difícil d'acceptar, perquè contrasta amb la lògica humana: hi ha una pobresa que enriqueix. Fent referència a la "gràcia" de Jesucrist, Pau vol confirmar allò que Ell mateix va predicar, és a dir, que la veritable riquesa no consisteix a acumular «tresors aquí a la terra, on les arnes i els corcs els fan malbé i els lladres entren i els roben» (Mt 6,19), sinó en l'amor recíproc que ens fa portar les càrregues els uns dels altres per tal que ningú no quedi abandonat o exclòs. L'experiència de debilitat i limitació que hem viscut en els darrers anys, i ara la tragèdia d'una guerra amb repercussions globals, ens ha d'ensenyar una cosa decisiva: no estem en el món per a sobreviure, sinó perquè a tots se'ls permeti tenir una vida digna i feliç. El missatge de Jesús ens mostra el camí i ens fa descobrir que hi ha una pobresa que humilia i mata, i hi ha una altra pobresa, la seva, que ens allibera i ens fa feliços.

La pobresa que mata és la misèria, filla de la injustícia, l'explotació, la violència i la injusta distribució dels recursos. És una pobresa desesperada, sense futur, perquè la imposa la cultura del rebuig que no ofereix perspectives ni sortides. És la misèria que, mentre constreny la condició d'extrema pobresa, també afecta la dimensió espiritual que, encara que sovint sigui descuidada, no per això no existeix o no compta. Quan l'única llei és la del càlcul dels guanys al final del dia, llavors no hi ha fre per a passar a la lògica de l'explotació de les persones: els altres no són només mitjans. No hi ha més sous justos, hores de treball justes, i es creen noves formes d'esclavatge, sofert es per persones que no tenen altra alternativa i han d'acceptar aquesta injustícia verinosa per tal d'obtenir el mínim per al seu manteniment.

La pobresa que allibera, en canvi, és la que se'ns presenta com una elecció responsable per a alleugerir el llast i centrar-nos en l'essencial. De fet, es pot trobar fàcilment aquella sensació d'insatisfacció que molts experimenten, perquè senten que els falta alguna cosa important i la cerquen com errants sense meta. Desitjosos de trobar allò que pugui satisfer-los, tenen necessitat d'orientar-se envers els petits, els dèbils, els pobres, per a comprendre finalment allò del que veritablement tenien necessitat. L'encontre amb els pobres permet posar fi a moltes angoixes i pors inconsistents, per arribar a allò que realment importa en la vida i que ningú no ens pot robar: l'amor veritable i gratuït. Els pobres, en realitat, abans que ser objecte de la nostra almoïna, són subjectes que ens ajuden a alliberar-nos dels lligams de la inquietud i la superficialitat.

Un pare i doctor de l'Església, sant Joan Crisòstom, en els escrits del qual es troben fortes denúncies contra el comportament dels cristians envers els més pobres, va escriure: «Si no pots creure que la pobresa t'enriqueix, pensa en el teu Senyor i deixa de dubtar d'això. Si Ell no hagués estat pobre, tu no series ric; això és extraordinari, que de la pobresa en vagi sorgir riquesa abundant. Pau vol dir aquí amb "riqueses" el coneixement de la pietat, la purificació dels pecats, la justícia, la santificació i altres mil coses bones que ens han estat donades ara i sempre. Tot això ho tenim gràcies a la pobresa» (Homilies sobre la II Carta als Corintis 17,1).

El text de l'Apòstol al qual es refereix aquesta VI Jornada Mundial dels Pobres presenta la gran paradoxa de la vida de fe: la pobresa de Crist ens fa rics. Si Pau va poder donar aquest ensenyament —i l'Església difondre'l i testimoniar-lo al llarg dels segles— és perquè Déu, en el seu Fill Jesús, va elegir i seguir aquest camí. Si ell es va fer pobre per nosaltres, llavors la nostra vida mateixa s'il·lumina i es transforma, i adquireix un valor que el món no coneix ni pot donar. La riquesa de Jesús és el seu amor, que no es tanca a ningú i va a l'encontre de tots, especialment dels qui són marginats i privats del necessari. Per amor es va despullar a ell mateix i va assumir la condició humana. Per amor es va fer servent obedient, fins a morir i morir en creu (cf. Fl 2,6-8). Per amor es va fer «pa de vida» (Jn 6,35), per tal que a ningú no li falti el necessari i pugui trobar l'aliment que nodreix per a la vida eterna. També en els nostres dies sembla difícil, com ho va ser llavors per als deixebles del Senyor, acceptar aquest ensenyament (cf. Jn 6,60); però la paraula de Jesús és clara. Si volem que la vida venci la mort i la dignitat sigui rescatada de la injustícia, el camí és el seu: és seguir la pobresa de Jesucrist, compartint la vida per amor, partint el pa de la pròpia existència amb els germans i germanes, començant pels més petits, els qui estan mancats del necessari, per tal que es creï la igualtat, s'alliberi els pobres de la misèria i els rics de la vanitat, ambdós sense esperança.

El 15 de maig passat vaig canonitzar el germà Charles de Foucauld, un home que, havent nascut ric, va renunciar a tot per a seguir Jesús i fer-se amb Ell pobre i germà de tots. La seva vida eremítica, primer a Natzaret i després al desert del Sàhara, feta de silenci, pregària i compartició, és un testimoniatge exemplar de la pobresa cristiana. Ens farà bé meditar en aquestes paraules seves: «No menyspreem els pobres, els petits, els treballadors; ells no sols són els nostres germans en Déu, sinó que són també aquells que de la manera més perfecta imiten Jesús en la seva vida exterior. Ells ens representen perfectament Jesús, l'Obrer de Natzaret. Són els primogènits entre els escollits, els primers cridats al bressol del Salvador. Van ser la companyia habitual de Jesús, des del seu naixement fins a la mort[...]. Honrem-los, honrem en ells les imatges de Jesús i dels seus sants pares [...]. Prenem per a nosaltres [la condició] que Ell va prendre per a ell mateix [...]. No deixem mai de ser pobres en tot, germans dels pobres, companys dels pobres, siguem els més pobres dels pobres com Jesús, i com Ell estimem els pobres i envoltem-nos d'ells» (Comentari a l'Evangeli de Lluc, Meditació 263).¹

Per al germà Charles aquestes no van ser només paraules, sinó un estil de vida concret, que el va portar a compartir amb Jesús el do de la vida mateixa.

Que aquesta VI Jornada Mundial dels Pobres es converteixi en una oportunitat de gràcia, per a fer un examen de consciència personal i comunitari, i preguntar-nos si la pobresa de Jesucrist és la nostra companyia fidel de vida.

*Roma, Sant Joan del Laterà,
13 de juny de 2022
Memòria de sant Antoni de Pàdua*

¹ Meditació n. 263 sobre Lc 2,8-20: C. DE FOUCAULD, *La Bonté de Dieu. Méditations sur les saints Evangiles* (1), Nouvelle Cité, Montrouge 1996, 214-216.

Franciscus

Dia internacional de les persones amb discapacitat

Missatge del Sant Pare Francesc

«Jesucrist es va fer pobre per vosaltres» (cf. 2 Co 8,9)

3 de desembre de 2022

Benvolguts germans i germanes,

Tots nosaltres, com diria l'apòstol Pau, portem un tresor de la vida en gerres de terrissa (cf. 2Co 4,7), i el Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat ens convida a comprendre que la nostra fragilitat no ofusca de cap manera la resplendor de l'«Evangeli del Crist gloriós», més aviat revela «que aquest poder incomparable ve de Déu, i no pas de nosaltres» (2 Co 4, 4.7). A cadascú, sense mèrits ni distincions, se'ns ha donat l'evangeli íntegre i, amb ell, la joiosa missió d'anunciar-lo. «Tots som cridats a oferir als altres el testimoniatge explícit de l'amor salvífic del Senyor, que més enllà de les nostres imperfeccions ens ofereix la seva proximitat, la seva Paraula, la seva força i dona un sentit a la nostra vida» (Exhort. Ap. *Evangelii gaudium*, 121). Per això, comunicar l'evangeli no és una feina reservada només a alguns, sinó que és una necessitat imprescindible de qualsevol persona que hagi experimentat l'encontre i l'amistat amb Jesús.¹

La confiança en el Senyor, l'experiència de la seva tendresa, el consol de la seva companyia no són privilegis reservats a uns pocs, ni prerrogatives dels qui han rebut una formació curosa i prolongada. Al contrari, la seva misericòrdia es deixa conèixer i trobar de manera molt particular als qui no es fien d'ells mateixos i senten la necessitat d'abandonar-se en el Senyor i de compartir amb els germans. Es tracta d'una saviesa que creix a mesura que augmenta la consciència del límit d'un mateix, i que permet valorar encara més la decisió d'amor de l'Omnipotent d'abaixar-se cap a la nostra debilitat. És una consciència que ens allibera de la tristesa de la queixa —fins i tot quan n'hi ha motius— i permet el cor d'obrir-se a la lloança. L'alegria que omple el rostre dels qui troben Jesús i li confien la seva existència no és una il·lusió o fruit de la ingenuïtat, sinó la irrupció de la força de la seva Resurrecció en una vida marcada per la fragilitat.

Es tracta d'un autèntic magisteri de la fragilitat que, si fos escoltat, faria les nostres societats més humanes i fraternals, i induiria cadascun de nosaltres a comprendre que la felicitat és un pa que no es menja privada-

¹ Cf. Missatge per al Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat, 20 de novembre de 2021.

ment. Com ens ajudaria la consciència de necessitar-nos els uns als altres per a tenir relacions menys hostils amb els qui són al nostre costat! I com ens impulsaria a cercar solucions per als conflictes sense sentit que estem vivint la constatació que tampoc els pobles se salven sols!

Avui volem recordar el sofriment de totes les dones i de tots els homes amb discapacitat que viuen en situacions de guerra, o d'aquells que estan suportant una discapacitat a causa dels enfrontaments. Quantes persones —a Ucraïna i als altres escenaris de guerra— resten confinades en els llocs on es combat i no tenen la possibilitat de fugir? Cal brindar-los una atenció especial i facilitar-los l'accés als ajuts humanitaris per tots els mitjans.

El magisteri de la fragilitat és un carisma amb el qual vosaltres —germanes i germans amb discapacitat— podeu enriquir l'Església. La vostra presència «pot ajudar a transformar les realitats en les quals vivim, fent-les més humanes i acollidores. Sense vulnerabilitat, sense límits, sense obstacles per superar, no hi hauria veritable humanitat».²

Per això m'alegra que el camí sinodal estigui sent una ocasió propícia per tal que també s'escolti finalment la vostra veu, i que el ressò d'aquella participació hagi arribat al document preparatori per a l'etapa continental del Sínode, en el qual s'afirma: «Nombroses síntesis assenyalen la manca d'estructures i formes adequades per a acompanyar les persones amb discapacitat i reclamen noves maneres per acollir les seves aportacions i promoure la seva participació. Malgrat els seus ensenyaments, l'Església corre el risc d'imitar la manera com la societat deixa de banda aquestes persones. Les formes de discriminació enumerades —la manca d'escolta, la violació del dret a escollir on i amb qui han de viure, la negació dels sagraments, l'acusació de bruixeria, els abusos— i altres, descriuen la cultura del rebuig en relació amb les persones amb discapacitat. No sorgeixen per casualitat, sinó que tenen en comú la mateixa arrel: la idea que la vida de les persones amb discapacitat valgui menys que la dels altres.»³

El Sínode, amb la seva invitació a caminar junts i a escoltar-nos mútuament, ens ajuda sobretot a comprendre com a l'Església —també en allò que es refereix a la discapacitat— no hi ha un nosaltres i un ells, sinó un únic nosaltres, amb Jesucrist al centre, on cadascú porta els seus dons i les seves limitacions. Aquesta consciència, fonamentada en el fet que tots som part de la mateixa humanitat vulnerable assumida i santificada per Crist, elimina qualsevol distinció arbitrària i obre les portes a la participació de

² L'Església és la nostra casa. Document de síntesi de la consulta sinodal especial a les persones amb discapacitat, Dicasteri per als Laics, la Família i la Vida, n. 2. Cf. lloc web del Dicasteri LfV.

³ Document de treball per a l'etapa continental del Sínode sobre la sinodalitat, 36.

cada batejat en la vida de l'Església. Però encara més, allí on el Sínode ha estat veritablement inclusiu, ha permès derruir prejudicis arrelats. Són, en efecte, l'encontre i la fraternitat els qui abaten els murs de la incomprensió i vencen la discriminació; per això espero que cada comunitat cristiana s'obri a la presència de germanes i germans amb discapacitat assegurant-los sempre l'acollença i la inclusió plena.

Que es tracti d'una condició que, pel que fa a nosaltres, no a ells, es descobreix quan la discapacitat, de manera temporal o pel natural procés d'envelliment, ens afecta a nosaltres mateixos o a algun dels nostres éssers estimats. En aquesta situació comencem a mirar la realitat amb ulls nous, i ens adonem de la necessitat de derruir també aquelles barreres que abans semblaven insignificants. Però tot això no malmet la certesa que qualsevol condició de discapacitat —temporal, adquirida o permanent— no modifica de cap manera la nostra naturalesa de fills de l'únic Pare ni altera la nostra dignitat. El Senyor ens estima a tots amb el mateix amor tendre, paternal i incondicional.

Estimats germans i germanes, us agraeixo les iniciatives amb què animeu aquest Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat, a les quals acompanyo amb la meva pregària. Us beneixo a tots vosaltres de cor i us demano, si us plau, que pregueu per mi.

*Roma, Sant Joan del Laterà,
3 de desembre de 2022*

Franciscus

56a Jornada Mundial de la Pau

Missatge del Sant Pare Francesc

Ningú no es pot salvar sol. Recomençar des de la Covid-19 per a traçar junts camins de pau

1 de gener de 2023

«Germans, no cal que us escriguem sobre els temps i els moments de la vinguda del Senyor: vosaltres mateixos sabeu prou bé que el dia del Senyor arribarà igual que un lladre en plena nit» (1 Te 5, 1-2).

Amb aquestes paraules, l'apòstol Pau convidava la comunitat de Tesalònica, que esperava l'encontre amb el Senyor, a mantenir-se ferma, amb els peus i el cor ben plantats a terra, i amb la mirada atenta a la realitat i als esdeveniments de la història. Per això, encara que els esdeveniments de la nostra existència semblin tan tràgics i ens sentim empesos al túnel fosc i difícil de la injustícia i del sofriment, som cridats a mantenir el cor obert a l'esperança, confiant en Déu que es fa present, ens acompanya amb tendresa, ens sosté en la fatiga i, sobretot, orienta el nostre camí. Per això sant Pau exhorta constantment la comunitat a vetllar, cercant el bé, la justícia i la veritat: «No hem de dormir, com fan els altres, sinó vetllar i viure sòbriament» (5,6). És una invitació a mantenir-nos desperts, a no tancar-nos en la por, el dolor o la resignació, a no cedir a la distracció, a no desanimar-nos, sinó a ser com sentinelles capaços de vetllar i distingir les primeres llums de l'alba, especialment en les hores més fosques.

La Covid-19 ens va arrossegar enmig de la nit, desestabilitzant la nostra vida ordinària, trasbalsant els nostres plans i els nostres costums, pertorbant la tranquil·litat aparent fins i tot de les societats més privilegiades, generant desorientació i sofriment, i causant la mort de molts germans i germanes nostres.

Empès dins una voràgine de desafiaments inesperats i en una situació que no era del tot clara, ni tan sols des del punt de vista científic, el món sanitari es va mobilitzar per alleujar el dolor de molta gent i procurar posar-hi remei; igual que les autoritats polítiques, que van haver de prendre mesures dràstiques en matèria d'organització i gestió de l'emergència.

Juntament amb les manifestacions físiques, la Covid-19 ha provocat —també amb efectes a llarg termini— un malestar generalitzat que ha calat en els cors de moltes persones i famílies, amb seqüeles que cal tenir presents, alimentades per períodes llargs d'aïllament i d'algunes restriccions de la llibertat.

A més, no podem oblidar que la pandèmia ha tocat la fibra sensible del teixit social i econòmic, traient a la llum contradiccions i desigualtats. Ha amenaçat la seguretat laboral de molta gent i ha agreujat la soledat cada vegada més estesa en les nostres societats, sobretot la dels més febles i la dels pobres. Pensem, per exemple, en els milions de treballadors informals d'arreu del món, als quals es va deixar sense feina i sense cap suport durant tot el confinament.

Poques vegades els individus i la societat progressen en situacions que generen aquest sentiment de derrota i d'angoixa: això, de fet, debilita els esforços dedicats a la pau i provoca conflictes socials, frustracions i violències de tota mena. En aquest sentit, la pandèmia sembla haver sacsejat fins i tot les zones més pacífiques del nostre món, fent aflorar innumbrables fragilitats.

Transcorreguts tres anys, ha arribat el moment de prendre'ns un temps per a qüestionar-nos, aprendre, créixer i deixar-nos transformar —de manera personal i comunitària—; un temps privilegiat per a preparar-se per al “dia del Senyor”. Ja he dit diverses vegades que dels moments de crisi mai no se'n surt igual: en sortim o millors o pitjors. Avui som cridats a preguntar-nos: què hem après d'aquesta situació de pandèmia? Quins camins nous hem d'emprendre per a alliberar-nos de les cadenes dels nostres antics costums, per estar més ben preparats, per atrevir-nos a la novetat? Quins senyals de vida i d'esperança podem aprofitar per a continuar endavant i intentar fer millor el nostre món?

Certament, després d'haver palpat la fragilitat que caracteritza la realitat humana i la nostra existència personal, podem dir que la lliçó més gran que ens deixa en herència la Covid-19 és la consciència que tots ens necessitem; que el nostre tresor més gran, encara que també el més fràgil, és la fraternitat humana, fonamentada en la nostra filiació divina comuna, i que ningú no es pot salvar tot sol. Per tant, és urgent que cerquem i promovem junts els valors universals que dibuixen el camí d'aquesta fraternitat humana. També hem après que la fe dipositada en el progrés, en la tecnologia i en els efectes de la globalització no sols ha estat excessiva, sinó que s'ha convertit en una intoxicació individualista i idolàtrica que ha compromès la desitjada garantia de justícia, de concòrdia i de pau. En el nostre món accelerat, molt sovint els problemes generalitzats de desequilibri, d'injustícia, de pobresa i de marginació alimenten el malestar i els conflictes, i generen violència i fins i tot guerres.

Si, per una banda, la pandèmia ha fet emergir tot això, per l'altra, hem aconseguit fer descobriments positius: un retorn beneficiós a la humilitat; una reducció de certes pretensions consumistes; un sentit renovat de la solidaritat que ens anima a sortir del nostre egoisme per obrir-nos al sofriment dels altres i a les seves necessitats; així com un compromís, en

alguns casos veritablement heroic, de moltes persones que s'han lliurat per tal que tothom pogués superar millor el drama de l'emergència.

D'aquesta experiència ha sorgit una consciència més forta que convida tothom, pobles i nacions, a tornar a posar la paraula “junts” al centre. En efecte, és junts, en la fraternitat i la solidaritat, que podem construir la pau, garantir la justícia i superar els esdeveniments més dolorosos. Les respostes més eficaces a la pandèmia han estat aquelles en què grups socials, institucions públiques i privades i organitzacions internacionals s'han unit per fer front al desafiament, deixant de banda interessos particulars. Només la pau que neix de l'amor fraternal i desinteressat pot ajudar-nos a superar les crisis personals, socials i mundials.

Al mateix temps, en el moment en què vam gosar esperar que el pitjor de la nit de la pandèmia de la Covid-19 s'havia superat, un desastre nou i terrible es va abatre sobre la humanitat. Vam ser testimonis de l'inici d'un altre flagell: una nova guerra, en part comparable a la Covid-19, però impulsada per decisions humanes reprovables. La guerra a Ucraïna provoca víctimes innocents i propaga la inseguretat, no sols entre els afectats directament, sinó de manera generalitzada i indiscriminada cap a tothom; també afecta els qui, fins i tot a milers de quilòmetres de distància, en pateixen els efectes col·laterals —només cal pensar en l'escassetat de blat i en els preus del combustible.

Certament, aquesta no és l'era post Covid que esperàvem o prevèiem. De fet, aquesta guerra, juntament amb els altres conflictes d'arreu del planeta, representa una derrota per a la humanitat en el seu conjunt i no sols per a les parts directament implicades. Malgrat que s'ha trobat una vacuna contra la Covid-19, encara no s'han trobat solucions adequades per a la guerra. Certament, el virus de la guerra és més difícil de vèncer que els que afecten l'organisme humà, perquè no procedeix de l'exterior, sinó de l'interior del cor humà, corromput pel pecat (cf. Mc 7,17-23).

Què se'ns demana, doncs, que fem? En primer lloc, permetre que el nostre cor canviï per l'emergència que hem viscut, és a dir, permetre que Déu transformi els nostres criteris habituals per interpretar el món i la realitat a través d'aquest moment històric. Ja no podem pensar només a preservar l'espai dels nostres interessos personals o nacionals, sinó que hem de concebre'ns a la llum del bé comú, amb un sentit comunitari, és a dir, com un “nosaltres” obert a la fraternitat universal. No podem perseguir només la nostra protecció; és hora que tots ens comprometem per guarir la nostra societat i el nostre planeta, creant els fonaments per a un món més just i pacífic, seriosament compromesos en la recerca d'un bé realment comú.

Per tal d'aconseguir això i viure millor després de l'emergència de la Covid-19, no podem ignorar una dada fonamental: les moltes crisis morals,

socials, polítiques i econòmiques que estem vivint estan totes interconnectades, i allò que considerem problemes únics són en realitat la causa o la conseqüència de l'altre. Així doncs, som cridats a fer front als reptes del nostre món amb responsabilitat i compassió. Hem de reprendre la qüestió de garantir la sanitat pública per a tothom; promoure accions de pau per a posar fi als conflictes i les guerres que continuen generant víctimes i pobresa; tenir cura de manera conjunta de la nostra casa comuna i aplicar mesures clares i eficaces per a fer front al canvi climàtic; lluitar contra el virus de la desigualtat i garantir l'alimentació i un treball digne per a tothom, donant suport als qui ni tan sols tenen un sou mínim i passen per grans dificultats. L'escàndol dels pobles famolencs ens fa mal. Hem de desenvolupar, amb polítiques adequades, l'acollença i la integració, especialment dels migrants i dels qui viuen com descartats en les nostres societats. Només invertint en aquestes situacions, amb un desig altruista inspirat per l'amor infinit i misericordiós de Déu, podrem construir un món nou i ajudar a edificar el Regne de Déu, que és un Regne d'amor, de justícia i de pau.

En compartir aquestes reflexions, espero que en el nou any puguem caminar junts, atresorant el que la història ens pot ensenyar. Expresso els meus millors desitjos als caps d'Estat i de Govern, als responsables de les Organitzacions internacionals i als líders de les diferents religions. A tots els homes i dones de bona voluntat desitjo que pugueu construir, dia a dia, com artesans de pau, un bon any! Que Maria Immaculada, Mare de Jesús i Reina de la Pau, intercedeixi per nosaltres i per tot el món.

Vaticà, 8 de desembre de 2022

Franciscus

Benedicció Urbi et Orbi. Nadal 2022

Missatge del Sant Pare Francesc

Diumenge, 25 de desembre de 2022

Benvolguts germans i germanes de Roma i d'arreu del món, bon Nadal!

Que el Senyor Jesús, nascut de Maria Verge, porti a tots vosaltres l'amor de Déu, font de fe i d'esperança; juntament amb el do de la pau, que els àngels van anunciar als pastors de Betlem: «Glòria a Déu a dalt del cel, i a la terra pau als homes que ell estima» (Lc 1,14).

En aquest dia de festa dirigim la mirada a Betlem. El Senyor va venir al món en una gruta i va ser posat en una menjadora per als animals, perquè els seus pares no van poder trobar lloc a l'hostal, malgrat que a Maria li havia arribat ja l'hora del part. Va venir a estar entre nosaltres en el silenci i en la foscor de la nit, perquè el Verb de Déu no necessita focus ni el clamor de les veus humanes. Ell mateix és la Paraula que dona sentit a l'existència, ell és la llum que il·lumina el camí. «Existia el qui és la llum veritable» —diu l'Evangeli—, «el qui ve al món i il·lumina tots els homes» (Jn 1,9).

Jesús neix entre nosaltres, és Déu-amb-nosaltres. Ve per a acompanyar la nostra vida quotidiana, per a compartir-ho tot amb nosaltres, alegries i dolors, esperances i inquietuds. Ve com un infant indefens. Neix en el fred, pobre entre pobres. Ho necessita tot i truca a la porta del nostre cor per a trobar calor i empara.

Com els pastors de Betlem, deixem que ens envolti la llum i anem a veure el signe que Déu ens ha donat. Vencem la letargia del somni espiritual i les falses imatges de la festa que fan oblidar qui és l'homenatjat. Sortim del bullici que anestesia el cor i ens condueix a preparar ornaments i regals més que a contemplar l'Esdeveniment: el Fill de Déu que va néixer per nosaltres.

Germans, germanes, tornem a Betlem, on ressona el primer plor del Príncep de la pau. Sí, perquè ell mateix, Jesús, és la nostra pau; aquella pau que el món no pot donar i que Déu pare va donar a la humanitat enviant el seu Fill. Sant Lleó Magne té una expressió que, en la concisió de la llengua llatina, resumeix el missatge d'aquest dia: «Natalis Domini, Natalis est pacis», 'el Naixement del Senyor és el Naixement de la pau' (Sermó 6,5).

Jesucrist és també el camí de la pau. Ell, amb la seva encarnació, passió, mort i resurrecció, va obrir el pas d'un món tancat, oprimint per les tenebres de l'enemistat i de la guerra, a un món obert, lliure per a viure en la fraternitat i en la pau. Germans i germanes, seguim aquest camí! Però per a poder-ho fer, per a ser capaços de caminar darrere de Jesús, hem de

despullar-nos de les càrregues que ens ho impedeixen i que ens mantenen bloquejats.

I quines són aquestes càrregues? Quin és aquest “llast”? Són les mateixes passions negatives que van impedir que el rei Herodes i la seva cort reconegués i acollís el naixement de Jesús, és a dir, l’afecció al poder i al diner, la supèrbia, la hipocresia, la mentida. Aquestes càrregues impossibiliten anar a Betlem, exclouen de la gràcia del Nadal i tanquen l’accés al camí de la pau. I, efectivament, crus vents de guerra continuen bufant damunt la humanitat.

Si volem que sigui Nadal, el Nadal de Jesús i de la pau, contemplem el pessebre i fixem la mirada en el rostre de l’Infant que ens ha nascut. I en aquest petit semblant innocent reconeguem el dels infants que a cada racó del món anhelan la pau.

Que la nostra mirada s’ompli dels rostres dels germans i germanes ucraïnesos, que viuen aquest Nadal en la foscor, a la intempèrie o lluny de casa seva, a causa de la destrucció ocasionada per deu mesos de guerra. Que el Senyor ens disposi a fer gestos concrets de solidaritat per ajudar els qui estan patint, i il·lumini les ments dels qui tenen el poder de fer callar les armes i posar fi immediatament a aquesta guerra insensata. Lamentablement, es prefereix escoltar altres raons, dictades per les lògiques del món. Però la veu de l’Infant, qui l’escolta?

El nostre temps està vivint una greu manca de pau també en altres regions, en altres escenaris d’aquesta tercera guerra mundial. Pensem en Síria, encara martiritzada per un conflicte que va passar a segon pla però que no ha acabat; pensem també en Terra Santa, on durant els mesos passats van augmentar la violència i els conflictes, amb morts i ferits. Implorem el Senyor perquè allí, a la terra que el va veure néixer, es reprengui el diàleg i la recerca de la confiança recíproca entre palestins i israelites. Que l’infant Jesús sostingui les comunitats cristianes que viuen per tot l’Orient Mitjà, per tal que en cada un d’aquells països es pugui viure la bellesa de la convivència fraternal entre persones pertanyents a credos diferents. Que ajudi en particular el Líban, per tal que finalment pugui recuperar-se, amb el suport de la comunitat internacional i amb la força de la fraternitat i de la solidaritat. Que la llum de Crist il·lumini la regió del Sahel, on la convivència pacífica entre pobles i tradicions es veu pertorbada per enfrontaments i violència. Que orienti per a una treva duradora al Iemen i per a la reconciliació a Myanmar i a l’Iran, per tal que acabin els vessaments de sang. Que inspire les autoritats polítiques i totes les persones de bona voluntat del continent americà a esforçar-se per pacificar les tensions polítiques i socials que afecten diversos països. Penso en particular en el poble haitià, que està sofrint des de fa molt de temps.

En aquest dia, en què és bonic tornar a reunir-se al voltant d'una taula ben parada, no traguem la mirada de Betlem, que significa 'casa del pa', i pensem en les persones que pateixen gana, sobretot els infants, mentre cada dia es malgasten grans quantitats d'aliments i es malbaraten béns a canvi d'armes. La guerra a Ucraïna ha agreujat encara més la situació i ha deixat poblacions senceres amb risc de carestia, especialment a l'Afganistan i als països del corn d'Àfrica. Qualsevol guerra —ho sabem— provoca fam i utilitza el menjar mateix com a arma, impeding-ne la distribució als pobles que ja estan patint. En aquest dia, aprenent del Príncep de la pau, comprometem-nos tots— en primer lloc els qui tenen responsabilitats polítiques—, per tal que el menjar no sigui més un instrument de pau. Mentre gaudim de l'alegria de trobar-nos amb els nostres, pensem en les famílies que estan més ferides per la vida, i en aquelles que, en aquest temps de crisi econòmica, tenen dificultats a causa de la manca de treball i del que és necessari per a viure.

Estimats germans i germanes, avui com en aquell temps, Jesús, la llum veritable, ve a un món malalt d'indiferència —malaltia greu—, que no l'acull (cf. Jn 1,11); encara més, el rebutja, com els passa a molts estrangers; o l'ignora, com molt sovint fem nosaltres amb els pobres. No ens oblidem avui de tants migrants i refugiats que truquen a la nostra porta a la recerca de consol, de calor i d'aliment. No ens oblidem dels marginats, de les persones soles, dels orfes i dels ancians —la saviesa d'un poble— que corren el risc de ser descartats; dels presos que mirem només pels seus errors i no com a éssers humans.

Germans i germanes, Betlem ens mostra la senzillesa de Déu, que no es revela als savis i als doctes, sinó als petits, als qui tenen el cor pur i obert (cf. Mt 11,25). Com els pastors, anem-hi també nosaltres sense triga i deixem-nos meravellar per l'esdeveniment impensable de Déu que es fa home per a la nostra salvació. Aquell qui és la font de tot bé es fa pobre¹ i demana com a almoïna la nostra pobra humanitat. Deixem-nos commoure per l'amor de Déu i seguim Jesús, que es va despullar de la seva glòria per a fer-nos participants de la seva plenitud.²

Bon Nadal a tots!

1 Cf. ST. Gregori Nazianzè, *Discurs* 45.

2 Cf. *ibid.*

Franciscus

